Dzisiaj 32 strony

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURIER POZNAŃSKI

wychodzi 2 × dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marian Chełmikowski, wiadomości potocznych Witold Urbański, za wszelkie inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna w Poznaniu, św. Marcin 70.

Nr 464 Wydanie P Poznań, niedziela dnia 10 października 1937 Rok 32

Poznań, 9 października.

Własna droga

Żyjemy w epoce nie tylko wielkich przemian, ale i wielkich złudzeń. Na szczęście zrozumienie dla dokonujących się w świecie i kraju przeobrażeń ogarnia coraz szersze koła, natomiast dziedzina złudzeń bywa na ogół własnością polityków koniunktury, względnie ludzi, których szczery nieraz patriotyzm i głęboka często troska o przyszłość narodu nie idzie w parze z poczuciem rzeczywistości.

Do dziedziny złudzeń należą modne dzisiaj próby wywoływania widma stosunków, jakie panowały w Polsce w pierwszych latach jej niepodległego bytu państwowego. Ten, żeby tak rzec, „spirytyzm polityczny", polegający na przyzywaniu z zaświatów ducha liberalizmu i „demokracji" nie budzi już ani grozy, ani wzruszeń. Przestaje być własnością i udziałem mas, a pokutuje w rozbitych grupach i grupkach politycznych, które łączy jedno mniemanie z dziedziny złudzeń, to jest wiara w „zbawcze" skutki rozwiązania ciał ustawodawczych i nową, „demokratyczną" ordynację wyborczą, mającą być niejako owym „panaceum", powszechnym lekarstwem na wszelkie choroby naszego życia publicznego.

Woła o to dziś — szczerze czy nieszczerze — lewica „sanacyjna", wołają socjaliści, uchwalają ludowcy i jako swe naczelne hasło wysuwają łączące się Ch. D. i N. P. R.

Aleć w dzisiejszych warunkach naszej rzeczywistości politycznej są to marzenia ściętych głów! Niechże sobie wierzą naiwni, że „sanacja" da im „demokratyczną" ordynację wyborczą. Niechże sądzą, że to jest droga do pokonania przeciwnika z jednej strony, a do naprawy stosunków z drugiej. Według naszego mniemania jest to wiara złudna, nie dlatego jednak, byśmy nie doceniali konieczności zmiany ordynacji wyborczej, chociaż nie po myśli reformatorów z PPS.

Nie tu jednak koniec sprawy. Stwierdzić trzeba, że wszystkie grupy szukające zbawienia w ordynacji wyborczej widzą poprzez nią miraż nawrotu ku liberalizmowi i „demokracji".

Różni różnie to sobie wyobrażają! Lewica „sanacyjna" piastuje swe ideały masońskie, socjaliści chcieliby ujrzeć w tym stopień do władzy, zapatrzeni w Francję i jej „front ludowy", Ch. D. i N. P. R. pragnie jako „centrowe" ugrupowanie zrobić karierę, będąc „języczkiem u wagi" polityki polskiej, niektórym ludowcom zdaje się, że to jest droga do obrony interesów chłopskich — wszystkim zaś akompaniują pomocnie Żydzi i... komuniści.

I tu leży sedno rzeczy! Przejście od systemu „sanacyjnego" do systemu „liberalno - demokratycznego", czy to pod hasłem „umiaru politycznego", jak chcą we „froncie Morges", czy „praw człowieka i obywatela", jak głoszą masoni „sanacyjni" i inni, lub „rządu robotniczo - chłopskiego", o co wołają wierni słudzy międzynarodówek w P. P. S., to świadome czy mimowolne pchnięcie całego życia polskiego po równi pochyłej w objęcia „żydo-komuny". Ustrój skrajnie „demokratyczny", to najlepsza pożywka do żerowania wywrotowych sił niszczycielskich, to odsunięcie rozwiązania sprawy żydowskiej w Polsce.

Piszemy naturalnie teoretycznie, bo temu błądzeniu stoi na przeszkodzie, przekreślając plany tych, którzy się łudzą, rzeczywistość polskiego ruchu narodowego.

Ruchu tego nie piastowało poronione dziedzictwo ideałów Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Jest on jego przeciwstawieniem. Stanowi twór polski i rozwinął się wcześniej niż wielkie nacjonalizmy Zachodu. Wyrósł z polskiej gleby i nie potrzebuje naśladować niewolniczo nikogo. Wypływając z rzeczywistości polskiej nie ma — w przeciwieństwie do niektórych innych nacjonalizmów — planów i cech totalistycznych, które usiłują mu przypisać niektórzy obrońcy „demokracji". Przeciwnie — walczy z totalizmem ekonomicznym w postaci etatyzmu, z interwencjonizmem państwowym w życie społeczne, domaga się udziału społeczeństwa w samorządzie i stojąc na gruncie katolickim uznaje prawa Kościoła oraz wyznaje katolickie ideały sprawiedliwości społecznej, których realizacja bynajmniej nie jest jednoznaczna z liberalizmem, starym parlamentaryzmem i „demokracją". Nie dąży też do mechanicznego „zglajchszaltowania" życia politycznego; uznaje konieczność istnienia niezależnej reprezentacji społeczeństwa, która by sprawowała kontrolę nad rządem.

Polski ruch narodowy jednak ocenia wszelkie błędy i niebezpieczeństwa „demokracji" i liberalizmu. Nie pójdzie też nigdy tą drogą złudzeń, wykorzystywaną przez obce siły i żywioły. Nawykły w ciężkim trudzie wyrąbywać sobie własny szlak kroczy po nim ku państwu narodowemu w coraz większej gromadzie ogarniającej rosnące stale, zorganizowane szeregi narodowe w całej Polsce.

Kto zaś nie chce współdziałać w trudzie wykuwania własnej, polskiej drogi ku pomyślności i potędze narodu — musi zwykle błądzić po drogach cudzych, ku cudzym często prowadzących celom.

Wybory samorządowe we Francji

W niedzielę pierwsze głosowanie do rad generalnych i rad obwodowych — Kandydują różne wybitne osobistości polityczne — Nie będzie większych zmian?

Paryż. (PAT) W niedzielę odbędzie się pierwsza część wyborów do sejmików samorządowych na terenie całej Francji, w czasie których powoła się 1.509 członków rad generalnych, tj. sejmików departamentalnych, oraz 1991 członków rad obwodowych, tj. ciał samorządowych, istniejących przy podprefekturach.

Dotychczas wybory samorządowe nie stanowiły punktu specjalnego zainteresowania politycznego. Głównym motywem współzawodnictwa były przeważnie raczej osobiste wpływy poszczególnych kandydatów. Ostatnio w roku 1931 trudno było nawet dokładnie ustalić przynależność polityczną niektórych kandydatów, tak, że rząd zrezygnował z oficjalnego zestawienia wyników według klucza partyjnego. Naogół przyjęto poniższy rozdział ustępujących radców generalnych według ich przynależności politycznej: 702 radykałów, 641 należących do partyj centrowych i prawicowych, 60 socjalistów i 6 komunistów.

W wyborach obecnych bierze udział duża liczba wybitnych osobistości politycznych i członków rządu. O mandaty radców generalnych ubiega się 9 ministrów, 5 wiceministrów, 201 parlamentarzystów, w tym 79 senatorów i 122 deputowanych. Znajdują na listach się m. in. min. finansów Bonnet, min. handlu Chapsal, min. spr. wewn. Dormoy, min. sprawiedliwości Auriol, min. oświaty Herriot, Cailloux i inni.

Jeszcze niedawno w kołach politycznych panowało przekonanie, że obecne wybory ze względu na polityczny charakter kampanii przeciw senatowi, pod której hasłem stanęli socjaliści i komuniści, mogą przynieść duży wzrost wpływów skrajnej lewicy. Obawiano się nawet, iż ich wynik może pociągnąć za sobą poważne następstwa polityczne i odbić się również na losach gabinetu. W ciągu ostatnich dni przewidywania te uległy zasadniczej zmianie. Obecnie na ogół panuje przekonanie, że wybory niedzielne nie przyniosą zasadniczej zmiany w układzie sił.

Sam przebieg kampanii przedwyborczej był naogół spokojny i tylko w ostatnich dniach w Saint Fons pod Lyonem doszło do krwawego starcia między komunistami a zwolennikami płka de la Rocque.

Dowodem optymistycznych przewidywań co do wyników wyborów, zgodnie z życzeniami sfer gospodarczych, jest reakcja giełdy paryskiej, na której od kilku dni zaznacza się poważna zwyżka francuskich papierów przemysłowych.

Paryż. (ATE) Naczelny redaktor „L'Intransigeant", b. min. wojny Fabry zapowiada, że ten kto w niedzielę w wyborach samorządowych opowie się za „frontem ludowym", tym samym popiera komunistów. Natomiast kto głosować będzie na radykałów, stwierdzi, że jest narodowcem. Zdaniem Fabryego Francja w niedzielę musi dokonać wyboru między partią a narodem.

Z tego artykułu wynika jasno, że porozumienie wyborcze między radykałami i centro-prawicą jest faktem dokonanym, w każdym razie, jeżeli idzie o umiarkowane stronnictwa centro-prawe.

W najbliższym czasie

W najbliższym czasie ukaże się drukiem nowe dzieło pióra

Adolfa Nowaczyńskiego

Będzie to tom rewelacyjnych felietonów o Wielkopolsce pt.

„STRAŻ NAD WARTĄ"

Tom okazały, na wspaniałym bezdrzewnym papierze, obejmujący 245 stron druku, ozdobiony pięknymi inicjałami Leona Prauzińskiego, okładka kompozycji Wita Gawęckiego.

Cena egzemplarza tylko zł 4,50, z przesyłką pocztową poleconą zł 5,30.

Zamówienia na najnowszy tom Nowaczyńskiego pt. „Straż nad Wartą" przyjmuje już teraz administracja pisma naszego w Poznaniu, św. Marcin 70

Krwawe występy komunistów

Paryż. (Tel. wł.) Końcowy okres kampanii przedwyborczej zaznaczył się krwawymi występami komunistów. W mieście Mitry Mory w departamencie Seine et Marne odbyło się w piątek zgromadzenie Partii Ludowej Doriota. Na salę obrad wtargnęło 500 komunistów pod wodzą miejscowego burmistrza.

Wywiązała się bójka, wobec czego wkroczyła policja, komuniści powitali ją strzałami. Inspektor został ciężko raniony w głowę. Kilka osób odniosło poważne obrażenia, lokal zdemolowano, a samochód policyjny uszkodzono.

W Cambrai doszło do krwawej bójki podczas obrad komunistów. Kilku ciężko rannych umieszczono w szpitalu. Przed ratuszem zebrał się wówczas tłum domagając się rozwiązania zgromadzenia „czerwonych". Na zebranych napadli komuniści.

Wywiązała się bójka, którą z trudem zlikwidowała policja. Kilka osób jest rannych. Do późnej nocy po mieście krążyły patrole policyjne.

Kongres hitlerowski w sejmie gdańskim

Gdańsk. (Tel. wł.) W ramach czterodniowego kongresu partii hitlerowskiej w Gdańsku odbyły się obrady przywódców. Obrady odbyły się w gmachu „Volkstagu", przybranym flagami ze swastyką i portretami kanclerza Hitlera. W czasie obrad wygłosili referaty prez. Greiser, wiceprezydent Huth i senator dla spraw rolnych Retelski.

Prezydent senatu mówił o sprawach politycznych, o przemianach, jakie w Gdańsku zaszły, o obecnym stosunku Polski i Ligi Narodów do Gdańska. Senator Huth przedstawił sprawy gospodarcze. Tematem obszernego przemówienia sen. Rzetelskiego była sprawa aprowizacji i polityki cen za produkty rolne w Gdańsku.

Treść obrad i odbycie ich w gmachu sejmowym komentowane są w Gdańsku jako fakt przejścia uprawnień sejmu na organa partyjne. W tym też kierunku idą oświetlenia prasy gdańskiej. Sejm gdański nie jest zwoływany, a na obradach partyjnych referuje się całość spraw publicznych. Dyrektywa partyjna jest instrukcją, której trzyma się senat gdański. To znalazło wyraźne podkreślenie na obradach hitlerowskich.

Japonia zwala winę na Chiny

Oświadczenie przedstawicieli Izby Reprezentantów w Tokio nazywa wojnę w Chinach aktem samoobrony — Najwyższa Komisja Doradcza — Orędzie gen. Matsui

Tokio. (PAT) Komitet do spraw chińskich Izby Reprezentantów, do której należy większość posłów parlamentu japońskiego, ogłosił oświadczenie w sprawie ostatnich wypadków na Dalekim Wschodzie.

Stwierdza w nim, że Japonia wysyłając swe wojska do Chin nie naruszyła ani paktu dziewięciu mocarstw, ani paktu Kellogga. Władze chińskie zerwały natomiast układy. Wojska japońskie, które prowadziły ćwiczenia, były podstępnie zaatakowane przez Chińczyków, obywatele japońscy w Szanghaju byli prześladowani, majątek ich uległ zniszczeniu. Zdarzyły się liczne zamachy na urzędników japońskich. W tym stanie rzeczy wysłanie wojsk do Chin było aktem samoobrony. Pakt dziewięciu mocarstw i pakt Kellogga nie zabraniają uciekać się do samoobrony w wypadku zagrożenia własnych interesów.

Oświadczenie w zakończeniu zwraca uwagę na akcję komunistyczną w Chinach. Za kulisami zatargu stoi międzynarodówka komunistyczna. Zbolszewizowane Chiny są groźbą nie tylko dla Japonii, ale dla całego świata.

Tokio. (PAT) Szereg wybitnych osobistości, jak generałowie Araki i Abe, adm. Suetsugu i i. powołani będą przez premiera ks. Konoe do Najwyższej Komisji Doradczej, tworzonej obecnie przy Prezydium Rady Ministrów „celem zapewnienia jedności w łonie gabinetu".

W skład komisji wchodzić będzie około 10 przedstawicieli sfer wojskowych, dyplomatycznych i gospodarczych. Rząd jedności narodowej, stworzony przez ks. Konoe, nie zdołał usunąć całkowicie rozbieżności opinii pomiędzy ministrami, a rozmaitymi kołami narodowymi. Tymczasem rozwój położenia międzynarodowego podkreśla konieczność prowadzenia jednolitej polityki z jak największym autorytetem.

Najwyższa Komisja Doradcza mieć będzie za zadanie stworzenie „spontanicznego współdziałania" między rozmaitymi kołami politycznymi, gospodarczymi i wojskowymi. Koła, zbliżone do tronu i ks. Konoe, chcą — jak się zdaje — uniknąć wszelkiego rodzaju zarządzeń, mogących uświęcić oficjalny stan wojny, aby nie narażać się na następstwa o charakterze konstytucyjnym i administracyjnym.

Szanghaj. (ATE) Głównodowodzący armią szanghajską gen. Matsui złożył oświadczenie, które uważane jest za pewnego rodzaju orędzie wojenne. Znajduje się tam m. i. poniższy ustęp:

„Armia japońska zdecydowana jest uciec się do wszelkich środków, jakimi rozporządza, aby zwalczyć wroga. Cel obecnej wyprawy polega na położeniu trwałych podwalin pod pokój na Dalekim Wschodzie. Armia japońska jest wszechstronnie przygotowaną do osiągnięcia postanowionego jej zadania.

Stosunkowa cisza na południowym froncie, przerywana od czasu do czasu sporadycznymi atakami lotniczymi, wydaje się być zwiastunem zakrojonego na wielką skalę ataku. M. i. odbył się nalot na linię kolejową Kanton—Han-Kou.

Szanghaj. (PAT) Na odcinku Szanghaju toczą się zaciekłe walki. Lewe skrzydło japońskie nie zdołało dotychczas posunąć się naprzód, natomiast prawe skrzydło, mimo silnego oporu postępuje zwolna ku pozycjom chińskim. Oddziały japońskie utworzyły klin, którego ostrze kieruje się ku Ko-Ting, pozycji kluczowej drugiej linii oporu Chińczyków.

W ciągu nocy toczył się pojedynek artyleryjski między japońskimi okrętami wojennymi a bateriami chińskimi, ustawionymi w Pu-Tung. Chińczycy twierdzą, że zdołali wysadzić w powietrze magazyn amunicyjny oraz zniszczyć trzy aparaty przeciwnika, znajdujące się na lotnisku w pobliżu Jang-Tse-Pu.

Tragiczne skutki żydowskich niedbalstw

Warszawa. (Tel. wł.) Dr Fiszhaupt, właściciel kamienicy przy ul. Kreta 13, która wskutek niedbalstwa administracji domu zawaliła się i zabiła kilkanaście osób, skazany został w dwóch instancjach na karę 6 mies. więzienia. Obrona wniosła kasację do Sądu Najwyższego, który skargę oddalił.

Warszawa. (Tel. wł.) Żydowski lekarz Kohn skazany został za niedbałe szczepienie ochronne, wskutek czego poniosło śmierć 5 dzieci, na rok więzienia bez zawieszenia i 3-letnie pozbawienie prawa praktyki. (w)

Ostrożność polityków brytyjskich

Londyn. (Tel. wł.) Zdaniem „Timesa" Chamberlain wczoraj jasno stwierdził, że Anglia gotowa jest współpracować nad każdym planem, który służyć ma do utrzymania pokoju. Premier obecnie nie mógł jednak wchodzić w szczegóły.

„Daily Telegraph" twierdzi, że polityka Chamberlaina budzi zaufanie. Nie powiedział on nic takiego co mogłoby utrudnić i tak ciężkie stanowisko ministra spraw zagranicznych. Dziennik wyraża zadowolenie z rozwoju zbrojeń angielskich, chociaż wskazany byłby większy pośpiech.

Londyn. (PAT) Przemawiając w Stubbington, minister koordynacji obrony państwa sir Thomas Inskip ostrzegał przed „wszelkiego rodzaju niebezpiecznymi awanturami".

Powołując się na nadchodzące do niego liczne listy, w których autorzy domagają się wydania energicznych zarządzeń przeciwko Japonii, minister podkreślił odpowiedzialność, ciążącą na W. Brytanii.

„Inne narody Europy — mówił — z których wiele żywi do nas szczerą przyjaźń, uzależniają swe postępowanie od naszego stanowiska. Odpowiedzialność Anglii jest więc tym większa. Nie możemy lekkomyślnie uchwalać polityki, której nie będziemy mogli stosować."

Wspominając o sukcesach francusko-brytyjskich w walce z korsarstwem na Morzu Śródziemnym, minister oświadczył, że nie ma powodów, aby tracić głowę:

„Zachowajmy spokój, którym się tak często szczyci nasza flegmatyczna rasa", zakończył min. Inskip.

Na Zamku

Warszawa. (Tel. wł.) Prezydent R. P. przyjął wojewodę śląskiego dra Michała Grażyńskiego.

Jak słychać przedmiotem rozmowy była sprawa przeniesienia sędziego Olbromskiego do Zw. Młodej Polski, oraz podporządkowanie Zw. Harcerstwa Polskiego tej „ozonowej" organizacji. (w)

P. Goetel w ZNP

Warszawa. (Tel. wł.) Kurator ZNP p. Musioł zwrócił się do znanego literata A. Ossendowskiego z propozycją objęcia kierownictwa wszystkich wydawnictw ZNP. P. Ossendowski propozycji nie przyjął.

Z kolei p. Musioł zwrócił się do p. Goetla, akademika literatury, b. redaktora „Kuriera Porannego", który propozycję przyjął. (w)

O oddzielenie żydów

Bydgoszcz (Tel. wł.). Przy okazji rozpatrywania w Radzie Miejskiej sprawy zmiany regulaminu tzw. targów małych, Klub Narodowy wystąpił z wnioskiem o wydanie zakazu handlowania na pl. Piastowskim Żydom, wobec tego, że na tym placu znajduje się świątynia katolicka, oraz wydzielenia odrębnego miejsca dla żydowskich handlarzy na Nowym Rynku w jednym z najmniej widocznych rogów.

Zjazd inżynierów

Warszawa. (Tel. wł.) Dziś rozpoczął się zjazd inżynierów mechaników polskich. Po nabożeństwie w kościele Zbawiciela nastąpiło otwarcie zjazdu w auli politechniki. (w)

Nowa partia

Warszawa. (Tel. wł.) Program dorocznego zjazdu hallerczyków przewiduje m. in. złożenie wieńca na grobie Nieznanego Żołnierza przez gen Józefa Hallera a po uroczystym nabożeństwie i wspólnych obradach z Ch. D. i NPR akademię ku czci 20-lecia czynu zbrojnego Polonii amerykańskiej.

W związku z kongresem mówi się, że z powodu trudności przy ustaleniu kandydatur na prezesa nowej partii ma być wybranych dwóch prezesów: rady naczelnej i zarządu głównego. Kandydatury będą wysunięte z Ch. D. i NPR.

Mówi się, że przewodniczyć będzie obradom gen. Marian Kukiel. Jako prezesa organizacji wymieniają b. Prezydenta R. P. Stanisława Wojciechowskiego, b. min. prof. Stanisława Grabskiego oraz gen. Józefa Hallera. (w)

Litwinow w Warszawie?

Warszawa. (Tel. wł.) W kołach polityczno-lekarskich rozeszła się pogłoska, że komisarz spraw zagranicznych ZSRR Litwinow, chory na wątrobę w niedługim czasie przyjedzie do Warszawy, aby zasięgnąć porady Oskara Wojnowskiego. (w)

Liga Narodów i Gdańsk

Gdańsk. (Tel. wł.) Na akt otwarcia hitlerowskiej pomocy zimowej w Gdańsku przybył także prof. Burkhart, Wysoki Komisarz Ligi Narodów w Gdańsku.

Delegat Ligi był więc na uroczystości, sterowanej przez ludzi, którzy tak energicznie zwalczali jego poprzednika p. Lestera. Prof. Burkhart daje się więc poznać jako przyjaciel hitlerowców.

Potrójne zderzenie

Nowy Jork. (PAT) W pobliżu stacji Gary w stanie Indiana na przejeździe kolejowym dwa samochody zderzyły się w chwili nadejścia pociągu pośpiesznego.

Oba porwane przez pociąg uległy rozbiciu. Spośród jadących 7 osób poniosło śmierć, a 4 są ciężko ranne.

Projekty ks. Windsoru

Paryż. (PAT) Syn b. ministra marynarki angielskiej Randolph Churchill uzyskał wywiad u ks. Windsoru, który oświadczył mu, że nie zamierza powrócić do Anglii i że po podróży do Stanów Zjednoczonych spędzi zimę w Honolulu lub na Kubie.

Jednocześnie dziennikarz dowiedział się, że książę Windsor z małżonką udadzą się około 15 bm. do Czechosłowacji, gdzie będą gośćmi hr. Sternberga.

Wiadomości

Rozwiązana została naczelna organizacja młodzieży rumuńskiej O. E. T. R. Na jej miejsce powołano organizację pn. „Straż Kraju", której naczelnym komendantem jest król. Skupia ona wszystkie towarzystwa sportowe, społeczne, młodzieży oraz mieszane.

*

Król Karol objął protektorat nad wystawą sztuki polskiej w Bukareszcie, której uroczyste otwarcie nastąpi 12 bm.

*

W Budapeszcie krążą pogłoski, że regent Horthy przyjął zaproszenie i weźmie udział w polowaniu, które się odbędzie w Niemczech w przyszłym miesiącu.

*

Gabinet angielski odrzucił żądanie Partii Pracy przedterminowego zwołania parlamentu.

*

Dr Ortiz, nowy prezydent Argentyny, zamierza udać się na pokładzie argentyńskiego okrętu wojennego do Stanów Zjednoczonych w celu złożenia wizyty prezyd. Rooseveltowi.

jest zaufanie całego świata.
To właśnie zaufanie przemawia niezbicie za skutecznością Aspirin'y.
BAYER ASPIRIN'A
prawdziwa tylko ze znakiem krzyża „Bayera" Wyrabiana w kraju.

ng 50 666

Zawalił się dach

Rzym. (Tel. wł.) W Breście zawalił się dach hali fabrycznej w czasie pracy robotników, z których 15 zostało pogrzebanych.

Spod gruzów wydobyto dwóch zabitych i 8 ciężko rannych. Pozostali wyszli bez szwanku.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 9. 10. 1937 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poż. konwers. — średnie odcinki — 60,— oraz za drobne 59,—, natomiast ofiarowano 4% premiówki dolarowe po 38,50.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obracano jedynie 4½% złotowymi listami zast. po 55,25 — w zaofiarowaniu; poza tym poszukiwano 4% listy zast. konwert. po 49,— bez oddawców.

Z akcyj bankowych ofiarowano Bank Polski po 109,—.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

Kurs w procentach nominału wzgl. w złotych za sztukę.

Papiery procentowe

5% państw. poż. konwers. większe odc. — średnie 60,— P.
5% państw. poż. konwers. drobne odc. 59,— P.
4% poż. prem. dol., seria III 38,50 O.
4½% złotowe listy zast. serii L. Pozn Ziem. Kred. 55,25 O.

Akcje bankowe i przemysłowe

Bank Polski 109,— O.
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 9. 10. 1937 r.

Standarty: 1) żyto 712 g/l., 2) pszenica 742 g/l., 3) owies I. stand. 480 g/l., 4) owies II. stand. 450 g/l.

Ceny transakcyjne:

Owies I. stand. 30 tonn par. Poznań	21.50
Owies I. stand. 20 tonn par. Poznań	21,40

Ceny orientacyjne:

Żyto	22,25— 22,50
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	29,75— 30,25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	23.50— 24.50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 700—717 g/l.	22,50— 22.75
Jęczmień 673—678 g/l.	21.50— 22.00
Jęczmień 638—650 g/l.	20,75— 21.25
Usposobienie spokojne.	
Owies I stand.	21,00— 21,25
Usposobienie spokojne.	
Owies II. stand.	20,00— 20,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia gat. I 0-50%	32.50— 33.50
Mąka żytnia gat. 0-35%	31,00— 32.00
Mąka żytnia gat. II 50-65%	24,00— 25.00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszen. gat. I wyc. 0-30%	50.00— 50.50
Mąka pszenna gat. I 0-50%	46.00— 46.50
Mąka pszen. gat. I-A 0-65%	44.00— 44.50
Mąka pszenna gat. II 30-65%	41.00— 41.50
Mąka pszenna gat. II A 50-65%	36.00— 36.50
Mąka pszenna gat. III 65-70%	33.00— 33.50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie stand.	15.25— 16.00
Otręby pszenne grube stand.	16.25— 16.50
Otręby pszenne średnie stand.	15.00— 15.50
Otręby jęczmienne	15.25— 16.25
Rzepak zimowy	57.00— 59.00
Siemię lniane	46.00— 49.00
Gorczyca	38.00— 40.00
Groch Wiktoria	24.50— 26.00
Groch Folgera	22.50— 24.00
Mak niebieski	77.00— 80.00
Ziemniaki jadalne	3,00— 3.75
Ziemniaki fabr. za kilo %	0.18
Makuch lniany w taflach	23.50— 23.75
Makuch rzepak. w taflach	20.25— 20.50
Makuch słon. w taflach 42—43%	24.75— 25.50
Śrut Soja	24.50— 25.50
Słoma pszenna luzem	5.70— 5.75
„ pszenna prasowana	6.20— 6.45
„ żytnia luzem	6.05— 6.30
„ żytnia prasowana	6.80— 7.05
„ owsiana luzem	6.10— 6.35
„ owsiana prasowana	6.60— 6.85
„ jęczmienna luzem	5.80— 6.05
„ jęczmienna prasowana	6.30— 6.55
Siano zwykłe luzem	7.60— 8.10
„ zwykłe prasowane	8.25— 8.75
„ nadnoteckie luzem	8.70— 9.20
„ nadnoteckie prasowane	9,70— 10,20

Ogólne usposobienie spokojne.

Miłość — nienawiść zazdrość — wdzięczność

Wielki wschód Europy oraz olbrzymie rozłogi północnej Azji zajęło gigantyczne carstwo nienawiści.

Poczęło się dwadzieścia lat temu. Rozrosło się na oczach odrętwiałego świata w ogromne nieszczęście milionów!

Kiedy niekiedy przedrze się przez strażnicze kordony rozpaczliwy, grozą tłumiony krzyk rozpaczy deptanych, nękanych, wyzuwanych z człowieczeństwa, brutalnie katowanych a w końcu mordowanych z chorym sadyzmem.

Często, aż zbyt często, rozlega się z tej samej strony wielkie, zorganizowane kłamstwo o wolności, równości, braterstwie. Nawet stadem tego nieszczęsnego ludu nazwać nie można. Żaden bowiem rozumny człowiek nie degeneruje ani wyniszcza swego stada.

Tak wygląda ciemne, komunistyczne carstwo, w którym rozsiadła się na tronie nienawiść, ponura macierz obłudy, kłamstwa, niewoli, nędzy, głodu, zgnilizny fizycznej i duchowej, wielki, tragiczny pokaz doktryny, celów, taktyki i metody szatana.

Dwa tysiące blisko lat walczy z nim chrześcijaństwo, zorganizowane w Kościele katolickim prawdą, światłem, miłością.

Nie obiecuje chrześcijaństwo nikomu raju na ziemi, zna bowiem ułomności i słabe strony natury ludzkiej, w których następstwie każdy czas ma swoje biedy i niedociągnięcia.

Zdaje się być pewnym, że i najfinezyjniej przeprowadzone zmechanizowanie ludzkości nie usunie chorób, niepowodzeń i różnorakiej nędzy. Nie wygładzi tych niedomagań nawet najściślej przeprowadzona sprawiedliwość społeczna. Człowiek bowiem zachowa pewne cechy indywidualne, nie zawsze wiodące do zupełnego zrównania potrzeb, sposobów pracy, gromadzenia zapasów moralnych i materialnych. Dlatego też nie zjawi się nigdy w dziejach okres, detronizujący piękne dziecko miłości — miłosierdzie.

Jest ono jednym z istotnych składników teorii i życia chrześcijańskiego. W wielkim biegu sztafetowym ludzkości ku kresowi swoich przeznaczeń biorą udział wspaniałe postacie, podając jedna drugiej płonącą pochodnię miłości. Któż wyliczy ich w krótkim rozważaniu: Święci Szczepan, Wawrzyniec, Grzegorz, Franciszek — apostół ubóstwa, Wincenty, one Jadwigi, Elżbiety. Jaśnieją między nimi piękne polskie gwiazdy: ks. Piotr Skarga, Jan Beyzym, brat Albert i inni aż po dni ostatnie.

Gdyby prasa zagadnieniu miłosierdzia poświęcała tyle uwagi, co meczom, zawodom, rozgrywkom na pięści i nogi, odetchnąłby świat optymizmem widząc naocznie, że suma poświęcenia, dobra i miłości przewyższa jednak stokrotnie smutne żniwo zła i nienawiści.

Nie jest miłosierdzie chrześcijańskie cnotą zniewieściałą, przeciwnie, raczej rycerską, pełną nieraz, prawie zawsze bohaterstwa. Nie zna strachu, ani demagogii, ani kupczenia sumieniem i wolnością wspomaganych. Nie bawi się sentymentalną pieszczotliwością. Nie wyrzeka się powagi i autorytetu.

Nic zresztą dziwnego, gdy myśl jego przewodnią można najlepiej wyrazić słowami św. Jana: „Bóg jest miłość: a kto mieszka w miłości, w Bogu mieszka, a Bóg w nim".

„Jeśliby kto rzekł, iż miłuje Boga, a brata by swego nienawidził kłamcą jest".

Wtóruje mu św. Paweł: „Jeden drugiego brzemiona noście, a tak wypełnicie zakon Chrystusów".

Miłosierdzie chrześcijańskie cierpliwe jest i wyrozumiałe na słabości, przebiegi, nawet ciężkie wady potrzebującego pomocy. Wychowywała go bowiem często ulica, ciemnota, złość ludzka i zgorszenie, żerujące na cudzej nędzy i zależności. Miłosierdzie chrześcijańskie uprzedza biedę. Zapobiega jej przez mądre ustawy, przez sprawiedliwe, a stosowane w czynie zasady gospodarcze.

Kapitał katolicki buduje zdrowotnie urządzone pracownie, porządne mieszkania, daje uczciwe zarobki, wypłacane regularnie.

Miłosierdzie chrześcijańskie jest mądre, dlatego nie zwalcza zawistnie dobrobytu, ani nawet umiarkowanego komfortu i obyczaju towarzyskiego. Nie wyciąga zachłannie ręki po każdy objaw życia „na dobre cele":

Suknia balowa, przystosowana do stanu i majątku czy dochodu, zapłacona gotówką daje zarobek krawcowym. Bukiet, podarunek nie wzięty na kredyt, posłany z okazji jakiejś uroczystości utrzymuje ogrodników i robotników. Nawet limuzyna piękna, nabyta z uczciwych środków, budzi niepotrzebnie niechęć piechoty, bo przecież stwarza mechanikom ruch, pracę, a szoferowi posadę.

Zazdrość, spode łba patrząca matka przewrotów, wywłaszczeń, barbarzyńsko nieraz przeprowadzanych reform — także rolnych — należy do wad paczących charakter a niemądrych.

Nie to jest złe, że ktoś ma więcej od drugiego, ale to, że drugi nie ma tego, co mu potrzeba.

Kiedy państwa europejskie zaczną się mądrze a uczciwie rządzić, kiedy przestaną niedołężnie zagarniać na swój etat warsztaty pracy, handel i gospodarstwo, wtedy rozpocznie się powrót do znośniejszych stosunków ekonomicznych. Na razie jednak ma chrześcijańskie miłosierdzie olbrzymie pensum do załatwienia.

Byłoby zupełnie źle, gdyby rekolekcje zamknięte i otwarte, pełne kościoły i cała wewnętrzna praca duchowa miały być tylko źródłem słodkich pociech osobistych, a nie wydawały potężnego czynu, zwłaszcza miłosierdzia, rodzącego jedną jeszcze — i to należącą do najwytworniejszych — cnotę: wdzięczność!

Obustronną wdzięczność! Dający dziękuje Bogu za to, że wolno mu być narzędziem Opatrzności w czynieniu dobrze. — Biorący odwdzięcza się życzliwością, pogodą, modlitwą za podaną sobie jałmużnę.

Według Pisma tylko „cymbał brzmiący" i pusty przechodzi obojętnie obok obowiązku chrześcijańskiego miłosierdzia!

Katolik z wiary i czynu pamięta na słowo Pawłowe:

„A przeto póki czas mamy, czyńmy dobrze wszystkim, a najwięcej domownikom wiary".

X. JÓZEF PRĄDZYŃSKI.

PROPAGANDA PRACUJE

„Führer" i „Duce" — gwaranci pokoju. Oto napis na kartkach pocztowych, którymi zarzucono ostatnio Rzeszę po wizycie Mussoliniego. Kartki te docierają również za granicę.

Mamo

Ja chcę spać, a tu tak jasno!

— Masz rację synku zupełnie zapomniałam, że Tatuś powymieniał wszystkie żarówki na

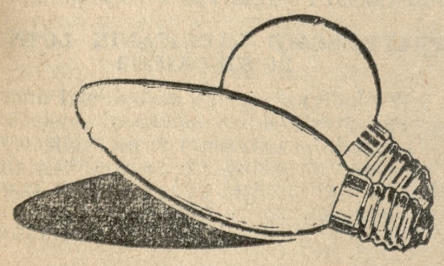

TUNGSRAM KRYPTON

Tg 21 585

„Lepiej dbać o swe zdrowie niż się leczyć" prawił Ksiądz Kneipp. — Dlatego też dał nam zdrowotną codzienną odżywkę, niczym nie zastąpioną:

Kawę Słodową Kneippa!

Pg 33 571/2-39,303/313

WYSTAWA LOTNICZA W MEDIOLANIE

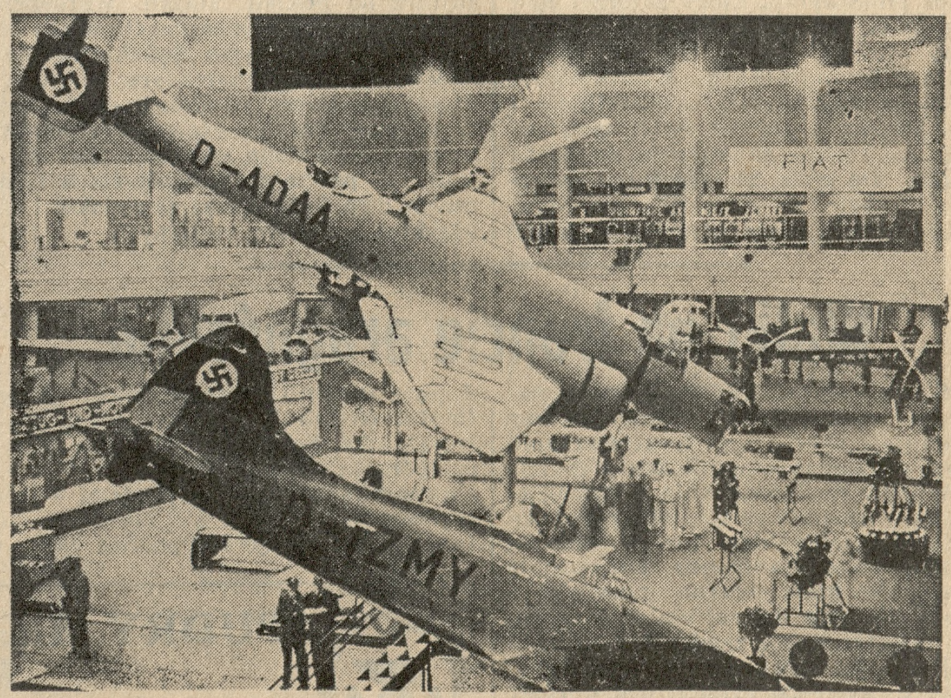

W Mediolanie odbywa się międzynarodowa wystawa lotnicza. Na zdjęciu fragment wystawy z maszynami niemieckimi. Na głównym planie olbrzymi dwumotorowy bombowiec. Z przodu kabina strzelca płatowcowego. Z tyłu, u góry i z dołu ciężkie karabiny maszynowe i stanowiska strzelców.

FAKTY i OCENY

Nowe obyczaje polityczne

Udział płka Koca, szefa „O. Z. N.", w ostatniej Radzie Ministrów obok najwyższych czynników w państwie wywołał szereg komentarzy. M. i. „Dziennik Poznański" podkreśla, że „udział szefa jednej z grup politycznych w kraju w posiedzeniu Rady Gabinetowej nie ma w historii polityki niepodległej Polski żadnego precedensu".

Studnicki i Starzyński

„Gazeta Polska" wystąpiła pod adresem p. Studnickiego z szeregiem zarzutów w związku z jego działalnością w okresie wojny światowej. Zarzutów zresztą niezbitych, opartych o dokumenty i wyrok sądowy.

Obecnie p. Studnicki rozsyła swą odpowiedź, w której łącząc artykuł „Gazety" ze zbliżającym się swoim procesem przeciw prez. Starzyńskiemu, pisze:

„System p. Starzyńskiego obliczony jest na dwa efekty: ostrzeżenie i sterroryzowanie tych, którzy chcieliby występować przeciwko p. Starzyńskiemu oraz zdyskredytowanie w opinii publicznej i sądu tego, kto przeciwko p. Starzyńskiemu już wystąpił.

„Zdaniem moim, poza niepisanym kodeksem honorowym narodu istnieje kwestia dobrych obyczajów, które nie pozwalają na urabianie opinii sądu za pomocą pisma, uchodzącego za wyraz poglądów sfer rządzących, a to tym bardziej, gdy tego rodzaju akcja jest prowadzona pod niewinnym pozorem polemiki prasowej z zupełnie innego powodu."

P. Studnicki informuje dalej, że już po potępiającym go wyroku w sprawie przeciw „Gazecie Porannej", otrzymał Krzyż Niepodległości.

Doskonały krój — najnowsze fasony oraz pierwszorzędny materiał **oto 3 najważniejsze zalety rękawiczek Kałamajskiego.** Prosimy koniecznie przekonać się.

P 29.745-38.47

„Mobilizacja" żydowska

Z „Judysze Togblat" dowiadujemy się, że w Polsce „badał stan Żydów" przez 6 tygodni, przedstawiciel Żydów amerykańskich, A. Kahan. Towarzystwo, które on reprezentuje, „Joint pracuje w Polsce, a robota jego w ostatnich czasach wielce się wzmogła z powodu wzrastających potrzeb Żydów".

Dalej czytamy:

„Celem tej akcji jest tworzenie nowych pozycyj gospodarczych dla Żydów usuniętych od ich dotychczasowych placówek, oraz wzmocnienie osłabłych egzystencyj, przez wynajdywanie dla nich nowych zatrudnień.

„...Akcja żywienia objęła w ubiegłym sezonie 60.000 dzieci. Na koloniach letnich było zeszłego lata przeszło 100.000 dzieci, podczas gdy w roku poprzednim tylko 58 tysięcy.

„...Wszystkie stowarzyszenia i instytucje (żydowskie) współpracują w kierunku produktywizacji młodzieży żydowskiej.

„...Wskazano na siłę oporu, jaki stawiają masy żydowskie w miastach i miasteczkach.

„...Wskazano też na konieczność powiększenia (przez „Joint") środków obrotowych kas pożyczek bezprocentowych, które stanowią główną podporę szarego Żyda.

„...Joint powinien udzielać drobnym handlarzom należytej pomocy w postaci długoterminowego kredytu na 2—3 lata.

„...Kasami pożyczek bezprocentowych kieruje (w Polsce) armia złożona z przeszło 10.000 działaczy narodowych i za 150.000 członków.

„...Kasy te zajmują się także działalnością przewarstwowania Żydów."

Ze szczegółów powyższych wynika prosty wniosek, że chrześcijańska ludność Polski powinna również utworzyć „armię", która będzie wspierała handel chrześcijański. Mobilizacja tej „armii" jest już zresztą w toku...

Dokąd zmierza Poznań w ruchu budowlanym?

O sytuacji mieszkaniowej w Poznaniu nie decydują absolutnie mieszkania wielkie, których miasto nasze ma już dziś nawet taką ilość, że przekraczają one normalne zapotrzebowanie. Natomiast o tej sytuacji decydują właśnie mieszkania małe i średnie.

W Poznaniu było w 1931 r. na ogólną ilość 50.659 mieszkań zbadanych 14,4 pct jednoizbowych, 29,3 pct dwuizbowych, 25,8 pct trzyizbowych i 30,4 pct czteroi więcej izbowych. Pod względem małego procentu jednoizbówek Poznań podobny jest do Katowic, Bydgoszczy i innych miast Polski zachodniej, gdzie nie było tendencji do tworzenia tej najgorszej kategorii mieszkań. Pozwalała na to zresztą względna zamożność szerokich warstw tutejszego społeczeństwa w okresie przedwojennym. Inaczej stan rzeczy wyglądał i wygląda w miastach reszty Polski. Tam dominującą rolę w strukturze mieszkaniowej mają jednoizbówki. W Łodzi jest ich 63 pct, w Warszawie 42,5 pct, w Krakowie 33 pct, we Lwowie 32 pct, w Wilnie 32 pct itd.

Lepszą już kategorię mieszkań stanowią dwuizbówki (tj. pokój z kuchnią). Odsetek tej wielkości mieszkań nie wykazuje większych różnic oscylując około 30 pct zarówno w Poznaniu, Lwowie,, Krakowie, Bydgoszczy, Częstochowie itp. Natomiast już się zmieniają proporcje liczebności w kategorii trzyizbówek (tj. dwa pokoje z kuchnią). Dla Poznania są to mieszkania typowe i na nie też jest największe zapotrzebowanie. Gdy tutaj jest ich 25,8 pct, w Warszawie tylko 16 pct, w Łodzi 9 pct, we Lwowie 16 pct, w Krakowie 18 pct itd. W kategorii mieszkań dużych Poznań ma również zdecydowaną przewagę co do stosunkowej ich ilości. Jest ich tu ponad 30 pct, a w Warszawie 16 pct, w Łodzi 8 pct, we Lwowie 17 pct, w Krakowie 18 pct, w Lublinie 10 pct, Częstochowie 7 pct.

Taki układ struktury mieszkaniowej miasta Poznania mógłby uchodzić nawet za idealny, gdyby w zamożności społeczeństwa nic się nie zmieniło. Lecz, niestety, w okresie powojennym a w szczególności od 1930 r. obserwujemy poważną pauperyzację nie tylko warstwy robotniczo-rzemieślniczej, ale także urzędniczej. Toteż jej wymagania życiowe musiały się zamknąć w przymusowych granicach obniżonych zarobków i budżetów. Nic dziwnego zatem, że najsilniej trudności te objawiły się na punkcie mieszkaniowym, ponieważ z łatwością można w Poznaniu dostać mieszkanie duże, lecz zato odpowiednio drogie, gdy tymczasem dokoła najodpowiedniejszych do zmienionych warunków mieszkań małych i średnich wytworzyła się prawdziwa „czarna giełda", której najcharakterystyczniejszym wykładnikiem jest tak zwane „odstępne", dochodzące nieraz za średnie mieszkanie do poważnych sum. I tego nie przewidziała nawet ustawa o ochronie lokatorów, która obok zbyt skąpego obdzielenia Poznania kredytami budowlanymi jest główną przyczyną stanu, jaki obecnie w Poznaniu się wytworzył w stosunkach mieszkaniowych.

Toteż nic dziwnego, że charakter i kierunek budownictwa mieszkaniowego w stolicy Wielkopolski wykazuje od kilku lat poważne anomalie. Bo oto przykłady konkretne. W latach 1932 do 1934 ukończono w Poznaniu budowę 847 budynków wraz z 2.448 mieszkaniami. Na tę liczbę mieszkań 3 pct stanowią jednoizbówki, 24 pct dwuizbówki, 29 pct trzyizbowe, 22 pct czteroizbowe, 10 pct pięcioizbowe oraz 12 pct 6 i więcej izbowych.

Takiej struktury w budownictwie mieszkań nie wykazuje żadne inne miasto polskie. W Warszawie nowozbudowane mieszkania jedno- i dwuizbowe razem stanowią 59 pct, w Łodzi 57 pct, w Częstochowie 60 pct, w Sosnowcu 44 pct, w Lublinie 53 pct, w Katowicach 53 pct, w Krakowie 46 pct, we Lwowie 49 pct itd. Przede wszystkim wielkich mieszkań nie buduje się tam w takiej ilości jak w Poznaniu. Nawet Warszawa buduje bezwzględnie mniej mieszkań luksusowych niż Poznań. Np. w badanym okresie 3 lat powstało w Poznaniu mieszkań 6-izbowych 177, gdy w cztery razy większej Warszawie tylko 127, w Łodzi 30, a w Krakowie 54 i we Lwowie 22. Tak samo mieszkań 7-izbowych powstało w Poznaniu 69, gdy w Warszawie 23, w Łodzi 10, w Krakowie 8, we Lwowie 7. Wreszcie mieszkań 8 i więcej izbowych powstało w Poznaniu 53, gdy w Warszawie 15, w Łodzi 3, a w Krakowie 6 i we Lwowie 3. W Poznaniu buduje warstwa zamożniejsza prawie że wyłącznie na własne potrzeby, nie zawsze gospodarczo uzasadnione.

Prawda, że ożywia się i przy tym budownictwie willowym pewna gałąź życia gospodarczego, że wzrasta sezonowo wskaźnik zatrudnienia. Jednak mimo wszystko takie budownictwo mieszkaniowe nie ma gospodarczego uzasadnienia, topi duże kapitały w martwej bądź co bądź dziedzinie, zamiast je inwestować w innych, tak bardzo nam potrzebnych i żywych gałęziach życia gospodarczego, które chronicznie cierpią na brak kapitałów. Dlatego polityka mieszkaniowa powinna temu zjawisku poważnie się przyjrzeć i zastanowić się, czy ta forma budownictwa może korzystać z specjalnych ulg kredytowych i podatkowych. Dotychczasowemu kierunkowi oficjalnej polityki mieszkaniowej przypisać należy fakt, że kryzys mieszkaniowy w Poznaniu zwalcza się z wytężoną energią w tych kategoriach mieszkań, gdzie tego kryzysu nie ma.

Obecnie w Poznaniu na ogólną ilość stawianych domów mieszkalnych przeszło 30 pct stanowią domy jednomieszkaniowe. 30 pct stanowią dwumieszkaniowe, ponad 10 pct 3-mieszkaniowe, ponad 10 pct 4-mieszkaniowe, co razem wynosi blisko 90 pct. A te domy i mieszkania nie mają przecież nic wspólnego z głodem mieszkaniowym. Głód mieszkaniowy szerokich warstw zaspakaja dopiero ostatnie 5 pct.

To też tych domów powinno się co roku budować w Poznaniu nie 5 pct, a conajmniej 50 pct, bo wtedy dopiero można by mówić o skutecznym likwidowaniu głodu mieszkaniowego.

ST. W.

Tg 21 586/7

W Sowietach terror nie ustaje

Moskwa. (PAT) Rozpoczyna się tu proces „9 członków kontrrewolucyjnej organizacji prawicowej", która działała w rejonie ołonieckim. Wśród oskarżonych znajduje się sekretarz rejonowego komitetu partyjnego oraz zastępca ludowego komisarza rolnictwa.

Śledztwo miało ustalić, że organizacja ta dążyła do usunięcia siłą kierownictwa partyjnego oraz władz sowieckich i do przywrócenia kapitalizmu przez podrywanie siły gospodarczej kołchozu i wywoływanie wśród ludności niezadowolenia z polityki rządu sowieckiego. Wszystkim grozi śmierć.

Sześciu funkcjonariuszów państwowego urzędu zbożowego „Zagotzierno" w Pietrowsku na Kaukazie skazano za szkodnictwo na śmierć przez rozstrzelanie. Wyrok został wykonany.

W kraju Gorkowskim, w rejonie arzamaskim rozstrzelano dwóch „szkodników", którzy działali w rolnictwie. Ośmiu funkcjonariuszów pskowskiego państwowego urzędu zbożowego zostało skazanych na karę śmierci za szkodnictwo.

Moskwa (PAT). Na mocy postanowienia ludowego komisarza komunikacji Bakulina, mają być pociągnięci do odpowiedzialności sądowej klienci kolejowi, którzy nie wyładują w swoim czasie wagonów pod ich adresem.

W ciągu 4 ostatnich dni na stacji towarowej w Moskwie zepsuły się wskutek spóźnionego wyładowania transportu owoce w 235 wagonach.

Zła przemiana materii przyspiesza starość

Zanieczyszczona krew może powodować szereg rozmaitych dolegliwości, bóle artretyczne, wzdęcia, odbijania, bóle w wątrobie, niesmak w ustach, brak apetytu, skłonność do tycia, plamy i wyrzuty na skórze. **Choroby złej przemiany materii niszczą organizm i przyśpieszają starość.** Racjonalną, zgodną z naturą kuracją jest normowanie czynności wątroby i nerek. Dwudziestoletnie doświadczenie wykazało, że w chorobach na tle złej przemiany materii, chronicznego zaparcia, kamieniach żółciowych, żółtaczce, otyłości, artretyźmie mają zastosowanie zioła „CHOLEKINAZA" H. Niemojewskiego. Broszury bezpłatne wysyła labor. fiz.-chem. Cholekinaza H. Niemojewskiego, Warszawa, Nowy Świat 5 oraz apteki i skł. apt.

ng 51 052

Przygoda francuskiego transportowca

Oran. (PAT) Według nadeszłych tu wiadomości, transportowiec francuski „Cassidaigne", znajdując się w odległości 33 mil na północno-zachód od portu Palma na majorce, zauważył samolot powstańczy, który zatoczył nad nim koło, po czym zawrócił do swej bazy.

Po 3 kwandransach 4 wodnopłatowce zaczęły krążyć nad statkiem i przy pomocy sygnałów świetlnych nadały mu rozkaz zawrócenia do portu Palma. Do godz. 22 statek był eskortowany przez te samoloty, po czym nadzór objęły dwie kanonierki, które wskazały drogę, jaką miał płynąć, aby uniknąć min.

Po przybyciu do portu Palma, kapitan przesłał protest do konsula francuskiego i do władz powstańczych. Nazajutrz na pokład statku wkroczyli przedstawiciele miejscowych władz w towarzystwie konsula duńskiego, który występował w charakterze świadka. Zbadano papiery i ładunek statku, po czym sprawdzono tożsamość członków załogi i zezwolono statkowi na wyjazd. W porcie znajdowały się w tym czasie dwa krążowniki angielskie i 15 włoskich okrętów wojennych.

Walki na froncie aragońskim

Saragossa (ATE). Deszcze panujące w północnej Hiszpanii znacznie utrudniają operacje na froncie aragońskim, zwłaszcza w okolicach górskich.

Wojska rządowe czynią w chwili obecnej znaczne wysiłki, ażeby przedostać się z Sabinanigo (na wschód od Jaca) w oolice Canfranco, tam bowiem przechodzi kolej żelazna prowadząca przez Pireneje do południowej Francji. Wysiłki wojsk rządowych koncentrują się na tym odcinku, ponieważ szlak wiodący do Francji pod Corbere został zniszczony przez lotników powstańczych, a wejście do tunelu zablokowano.

„Czerwoni" mają mało szans, aby dotrzeć do linii przebiegającej przez Canfranco lub Jaca, gdyż rozumiejąc cel ataków, powstańcy stawiają zacięty opór. Na odcinku Sabinanigo formacje marokańskie otoczyły odział wojsk rządowych, któremu nie pozostaje nic innego, jak zginąć lub poddać się.

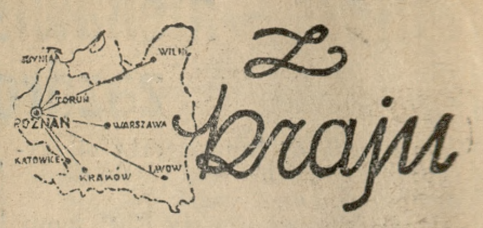

ZWALCZANIE ŻEBRACTWA W STOLICY

We wrześniu rb. policja odstawiła do domu etapowego 63 osoby, zatrzymane na terenie Warszawy za żebractwo i włóczęgostwo. W tym samym czasie sądy grodzkie rozpatrzyły 39 spraw żebraczych, w wyniku których 5 osób skazano na dom pracy przymusowej w Oryszewie, 18 osób skierowano do przytułków, jedną osobę odesłano do gminy, zobowiązanej do opieki, resztę zaś uniewinniono, zawieszono karę lub odroczono sprawy.

ECHA WYPADKU MIŁASZEWSKIEGO

Znany pisarz Stanisław Miłaszewski w Warszawie został swego czasu najechany przez samochód ciężarowy firmy „Pocisk" i doznał wraz ze złamaniem nogi poważnych obrażeń, z których przez dłuższy czas musiał się leczyć. Szofer tejże firmy Nowicki obecnie został skazany za spowodowanie wypadku na 3 miesiące aresztu. Na podstawie orzeczenia sądowego w tym procesie, p. Miłaszewski występuje teraz za poniesione straty wskutek doznanej przeszkody w pracy oraz kosztów leczenia o odszkodowanie w wysokości 50 tys. złotych.

NIESAMOWITE ODKRYCIE

W Łukowie pod Mińskiem Mazowieckim miejscowy grabarz przy obchodzeniu cmentarza zauważył na jednej z ławek skrzynkę drewnianą obwiązaną sznurkiem i drutem. Po otwarciu jej stwierdził z przerażeniem, iż znajduje się w niej odcięta głowa ludzka. Powiadomiona o tym strasznym odkryciu policja rozpoczęła niezwłocznie dochodzenia na wszystkie strony, które jednak na razie nie dały żadnego rezultatu. Nie jest wykluczone, że zwłoki ofiary zbrodni, a o taką tutaj chodzi, zostały poćwiartowane i dalsze ich części porzucono jeszcze w innych miejscach.

ROZPRAWA APELACYJNA TOWARZYSZY INŻ. DOBOSZYŃSKIEGO

Jak donoszą z Krakowa, ustalono już termin rozprawy apelacyjnej towarzyszy inż. Doboszyńskiego, która odbędzie się w dniu 9 listopada. Sąd pierwszej instancji, jak wiadomo, uniewinnił 11 oskarżonych, a 36 skazał na kary więzienne po 10 do 20 miesięcy.

U dorastającej młodzieży stosuje się rano szklaneczkę naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa,** która dzięki swemu oczyszczającemu działaniu na krew, żołądek i jelita daje doskonałe wyniki zarówno u dziewcząt jak i chłopców. Zapytajcie się Waszego lekarza.

Tg 21 619

BUDOWA ZAPORY W ROŻNOWIE

Prace przy budowie zapory wodnej na Dunajcu w Rożnowie odbywają się obecnie jeszcze w przyśpieszonym tempie, zanim nastaną zimna i zmuszą kierownictwo do ich zaprzestania. Dziennie przerabia się około 15 wagonów cementu; przewidziane zaś ogólne zapotrzebowanie tego materiału budowlanego ma tu wynosić około 6.700 wagonów.

Na razie prace odbywają się poza korytem rzeki, a dopiero w przyszłym sezonie budowlanym przystąpi się do samego koryta. W tym celu już obecnie czyni się przygotowania do przełożenia rzeki. Przystąpiono już też do przejmowania gruntów, na których powstanie zbiornik wód, a którego powierzchnia zalewu wyniesie około 18 kilometrów kwadratowych.

B. NOTARIUSZ SKAZANY NA 4 LATA WIĘZIENIA

W Sarnach na sesji wyjazdowej rówieńskiego Sądu Okręgowego była rozpatrywana sprawa b. notariusza w Dąbrowicy Ryszarda Pola, który na Wołyniu odgrywał wielką rolę. Akt oskarżenia zarzuca mu sprzeniewierzenia pieniędzy skarbowych i klientów swych na ogółem 100 tys. złotych. W wyniku rozprawy, podczas której przesłuchiwano licznych świadków, sąd skazał Pola na 4 lata więzienia.

PRZYMUSOWE LĄDOWANIE LOTNIKA SOWIECKIEGO

W okolicy Święcian wylądował onegdaj na polach samolot z oznakami sowieckimi. Gdy lotnik od pracujących na miejscu wieśniaków dowiedział się, że znajduje się w Polsce, czymprędzej puścił w ruch maszynę i odleciał, zanim zdążono go zatrzymać. O zajściu powiadomiono straż graniczną.

PUDRY HIGIENICZNE M. MALINOWSKIEGO

przygotowane według najnowszych zdobyczy wiedzy, w dwunastu najmodniejszych odcieniach nadają cerze świeży, młodzieńczy wygląd.

LAB. CHEM. FARM., WARSZAWA, Chmielna 4

Do nabycia we wszystkich, pierwszorzędnych firmach.

ng 51 500

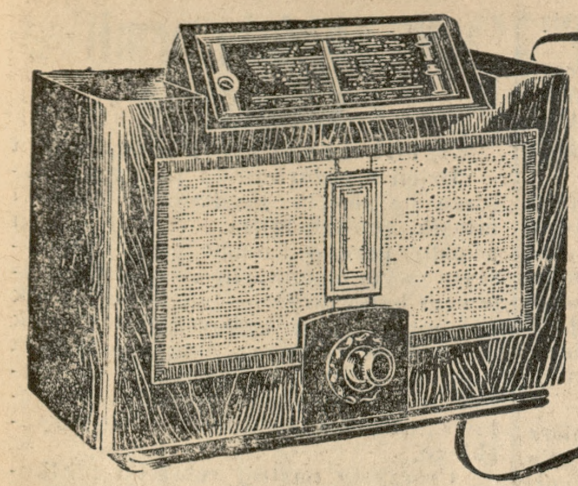

NAJNOWSZY KOMFORT OBSŁUGI !

Szczytem precyzji jest „Manaster" — idealny automat strojeniowy działający pewnie, koncentrujący wszystkie czynności obsługi i zapewniający równowagę między tonami. Najbliższy sklep radiowy chętnie i bez żadnego zobowiązania zademonstruje najnowsze arcydzieło techniki — słynny odbiornik z monosterem

PHILIPS Super 7-38

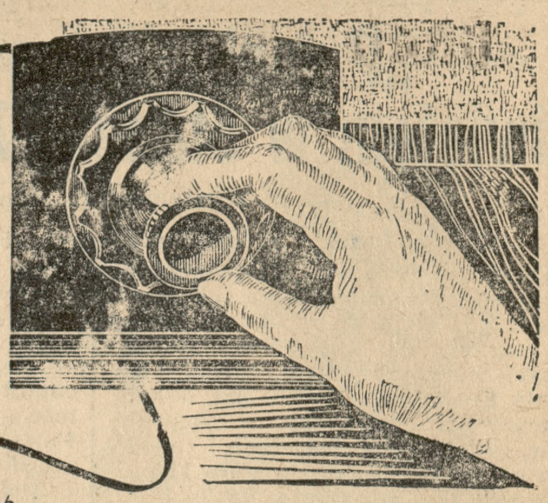

Co znaczy mowa Roosevelta?

Wielkie wrażenie, jakie mowa prezydenta Stanów Zjednoczonych p. Franklina Roosevelta, wygłoszona 5. bm. w Chicago, wywarła i nadal wywiera w świecie, wynika z dwu jej rysów znamiennych i uderzających. Po pierwsze, określenia, których użył on dla potępienia obecnego gwałcenia prawa międzynarodowego przez państwa napastnicze, są niezwyle dobitne. Po wtóre, co ważniejsza, znalazły się tam takie oświadczenia, nie tylko głoszące potrzebę współdziałania międzynarodowego w obronie prawa i pokoju, ale także jakby zgłaszające gotowość Stanów Zjednoczonych do uczestnictwa w takich zabiegach. Ponieważ zaś jednocześnie w Genewie postanowiono 6. bm. zwołanie narady 9-ciu państw, które w r. 1922 podpisały układ waszyngtoński o nietykalności Chin, z przewidywanym udziałem Stanów Zjednoczonych Ameryki, a także starania Anglii i Francji wobec Włoch i Niemiec w sprawie wojny w Hiszpanii nabierają znowu wyrazistości, związek tej mowy z rzeczywistością międzynarodową bardzo się uwydatnia.

Chociaż jednak oświadczenia prezydenta Roosevelta w Chicago witane są niemal jako zwrotne w tym kierunku, że Stany Zjednoczone Ameryki zamierzają nie odcinać się nadal w dotychczasowej mierze od współpracy międzynarodowej na rzecz prawa i pokoju, błędne byłoby mniemanie, jakoby ten zwrot był nagły i nie przygotowany w ostatnim czasie, a nawet, dokładniej mówiąc, w ciągu dwu ostatnich lat.

Już w orędziu do Kongresu z 3-go stycznia 1936 wspomniał prezydent Roosevelt, że zdanie jego z r. 1933, gdy obejmował urzędowanie, że 85 pct lub 90 pct świata chce pokoju, nabrało tymczasem wyrazistości od strony pozostałych 15 pct lub 10 pct, które chcą wojny:

— Od lata 1933 cele kierowników kilku wielkich narodów europejskich i azjatyckich zmierzały nie ku pokojowi... Ameryka musi sobie zdać sprawę z wzrastającej złej woli, polityki napadu, wzmagania zbrojeń i gorączkowych napięć, które by musiały w końcu pogrążyć liczne narody Europy i Azji w w wojnę powszechną... Jest sie uprawnionym do złych przewidywań...

Nieco później, w mowie, wygłoszonej 15 sierpnia 1936 w Chautanqua w stanie nowojorskim, oświadczył prezydent Roosevelt wprawdzie, zgodnie ze stałą polityką Stanów Zjednoczonych, że nie przyjmą one żadnych zobowiązań, które mogłyby je wciągnąć w wojnę i nie będą uczestniczyły w działalności Ligi Narodów, ale też dodał:

— Widzi się z niepokojem, iż układy, podpisane także przez Stany Zjednoczone, są naruszane przez niektóre mocarstwa.

Nie przebrzmiała też niepostrzeżenie mowa, którą ambasador Stanów Zjedn. w Paryżu, p. William Bullit, wygłosił 23 lutego rb. na tamtejszym obchodzie ku czci Jerzego Waszyngtona, w obecności rządu francuskiego, stwierdzając w oświadczeniach, dokładnie rozważonych w styczności z rządem Stanów Zjedn., że dla Stanów Zjednoczonych nie są obojętne zabiegi na rzecz utrzymania pokoju, gdyż rozumieją, że wojna mogłaby i ich nie ominąć.

Szczególnie wyraźnie zaznaczyły się postępy poglądów amerykańskich w tym kierunku w oświadczeniu sekretarza stanu p. Cordell Hulla z 16 lipca rb. Było to po wybuchu zatargu zbrojnego japońsko-chińskiego w zajściach pod Pekinem od 8 do 11 lipca rb. Ambasador Chin w Waszyngtonie złożył 16. tm. notę rządu w Nankinie, wskazującą pogwałcenie układu waszyngtońskiego z r. 1922 o nietykalności obszaru chińskiego. P. Cordell Hull odpowiedział notą na piśmie, w której oświadczył:

— Nigdzie na świecie nie może dojść do wybuchu zatargu zbrojnego bez dotknięcia spraw i potrzeb, uprawnień lub zobowiązań Stanów Zjednoczonych.

W nocie tej p. Cordell Hull wyłożył zwięźle zasady polityki zagranicznej Stanów Zjedn. zastrzegając się przed sojuszami, ale uznając pożytek współpracy międzynarodowej na rzecz pokoju. Co więcej, notę tę rozesłał departament stanu Stanów Zjedn. w drodze dyplomatycznej, prosząc o uwagi innych rządów w tej sprawie, które też nadeszły w ciągu kilku następnych tygodni w liczbie ok. pięćdziesięciu. Już to było pewnym wejściem w styczność.

Nie było również obojętne przemówienie prezydenta Roosevelta z 16 września rb., na uroczystości 150-lecia konstytucji amerykańskiej, w którym ostro potępił dyktatury podkreślając także ich skłonność w polityce międzynarodowej ku najazdom i wojnom.

Obecna mowa w Chicago z 5. bm., która również ma być rozesłana rządom w drodze dyplomatycznej, utrwala w polityce Stanów Zjedn. dążność do współdziałania z innymi państwami na rzecz podtrzymania prawa międzynarodowego i zapobieżenia wojnie powszechnej, a nie jest rzeczą obojętną, że ogół amerykański przyjął z uznaniem i nawet z zapałem do wystąpienie prezydenta Roosevelta.

STANISŁAW STROŃSKI.

Gwarantuje powodzenie życiowe czysty i schludny wygląd odzieży, bo **„jak Cię widzą — tak Cię piszą"**. Oddaj przeto rzeczy do **Barwy - Kałamajskiego.**

Pg 33526 38 158

Z ROZKOSZĄ PALĘ papierosy tylko w gilzach MOKKA Smakują świetnie do ostatniego ciągu.

Tg 21 592

Sprawa ochotników i przyszłość Hiszpanii

(Od własnego korespondenta „Kuriera Poznańskiego")

Rzym, 7 października.

Zdawało się, że zawarcie w Paryżu układu między ekspertami morskimi Anglii, Francji i Włoch w sprawie kontroli na Morzu Śródziemnym nie tylko wyrówna różnice, jakie wynikły między mocarstwami śródziemnomorskimi z powodu niewzięcia przez Włochy udziału w konferencji w Nyon, ale wpłynie zarazem na dalsze odprężenie w Hiszpanii, a więc i na Morzu Śródziemnym. Tymczasem jesteśmy daleko od tego.

Należy pamiętać, że konferencja w Nyon i uzupełniający ją wymieniony układ paryski dotyczył tylko jednego szczegółu spornego, to jest korsarstwa, a cały problem śródziemnomorski nie przestaje nadal ciążyć nad położeniem międzynarodowym.

Sprawa hiszpańska odbiła się dość głośnym echem w Lidze Narodów, gdzie dyplomacja francuska i angielska próbowały przeprowadzić odnośnie do wojny hiszpańskiej kompromisową rezolucję, która w formie oględnej zawierała napomnienie pod adresem Włoch i Niemiec i miała wywrzeć na nie nacisk międzynarodowy w kierunku nieinterwencji. Rezolucja ta jednakże nie uzyskała niezbędnej jednomyślności, oczywiście z wielkim zadowoleniem Rzymu. Uchwała taka byłaby niewątpliwie powikłała już i tak niełatwe położenie.

Równocześnie Paryż i Londyn wystąpiły w Rzymie z notą w sprawie wycofania z Hiszpanii ochotników. Nota nawiązując do układu paryskiego i do współpracy trzech mocarstw, przyjmuje do wiadomości dotychczasowe zapewnienia włoskie, iż Włochy nie mają zamiaru posyłać nadal ochotników do Hiszpanii i zajmować jakiejkolwiek z Wysp Balearskich, jednakże kładzie nacisk na przestrzeganie ścisłej nieinterwencji i domaga się w formie przyjacielskiej od Rzymu wycofania ochotników i agentów politycznych. W zamian za to nota otwiera widoki na uznanie praw strony wojującej dla gen. Franco. Fakt traktowania w tej sprawie poza londyńskim Komitetem Nieinterwencji tłumaczy nota koniecznością przeprowadzenia rozmów celem jak najszybszego porozumienia w tej sprawie, jaką jest nieinterwencja. Ten ostatni argument ma na celu odparowanie zarzutu włoskiego niezaproszenia do układów Berlina, gdyż chodziłoby o wymianę zdań, której rezultaty zatwierdziłby w następstwie Komitet Nieinterwencji.

W stolicach zachodnich oczekuje się z dnia na dzień na odpowiedź włoską. Mussolini w tej chwili jest u siebie na wsi w Rocca delle Caminate. Poza tym rzecz jest uzgadniana z Berlinem. Z informacyj, które zasięgnęliśmy w kołach politycznych wynika, iż odpowiedź włoska nie będzie wręcz odmowną, ale też nie będzie taką, by mogła rozjaśnić horyzont. Nota włoska przypomni obu mocarstwom zachodnim stanowisko Włoch w sprawie ochotników i położy nacisk na okoliczność, że nie kto inny, ale właśnie Włochy od samego początku domagały się niedopuszczenia do Hiszpanii ochotników i, że Paryż i Londyn wówczas tego żądania nie uwzględniły. W każdym razie zaczęło się od wysyłania czerwonych. Nie Włochy zatem ponoszą odpowiedzialność za fakt dopuszczenia do Hiszpanii ochotników. Poza tym sprawa ta w chwili obecnej jest niezmiernie powikłana i utrudniona przez to, że ochotnicy czerwoni utracili w znacznej części swą narodowość, wyodrębnić ich i usunąć z Hiszpanii byłoby więc wręcz niepodobieństwem, zwłaszcza zaś, iż rząd walencki jest temu przeciwny, co wyraźnie oświadczył jego przedstawiciel w Genewie. Usunięcie samych Włochów nie zostałoby więc odpowiednio zrównoważone.

Nota włoska powoła się dalej na akcję i wywody swego delegata w łonie Komitetu Nieinterwencji podkreślając w obecnej fazie sprawy kompetencję tegoż Komitetu. Na koniec Rzym będzie się domagał uznania gen. Franco uzależniając od powyższych warunków, zarówno w przeszłości jak i teraz, odwołanie ochotników.

Sprawa ta, w przekonaniu kół politycznych angielskich i francuskich, nabrała szczególnej wagi. Jednakże punkty widzenia Rzymu i Berlina oraz Paryża i Londynu na nią są wręcz odmienne, jak odmiennym z gruntu jest ich pogląd na przyszłość Hiszpanii.

W rozumieniu Londynu i Paryża w Hiszpanii powinno dojść do kompromisu między stronami walczącymi. Wynikiem jego powinien być ustrój demokratyczno - liberalny. Obecność ochotników nie pozwala na ten kompromis. Dopóki taki kompromis nie będzie zawarty, nie będzie równowagi na Morzu Śródziemnym. Tak Londyn i Paryż pojmują przywrócenie status quo na tym morzu.

Wręcz przeciwnie sądzi gen. Franco i stojący za nim Rzym i Berlin. Twierdzą oni, że taki kompromis, to podwozie dla dalszych agitacyj bolszewickich. Zważywszy powyższą zasadniczą różnicę poglądów na przyszłość Hiszpanii oraz oświadczenie delegata Walencji w Genewie w sprawie ochotników, można wnosić, że kompromis w tej sprawie nie będzie łatwym do uskutecznienia i, że nota włoska będzie miała charakter dylatoryjny.

S. M.

Przy zaburzeniach żołądkowo - kiszkowych, powstałych głównie po zbyt obfitym jedzeniu i piciu, szklanka naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa** jest prawdziwym dobrodziejstwem. Zapytajcie się Waszego lekarza.

Tg 21 620

Zgon prof. L. Kryńskiego

Warszawa. (PAT) Zmarł po dłuższej chorobie wybitny chirurg dr Leon Kryński, profesor i pierwszy dziekan uniwersytetu w stolicy.

Zmarły był wiceprezesem Tow. Nauk. Warsz., członkiem honorowym Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, towarzystw lekarskich w Krakowie i Częstochowie, tow. chirurgów w Brukseli, doktorem honorowym uniwersytetu w Tartu, członkiem licznych towarzystw zagranicznych. Ogłosił z górą 100 prac z dziedziny anatomii patalogicznej i chirurgii klinicznej.

Hemoroidy są przyczyną złego samopoczucia i t.p. Należy bezwzględnie usunąć te dokuczliwe cierpienia. Przy hemoroidach stosuje się Anusol — GOEDECKE — Do nabycia w aptekach. 12 czopków zł. 5.- 6 czopków zł. 3.-

Tg 21 51

WODA GORZKA MORSZYŃSKA i sól krystaliczna lub proszkowana — znakomite środki w nawykowym zaparciu stolca. Żądać w aptekach i składach aptecznych.

pg 44 545

„Pulaski Memorial Day" świętem w Stanach Zjednoczonych

(Od własnego korespondenta „Kuriera Poznańskiego")

Nowy Jork, 1 października.

Prezydent Stanów Zjednoczonych Roosevelt zarządził w dniu 21 września rb., iż dzień 11 października ma być obchodzony jako święto amerykańskie celem uczczenia pamięci generała Kazimierza Pułaskiego, bohatera amerykańskiej wojny o niepodległość, rannego pod Savannah i zmarłego z odniesionych ran w dniu 11 października 1779 r.

Odnośne orędzie prezydenta Roosevelta brzmi następująco:

„Jakoże generał Kazimierz Pułaski przebył morza, aby ofiarować swoje

GENERAŁ KAZIMIERZ PUŁASKI
według litografii A. Maurin'a

usługi generałowi Waszyngtonowi i młodej republice w jej ciężkiej chwili; i

„jakoże generał Pułaski zorganizował jednostkę kawalerii znaną jako legion Pułaskiego, któremu znakomicie przewodził aż do dnia, w którym padł śmiertelnie ranny w chwili, gdy dowodził szarżą pod Savannah; i

„jakoże umarł w dniu 11 października 1779 r. z ran tam odniesionych; i

„jakoże publiczna 24-ta uchwała 75-go kongresu, powzięta w dniu 13 kwietnia 1937 roku, przewiduje:

„że prezydent Stanów Zjednoczonych jest upoważniony i zobowiązany do wydania proklamacji, wzywającej czynniki urzędowe do wywieszenia chorągwi Stanów Zjednoczonych na wszystkich budynkach rządowych w dniu 11 października 1937 roku i zaproszenia ludności Stanów Zjednoczonych do uczczenia tego dnia w szkołach, i kościołach, oraz innych odpowiednich miejscach przy pomocy stosownych uroczystości, mających na celu uczczenie pamięci zgonu generała Kazimierza Pułaskiego".

„teraz więc, ja, Franklin D. Roosevelt, prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki polecam, że wywieszone mają być chorągwie na wszystkich budynkach rządowych w dniu 11 października 1937 r. jako widomy znak uczczenia pamięci generała Kazimierza Pułaskiego i równocześnie wzywam ludność Stanów Zjednoczonych do uczczenia tego dnia jako „General Pulaski Memorial Day" i uczestniczenia w odpowiednich uroczystościach w szkołach i kościołach oraz w innych odpowiednich miejscach celem należytego uczczenia pamięci zgonu generała Pułaskiego w dniu 11 października, przed 158 laty".

Polonia amerykańska czyni rozliczne przygotowania, by dzień Pułaskiego wypadł jak najwspanialej.

W Nowym Jorku powstał specjalny komitet pod nazwą „General Pulaski Memorial Committee" na którego czele stanęli wpływowi Polacy. Komitet ten urządza w niedzielę, 10 bm, olbrzymią paradę na Fifth Avenue. W paradzie tej wziąć ma udział m. i. 50 tysięcy Polaków amerykańskich.

W dniu 11 bm. odbędzie się uroczyste przeniesienie zwłok generała Włodzimierza Krzyżanowskiego (1824 — 1887) na cmentarz narodowy w Arlington pod Nowym Jorkiem.

Uroczystość tę rozpocznie przemowa prezydenta Roosevelta, wygłoszona przez radio. Prezydent Roosevelt nie weźmie osobiście udziału w przeniesieniu zwłok gen. Krzyżanowskiego, ponieważ w dniu tym są urodziny jego żony i to święto obchodzić będzie w gronie rodziny w swojej rezydencji w Hyde Park.

Jak wiadomo, generał Włodzimierz Krzyżanowski, urodzony w Rożnowie Wielkopolskim, w amerykańskiej wojnie secesyjnej sformował pułk przeważnie z Polaków, który pod nazwą „Legion Polski" walczył w armii unijnej; pod koniec wojny secesyjnej gen. Krzyżanowski był gubernatorem zdobytych stanów Floryda, Wirginia i Georgia, a po wojnie pierwszym gubernatorem Alaski. (sb)

Kolejowe „bony turystyczne"

Polskie Koleje Państwowe wprowadzą niebawem ciekawą inowację, dzięki której każdy będzie mógł bodaj raz do roku bez kłopotu o bilet, odbyć dłuższą turystyczną lub urlopową podróż koleją po kraju.

Możliwość tę dadzą wszystkim „bony turystyczne", emitowane przez PKP z inicjatywy Ligi Popierania Turystyki na wzór istniejących już oddawna i szeroko stosowanych za granicą bonów kilometrowych.

Zasada polega na zbieraniu drobnych, groszowej wartości kuponów, które wymieniane następnie na „bony turystyczne" PKP, posłużą do otrzymania w każdej kasie kolejowej biletu na odpowiednią ilość kilometrów.

PKP emitować będą bony w odcinkach po 20, 30, 50 i 100 kilometrów. Rozpowszechnianiem ich zajmie się Liga Popierania Turystyki za pośrednictwem szeregu firm, które dla własnych celów reklamowych mają dołączać drobne kupony kilometrowe, jako premie przy sprzedaży niektórych towarów.

W ten sposób klient, kupujący żywność, galanterię, kosmetyki etc. otrzyma każdorazowo w sklepie jako bezpłatny dodatek bon na pół, 1, 2, 3 lub 5 kilometrów, zależnie od wartości zakupów.

Gdy klient uzbiera w jednej firmie już 20 km, może je w tejże firmie wymienić na właściwy „bon turystyczny" PKP, służący do bezpłatnego uzyskania biletu kolejowego na 20-kilometową odległość.

Każdy klient jednego ze sklepów, zaopatrzonych przez Ligę Popierania Turystyki w bony, będzie mógł uzbierać „kapitał" kilometrów, który pozwoli mu na odbycie większej podróży po kraju, dowolnym pociągiem i w dowolnej klasie.

Za bon stukilometrowy, opiewający normalnie na klasę III, można będzie przebyć 65 km w klasie II, lub też 50 km w klasie I.

Drobne kupony, dodawane jako premie, mogą być drukowane przez firmę, która dołączać je będzie do towarów. Natomiast same „bony turystyczne" emitowane i drukowane będą wyłącznie przez PKP.

Kupony nie będą mogły być sprzedawane publiczności za gotówkę, a tylko dołączane jako bezpłatne premie w składach.

Już rozpoczęliśmy reklamową sprzedaż.

RADIOODBIORNIKI PHILIPS 1937/38

Typ 109 — zł **207,—** Super typ 4—38 — zł **306,—**
Typ 6—38 — zł **405,—** typ 38 — zł **495,—**

Odbiorniki Telefunken - Kosmos na dogodnych warunkach po 10,— miesięcznie

Pożyczki Państwowe 100 za 100.. Stare odbiorniki na wpłatę

CENTRUM-KAMIŃSKI POZNAŃ, Stary Rynek 13/14.

№ 30403

Wychowankowie uniwersytetów sowieckich

Prasa sowiecka bije na alarm, że poziom wychowanków uniwersytetów w ZSRR z każdym rokiem się obniża. Jako przykład przytoczymy za czasopismem „Izwiestia" następujący fakt: „Niedawno na zasadzie uchwały władz akademickich wprowadzono kontrolne egzaminy dla wychowanków szkół akademickich, okazało się, że jeden z nich np. nie znał zupełnie najelementarniejszych podstaw algebry. Wielu nie umiało pisać poprawnie po rosyjsku. Wychowankom wydawano zaświadczenie sposobem „rodzinnym", stwierdzające ich stopień dostatecznego przygotowania umysłowego. Nadzór i poziom wykładów stoją na niskim poziomie. Również i pod względem politycznym wychowankowie wykazują duże braki, a co gorsza znajduje się pośród nich znaczna ilość ludzi nie pewnych, a kto wie czy nawet nie szkodliwych. Komisje kontrolne winny więc bardzo ostro segregować materiał napływający do szkół akademickich, a skład komisji winien być starannie dobrany. Jak niski jest poziom umysłowy napływających kandydatów, niech posłuży przykład, że do jednej z wyższych uczelni zdawało 105 kandydatów i pomimo bardzo łagodnej klasyfikacji przyjęto zaledwie 37 — pozostali okazali się prawie analfabetami. Czas wielki naprawić zło".

Na pogorzelców wsi Roszki-Ziemaki

Sosnowski Józef	5,— zł
S. K.	1,— „
Ignacy Maciejewski	5,— „
Koło Obozu Wszechpolskiego, Wodzisław	10,— „
Koło Stronnictwa Narodowego, Krosin	8,50 „
St. Nowicki, Jeziorno	3,— „
Stronnictwo Narodowe, Gostyń, zebrane wśród członków	71,55 „
razem z poprz. pokwitowanymi	**3 014,29 zł**

Komuniści między sobą

W Paryżu odbyła się konferencja niemieckich komunistów-trockistów, na której znani przywódcy Masłow i Fischer bardzo ostro zaatakowali metody działania rządu walenckiego, który ich zdaniem znajduje się całkowicie pod wpływem i komendą agentów Stalina. Masłow wyraźnie podkreślił: że zwycięstwo „Stalinowców" w Hiszpanii odda naród w niewolę i zdemoralizuje jego siły klasowe, trzeba więc walczyć z rządem „mianowańców", sługusów i agentów Stalina".

B. starosta odolanowski i jarosławski Wąs, który odpowiada przed sądem w Przemyślu za szereg nadużyć natury finansowej.

W hołdzie armii i sokolstwu

Inowrocław, 8 października

Dzień 8 października 1937 roku zapisze się złotymi głoskami w historii miasta Inowrocławia. W dniu tym miasto uczciło i odznaczyło najwyższym swym odznaczeniem — obywatelstwem honorowym — miejscowy pułk piechoty „Dzieci kujawskich" i pułk artylerii kujawskiej, oraz założyciela pierwszego gniazda „Sokoła" na ziemiach zachodnich — gniazda inwrocławskiego, Maksymiliana Gruszczyńskiego.

Uroczysty nastrój zebrania piątkowego Rady Miejskiej rozpoczął się z chwilą referowania przez radnego red. Przybylskiego wniosku o nadanie honorowego obywatelstwa miejscowemu pułkowi piechoty „Dzieci kujawskich". Referent wskazał na wielką tradycję bojową pułku. Złotniki Kujawskie — Rynarzewo — Berezyna — krwawy zwycięski bój o Łomżę, to niezatarte pomniki bohaterskiej przeszłości pułku. Od swego założenia związany ściśle z Kujawami i Inowrocławiem, wsławił miasto nasze na całą Polskę. W końcu wnosi o przyjęcie wniosku przez powstanie. Radni entuzjastycznie burzą oklasków przyjmują wniosek red. Przybylskiego.

Tak samo przyjęto wniosek rad. Zielińskiego o nadanie obywatelstwa honorowego miejscowemu pułkowi artylerii. Równocześnie uchwalono wysłać prośbę do Ministerstwa Spraw Wojsk. o zezwolenie noszenia na patkach mundurów herbu miasta Inowrocławia.

Po uchwaleniu tych wniosków zabrał głos prez. m. Jankowski podkreślając, że nadanie obywatelstwa honorowego obu pułkom ma znaczenie symboliczne — dajemy im to, co mamy najwyższego. W końcu swego przemówienia prosi prez. Jankowski o uczczenie armii i jej wodza powstaniem.

„Musimy również utrwalić w młodym pokoleniu tradycję ludzi zasłużonych dla polskości i miasta."

Tymi słowy rozpoczął swój wniosek o nadanie obywatelstwa honorowego Maksymilianowi Gruszczyńskiemu radny Chylewski. W swym długim uzasadnieniu referent przedstawił zasługi M. Gruszczyńskiego na niwie sokolej, powstańczej i pracy zawodowej jako sekretarz zarządu miejskiego. Wniosek radnego Chylewskiego przyjęto przez powstanie, oddając tym samym hołd wielkiej zasłudze.

Na zakończenie przemówił jeszcze raz prez. Jankowski mówiąc, że nie przez przypadek znalazły się na radzie te trzy wnioski. Zrobiono to celowo, z głębokim zrozumieniem spoistości ideologicznej. Nie wolno zapominać, że idea sokola wydała wielką znamienną gorliwość, przerodzoną w powstanie — sokoli byli pierwszymi, którzy stanęli z bronią w ręku tworząc zaczątek naszej armii na ziemiach wielkopolskich. Pieczątka sokola była używana przez Rady Ludowe. Dzisiejsze posiedzenie, to wielka historyczna karta fundowania tradycji miejscowych działaczy tej ziemi i miasta. (ik)

STRONNICTWO NARODOWE

KOŁO DĘBIEC

zaprasza na zabawę jesienną, która odbędzie się w sobotę dnia 9 października rb. w sali p. Figla przy ul. Świerczewskiej 6. Początek o godz. 20. Różne niespodzianki.

KOŁO ŻEGRZE — CHARTOWO

Zebranie plenarne Koła odbędzie się dnia 9. 10. 1937 r. o godz. 20 w lokalu p. Kaniewskiego w Zegrzu.

KOŁO OSIEDLE

Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek o godz. 20 w lokalu własnym przy ul. Witkowskiej 21.

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE

Druga lekcja kursu kandydatów odbędzie się w poniedziałek o godz. 20 w sali S. N. przy ul. Św. Marcina 65 m. 9. Sekretariat został przeniesiony z ul. Rzeczypospolitej 9 na ul. Masztalarską 8 a. 1 piętro, czynny jest od 10 do 14 i 16 do 20.

PRACA POLSKA

ODDZIAŁ METALOWCÓW

Zebranie plenarne odbędzie się dnia 9. bm. o godz. 6-tej wiecz. w sali zebrań św. Marcin 65.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Niedziela | Poniedziałek
KALENDARZ RZYMSKO-KATOLICKI
Franc. Borg. w. | Placydy
KALENDARZ SŁOWIAŃSKI
Tomiła | Dobromiły

Słońca: wschód 6,07, zachód 17,11
Długość dnia 11 godzin 04 minut
Księżyca: wschód 12.13, zachód 20.18
Faza: 6 dzień po nowiu

Październik
10
Niedziela

Ważne numery telefonów:
Pogotowie rat.: 66-66 i 55-55
Straż ogniowa: 19-57, 30-50
Policja: 42-21
Posłańcy: 15-60 i 28-36
Postoje taksówek: Grunwaldzka 77-72; Rynek Jeż. 77-08; Klinika przy Polnej 74-02; Marsz. Focha (nar. Niegolewskich) 77-82; Plac Świętokrz. 49-80; Zielona (nar. Strzeleckiej) 50-35; Rynek Wildecki 66-35; W. Garbary (nar. Wielkiej) 57-87.
Poczt. biuro zleceń: 49-28. Zegarynka: 07. Centr. międzym. 00. Inf. tel. 09. Biuro napr. 08. Inform. dworc. 67-41. Dw. autob. 67-19. Lotnisko 78-45.

Woda w WARCIE poziom + 4 cm (średnia żeglowna + 1 m) temper. wody + 15,4

NOCNY DYŻUR APTEK

Śródmieście: Apt. dra Kierzyńskiego, ul. Pierackiego 14; — Apt. pod Eskulapem, plac Wolności 13; — Apt. pod Złotym Lwem, St. Rynek 75; — Apt. przy Grobli, W. Garbary 41; — Apt. na Chwaliszewie, Chwaliszewo 76; — **Jeżyce:** Apt. Mickiewicza, ul. Dąbrowskiego 10; — **Łazarz:** Apt. przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47; — **Wilda:** Apt. Fortuna, G. Wilda 96; — **Sołacz:** Apt. przy ul. Mazowieckiej 12; — **Górczyn:** Apt. Karpińskiego, ul. Marsz. Focha 158; — **Dębiec:** Apt. przy ul. Dębieckiej 6; — **Poznań-Wschód:** Apt. przy Krzyżu, ul. Główna 53; — **Starołęka:** Apt. miejscowa.

— * **Lekarska Poradnia Przedślubna Polskiego Tow. Eugenicznego** w gmachu Coll. Minus, ul. Fredry nr. 10, parter — udziela bezpłatnie porad dla pań w poniedziałki między godz. 18—19, dla panów we wtorki między 18—19. (x.)

KRONIKA MIASTA POZNANIA

W Poznaniu przed 10 laty

Dnia 9 października 1927 r.

Odbył się I kongres esperantystów Ziem Zachodnich Polski. — Na sali U. P. odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego 1927/8.

W Wielkopolsce przed 100 laty

Dnia 9 października 1837 r.

Z dnia 6 na 7 zachorowało w Poznaniu na cholerę 29 osób, umarło z nich 12 (w Berlinie notowano w tym dniu 10 wypadków śmierci). — Miejska komisja sanitarna w Poznaniu urządziła specjalnie dla ulicy Chwaliszewo i św. Marcin stałe rewiry dla chorych na cholerę, w których lekarze i komisje ratownicze, składające się z obywateli miasta, były bez przerwy czynne przez dzień i noc. Uruchomiono dwa dalsze szpitale dla cholerycznych, jeden w klasztorze oo. franciszkanów, drugi — pod kierownictwem znanego lekarza dra Gąsiorowskiego — w kamienicy przy ul. Chwaliszewo nr 63.

REKOLEKCJE

— * **Rekolekcje zamknięte dla mężczyzn.** Kat. Stow. Mężów organizuje w dniach od 30 bm. do dnia 3 listopada rekolekcje zamknięte w Buku i w Gnieźnie. W Buku rekolekcje poprowadzi o. Ludwik Kściuczyk ze Zgromadzenia Tow. Słowa Bożego. W Gnieźnie poprowadzi rekolekcje o. Cyryl Markiewicz, Dominikanin. Koszta utrzymania i mieszkania wynoszą około 9 zł za cały czas. Bliższych informacyj udziela Katolickie Stowarzyszenie Mężów w Poznaniu, al. Marcinkowskiego 22, III p., tel. 26-97. (o)

Ciekawostki na wystawie

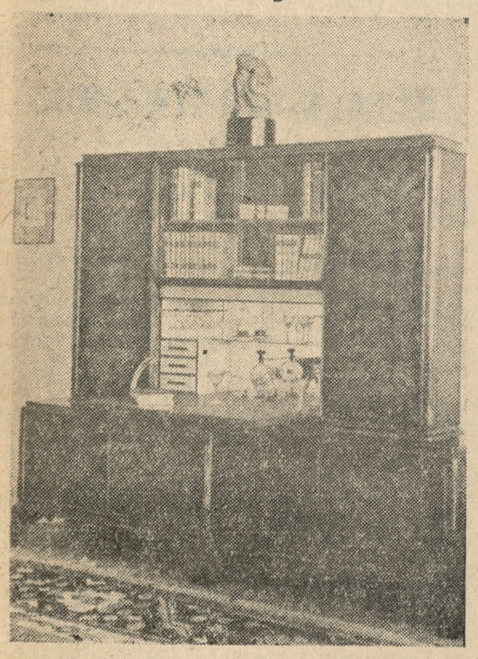

POŁĄCZENIE MIŁEGO Z POŻYTECZNYM

Na wystawie „Sztuka, Kwiaty, Wnętrze" nie brak pomysłowych mebli kombinowanych, tak użytecznych w dzisiejszych zazwyczaj ciasnych mieszkaniach. Na fotografii widzimy piękną szafę biblioteczną, połączoną z podręcznym barem, którego wnętrze utrzymane jest w jasnych, wesołych kolorach.

WYCIECZKI

— * **Wycieczkę nad jezioro Góreckie,** urządza Pol. Tow. Krajoznawcze w niedzielę dnia 10 bm. Zbiórka na dworcu głównym o godz. 8,45, odjazd do Ludwikowa o godz. 9,05, powrót o godz. 16,37. Prowadzi insp. Kisielewicz. W razie słoty wycieczka nie odbędzie się.

WYCHOWANIE, KURSY

— * **Kurs modelarstwa lotniczego.** Referat lotniczy Komendy Wlkp. Chorągwi Harcerzy urządza w porozumieniu z L. O. P. P. kurs modelarstwa lotniczego dla harcerzy miasta Poznania. W związku z tym odbędzie się dn. 11 bm. o godz. 19 w modelarni okr. L. O. P. P. ul. Piekary 16-17 zbiórka tych, którzy będą uczęszczali na powyższy kurs. (o)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Uderzenie błotnikiem samochodu.** Dziś przed południem na Św. Marcinie w pobliżu ul. Fr. Ratajczaka samochód ciężarowy składu kawy i herbaty firmy Tomczak w Poznaniu, prowadzony przez szofera Józefa Kaczmarka (ul. Jeżycka 39) potrącił błotnikiem p. Marię Witkowską, mieszkającą na Wielkich Garbarach 10. P. Witkowska przechodziła przez jezdnię i zamierzała wyminąć samochód, nie zdołała jednak usunąć się w porę. Podczas wypadku p. Witkowska przytrzymała się błotnika, dzięki czemu nie upadła na jezdnię. Szofer jechał bardzo wolno, to też p. Witkowska nie odniosła większych obrażeń, tylko lekkie potłuczenie na głowie. Regulujący ruch policjant, który był świadkiem zajścia, spisał protokół.

4-LAMPOWY (3 PENTODOWY) ODBIORNIK O ŚWIATOWYM ZASIĘGU. SOLIDNE CHASIS - RĘKOJMIA TRWAŁOŚCI. 3 ZAKRESY FAL. ODDZIELNE GAŁKI DO POSZCZEGÓLNYCH MANIPULACYJ PODNOSZĄ SPRAWNOŚĆ ODBIORU, UŁATWIAJĄ PRECYZYJNE STRÓJENIE. GŁOSNIK KONCERTOWY.

3 — LAMPOWE ODBIORNIKI SIECIOWE i BATERYJNE.

RATY JUŻ OD 9,- ZŁ SPŁATY DO 15 RAT.

PIENIĄDZE ZAPŁACONE ZA ECHO ZOSTAJĄ W KRAJU

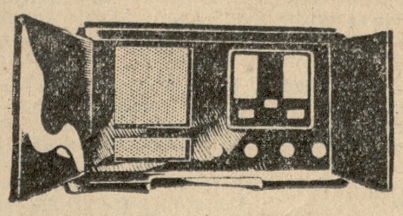

Pg 33 406/-62.5745

Na tym polega *tańsze pranie!*

Zawierzcie bieliznę wydajnemu mydłu Jeleń Schicht, które już przy lekkim tarciu daje dość piany, aby przeniknąć tkaninę i usunąć z niej gruntownie brud.

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

pierze idealnie czysto!

Pg 33 406/-62.5745

Książę Bernard holenderski przyjeżdża jutro do Wielkopolski

Jutro, w niedzielę, przyjedzie do Iwna na polowanie, zaproszony przez hr. Ignacego Mielżyńskiego, małżonek holenderskiej następczyni tronu Julianny, książę Bernard Lippe - Biesterfeld. Towarzyszyć mu będzie brat Erwin, oraz pięć osób świty, w tym dwie panie.

Książę Bernard przybędzie do Wielkopolski samochodem. Granicę niemiecko - polską przekroczy o godz. 16 w Kopanicy. Około godz. 18-tej książę Bernard przejeżdżać będzie przez Poznań.

Polowanie w Iwnie odbędzie się w poniedziałek, po czym książę Bernard wraz z bratem i świąt opuści Polskę. (lz)

KSIĄŻE BERNARD HOLENDERSKI

Czy ślady muru drewnianego Przemysława I?

Podczas badań mocy ziemi na Górze Przemysława robotnicy znaleźli przy wierceniu, na głębokości 17 metrów, ślady konstrukcji drewnianej i ułamki polepy, różniące się tak kolorem jak i materiałem od polepy znalezionej na głębokości 8 metrów.

Być może, że konstrukcja ta pochodzi z czasów Przemysława I i jest częścią muru drewnianego, otaczającego prawdopodobnie pierwszy stary gród.

O znalezisku powiadomiony został dział prehistoryczny Muzeum Wielkopolskiego, który prowadzi pilne obserwacje wierceń na Górze Przemysława. (sk)

OSOBISTE

— * **Złote gody.** Pp. Heliodor i Maria z Gołasiów Bestyńscy (Wały Król. Jadwigi 2 m. 20) obchodzą w dniu 12 bm. 50-lecie pożycia małżeńskiego. Mszę św. na intencję Jubilatów odprawi się w kościele Bożego Ciała o godz. 9.

— * **Ślub.** W ub. wtorek ks. dziekan Śniatek z Dobrzycy w asyście ks. prob. Wośka pobłogosławił w kościele Ojców Zmartwychwstańców związek małżeński pomiędzy mgr. chemii Januszem Kachelskim i mgr. chemii Ofelią Stechow.

— * **Rzadki jubileusz.** W tych dniach obchodził znany obywatel Pleszewa, 80-letni p. Józef Sobczyński, 50-lecie swej wytwórni aparatów miedzianych. Zacnemu jubilatowi, który mimo podeszłego wieku nadal pracuje, towarzyszą powszechne, serdeczne życzenia. (x)

— * **25-lecie pożycia małżeńskiego** obchodzi w dniu 12 bm. były radny narodowy miasta Inowrocławia, a obecnie właściciel nieruchomości w Poznaniu, p. Jan Ulatowski z żoną Heleną z d. Szczepankiewicz, zam. przy ul. Pogodnej 24. Msza św. na intencję Jubilatów odprawi się w kościele Matki Boskiej Bolesnej na św. Łazarzu o godz. 8.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Wzmaga się liczba zachorowań na dyfteryt i szkarlatynę.** Ostatnio rozszerza się coraz więcej w Poznaniu dyfteryt i szkarlatyna wśród dzieci. Jak się dowiadujemy, szpitalik dziecięcy św. Józefa jest przepełniony. (zd)

— * **Nowy prezes Polskiego Białego Krzyża w Poznaniu.** Z powodu ustąpienia p. M. Kornickiego ze stanowiska prezesa okręgu poznańskiego P. B. K., zebranie okręgowe wybrało na to stanowisko p. Mikołaja Zawadzkiego, prezesa Okręgowej Izby Kontroli Państwowej, a kuratora dra Jakóbca wiceprezesem P. B. K. okręgu poznańskiego.

— * **Wyjazd katedralnego chóru poznańskiego do Warszawy.** Dzisiaj rano o godz. 7,45 pociągiem osobowym na Toruń wyjechał poznański chór katedralny z koncertem do Warszawy. Wieczorem chór wystąpi w ramach festiwalu z wielkim koncertem w stolicy z programem, jaki wykonano w Paryżu. W jutrzejszą niedzielę poznański chór katedralny śpiewać będzie w katedrze św. Jana w Warszawie podczas uroczystej mszy św., przy czym odśpiewa mszę Penkiela. Dodać należy, że uroczyste nabożeństwo ze śpiewem poznańskiego chóru katedralnego transmitowane będzie na wszystkie rozgłośnie Polskiego Radia. Jutro, o godz. 22,02 poznański chór katedralny powróci do Poznania. (jr)

— * **Choroba znanego podróżnika.** Znany podróżnik po Afryce p. Kazimierz Nowak zachorował i stan jego zdrowia wymaga kuracji szpitalnej. P. Kazimierz Nowak od przeszło dwóch tygodni przebywa w szpitalu miejskim w Poznaniu.

— * **Kwitnąca czereśnia.** W ogrodzie p. Łuczkowskiego w Puszczykowie przy ul. Słonecznej 10 zakwitła po raz drugi czereśnia. Całe drzewo pokryło się pięknym biało - różowym kwiatem. (o)

WYSTAWY

— * **Z Tow. Przyj. Sztuk Pięknych** (plac Wolności 18). Wystawa retrospektywna jednego z najwybitniejszych malarzy polskich, Apoloniusza Kędzierskiego z Warszawy, jest obecnie w Salonie Tow. Przyj. Sztuk Pięknych i cieszy się powodzeniem i liczną frekwencją. Salon otwarty w dnie powszednie od godz. 11 do 17, w niedziele i święta od godz. 12 do 15. Wstępne 50 groszy, dla młodzieży kształcącej się 25 gr.

Kinoteatr „SŁOŃCE“ Kinoteatr

W sobotę, 9 i w niedzielę, 10 października o godz. 3 po poł.

Specjalne popularne przedstawienia po cenach najniższych.

Pierwsze wielkie nowoczesne arcydzieło filmowe w kolorach naturalnych realizacji Williama Willmanna

NARODZINY GWIAZDY

W rolach głównych:
JANET GAYNOR — FREDRIC MARCH

Film, który podziwia cały świat!
Z biednej dziewczyny — wielka gwiazda filmowa!
Z wielkiego i słynnego aktora — wykolejeniec!
Film, który wzruszy i zachwyci wszystkich.

Film dla dzieci i młodzieży wzbroniony.

Bilety po cenach najniższych:
Parter 50 gr i 75 gr — Balkon 1,— zł są do nabycia wcześniej **od piątku** przy kasie III. kinoteatru „Słońce“.

„Słońce“ dla wszystkich!!!
Wszyscy do „Słońca“!!!

zg 1257/8

RÓŻNE

— * **Spadek w Ameryce.** Amerykański Konsulat Generalny otrzymał wiadomość o śmierci niejakiego Fryderyka Franza Richarda Magera, który wyemigrował z Polski z miejscowości Buch (?) przed około 40 laty. Śp. Mager zmarł w Ameryce w listopadzie 1936 r., nie pozostawiwszy testamentu, ani też spadkobierców w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Wobec tego, że pozostał mały spadek, chodzi o ustalenie jego krewnych w Polsce. Należy nadmienić, że według wiadomości, otrzymanych przez amerykański konsulat generalny, śp. Mager wspominał często o siostrzeńcach i siostrzenicach, mieszkających w Poznaniu. (kl)

— * **Nie ma „Belgijek“ na terenie poznańskiej dyr. P. K. P.** W związku ze stopniowym wycofaniem z taboru kolejowego przestarzałych wagonów, dyrekcje kolejowe wydały zakaz włączania do składu pociągów osobowych tzw. wagonów „belgijek“. Jak się dowiadujemy, na terenie poznańskiej dyrekcji kolejowej tego typu wagonów nie ma. „Belgijki“ te kursowały przeważnie w Małopolsce, gdzie używano ich do przewozu pielgrzymek i wycieczek turystycznych. (sk)

— * **Dla orientacji Powstańcom.** Silna, zdyscyplinowana rezerwa narodowa z ideowo wartościowych grup Obrońców Wielkopolski, tworzy się przez przyłączenie osiedli podmiejskich do najstarszego Towarzystwa Uczestników Powstania Wielkopolskiego 1918-19 im. Ig. Paderewskiego stoł. m. Poznania, stow. zarejestr. Informuje tylko „Powstaniec Wielkopolski“, dwutygodnik. Do nabycia: Ruch, Par, kioski, księgarnia św. Wojciecha. Porady, inform., Redakcja i Administracja Poznań, Wolnica 1. Pocztowe konto rozrach. 27.

Z WIELKOPOLSKI

— * **JUNIKOWO.** Władza duchowna uznając potrzebę utworzenia parafii i pobudowania kościoła w Junikowie przydzieliła z dniem 1 października rb. na stanowisko duszpasterza i przyszłego proboszcza, ks. Leonarda Gierczyńskiego. Dnia 3 bm. o godz. 15 zebrały się na granicy przyszłej parafii dzieci szkolne, organizacje oraz miejscowe społeczeństwo z członkami komitetu budowy kościoła na czele oczekując przybycia księdza. Powitał go stosownym przemówieniem oraz chlebem i solą kierownik szkoły p. Jan Ciechanowski, po czym w pochodzie przy śpiewie „Kto się w opiekę“ udano się na dziedziniec szkolny. Po wspólnym odśpiewaniu „My chcemy Boga“ i „Gaude Mater Polonia“ przez miejscowe towarzystwo śpiewu, nastąpiły przemówienia ks. prob. Skórnickiego, proboszcza parafii św. Krzyża w Górczynie, p. Knacha w imieniu komitetu budowy kościoła, p. Winkela i p. Świekatowskiego w imieniu Akcji Katolickiej, p. Kujawiaka w imieniu gromady Junikowa, p. Fabisia w imieniu miejscowych stowarzyszeń oraz ks. Leonarda Gierczyńskiego. Przemówienia nacechowane były wielką serdecznością, ufnością w Bogu, silną wiarą i niezłomnym postanowieniem jak najszybszego pobudowania kościoła. Wspólny śpiew „Boże, coś Polskę“ zakończył podniosłą uroczystość. — Przy tej okazji komitet budowy kościoła zwraca się do ofiarnych serc łaskawych czytelników z serdeczną i gorącą prośbą, by choć najdrobniejszym datkiem dopomogli do

Powitanie ks. L. Gierczyńskiego przez kier. szkoły p. J. Ciechanowskiego

jak najszybszego zrealizowania wytkniętego celu tj. pobudowania kościoła ku chwale Bożej, a na pożytek Ojczyzny. Wpłaty należy kierować na konto P. K. O. nr. 209.765 Komitetu Budowy Kościoła rz. kat. w Junikowie. (n)

— * **KOŚCIAN** Na sesji wyjazdowej Sądu Okręgowego z Leszna toczyła się rozprawa przeciw Stefanowi Krukowi z Kluczewa, który 14 lipca rb. postrzelił z fuzji niej. Piotrowskiego i Szofera. Jak wykazały zeznania świadków, postrzelony Szofer, jak i jego rodzina, należą do znanych kłusowników. W krytycznym dniu Piotrowski i Szofer poszukiwali rzekomo złodziei w okolicy zagajnika, którego pilnował przed kłusownikami osk. Kruk wraz ze swoim bratem. Na widok pilnujących poczęli uciekać i mimo wezwań oskarżonego do zatrzymania się, tego nie uczynili. Wobec tego Kruk oddał dwa strzały na postrach, które mimowoli trafiły Piotrowskiego i Szofera. Sąd skazał osk. Kruka za nieumyślne postrzelenie na 10 miesięcy więzienia z zawieszeniem kary na przeciąg 5 lat, przy czym przyjął, że oskarżony działał w silnym zdenerwowaniu, gdyż w owym czasie na terenie tym grasowali kłusownicy. — Ten sam sąd skazał niej. Wojtkowiaka z pod Śmigla na 3 miesiące aresztu z zawieszeniem na 3 lata za fałszywe oskarżenie. — Poza tym sąd uniewinnił oskarżonych Szczepana Makałowskiego z Katarzynina i Gierczyńskiego z Lubosza Starego, którzy w I. instancji przed Sądem Grodzkim w Kościanie skazani zostali na 6 miesięcy więzienia za kradzież w Racocie. Obecny przewód sądowy wykazał, że oskarżeni nie mieli nic wspólnego z powyższą kradzieżą i dlatego sąd ich uniewinnił.

— * **KROTOSZYN.** Na nadzwyczajnym walnym zebraniu Tow. Właścicieli Domów i Nieruchomości w Krotoszynie wybrano nowy zarząd, który tworzą pp.: Kazimierz Kopydłowski — prezes, Feliks Drozda — wiceprezes, Jan Patalas — sekretarz, Stanisław Szczurek — zast. sekretarza, Jan Hoja — skarbnik, Andrzej Król i Jan Siadek — ławnicy.

— Opera i Operetka z Poznania pod dyrekcją Zygmunta Wojciechowskiego, zjeżdża w poniedziałek 11 bm. do Krotoszyna i o godzinie 20.15 w sali Hotelu Wielkopolskiego wystawi „Halkę“.

— Zbiórka uliczna na cele LOPP przyniosła razem 188.34 zł.

— W niedzielę 10 bm. odbędzie się tu zbiórka publiczna na budowę szkół powszechnych. (jk)

— * **LUBOŃ.** Na dalszą budowę kościoła św. Jana Bosko w Luboniu urządza w niedzielę 10 bm. w sali f-y dr Roman May Katol. Stowarzyszenie Kobiet — wielki festyn ludowy z urozmaiconym programem. M. in. jednoaktówka pt. „Jejmość ciekawska“, monologi, tańce narodowe, koncert orkiestry wojskowej, bufety. O jak najliczniejszy udział w imprezie prosi Komitet.

— W tut. kościele św. Jana Bosko został pobłogosławiony związek małżeński pomiędzy p. Marciniakiem Wł. i p. Wyskokówną z Lubonia.

— Przy dworcu kolejowym w Luboniu znajduje się pompa należąca do dyrekcji PKP. Od pewnego czasu pompa ta została zanieczyszczona, zwłaszcza rezerwoar, w którym znajduje się odciekła woda. Przez gnicie różnych odpadków, wrzucanych tamże, powstają wstrętne zapachy. Może by odnośne władze zajęły się tym nieporządkiem. (pl)

— * **MIŁOSŁAW.** 11 października rb. obchodzi uroczystość 50-lecia małżeństwa em. nauczyciel Jan Czarnecki z Miłosławia z małżonką swą Stanisławą z Januchowskich. Jako syn nauczyciela poświęcił się i on pracy wychowawczej. Kształcił się w szkole przygotowawczej w Rogoźnie, później w seminarium w Paradyżu. W gronie kolegów-Polaków założył w seminarium paradyskim Towarzystwo Tomasza Zana. Członkiem tego tajnego stowarzyszenia był już jako uczeń gimnazjum wągrowieckiego. Po skończeniu nauki pełnił obowiązki nauczyciela w Lipie, w powiecie chodzieskim, przy szkole dwuwyznaniowej, gdzie stacząć musiał zażartą walkę z kierownikiem szkoły, Niemcem i hakatystą, o udzielanie religii w języku polskim. Ożeniwszy się otrzymał stanowisko kierownika w dwuklasowej szkole w Kruchowie, niedaleko Trzemeszna, i wytrwał na nim z górą 40 lat. W duchu katolicko-narodowym wychowywał jubilat 4 pokolenia, a w ciągu długich lat służby był wzorem obowiązkowości. 1 września 1930 r., po 44 latach pracy zawodowej, na własną prośbę uzyskał zasłużoną emeryturę. Oby Bóg pozwolił czcigodnym Jubilatom w zdrowiu spędzić rzadką uroczystość w otoczeniu dzieci i wnuków, a życie ich przedłużył w jak najdalsze lata. (n)

— * **MOGILNO** Jak już donosiliśmy pokrótce, odbyły się w Bninie zawody w siatkówkę o mistrzostwo województwa, w których mogileńskie K. S. M. Ż. zdobyło mistrzostwo, zwy-

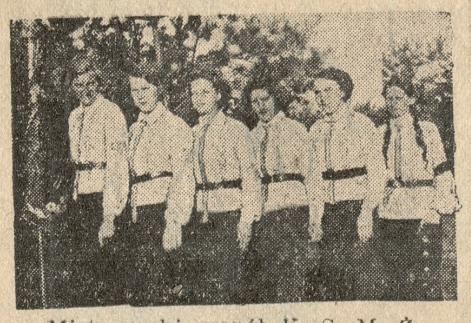

Mistrzowski zespół K. S. M. Ż. z Mogilna

ciężając świetne oddziały K. S. M. Ż. ze Śremu, Poznania, Gniezna i Bydgoszczy. Zwycięski zespół siatkówki z Mogilna dzierży także mistrzostwo okręgu mogileńskiego. Zespołem kieruje niestrudzona naczelniczka okręgowa, p. Helena Balcerowiczówna z Mogilna. Zaszczytnie odznaczonemu zespołowi należy życzyć najlepszych wyników w dalszej pracy. (rój)

— * **NAKŁO** Zarząd Miejski buduje barak dla bezdomnych rodzin, w którym znajdzie schronienie kilkadziesiąt rodzin. Pobudowano również domek dla dwóch rodzin.

— Podczas Tygodnia LOPP urządzono na zakończenie loty nad miastem.

— W Badeczu pod Wysoką na walnym zebraniu LOPP wybrano prezesem ks. proboszcza Tyczkę.

— P. Karol Szyperski z Wysoki działacz narodowy i b. więzień Berezy Kartuskiej uzyskał na U. P. dyplom magistra praw. (re)

— * **OBORNIKI.** Egzamin mistrzowski w zawodzie rzeźnickim złożyli przed Izbą Rzemieślniczą z Poznania pp. Wielgosz, Michał Piotr z Ryczywołu i Józef Żurowski z Mur. Gośliny.

— Dwuletnia Barbara Pawlakówna z Ślepuchowa zabawiając się nad brzegiem stawku, wpadła na głębie i utonęła.

— Niebywałe buraki o wadze po 8 i pół kg urosły w tym roku na polu handlarza p. Leona Roszkiewicza z Obornik, z których jeden jako okaz wystawiono w oknie wystawowym kupca p. St. Mazera.

— W toku dalszych poszukiwań za urnami na polu p. dra Dahlmanna w Obornikach wydobyto z ziemi w ciągu ostatnich dni znaczną ilość szczątków dalszych naczyń. Urny te spoczywały w ziemi przypuszczalnie 1 500 lat. (sto)

— Wobec wygaśnięcia zarazy pomoru świń w majętności Henryka Bilsteina w Urbaniu uchylono zarządzenie ochronne.

— Na zebraniu Kat. Stow. Kobiet wygłosiła obszerny referat o pracy apostolskiej kobiet w dobie obecnej p. Kaźmierska z Poznania. Kwadrans ewangeliczny o radości w wychowaniu odczytał ks. asyst. Hełka.

— Tow. Przemysłowców zorganizowało dla swych członków kurs księgowości, w którym uczestniczy blisko 50 słuchaczy. Wykładów udziela rachmistrz Wydziału Powiatowego p. Olejnik. (sto)

— * **OSTRÓW.** KSM ż. przystępuje do powtórzenia „Skalmierzanek“, miłej, wesołej sztuki, która cieszyła się w ub. niedzielę wielkim powodzeniem. Powtórka nastąpi w niedzielę 24 bm. w Teatrze Miejskim. Cały dochód przeznacza się na cele budowy nowego kościoła w Ostrowie.

— W kościele paraf. w Raszkowie pobłogosławiony został związek małżeński mistrza piekarskiego p. Floriana Nowickiego z p. Zofią Bogacką.

— Do Białegostoku wyjechał znany w Raszkowie mistrz krawiecki p. Stanisław Zybała, by na wschodnich rubieżach Rzeczypospolitej otworzyć zakład krawiecki.

— Ks. prałat dr Trzeciak z Warszawy przybywa w przyszłym tygodniu do Ostrowa celem wygłoszenia dwu prelekcyj. We wtorek 12 bm. mówić będzie nt. „Kwestia żydowska w świetle etyki chrześcijańskiej“, nazajutrz w środę 13 bm. nt. „Kwestia żydowska w Polsce“. Początek o godz. 20 w Teatrze Miejskim. Dochód z odczytu przeznaczony jest na budowę kościoła św. Antoniego w Ostrowie.

— KSM m. w Lewkowie ufundowało nagrodę przechodnią dla zwycięzcy w rozgrywkach w siatkówkę. Rozgrywek było 11 w poszczególnych miejscowościach gminy Czekanów. Ostatecznym zwycięzcą zostało KSM — Szczury z 20 punktami. Nagrodę wręczył zwycięzcom protektor zawodów ks. prob. Szymański z Lewkowa. (os)

— * **PUSZCZYKOWO.** Odbyło się zebranie Stow. Miłośników Puszczykowa. Puszczykówka i okolicy. Na zebraniu odbyły się wybory nowych władz Stowarzyszenia. Prezesem wybrano p. Sibilskiego, sekretarzem p. prof. Bogackiego, a skarbnikiem p. Janaszka Erazma. Rada Pomocnicza zarządu pozostała bez zmian. Utworzono przy Stowarzyszeniu komisję oświetleniową, której zadaniem będzie rozszerzać sieć oświetleniową Puszczykowa i okolicy. Przewodniczącym komisji został p. Sibilski, a członkami pp. Janaszek i Mielcarek. (pj)

— * **STESZEW.** W ub. niedzielę ukończono strzelanie o nagrodę wędrowną m. Steszewa. Nagrodę stanowił puchar srebrny ufundowany przez miasto dla trzykrotnie zwycięskiego towarzystwa. Po raz trzeci zdobyło go tut. Tow. Gimn. „Sokół“ zatrzymując go tym samym na własność. Uroczystego wręczenia dokonał burm. p. Dalarczyk i udekorował najlepszych zawodników żetonami. Wyróżnieni zostali pp. Kazimierz Biały, Franciszek Alejski i Wład. Szyfter. W strzelaniu o premie nagrody zdobyli pp. Biały Kazimier — serwis do kawy, Hologa Józef — lampę stołową oraz Alejski Br. — garnitur mis porcelanowych.

— Rozegrano zawody w piłkę nożną o mistrzostwo kl. C pomiędzy drużynami KS „Lipno“ i KSM m. Mosina z wynikiem 2:0 dla KS „Lipno“.

— Zdarzają się tu częste wypadki zachorzeń na dyfterię i płonnicę. Na dyfterię zmarł w tych dniach 8-letni Eugeniusz Fiałkowski. (sb)

— * **ŚMIGIEL.** K. K. O. miasta Śmigla obchodziła uroczystość 75-lecia istnienia, oraz poświęcenia nowych lokali w własnym gmachu przy ul. Jagiellońskiej. Z okazji tej odbyła się uroczysta msza św., którą odprawił ks. prob. Nowak. Następnie w gmachu KKO powitał obecnych p. burmistrz Pioch, a ks. prob. Nowak dokonał aktu poświęcenia i wygłosił przemówienie. Zarys działalności na przestrzeni 75-lecia istnienia zdał p. dyr. Julski. Z ramienia władz przemawiał wicestarosta Szlinger. Po składaniu życzeń odbyło się skromne przyjęcie.

— 25-lecie pożycia małżeńskiego obchodzili pp. Roman i Jadwiga Motałowie z Przysieki Starej. Na intencję Jubilatów mszę św. odprawił ks. prob. Ciążyński w Woniescu. (śd)

— * **ŚREM.** Drogerię „Centralną“, która przeszło 30 lat była w rękach p. Stanisława Bogańskiego, przejął z dniem 1 bm. po gruntownej renowacji p. Witold Michałowicz.

— Walne zebranie Komitetu Rodzicielskiego przy Państw. Gimn. im. gen. J. Wybickiego odbyło się pod przewodnictwem p. starosty M. Podhorodeńskiego. Po odczytaniu sprawozdań z działalności za ub. rok, uchwalono budżet w sumie 2 910 zł. Do zarządu weszli pp.: Ranus Władysław — prezes, Służewski Bronisław — wiceprezes, Dąbrowski Hieronim — sekretarz, Horn Antoni — skarbnik, ks. dziek. Michalski Stanisław, star. Podhorodeński Marian, dyr. Ogonowski Henryk i dr Bogacki — członkowie rady. W skład komisji rewizyjnej wchodzą pp.: Baretkowski Jan, Ilski Wawrzyniec, Sikora Stanisław. Zarząd patronatu ukonstytuował się pp. Służewski Bronisław — prezes, Matuszewska Zofia — wiceprez., Guzek Władysław — sekretarz, Śmigielska Kędzierska, Nowak Antoni, Sroczyński Feliks, Malinowska Stefania, Woźniak Franciszek, Kubińska, Preis, Peikertowa, Miekus Władysław, dr Jerzycki Stanisław, Wańska i Snuszka — członkowie. Uchwalono wniosek p. Baretkowskiego, aby gimnazjum jako dar młodzieży dla armii ufundowało karabin maszynowy. W bież. roku szkolnym miasto dobuduje do skrzydła budynku gimnazjalnego cztery sale wykładowe.

— W ostatnich kilku miesiącach Śrem opuścił duży zastęp kupców, którzy przenieśli swe placówki handlowe do województw zażydzonych. W ślad za nimi podąża p. Kazimierz Olejniczak, właściciel składu kolonialnego i zakłada w Rzeszowie, gdzie jest już czterech śremiaków, przedsiębiorstwo tej samej branży. (su)

Surowy wyrok na oszustów obligacyjnych

W dniu dzisiejszym Sąd Okręgowy w Poznaniu, po 6-dniowej rozprawie, ogłosił wyrok w głośnym procesie oszustów obligacyjnych, którzy grasując na terenie całej Wielkopolski i Pomorza pod różnymi pretekstami wyłudzali od okolicznych wieśniaków obligacje i je sobie przywłaszczali. Zorganizowana szajka działała z ramienia żydowskiego banku w Krakowie.

Dziś o godz. 12 przewodniczący rozprawy p. sędzia Karczewski ogłosił wyrok, w którym skazał Władysława Kraszewskiego za liczne oszustwa na łączną karę 2 i pół lat więzienia, jego brata Juliana sąd skazał na 2 lata więzienia, Jakuba Kraszewskiego na karę łączną półtora roku więzienia, Madalińskiego Stanisława na karę 9 miesięcy więzienia, Czesława Mieloszyńskiego na 2 lata więzienia, Stanisława Skorwidera na półtora roku więzienia i Antoniego Przybyłę na 10 miesięcy więzienia. (k)

Jak z 5-ciu złotych można dojść do 19 000,— złotych?

Zdawałoby się napozór, że jest to niemożliwe, ale wystarczy zastanowić się nad warunkami nowych książeczek premiowanych V-ej serii, jakie wypuściła P. K. O., żeby dojść do wniosku, że przy szczęściu nie jest to wcale rzecz nieosiągalna.

Na książeczkę premiowaną V-ej serii wpłaca się przez 9 i pół roku po 5 złotych miesięcznie. W ten sposób zbierze się — wraz z procentami, jakie dopłaca od siebie PKO. — suma 600 złotych.

Równocześnie, co trzy miesiące, odbywa się losowanie premii między poszczególne książeczki premiowane V-ej serii. Ponieważ najwyższe premie są po 500 złotych, przy szczęśliwym zbiegu okoliczności i wylosowaniu 500-złotowej premii za każdym razem, zebrałoby się w ciągu 38 losowań sumę 19.000,— złotych. Do tego trzeba jeszcze dodać zaoszczędzone 600 złotych i — w razie szczęścia — dodatkowe 400 złotych premij, jakie przy samym końcu będą rozlosowywane między książeczki, których właściciele wytrwali do do końca umówionego terminu w systematycznym oszczędzaniu.

Oczywiście byłby to już wielki uśmiech fortuny, aby wylosować na swą książeczkę wszystkie premie, ale to obliczenie daje pojęcie, ile korzyści może przynieść książeczka premiowana V-ej serii.

STAN POGODY W POZNANIU

9 października 1937

Temperatura 7 godz. + 9,4, 13 godz. + 11,4.
Ciśnienie
7 godz. 756,5 mm. umiarkow.
13 godz. 757,8 mm.
tendencja barom.: ciśnienie wzrasta
Zachmurzenie
7 godz. pochmurno
13 godz. pochmurno
Wiatr
7 godz. kierunek półn.-wsch., szybk. 1 m/sek.
13 godz. kierunek północny, szybk. 2 m/sek.
Temperatura w dniu 8 października rb. była:
najwyższa + 12,7 o godz. 14
najniższa + 5,6 o godz. 5

Prognoza pogody na dzień jutrzejszy:

Zachmurzenie przeważnie duże, w godzinach popołudniowych przelotne przejaśnienia.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zapowiedzi

Dnia 8 bm. wywieszono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Wicestarosta mgr ekonomii Bogdan Szczepański w Wyrzysku i Janina Grzeszkowiakówna; urzędnik prywatny Edmund Antecki i owdowiała Łucja Mińska z domu Zygalska; ekspedient Maksymilian Lutomski i Anna Dombek; owdowiały rzeźnik Walenty Kmiecik w Żabnie kolonii, pow. śremski, i kucharka Zofia Derdzińska; owdowiały urzędnik Starostwa Krajowego Michał Borski i owdowiała Pelagia Wolska z domu Teresińska; ślusarz-mechanik Czesław Ratajczak i ekspedientka Cecylia Urbańska; robotnik Stefan Napierała i Ludmiła Przywojska; robotnik Leon Taszner i pracownica Małgorzata Frąckowiakówna; pomocnik handlowy Maksymilian Tinecki i Stefania Chorzelewska w Lubawie; rolnik Eryk Steinke w Białcach, pow. obornicki, i książkowa Elżbieta Steinke w Głównej, pow. pozn.; radiotelegrafista Kazimierz Molewski i Klementyna Włodarczykówna; introligator Franciszek Tritt i pielęgniarka Zofia Hałaszówna; kowal Marian Werner i gospodyni Leokadia Włódarek.

Zgony

Dnia 9 bm. zapisano następujące zgony:

Antonina Kardachówna z domu Filipiakówna, wdowa, 75 lat; Julianna Brzozowska z domu Kurowiakówna, 73 lata; Jan Nepomucen Pelc, kowal, 64 lata; Ludwik Tadeusz Szafrański, 1 rok, 1 mies., 20 dni; Stefan Simiński, 1 mies., 20 dni, zam. w Środzie; Salomea Schneider, krawcowa, 83 lata; Wanda Dux, emerytowana nauczycielka, 59 lat; Maria Repeta z domu Zamysłowska, 27 lat; Wanda Bogacka, 7 mies., 25 dni.

Dział koronek na wystawie w Poznaniu

Na wystawie „Sztuka, Kwiaty, Wnętrze", na długim stole szereg prawdziwych koronek, miniaturowych arcydziełek, wykonanych artystycznymi paluszkami anonimowych artystek.

Niestety nikt w wiekach ubiegłych nie pomyślał o tym, żeby pieczątką autorstwa zaopatrzyć cudne koronki, których tyle zachowało się na świecie, czy to w muzeach czy też w zbiorach prywatnych. A szkoda!

Koronka, jedna z najsubtelniejszych i najprecyzyjniejszych sztuk, panowała wszechwładnie, gdy mecenasem jej stał się wielki minister francuski Colbert. Wówczas to koronka panowała niepodzielnie! Wszędzie było jej pełno. Bez koronki strój nie był strojem kompletnym ani wytwornym, tak strój kobiecy, jak i męski. Koronka była wówczas nie tylko „object de luxe", ale równocześnie wielkim źródłem dochodów dla skarbu króla francuskiego.

Był to wiek złoty koronki. We Włoszech, skąd koronka dostała się do Francji, w Anglii i Flandrii szalenie się rozpowszechniła. Wszędzie zakładano warsztaty koronkarskie, które stanowiły poważne źródło dochodu, czy to w Wenecji, Alençon, Argentan, Lille, Valencienne, Malines, Bruges, Brukseli, Honiton, Buckingham, Devonshire.

Koronkę prawdziwą zaniedbano z nastaniem mechanicznych koronek. Odtąd ogół traktuje koronkę ręczną po macoszemu, a lansuje się w świat tiule i zwoje koronek maszynowych, które zasypują rynek, psują gust i stają się ruiną wielu miast i rodzin, które dawniej zawdzięczały swój byt koronce.

Koronka prawdziwa schodzi na ostatni plan i tuli się do miłośników zabytków przeszłości, do pań wytwornych rozumiejących jej cenę i piękność, do ludu wiejskiego gdzie występuje dość często jako szczegół stroju ludowego, do gablot muzealnych i wystawowych.

Obrus kościelny; rodzaj haftu „Carrick-ma-Cross" (własn. SS. Elżbietanek z Poznania).

I z tej to przyczyny zawędrowało kilka czarnych pięknych „pointes Chantilly" — duże chusty trójkątne (pod szklane szyby w długiej hali wystawowej przy ul. Marsz. Focha.

Cały szereg drobnych fragmentów koronek przypomina najznakomitsze wytwórnie z czasów Króla Słońca, jak lekkie powiewne Alençon, Valenciennes i Malines; Binche z tłem deseniowym, Blondy jedwabiste z złotawym odcieniem, przywiezione z wojen Napoleońskich z Hiszpanii. Szal „Point de Bruxelles", cały igłą zrobiony, tj. tiul i deseń, wzór pełen wiotkich gałązek, wiązanych kokardkami; wszystko to pracowicie igiełką wykonane a przy tym jak wycieniowane, ile tam reliefu!

Przeciwstawieniem do tego cennego okazu jest niemniej piękna w deseniu Pointa z „Application de Bruxelles", gdzie tiul jest maszynowy a aplikacja filigranowej roboty igiełkowej ręcznie wykonanej.

Podziwiać należy na wystawie też mankiety haftowane na cieniutkim batyście — w jednym miejscu podarte i jak bajecznie zcerowane — trzeba dobrze się wpatrzeć, żeby dojrzeć naprawione miejsce.

Sztukę religijną, reprezentuje na wystawie koronek kilka pięknych obrusów tiulowych z aplikacją batystową przyczepioną ściegiem dziurkowym. Haft taki zwie się „Carrick-macross" — pochodzi z Irlandii i bardzo się rozpowszechnił w drugiej połowie 19 stulecia w całej Europie.

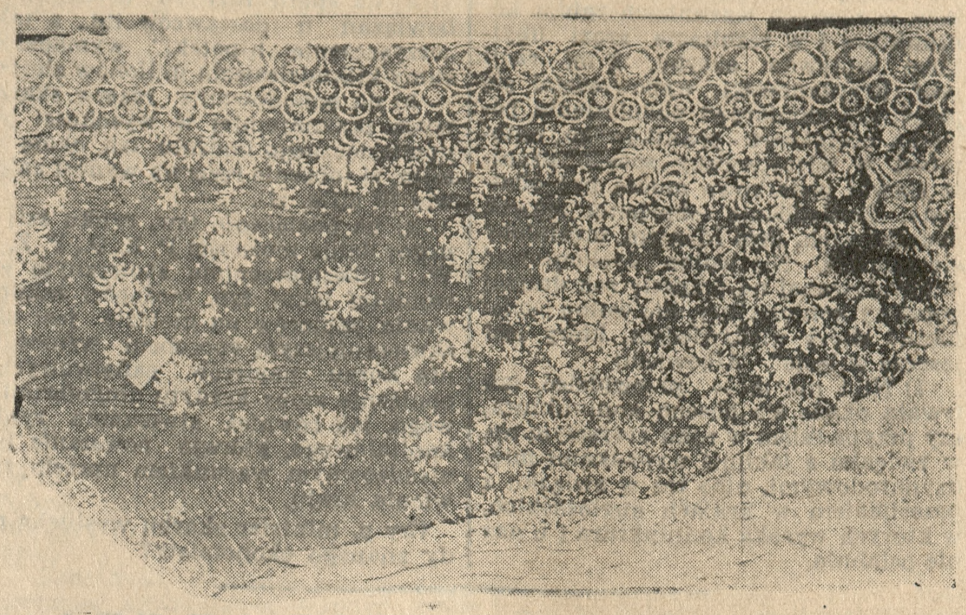

Pointa „Application de Bruxelles", czyli chustka trójkątna noszona w pierwszej połowie XIX wieku. (wł. p. Kiedrowskiej)

„Nie zapomniano" też o twórczości hafciarsko - koronczarskiej rodzimej, reprezentowanej niestety bardzo ubożusieńko kryzikiem „nasnuwanym" i denkiem i bandami czepka. A przecież takie mamy bogactwo naszych koronek. A kto je ma propagować jak nie wystawy?! — Czy dopiero zagranica ma nas nauczyć cenić nasze własne piękne wyroby? — Hasło „cenić swoje nade wszystko" powinno być naszą dewizą!

Podobne wystawy powinny w przyszłości kłaść większy nacisk na wytwórczość koronki rodzinnej, co nie sprawia trudności wobec wielkiej ilości szkół i centr koronkarskich, w kraju, gdzie naprawdę piękne wykonuje się prace w tej dziedzinie. Najlepszym dowodem koronki polskie na „Pierwszej Wystawie Koronki w Polsce" w Poznaniu w roku 1922 i gablota koronek polskich umieszczona ku uczczeniu śp. Heleny Cichowiczowej propagatorki koronek polskich, w Musée du Cinquentenaire w Brukseli. **IVY**

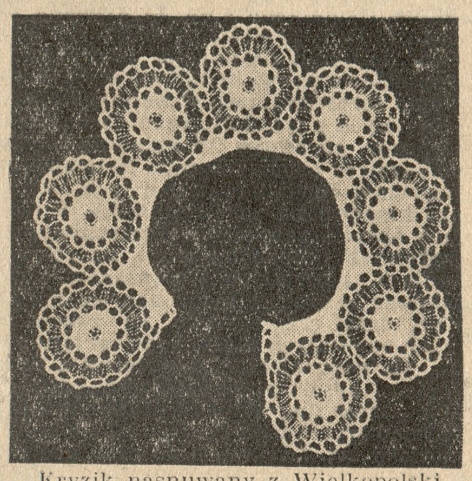

Kryzik nasnuwany z Wielkopolski (własn. p. Szumanowej)

Łatwy sposób, by mieć białe zęby *i uniknąć ich psucia się.*

Nie przyzwyczajaj się do brzydkich, zepsutych zębów. Sposób, aby stały się one białe i nie ulegały psuciu się jest prosty. Czyść codziennie zęby w specjalny sposób: stosuj słynną w całym świecie pastę do zębów Colgate.

Lekarze-Dentyści zalecają pastę Colgate dla jej podwójnego działania. Po pierwsze jej przenikająca piana dociera do najbardziej ukrytych miejsc między zębami, gdzie rozpoczyna się ich psucie. Usuwa ona przyczynę tego psucia: małe cząsteczki pożywienia, których szczoteczką nie można dosięgnąć. Po drugie, jej łagodna piana poleruje zęby delikatnie i bezpiecznie, przywracając im olśniewającą białość i piękno.

PASTA DO ZĘBÓW COLGATE

ng 50 564

Wystawa Higieniczna w Poznaniu

Dziś otwarta została w Poznaniu w lokalach b. firmy „Bławat Polski" przy Starym Rynku 87 objazdowa Wystawa Higieniczna, zorganizowana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Ubezpieczelnię Społeczną.

Licznie przybyłych na uroczystość powitał dyr. C. Mańkowski, po czym otwarcie wystawy dokonał naczelnik Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu dr Zaroski, wygłaszając przy tym krótkie przemówienie. O samej wystawie i jej celach mówił lekarz naczelny Z. U. S. w Poznaniu dr E. Wierzbicki, który też następnie oprowadzał gości po wystawie.

Wystawa, zajmująca parter i pierwsze piętro, przedstawia się ciekawie. Na parterze zgrupowane są działy obrazujące gruźlicę (drogi szerzenia się gruźlicy, skutki nieleczenia tej choroby, ilustrowane zdjęciami i eksponatami w gablotach), działalność Ubezpieczalni Społecznej (tablice z wykazem składek, ilości ubezpieczonych, wpływów i wydatków), bezpieczeństwo pracy (dział zorganizowany przez Instytut Spraw Społecznych, a ilustrujący wypadki przy pracy, wydatki na leczenie i renty oraz zawierający wydawnictwa Instytutu w tym zakresie) i walkę z alkoholizmem (szereg tablic przedstawiających zgubne wpływy alkoholu).

Na drugim piętrze znajdujemy dział Ubezpieczalni Społecznej w Poznaniu, obejmujący dane za 1936 r. Mamy tu tablice, obrazujące szpitalnictwo, sanatoria i zakłady lecznicze, ilość wydanych zasiłków, opiekę lekarską, profilaktykę (stacje przeciwgruźlicze, przeciwweneryczne, opieki nad matką i dzieckiem, kolonie i półkolonie i pomoc dentystyczna). Ośrodek Zdrowia w Swarzędzu (ze zdjęciami), modele sanatorium w Ludwikowie, przeciwgruźliczej lecznicy szkolnej w Kiekrzu i sanatorium w Kowanówku oraz szereg zdjęć, przedstawiających złe i niebezpieczne nieraz dla zdrowia nawyki (jedzenie w pośpiechu, ślinienie pieniędzy i znaczków pocztowych, obgryzanie paznokci, czytanie podczas jedzenia itd.). Tu też znajduje się dział chorób wenerycznych.

Wystawa będzie otwarta do 15 listopada codziennie w godz. 8 do 18. Prócz fachowych objaśnień w każdym dziale przewidziane są też pogadanki z dziedziny higieny. Wstęp na tę ciekawą wystawę bezpłatny, spodziewać się więc można, że zwiedzą ją liczne rzesze mieszkańców naszego miasta. (sk)

L. Lalewski LWÓW

czekolada, cukry, herbatniki, marcypany

POZNAŃ · FREDRY 1 · TEL. 52-30

Tg 33 578-40.74

Kronika towarzyska

Kino „SŁOŃCE" Wielka Rewia Mody

Staraniem Polskiego Białego Krzyża w niedzielę, 10 października o godzinie 11,30 odbędzie się wspaniała rewia mody z pięknym programem, w którym artyści opery poznańskiej zachwycą cały Poznań

Salon mód „Mira" przygotowała przepiękne toalety według najnowszych modeli paryskich, które demonstrowane będą przez najpiękniejsze Panie z Poznania.

Salon mód „Madame" zademonstruje publiczności najnowsze i oczywiście najpiękniejsze kapelusze, a zakład krawiecki Aleksandra Kaczmarka (27 Grudnia 5) pokaże ostatnie fasony męskie i rewię fraków.

W rewii biorą również udział firmy: Kałamajski, Kużaj, Olejniczak, Wiśniewski, Woźniak, Żniński i Izdebski.

Pozostałe bilety do nabycia w przedsprzedaży u Szrejbrowskiego nar. Fredry i Br. Pierackiego oraz w f-mie S. Schubert, plac Wolności 1. W dniu rewii w niedzielę w kasie „Słońca" od godziny 10-ej.

zg 1274

Beztroską zabawę znajdziesz w niedzielę, 10. bm. w sali restauracyjnej Bazaru na urządzanym przez grono pań przy parafii św. Marcina pod protektoratem p. prez. Zychlińskiej **Podwieczorku Towarzyskim.** Bufet w własnym zarządzie, smaczny i tani. Muzyka lekka. Gra w kostkę. Różne atrakcje. **Zysk na pomoc zimową dla biednych parafii św. Marcina.** Początek o godz. 17. Bilety w cenie 1,—, dla młodzieży 0,50 zł.

zg 1248

Sekcja Misyjna przy I Sodalicji Pań Miejskich w Poznaniu urządza we wtorek, dnia 12. bm. o godz. 5 herbatkę towarzyską w sali hotelu „Continental". Zarząd.

zg 1273

Lud śpiewa Bogurodzicę...! W najbliższą niedzielę, 10. 10. Związek Popierania Turystyki w Poznaniu urządza wycieczkę do Rogalinka, Rogalina, Bnina, Kórnika i Środy. Msza św. w Rogalinku (śliczny kościółek drewniany nad Wartą — przed mszą św. śpiew zbiorowy ludu: Bogurodzica...), przejście przez Dąbrowę do parku rogalińskiego (1000 letnie dęby!), zwiedzenie słynnej galerii w Rogalinie (malarstwo polskie i obce) i mauzoleum, zwiedzenie w Bninie starego gotyckiego kościoła i grodziska przedhistorycznego na półwyspie jeziornym, zwiedzenie w Kórniku zamku (muzeum, biblioteka) parku z szkółkami drzewnymi i kościoła. W krajobrazie: dolina Warty, jeziora i lasy. Obiad wspólny w Środzie. Po obiedzie zwiedzanie Środy i gospodarstwa rolnego w Kijewie. Karty uczestnictwa do nabycia w portierni hotelu Bazar do soboty godz. 16 w cenie 4.50 zł (w tym koszt obiadu). Autobusy (napis czołowy „TURYSTYKA") odjeżdżają sprzed hotelu Bazar o godz. 8. Powrót do Poznania ok. godz. 19. Prowadzi sekretarz Z. P. T. mgr. Władysław Mrózek. Miłą wiadomość o brani udziału w wycieczce komunikuje się zwięźle: „Jadę z Turystyką"!

zg 1272

Restauracja w Hotelu Polonia Grunwaldzka 18, poleca **bezpłatnie** salę do zabaw i **pokoje klubowe** na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing.

Ng 48 728

Pociąg popularny dancing-bar-pullmany z Poznania do Warszawy na mecz Polska — Jugosławia odchodzi napewno dzisiaj dnia 9. 10. o godz. 22,40. Bilety w cenie 12,50 zł nabyć można w kasach kolejowych, „Orbisie" i Wagons-Lits/Cook w Poznaniu oraz przed odjazdem u gospodarza poc. popularnego.

zg 1275

Przypominamy, że dzisiaj w sobotę, od godziny 8 wieczorem odbędzie się w cukierni **Jóźwiaka, ul. Fredry 12 Dancing-Bridge** na cele Tow. Pomocy dla Inteligencji. Bufet tani, ale wyśmienity, dobrze zaopatrzony. Wstęp wolny

zg 1269

Dbajmy o estetyczny wygląd!

Gabinet kosmetyczny

Magistra Kuntzówny

Poznań, Sew. Mielżyńskiego 4 m. 3, tel. 5438

Pielęgnacja cery i włosów. Usuwanie plam i piegów oraz nadmiernego owłosienia.

dg 24690

Korzystne...

Materiały Bielskie

N 50 297

I. Konkiewicz Nowa 8

DZIAŁ GOSPODARCZY

Przeciążenie podatkowe — hamulcem poprawy

Obecny minister skarbu jest autorem książki noszącej tytuł „Dysproporcje". O ile sobie przypominamy, nie ma w tej książce wzmianki o jednej z największej w Polsce dysproporcji — o której mamy zamiar mówić poniżej, polecając uwadze autora książki nasze wywody: Chodzi nam o ogromną dysproporcję, jaka zachodzi między głębokim przekonaniem najszerszych kół społeczeństwa, że cierpimy w Polsce na skutek znacznego przeciążenia podatkowego, a ruchem zwyżkowym fali podatkowej z roku na rok się wzmagającej. Cała Polska woła od lat, że mamy za dużo podatków, a tymczasem ilość i ciężar podatków rosną i rosną. Bo zważmy:

W roku 1930 weszliśmy w kryzys z nadmiernie wygórowanymi podatkami. Gdy wskutek kryzysu wpływy skarbowe zaczęły spadać, próbowano się ratować przez podwyższanie podatków istniejących względnie przez wprowadzanie nowych. Im bardziej szalał kryzys, tym bardziej kraj jęczał pod ciężarem rosnącego ciężaru podatkowego. Weźmy dla przykładu ostatnich kilka lat: W r. 1933 stworzono fundusz pracy i obciążenia na jego rzecz. W r. 1935 bardzo znacznie podwyższono podatek dochodowy. Wprowadzono opłaty na rzecz F. O. N. i na „pomoc zimową". Obecnie projektuje się ponowne podwyższenie podatku dochodowego. Rzeczy działy się na krótkiej przestrzeni zaledwie 4 lat bardzo ciężkich. Cóż za paradoks!

Toteż w udzielonym ostatnio wywiadzie prasowym znany ekonomista, prof. Krzyżanowski miał pełne prawo nie tylko stwierdzić ustawiczny wzrost już i tak przeogromnego przeciążenia podatkowego w Polsce, ale i wypowiedzieć pogląd, iż podnoszenie podatków w naszych warunkach zabija koniunkturę i w rezultacie grozi ubytkiem wpływów skarbu. Z tej racji prof. Krzyżanowski wypowiedział się przeciwko zamiarowi podniesienia poziomu obciążenia podatkowego, natomiast w zdecydowany sposób uznał, iż stawki podatkowe muszą być obniżone. Zaniedbanie obniżenia stawek podatkowych, jego zdaniem, musiałoby się zemścić. Nie wolno dyskontować przewidywanej na przyszły rok dalszej poprawy koniunktury, nie wolno „spieniężać skóry niedźwiedzia, który jest jeszcze w lesie". Albowiem:

1) Nikt nie może przewidzieć, jak trwałą okaże się obecna koniunktura, czy przypadkiem w roku przyszłym np. w związku z jakimiś wypadkami międzynarodowymi, albo też w związku z przesileniem w krajach anglosaskich, w których wysoka koniunktura i u nas nie osłabnie.

2) Dalszy poważny, silny i zwłaszcza szybki wzrost produkcji, zatrudnienia itd. nie wydaje się u nas b. prawdopodobnym.

3) Gdyby zaś r. 1938/39 miał przynieść nadwyżkę dochodów w stosunku do dochodów 1937/38, to należałoby ją przeznaczyć:

a) na spłatę różnych drobnych zobowiązań u dostawców itd., a takie „oczyszczenie hipoteki" wymagałoby sumy kilkudziesięciu milionów złotych,

b) na odbudowanie rezerw skarbowych przynajmniej w wysokości jednomiesięcznego budżetu, tzn. około 150 miln. zł (obecnie rezerwa wynosi zaledwie 10 miln. zł),

c) na odciążenie tzw. rynku sztywnego; danie możności P. K. O., P. Z. U. W. i ubezpieczeniom społecznym etc. wolności lokat, tzn. możności zakupywania papierów na giełdzie jest najskuteczniejszym sposobem wzmocnienia kursu papierów państwowych i obniżenia stopy kredytu długoterminowego, jak również stworzenia rynku kapitałowego, którego powstanie jest nieodzownym warunkiem uprzemysłowienia kraju.

Czy p. minister skarbu wysłucha rady znanego ekonomisty?

O daninach

Ostatnio ukazała się na rynku księgarskim książka dra Ignacego Weinfelda, b. wiceministra skarbu i docenta U. J. K. pt. „Daniny", stanowiąca tom II nowego (piątego) wydania znanego dzieła „Skarbowość Polska".

Sam fakt, że autor przystąpił do opracowania piątego wydania swej pracy, świadczy o jej poczytności. Wydanie czwarte ukazało się zeszytami od r. 1933-1935. Zeszyt dot. danin uwzględnił stan ustawodawstwa do 1 października 1934. Jak dalece zmieniło się ustawodawstwo podatkowe od tego czasu, wszystkim jest dobrze wiadomo; dlatego też autor, przystępując do opracowania nowego wydania rozpoczął od tomu II „Danin".

Omówił on w pracy swojej wszystkie rodzaje danin publicznych, tj. podatki bezpośrednie, akcyzy, opłaty i cło, zapowiadając w przedmiocie wydanie w ciągu przyszłego roku tomu I swojego dzieła, w którym zamierza omówić organizację władz, budżet, długi i walutę. Tom III zamierza autor wydać dopiero po dokonaniu reformy finansów komunalnych i w nim umieścić rozdziały o majątku i przedsiębiorstwach państwowych.

Nowo wydany tom II pt. „Daniny" stanowi opracowanie samo dla siebie. Autor dał w nim wyczerpujący przegląd ustawodawstwa polskiego i opracował stan prawny w sposób systematyczny i przejrzysty ułatwiając czytelnikowi orientowanie się w całokształcie przepisów prawnych Autor podaje w odniesieniu do każdego podatku literaturę, cytuje wyczerpująco przepisy prawne i okólniki, a nadto powołuje się na orzecznictwo sądów najwyższych w sprawach podatkowych i odsyła w kwestiach wątpliwych do gloss opracowanych w odniesieniu do tych wyroków. Autor śmiało zaznacza, z jakimi rozstrzygnięciami sądów najwyższych się nie godzi i jakie zapatrywanie uważa za wątpliwe. Krótka ocena znaczenia poszczególnych podatków i zestawienie wpływów za czas od 1930 — 1937 uzupełniają poszczególne rozdziały.

Książka Weinfelda jest dużą pomocą dla zaznajomienia się z aktualnym stanem prawnym w dziedzinie skarbowości polskiej i można ją każdemu, kto chce się z tym działem prawa bliżej zaznajomić — goraco polecić. Książka ta stanowi zresztą od szeregu lat cenny podręcznik uniwersytecki.

Henryk Sulek

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Opodatkowanie różnic kursowych u osób fizycznych prowadzących księgi handlowe.** Okólnikiem z dn. 23 września 1937 roku L. D. V. 20 921 2/37 Min. Skarbu wyjaśniło, że u osób fizycznych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, zyski kursowe na zobowiązaniach w walutach obcych, powstałych z tyt. dostarczonych na kredyt towarów, surowców itp. stanowią dochód, podlegający opodatkowaniu. Natomiast nie podlegają opodatkowaniu u tych osób zyski kursowe na zobowiązaniach w walutach obcych, powstałych z transakcyj majątkowych (kupno majątku), na zobowiązaniach powstałych z transakcyj o charakterze inwestycyjnym (nabycie maszyn i urządzeń) oraz w ogóle na zobowiązaniach powstałych z tytułu zaciągnięcia długu, nie powstającego w związku z transakcjami kupna towarów, surowców, półfabrykatów itp., gdyż tego rodzaju zysk jest nadzwyczajnym przychodem, o którym mowa w art. 7 ustawy o podatku dochodowym. (iks.)

(p) **Okoliczności obowiązujące lub łagodzące przy przestępstwach podatkowych.** Sąd najwyższy w wyroku z 19 stycznia 1937 r. 1 K 1126/36 orzekł, że postanowienia ordynacji podatkowej w przedmiocie okoliczności zarówno obciążających, jak łagodzących winę sprawcy mają zastosowanie bez względu na to, czy przed postępowaniem sądowym odbyło się postępowanie karno-administracyjne, czy też dochodzenie w sprawie zostało przekazane władzom sądowym. (iks)

(p) **Spodziewane obniżenie akcyzy dla browarów.** Długoletnie starania Związku Browarów, który dowodził, że obecna wysokość akcyzy wpływa hamująco na rozmiary konsumcji piwa, mają obecnie odnieść pożądany skutek. Min. Skarbu, przychylając się do tezy o nadmiernej wysokości akcyzy od piwa, zamierza przedstawić sejmowi wniosek ustawy o obniżenie jej. Przypuszczalne obniżenie akcyzy wyniesie 15—20 pct. (l.)

Z KRAJU

(k) **Reorganizacja Państwowych Zakładów Przemysłowo Zbożowych.** W dniu 5 września rb. Komitet Ekonomiczny Ministrów uchwalił zasady reorganizacji Państwowych Zakładów Przemysłowo Zbożowych na centralę spółdzielczą dla 9 województw centralnych i wschodnich. Powstać więc ma zamiast P. Z. P. Z. centrala na zasadach spółdzielczych o kapitale 2 700 tys. zł, z czego poważną część obejmą spółdzielnie rolniczo - handlowe. Centrala powstająca będzie dwutorowa, tj. będzie zajmować się tak zakupami produktów rolnych, jak i dostarczaniem produktów potrzebnych rolnikom.

(k) **Projekt ustawy o poradnictwie zawodowym.** W Min. Przem. i Handlu prowadzi się studia nad projektem ustawy o poradnictwie zawodowym i o doborze zawodowym, opracowanym przez Polskie Tow. Psychotechniczne w Warszawie. Projekt ten przewiduje pewne zreglamentowanie poradnictwa zawodowego oraz pewne ograniczenie prawa zakładania poradni. Izby przem. - handlowe zapytane w tej sprawie, wyraziły zastrzeżenia co do potrzeby zreglamentowania w obecnej chwili zbyt młodego jeszcze naszego poradnictwa zawodowego, deklarując poza tym współpracę z istniejącymi poradniami, z którymi są już zresztą przeważnie w kontakcie. (l)

(k) **Polskie opony samochodowe na rynkach zagranicznych.** Wraz z ustawicznym rozwojem przemysłu chemicznego w Polsce rozwija się jednocześnie bardzo pomyślnie pokrewny mu przemysł gumowy. Ilość fabryk stale wzrasta, rośnie również skala ich produkcji. Przemysł gumowy zaczyna też odgrywać coraz poważniejszą rolę w naszym eksporcie. W ciągu 8 miesięcy rb. eksport ten wyniósł 821 tys. zł, co stanowi duży wzrost w porównaniu z kwotą 270 tys. złotych za ten sam okres r. ub. Eksportuje się przede wszystkim: obuwie gumowe, obcasy gumowe, nici gumowe, opony, dętki itd. Miarą rozwoju i doskonalenia się produkcji artykułów gumowych jest fakt, że gdy w roku 1926 nie mieliśmy fabryki opon gumowych, obecnie mamy produkcję opon samochodowych, nie ustępujących oponom najlepszych marek zagranicznych. Ostatnio np. Jugosławia i Holandia zakupiły pewną ilość polskich opon samochodowych, które przyczynią się niewątpliwie do popularyzacji za granicą polskiej wytwórczości.

(k) **Ilu pracowników zatrudnia rzemiosło Wielkopolski?** Według obliczeń opartych na sprawozdaniach cechów, ogólna ilość pracowników w rzemiośle okręgu poznańskiego w r. 1936 wynosiła 47 tysięcy, czyli w stosunku do r. 1935 ilość zatrudnionych pracowników wzrosła do ca 6 tys. Największy przyrost w zatrudnieniu pracowników nastąpił w branży spożywczej i metalowej. W dalszej kolejności w branży drzewnej, skórzanej, budowlanej i usług osobistych. Natomiast zmniejszy się stan zatrudnienia i to o 583 osoby w branży włókienniczej. (az)

(k) **Mniejsze zbiory chmielu w Wielkopolsce.** Tegoroczny zbiór chmielu, z powodu panującej suszy w czasie jego wegetacji i szkodników, jest na terenie Wielkopolski o 25 pct niższy od zbiorów zeszłorocznych. Sytuacja na rynku chmielu jest jeszcze w tej chwili niewyjaśniona. Złożone już oferty nawet zagranicy w największych wielkopolskich plantacjach chmielu potwierdzają opinię sfer zainteresowanych, że zwyżka cen tego artykułu niewątpliwie nastąpi. Państwowy Bank Rolny udzielił ostatnio kredytu zastawowego, umożliwiając Związkowi Plantatorów Chmielu zmagazynowanie przeszło 30 q. chmielu, co usunęło istniejące dotychczas trudności w zakresie produkcji i handlu chmielem.

(k) **Rozpoczęcie zbioru buraków cukrowych.** Zbiory buraków rozpoczęto już w znacznej części kraju, za wyjątkiem woj. zachodnich, w których rozpoczną się nieco później. Wilgotna i ciepła pogoda, jaka panowała w tygodniach ostatnich sprzyjała rozwojowi chwościka, który obejmuje coraz dalsze okolice. Najsilniej choroba ta występuje na Kujawach, gdzie obecnie ocenia się stan plantacyj z tego powodu mniej korzystnie niż poprzednio. (az)

(k) **Z Izby Przemysłowo - Handlowej w Poznaniu.** Plenarne zebranie Izby Przemysłowo - Handlowej w Poznaniu odbędzie się we wtorek dnia 12 bm. o godz. 15.30 w sali zebrań Izby, przy ul. Mickiewicza 31.

Z ZAGRANICY

(z) **Bilans Banku Wypłat Międzynarodowych** z dnia 30 września rb. wykazuje następujące zmiany ważniejszych pozycyj w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym (w miln. fr. szw.): suma bilansowa Banku wzrosła z 706,3 do 718,8; zapas złota w sztabach powiększył się z 10,8 do 18,3; stan kasy wzrósł o około 10 do sumy 33,05; weksle mogące być redyskontowane i akcepty zmniejszyły się z 293,3 do 277,3. Skrypty dłużne państwowe, płatne do 3 miesięcy wzrosły z 15,6 do 38,2; inne wkłady płatne w tym samym terminie wzrosły z 101,9 do 112,3; skrypty dłużne państwowe, płatne do 3 — 6 miesięcy spadły z 44,5 do 29,6; inne wkłady, płatne w tym samym terminie spadły z 47,2 do 35,4; skrypty dłużne państwowe, płatne po więcej jak 6 miesiącach, pozostały prawie niezmienione, podczas gdy inne wkłady płatne w tym samym terminie spadły z 45,5 do 35,6. Po stronie pasywów wkłady krótkoterminowe banków centralnych na własny rachunek, na termin najwyżej trzymiesięczny, wykazują wzrost ze 197,7 do 206,2. Wkłady à vista wykazują wzrost 36,8 do 40,7. Wkłady à vista w złocie wynosiły 8,4.

Stań do zorganizowanej walki o polski handel, kupując w składzie z tym godłem!

Chleb dla Polaków

W mieście woj. stanisławowskiego (33 tys. mieszk.) nie ma żadnej hurtowni chrześcijańskiej, poza tym brak składu skór szewskich, mebli, drogerii, zegarmistrza, optyka, złotnika, kuśnierza, dentysty, marszantki, również odczuwa się brak fabryki wody sodowej.

W mieście koło Sandomierza odczuwa się brak: rzeźnika (miałby zapewnioną dostawę dla wojska), zegarmistrza, pralnia, skład bławatów, adwokata-narodowca.

W mieście woj. nowogrodzkiego (30 tys. mieszk.) brak: hurtowni kolonialno-spożywczej, składu z obuwiem, skórami, przyborami szewskimi, bławatów, żelaza, mąki, śledzi, materiałów opałowych, księgarni, drukarni, hotelu, kina, owocarni, piekarni, cukierni, jatek wołowych, czapnika, grawera, kuśnierza, fotografa, jubilera i kamasznika. Pod budowę nowego domu większego jest wolny plac w śródmieściu.

W Tarnowie jest do nabycia parcela 1027 m kw., zabudowana nowymi murowanymi budynkami fabrycznymi, nadającymi się na garbarnię, drukarnie, fabrykę mebli, młyn, na odlewnię żelaza i in., plac ten leży w śródmieściu przy głównej ulicy i ma dwie parcele frontowe budowlane.

W Brześciu n./Bugiem jest do nabycia owocarnia i produkty żywnościowe za 1200 złotych, jeden skład spożywczy i owocarnia 1500 złotych, poza tym jeszcze 15 innych składów spożywczych jest do nabycia. Skład rzeźnicki z całym urządzeniem i maszynerią za 3 tys. zł, poza tym potrzebni są: kowale, czapnicy, blacharze i rymarze; jest również do objęcia kasyno podoficerskie z całym urządzeniem za kaucją 10 tys. zł. Potrzebny jest skład z materiałem budowlanym i opałem.

W Białej Podlaskiej (ponad 20 tys. mieszkańców, garnizon wojskowy, szkoły, na szlaku kolejowym Warszawa—Brześć n. Bugiem) jest do sprzedania cukiernia w doskonałym położeniu handlowym. Cena całkowitego urządzenia sklepu i pracowni — 4.500 zł. Czynsz komorny 85 zł miesięcznie.

W mieście woj. kieleckiego (30 tys. mieszkańców) niezbędna jest hurtownia spożywcza, kapitał potrzebny 10 tys. zł; lokal jest. Potrzebny jest także skład z rowerami, radio oraz warsztat reparacyjny; wymagany kapitał 3 tys. zł; lokal 20—30 zł miesięcznie. Również potrzeba tam składu bławatów. W okolicznych miasteczkach potrzeba składu bławatów i odzieży. Na miejscu jest gimnazjum, szkoła zawodowa. Poza tym jest do wydzierżawienia nowo wybudowany dom wraz z ogrodem, z centralnym ogrzewaniem za 150 zł miesięcznie, dom ten nadaje się na kawiarnię i restaurację, pokoje gościenne, łaźnie i łazienki.

W Izbicy-Kujawskiej, pow. Koło, bardzo potrzebna jest dentystka.

W mieście woj. lubelskiego (ca 30 tys. mieszk.) jest w śródmieściu wolny lokal. Odczuwa się brak drogerii chrześcijańskiej. Są na miejscu dwie drogerie, jedna chrześcijańska, druga żydowska.

W mieście woj. krakowskiego (mieszk. 3 tys.) ze Sądem Grodzkim, zasięgiem handlowym na całą zachodnia część powiatu, potrzebni są: blacharz, skład bławatów, skład z przyborami krawieckimi, skład żelaza, piekarnia, skład obuwia, stolarz.

Zgłoszenia należy kierować do Wydziału Gospodarczego Stronnictwa Narodowego w Poznaniu, przy ul. Św. Marcin 65, m. 9.

Dwutygodniową
PIELGRZYMKĘ
DO LOURDES
połączoną ze zwiedzaniem Wystawy Paryskiej, pola bitwy pod Verdun, Nicei, Wenecji i Wiednia w czasie
od 27. 10. — 11. 11. 410,- zł
organizuje
„PIELGRZYM" przy „Pomocy Rodzinnej"
Poznań, Podgórna 10a.
Zgłoszenia P. B. P. „ORBIS", Poznań, Pl. Wolności 3.
ng 51 246

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

WŚRÓD ZNAKOMITYCH AKWAREL

Na wystawie A. Kędzierskiego w Tow.Przyj. Szt. Pięknych

Obrazy Apoloniusza Kędzierskiego stosunkowo dość często pojawiają się na poznańskich wystawach — jednakże wielka zbiorowa wystawa jego dzieł w Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych jest ciekawa, dzięki temu daje dość pełny pogląd na jego wartościową twórczość.

A. Kędzierski jest obok Konrada Krzyżanowskiego, Lentza i Masłowskiego jednym z głównych przedstawicieli warszawskiej szkoły z okresu przedwojennego — przy tym jednym z najlepszych naszych akwarelistów. W tym rodzaju techniki malarskiej daje dzieła najlepsze. Malarstwo olejne uprawia rzadziej a najlepsze jego płótno znajduje się w Warszawie w Muzeum „Zachęty". Jest to „Przesiewanie", w którym pod wpływem francuskiego impresjonizmu rozwiązuje problem światła. Problem ten zajmuje go również w pracach późniejszych, jednak już w akwareli — czym zajmiemy się poniżej.

Dla skompletowania obecnej wystawy udało się zarządowi Towarzystwa wydostać olejny obraz z r. 1900, z prywatnych poznańskich zbiorów. Przedstawia on pastuszka zadumanego i wpatrzonego w zasłane gwiazdami niebo. W temacie i nastroju obrazu uderza odrazu wpływ Chełmońskiego. Ciekawsza jednak jest, również z prywatnej galerii, pochodząca, akwarela, jedna z najwcześniejszych, „Dolina Skierniewicka" o delikatnie nasłonecznionej kolorystyce. Jest w niej Kędzierski na progu swego osobistego stylu. Szczery realizm z lekkim nalotem stylizacji, która trafnie akcentuje formy natury i podkreśla kolor. Jest w niej przy tym szczerość i bezpośredniość wyczucia nastroju i poezji pejzażu polskiego.

Silniejszy krok w kierunku stylizacji mamy w pięknym pejzażu „Narew", — jest to już typowy przykład jego sztuki, a zarazem jeden z najlepszych obrazów. Mimowoli nasuwa się analogia z podobnymi tematami z nad Wisły u Wyczółkowskiego, który jest w nich, w porównaniu z Kędzierskim, par excellence realistą. Jeszcze bliższe jest pokrewieństwo ze Stanisławskim, z jego pejzażami z nad Dniepru — w akwareli „Warno". Ma ona piękną kompozycję i estetycznie wystylizowaną rytmikę linij brzegów rzeki, przeciętą poziomymi połyskami zmarszczonej wody. Na planie pierwszym zamyka kompozycję oświetlona gałązka krzewu. Piękna również jest tu kolorystyka, zwłaszcza w stopniowaniu siły błękitu wody. Tak w jednym jak i w drugim wypadku nie można mówić o naśladownictwie czy też wpływie, ile raczej o zupełnie odmiennym interpretowaniu tego samego motywu przez dwóch artystów.

I znowu na równi ze świetnymi akwarelowymi kwiatami Wyczółkowskiego można postawić Kędzierskiego „Bzy" i „Stokrotki i bratki". Tylko, że Kędzierski więcej rysuje pędzlem. I czyni to jak wirtuoz z wielkim smakiem i wprawą. Nasyca przy tym silnie kolorem, ujmuje partie kwiatów w szersze plamy, akcentuje śmiało płaszczyznę tła — tak że obrazy te działają silnie dekoracyjnością formy i koloru. Ta skłonność do dekoracyjności skłania go do wyszukiwania specjalnych motywów w kwiatach. Są to całe krzewy z liśćmi i kwiatami — i tu artysta ma pole do popisu w rysowaniu starannych i dociekliwym konturem liści, gałązek, kolców, pączków i płatków kwietnych. Wychodzą z tego czasem twardizny i przerysowania obrazu. Jednakże — żeby już skończyć ze światem roślin i drzew — mamy jeszcze inne przykłady szczerze wyczutego realizmu, są nimi fragmenty pięknych drzewek, pokrytych liściem jesiennym (nr 46, 49), rysowanych z widocznym rozmiłowaniem się w pięknie natury, bez dodatków stylizacyjnych.

Osobną część wystawy stanowią obrazy o tendencjach ludowych. Kędzierski często przebywał na Polesiu, zżył się z jego krajobrazem i z mieszkańcami. Z największym zamiłowaniem maluje rybaków poleskich. Wnikliwie charakteryzuje ich typy, wychudłe, słońcem i wiatrem opalone twarze, spracowane, sękate dłonie, którymi dzierżą wiosła lub sieci. Dwa takie świetne typy mamy na wystawie. Rysunek bezpośredni, wyczuty, lekko kolorem zaznaczone postacie, w słońcu lub w plenerze, trzymają w ręku sieci, pięknie wkomponowane w prostokąt obrazu. Tę atmosferę twardej, żmudnej pracy ożywiają promienne twarze dziewcząt poleskich na tle domostwa, sadów lub lasu, skąpanych w promieniach słońca. Plener i naświetlenie postaci słońcem jest w tych tematach jednym z głównych założeń. Przykładem silnego temperamentu malarskiego i wyczucia pleneru również jest „Przesiewanie" — podobnie jak z szerokim rozmachem namalowany „Widok z mojego okna".

W większości prac przeważa tendencja do stylizacji i dekoratywnego interpretowania natury. Jest to właśnie charakterystyczna cecha sztuki Kędzierskiego. To tworzenie ornamentu z form natury napotykamy na każdym kroku, czy to będzie drzewo, czy kwiat, czy chmura czy fala na wodzie, czy wreszcie fałdy lub plamy słoneczne na postaci ludziej — wszystko to rodzaje przetworzone stylizowaną formą. Czasami przeradza się to w manierę i za daleko posuniętą dowolność.

Kędzierski najlepiej czuje się w technice akwarelowej — mniej odpowiada mu olejna. Stara się nawet w niej naśladować sposób malowania akwarelowy. Dlatego też używa farby mocno rozcieńczonej, by nadać jej przejrzystość farby wodnej. Kilka takich właśnie płócien uzupełnia bogatą kolekcję plansz akwarelowych. Ta ostatnia dzięki staraniom Zarządu Towarzystwa Przyjaciół została dokompletowana wieloma cennymi obrazami z prywatnych poznańskich geleryj.

J. Mroziński.

WŚRÓD KSIĄŻEK

KSIĄŻKI - SCENARIUSZE

Znany jest wpływ, jaki film wywarł na literaturę rozrywkowa i sensacyjną. Przed kilku laty zaczęły pojawiać się powieści pisane tak, jakby były gotowymi do „kręcenia" scenariuszami — dość przypomnięć słynne „Donogoo-Tonka". Moda ta przeminęła, trwała krótko i była powierzchowną. Tyczyła się zewnętrzności techniki filmowej, w ostatecznej sumie wychodziła na koncept. Teraz powieść sensacyjna zabarwiła się sposobami filmowymi głębiej: jakby od spodu. Pojawiają się opowieści i opowiadania, tak pisane, jak gdyby autor myślał z góry o ich sfilmowaniu. Formę mają nibyto powieści jak każda inna, a przecież jest w nich coś, co każe myśleć o ekranie. „Toby się nadawało na scenariusz".

Wydana właśnie przez „Rój" a napisana przez p. Stanisława Rodeckiego „Zemsta Martineza" jest powieścią sensacyjną, której za tło służą fikcyjne, lecz prawdziwie oddane przejścia jednej z republik południowo-amerykańskich — tych co to prowadzą między sobą niezrozumiałe wojny, przechodzą jeszcze bardziej niezrozumiałe rewolucje i w ogóle czynią co mogą, aby awanturą, bezładem i niespodziankami przewyższyć klasyczny w tym wszystkim Meksyk. Otóż powieść jest „filmową" nietylko dlatego, że dałoby się z niej wykroić nie jeden lecz parę scenariuszy, a najlepiej ze dwa, trzy dalsze ciągi, które swego czasu miały na ekranie duże powodzenie jako forma obrazu i kto wie, czy dzisiaj by jeszcze nie odżyły. Jest jeszcze coś innego.

Powieści awanturnicze mają swój utarty szablon. Często są jakby wyrobem seryjnym. Przerzucając je, szuka się ustawicznie w myśli: gdzie też ja to czytałem? Otóż „Zemsta Martineza" budzi podobne, lecz inaczej postawione pytanie, które brzmi: gdzie ja to w i d z i a ł e m? Wygląda na powieść, zainspirowaną przez kino, nie przez literaturę! Już parę razy spotkałem się w tej literackiej „branży" z podobnym wrażeniem, lecz tak silne nie było nigdy.

* * *

Może to trochę i zbieg okoliczności. Ostatnimi czasy było parę filmów o nafcie — i to w południowej Ameryce; był jeden czy dwa o zaburzeniach i rewolucjach w jakiejś Riverii czy Albadorze; były puszczane przez dżungię koleje i statki płynące po tajemniczych Ukajali; byli szpiegowie z Inteligence Service, i wielcy spekulanci, viveurzy i bankierzy, strzelające dziewczęta i honorowi bandyci i chciwi giełdziarze. W „Zemście" odnajdujemy tło i figury, o których przysięgliśmy, że przesunęły się przez ekran na naszych oczach. Ba, widzimy aktorów, którzy grali poszczególne role. Sam Martinez, który za zamordowanego w zamieszkach syna wpycha w rewolucję Rzeczpospolitą Riverjańską, a jest milionerem, to napewne Wallace Beery, a jego adwersarz, prezydent Riverii, to John Barrymore (albo na odwrót), w każdym razie są to figury na takich aktorów „Zemsty". Trudno nie dostrzec, iż wyobraźnię autora zapładniają filmy, nie książki. „Zemsta" jest jakby sałatką z kilku czy kilkunastu filmów. Niedość, że autorzy scenariuszów oplagiowują się nawzajem w sposób dość energiczny, teraz zaczynając zarzucać swe sieci na belletrystów!

* * *

Z tym wszystkim „Zemsta" da się przeczytać — ale trzeba w czasie tego ciągle myśleć o kinie. Dla obniżenia wymagań. W scenariuszu filmowym mogą iść obrazy za obrazami bez głębszego wewnętrznego związku (zastępuje go związek optyczny i kontrasty). Tak samo nikt nie robi kwestyj z powodu nieprawdopodobieństw, nikt nie upomina się o porządniejszą psychologię. Typy od siekiery, wypadki goniące się z przypadku, zawikłania naiwne i zabawnie melodramatyczne, wszystko to przyjmujemy w kinie hollywoodzkim jako jego cechę przyrodzoną. Przeciętny „dramat" amerykański jest głupi tak naturalnie, jak to, że deszcz pada. W powieści trudniej się z tym pogodzić, nawet, gdy jest awanturniczą, więc ma niejako z góry odpust zupełny, jeżeli idzie o niższe gatunki. Bo ostatecznie bywały „Atlantydy" i „Bitwy", których awanturniczość nie potrzebowała żadnych rozszerzeń z dobrego smaku i sztuki pisarskiej. „Zemsta Martineza" pochodzi z najniższej półki, dłuży się chwilami z powodu nagromadzenia szczegółów „fachowych" z giełdy lub nafciarstwa, lecz jako lektura kolejowa ma swoje zalety, zwłaszcza przyda się na dłuższą drogę jednym ciągiem. A przy tym — książki, które czyta się z zainteresowaniem, a z których nie zapamiętywa się ani słowa, czyż to nie prawdziwa ozdoba życia?

L. R.

Książki nadesłane

Ludwik Młynek: „Testament Lecha". Powieść ludowa. Kraków 1937. Nakł. Autora.

Maria Pawlikowska (Jasnorzewska): „Krystalizacje". — Warszawa 1937. J. Mortkowicz. Pod znakiem poetów, seria nowa.

Stefan Gołębiowski: „Kłos słońca". — Warszawa MCMXXXVII Kraków. Wydawnictwo J. Mortkowicza. Tow. Wydawnicze w Warszawie.

Tadeusz Hiż: „Talent, dziwactwo i coś jeszcze". Warszawa 1937. Towarzystwo Wydawnicze „Rój".

Stanisław Rodecki: „Zemsta Martineza". Powieść. Warszawa 1937. Towarzystwo Wydawnicze „Rój".

ŻYCIE KULTURALNE

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Z Muzeum Wielkopolskiego. W sali graficznej Muzeum Wielkopolskiego otwarto nową wystawę. Lwowscy artyści, zrzeszeni w Związku Lwowskich Artystów Grafików, z L. Tyrowiczem na czele, przedstawiają swój dorobek artystyczny ostatnich lat w interesującym pokazie. Wystawa, otwarta od niedzieli, dnia 10 bm. potrwa do 31 grudnia rb.

Odczyt o malarstwie w „Salonie 35". We środę dnia 13 października 1937 r o godz. 20 w „Salonie 35" (pl. Wolności 4), odbędzie się odczyt Jana Ulatowskiego pt. „Cezanne jako fanatyk prawdy — o przyszłość malarstwa". Aktualny temat porusza istotnie zagadnienia z zakresu malarstwa nowoczesnego, trzeba się więc spodziewać że na odczycie zgromadzi się liczne grono słuchaczy.

Konkurs na marionetkowe ex-libris. Wielkop. Zw. Teatrów Ludowych rozpisał przed kilku miesiącami konkurs na „exlibris marionetkowe". W warunkach konkursu zastrzeżono, że chodzi o coś typowego i Polskę reprezentującego. Obecnie konkurs ten został rozstrzygnięty przez sąd konkursowy w osobach dyr. prof. K. Maszkowskiego, p. D. Mukułowskiej, dr J. Sztaudyngera, dr S. Wasylewskiego i prof. J. Wronieckiego. Pierwszą nagrodę otrzymała p. J. Brochówna z Tarnowa — godło „Twardowski na księżycu", drugą p. J. Borsukiewicz za pracę pt. „Varr", trzecią — p. M. Romała z Poznania za pracę pod godłem „Znicz I".

TEATR

Z Teatru Ziemi Pomorskiej. Nasz korespondent toruński (z) donosi: W dniu dzisiejszym Teatr Ziemi Pomorskiej w Toruniu rozpocznie sezon teatralny sztuką Iwaszkiewicza „Lato w Nohant" w reżyserii Hanny Małkowskiej, która odtworzy również postać George Sand.

Na sezon 1937-38 dyrekcja zapowiada m. in. sztuki: Słowackiego „Marię Stuart", Szekspira „Makbet", Moliera „Skąpiec" lub „Mizantrop" z występem gościnnym Ludwika Solskiego, Fredry „Zemstę", Rostworowskiego „Kaligula", a dalej: Bałuckiego „Gęsi i gąski" z okazji rocznicy urodzin i zgonu Prusa przeróbkę sceniczną „Lalkę", Rittnera „W małym domku". Nie zabraknie też utworów najnowszych autorów polskich, jak Łopalewskiego, Cwojdzińskiego i Niewiarowicza. Z współczesnej twórczości obcej teatr zamierza przygotować Pagnola „Handlarze sławy", O'Neil'a „Annie Christie" i Čapka „RUR". Do ostatnich dwóch sztuk tworzą oprawę dekoracyjną dyr. „Ładu", Pręczkowski z Warszawy. W okresie świąt Bożego Narodzenia zostanie wystawione wielkie widowisko regionalne „Pastorałki Kaszubskie" w opracowaniu ks. Nagórskiego. W nowym sezonie dyrekcja zrezygnowała z prowadzenia operetki, jako imprezy zbyt kosztownej i nie mającej należytego poparcia publiczności.

OCHRONA ZABYTKÓW

Pałac stanisławowski na Litwie. Na północny - zachód od Grodna leży miejscowość Świack, niegdyś należąca do możnej rodziny Wołłowiczów. Obecnie pałac, stanowiący ośrodek posiadłości, a będący już w stanie nieco zniszczonym został odrestaurowany i zamieniony na sanatorium. Stanowi on jednak zabytek z epoki stanisławowskiej, gdyż odnowienie zostało dokonane w sposób umiejętny. Przede wszystkim duże znaczenie mają dekoracje malarskie, będące dobrą ilustracją dla ówczesnych stosunków kulturalnych. Opis tego zabytku dekoracji malarskich, uzupełniony szeregiem fotografii pałacu i jego wnętrz zamieścił prof. Wł. Tatarkiewicz w świeżo wydanym zeszycie Studiów do dziejów sztuki w Polsce (t. IV, z. 2), wydawanych przez Zakład architekturv polskiej i historii sztuki Politechniki Warszawskiej.

(J. St.)

LITERATURA

„Zwierciadło". Pod takim tytułem ukazuje się w Warszawie pod redakcją p. Heleny Janiny Ossowskiej miesięcznik, którego dotąd wyszło 7 numerów. Ma on charakter literacko - satyrycznego magazynu ilustrowanego a na jego treść składają się felietony, nowele, wiersze, recenzje itp. Współpracują w nim przeważnie młodzi autorzy jak Z. Broncel, Światopełk Karpiński, Z. Jurkowski. J. Łobodowski i in. „Zwierciadło" jest pismem ciekawym, bogato ilustrowanym, porusza wiele zagadnień bieżącego życia kulturalnego w tonie lekkim, co stawia je na pograniczu pisma rozrywkowego i ściśle literackiego, a takiego periodyku brakło nam właśnie.

(ar)

CO SŁYCHAĆ PRZEZ RADJO?

Literaci przed mikrofonem. W cyklu interesujących słuchowisk Stanisława Wasylewskiego, nadawanych z Poznania, usłyszą radiosłuchacze dziś, w sobotę, o godz. 21 muzyczno - słowną audycję pt. „Gregre-gregoły — poszły żaki do szkoły". W niedzielę natomiast o godz. 13 stanie przed mikrofonem radiostacji poznańskiej znany powieściopisarz, Antoni Kawczyński i podzieli się swymi wrażeniami z wycieczki do Anglii, w felietonie pt. „Na angielskich drogach".

RUCH REGJONALNY

Swarzędz — Wilkońskim. Rada Miejska Swarzędza nadała jednej z ulic nazwę Augusta i Pauliny Wilkońskich. Paulina Wilkońska była córką dzierżawcy swarzędzkich dóbr rządowych. Wśród ramotek Augusta Wilkońskiego utrwalony jest Swarzędz opowiastką pt.: „Napoleon i żydki swarzędzkie".

(s. d.)

MUZYKA

Mozarta „Don Juana" wystawił berliński Deutsches Operhaus w nowym zakończeniu intendanta Rodego. W wersji pierwotnej, po porwaniu Don Juana do piekła zjawiają się inne osoby dramatu i śpiewają wesoły zespół, który tutaj odpada. Kamienny Komandor wyprowadza Don Juana ze sobą na cmentarz i tam zbrodniarz pada martwy u stóp pomnika na grobie Komandora.

Nowoczesne utwory na fortepian wydała znana firma nakładowa Universal-Edition w najnowszym opracowaniu i wyborze. Na 16 autorów niemal wszystkich krajów Europy, Polska reprezentowana jest przez trzy utwory Karola Szymanowskiego (preludium i etiudy). Wszystkie kompozycje wybrano tak, aby nie przedstawiały dla wykonawcy szczególnych trudności technicznych i interpretacyjnych. Utwory należą do stosunkowo we „współczesności" dość umiarkowanych i z pewnością znajdą wielu nabywców. (jm)

Fińska opera w Niemczech. Teatr w Duesseldorfie wystawił operę fińskiego muzyka Borriesa pt. „Magnus Fahlander". Za tło libretta służy walka Finlandii o wolność.

Czemu Beethoven ogłuchł? Problem ten udało się podobno wyjaśnić uczonemu rumuńskiemu, laryngologowi dr J. Havasowi. Na podstawie szczegółowych relacji lekarzy znakomitego kompozytora, udało się wydedukować, że tragiczne kalectwo Beethovena nie było, jak dotąd przypuszczano, wynikiem zakaźnej choroby krwi, lecz miała swe źródło w sklerozie wewnętrznego ucha. (jmł)

Pisma nadesłane

„Arkady". Nr. 9. Treść: „Przed budową pomników". — T. Mańkowski: „Pasy polskie". — S. M. Sawicki: „Wystawa Wyczółkowskiego w Bydgoszczy". — J. Dutkiewicz: „Lublin wznosi dom pracy kulturalnej". — Nowe wnętrza w Juracie". — Pod Arkadami. — Adr. Red. Warszawa, Królewska 5.

„Przegląd Pedagogiczny". Nr. 15. Treść: Doc. dr. Zofia Szmydtowa: „Józef Ujejski". — Doc. dr Bogdan Suchodolski: „Rozpoczynając pracę w liceum". — Opieka nad nauczycielami pracującymi naukowo. — R. Niemiec: „Łacina w nowym gimnazjum". — Ks. dr J. K.: „Zjazd prefektów". — aw.: „Najlepszy przyjaciel młodzieży gimnazjalnej". Z życia T. N. S. W. — Kolonia Nauczycielska T. N. S. W. — Morskie kolonie dla młodzieży szkół średnich. - Konferencja T. N. S. W. z p. dyr. Pollakiem. — Komunikaty. — Z życia Koła Warszawskiego.

GIULIETTA I ROMEO

Napisał Adolf Nowaczyński

We wrześniu sto dziesięć lat temu mogło się tak zdarzyć, że środkiem ulicy (a raczej szosy) np. Wrocławskiej jechała sobie w dwa siwosze zaprzęgnięta karyjolka w stronę pałacu księcia namiestnika, a w tej karyjolce dwaj panowie, jeden starszy a drugi ślicznie ubrany, w seledynowej kamizoli, w srebrzystym cylinderku. Ten pierwszy Warszawiaczek to był profesor Jarocki, a ten drugi to był osiemnastoletni maestro pianofortowy niejaki Choppin...

A jednym chodnikiem (nie żadnym jeszcze trottoirem) mogły iść właśnie dwie panie, pani Schaeferowa z panią Metzigową.

Przyjechały sobie z Leszna do stolicy (30.000 mieszkańców) może po sprawunki. Kupiły salopki i szale kaszemirowe i wracały do „Hotelu Lama". I mogło się zdarzyć, że starsza jejmość radczyni Schaeferowa patrząc w karyjolkę rzekła do swej córki doktorowej Metzigowej:

— Popatrzno się, gołąbko, jaki ten młody epuzer podobny do ciebie. Dwie krople wody!

A na to Metzigowa, geborene Schaefer:

— Wiesz mamusia, że rzeczywiście! Coś dziwnego...

I spiekła raczka (tak się mówiło).

A tu dziwnego właściwie nic w tym nie było, tylko coś dziwacznego. Ani bowiem przeczuły, ani im przez myśl nie przeszło, że ten w karyjolce do księstwa namiestnikostwa jadący panicz to właśnie Fryderyk Choppin, a więc, że to przecież po prostu brat cioteczny doktorowej Metzigowej, skoro z dwóch sióstr Krzyżanowskich jedna wyszła za Francuza Mikołaja Choppina do Warszawy, a druga za Niemca Schaefera do Leszna (Lissa), i jedna opolszczyła swego Francuza, a drugiej wpływ na męża i zięcia był taki silny, że teraz już w całkiem polskim Lesznie jeden plac nosi wdzięcznościową nazwę: plac doktora Metziga... Nigdy zaś nigdzie nie zetknęły się ze sobą rodzina Metzigów—Schaeferów z rodziną warszawską i nigdy nigdzie doktorowa Metzigowa nie słyszała swego brata ciotecznego grającego „am Klavier".

I mogło się jeszcze potem zdarzyć, że kiedy przejeżdżała karyjolka z Szopenem, jadącym do Radziwiłła, chodnikiem pod domami szedł dziwny ludzki okaz, bo prawie na pokaz z podwójnym obciążeniem fizyczno-somatycznym, bo to i garbaty i rudaty, choć młodzieńki, bo ledwie piętnastoletni. I mógł wtedy Szopenek obserwant odezwać się do swego towarzysza po swojemu:

— Popatrzno, Jarosiu, jaki człeczek z podwójnym dopustem Boskim.

— Nie patrz się w tamtę stronę, Frycku. Jeszcze ci się przypomni, gdy będziesz grał przed księżniczkami wariacje z „Białej Damy". Patrz lepiej na te damy!

I laseczką z kościaną gałką wskazał mu delikatnie na nieznaną ciotkę i nieznaną kuzynkę doktorową Metzigową.

I ani znów przeczuli, i ani im przez myśl przejść nie mogło, że ten właśnie garbaty rudzielec kiedyś za lat kilka napisze najładniejsze, najgorętsze dusery i superlatywy o pierwszych Szopena kompozycjach... Jak znowuż i Antoine Wojskowski nie przeczuł, nie przewidział, nie mógł więc zapamiętać, że kiedyś w swoim rodzinnym małym miasteczku wałęsając się po ulicach miał okazję, musiał mieć okazję... widzieć „swoje bóstwo", kilka dni, w powrocie z Berlina, w przejeździe, tu nad Wartą popasające...

(Bóstwo... „popasające"... ist gelungen?)

Epizod ten atoli (quasi una phantasia) przypomina nam, względnie jest sobie po prostu wstępem do przypomnienia o tym, że:

W styczniu nadchodzącego roku 1938 upływa sto lat, kiedy wyszedł w Poznaniu pierwszy numer periodyku pt. „Tygodnik Literacki" pod redakcją Antoniego i Julii Wojkowskich.

Otóż tym ludziom, tej parze, pamięci tej pary dzieje się nadal krzywda i to podwójna, bo albo nadal „się siedzi na kanapie i się oburza" i pomstuje i wyklina, a co najgorsze przemilcza, albo znowu z drugiej strony barykady: idealizacja, tragizacja, przesada i rozdymanie.

Pora więc tedy zbliżyć się nieco do Prawdy, pora na Ostrzeszewski i na tym odcineczku autentyzm.

Opublikowano ostatnio dwa ocalałe dokumentaryczne zabytki, które rzucają cieplejsze światło i na psychikę Wojkowskich, i na ich pozycję, i na ich działalność. Są to listy Wojkowskiej z Berlina po r. 1848 i jest to relacja o Wojkowskich Gniewosza juniora. Pierwszym można zawierzyć, drugiej w minimalnym procencie.

Julia Wojkowska pisała szczerze, prosto, impulsywnie, histerycznie, ale exhibicja jej cenna. Gniewosz natomiast nabreszył, nablagował, nałgał, naprzesadzał, jak zresztą zwykle, skąd też potem epitet ornans nadany mu w Galicji (do której wrócił) „z Obełgowa Gniewosz".

Relacja warcholskiego bałaguły pochodzi rzekomo z roku 1844, już z roku 1844 z grudnia, z odwiedzin przez obu Gniewoszów, ojca i syna, poczynionych na Rybakach. Że niby Wojskowscy w ostatecznej nędzy. Mróz trzaskający. Szyby zaklejone papierem. Kilka stołków. Roczniki „Tygodnika". Na barłogu półtrup w gorączce, wyschły, krzyczący tylko: „wody! wody!" — a przy stole drugi półtrup, skóra i kości w łachmanach, to Julia Wojkowska, bez grosza, bez jedzenia, bez chleba, bez opału, tylko dzban gliniany z wodą. Dopiero niby obaj Gniewosze pomogli im i przeprowadzili do miasta itp.

Jeżeli to nie czyste kłamstwo od a do zet, wyssane z palca po powrocie rozżalonych Gniewoszów do Galicji, kłamstwo dla zdyffamowania „obskuranckiej" i „kamienującej swe proroki" Wielkopolski (ad maiorem gloriam Lodomeriae), no to w każdym razie poczwarna obełgowsko-gniewoszowska szarża o najwyżej 5 procentach spirytusu prawdy. Jakżeżby bowiem mogła przeżyć jeszcze w Poznaniu siedem lat i pisać, i redagować, i działać społecznie i politycznie para ludzka, tak rzekomo wyobcowana, sponiewierana, spauperyzowana, opuszczona, wynędzniała, wychudła, jak ją opisuje bezecnie blagujący z Obełgowa Gniewosz? Nabreszył stary i to już zostało w legendzie. I to od czasu do czasu przedrukowują, wyciskając łzy z oczu literatów postępowskich i pięście zmuszając do zaciskania na tych tam ultramontanów, klerykałów, Abderytów.

Gniewosz łże. Prawdę natomiast wierutną i sympatyczną daje nam w swych listach berlińskich sama „szalona Julka", prawdę o sobie, o mężu, o stosunkach, o klimacie duchowym tak ich koterii jak i ich wrogów. Oczywiście megalomania prześladowcza in summo gradu ale femme forte, czyli „niewiasta" fest, mocna, pewna siebie, zawsze rację mająca a wszyscy dokoła głupce i zacofańce, a Antek sam troszeczkę niedorajda i trzeba wszystko zrobić za niego także.

W Berlinie po powstaniu gra Wojkowski rolę samozwańczego ambasadora, rządzi się jak szara gęś, posłami („deputowanymi") do Sejmu gardzi, do ministrów załazi raz po raz jak do cukierni, z królem koniecznie chce się widzieć, przyjaźni się ze słynną Bettiną von Arnim, poznaje samego Johna Bulla (tak się wabił ówczesny ambasador angielski), poznaje francuskiego Arago, inspiruje rzekomo Bettinę do napisania książki o Polakach, broni i wybrania byczego męża Krauthofera-Krotoskiego, b. prezydenta republiki rogalińskiej, „rzecznika" (adwokata) nieco i heroicznego..., ale właściwie raczej awanturującego się burżuja. Pieniędzy brakuje jej ciągle, jak zresztą zawsze, bo Żupan wydławca, jak wiadomo Grek, sknera i kutwa. Na brak gotówki obrotowej się skarży, ale do piekielnej nędzy takiej, jaką „odmalowuje" Gniewosz, kilka mil jeszcze.

W każdym razie patriotka to i działaczka „nieposzlakowana" i gorąca z tym mankamentem, że nieco pomylona i z fiołem w główce. Megalomania ale zaś ciężka. Czy powody były? Czy zasługi pewne są? Czy na conto życiowym zapisane habet?

Otóż w pewnej mierze stanowczo: tak. Bądź co bądź bogaty młody burżuj, kupiecki synek i panna majętna, utalentowana, z „dobrego domu" (matka Czekalska), lwią część fortunki wpakowali w literaturę, w pismo, w honoraria, w księgarnię, w drukarnię. Mogli inaczej. Dużo wtedy osób oburzających się na nich i „oburzonych do żywego" wyjeżdżało do Hamburga, do Ostendy, do Biarritz, do badów, do Paryżów i tam „szastało" talarami na prawo i lewo. Hrabiny się stroiły, hrabiowie na karty, na ruletę, na kokotki, na szampana i na węgrzyna. Całe fortuny i klucze szły potem w niemieckie ręce i tkwią w nich do dzisiaj. A Garbus i Wariatka na literaturę i na literatów, na honoraria i na drukarnię. Na „szwedzki puncz" też trochę poszło, ale kto szwedzkiego punczu nie zna, nie pijał, to niech ten pierwszy rzuci na Wojkowskich kamieniem.

I gdy się przegląda roczniki „Tygodnika", widzi się czarno na białym, ile to z całej Polski rzetelnych talentów i ile nieuleczalnych grafomanów znalazło tu ujście dla swego natchnienia, przy czym i zarobiło się czasem cośkolwiek, a gdy przyjechało osobiście z sakwojażem pełnym rękopismów, to i mieszkało się u Wojkowskich i wypijało to i owo, byle zdrowo, i muzyki bywało moc, i melodeklamacji, i improwizacji jak na cenaclach w Paryżu, jak w Weimarze, Wiedniu, Florencji, Warszawie i jak na obrazkach ongiś popularnego Ballestrierego. To trzeba im oddać i przyznać.

Drukowali u nich swe prace historyczne i sławny Lelewel, i mniej znany Mosbach z Wrocławia. Do najbliższych przyjaciół należeli przez długi latokres i Libelt, i Estkowski. Współpracowali Wasilewski i Berwiński, Zmorski. Radykalno-komunistycznego zabarwienia dawali pismu wojewodzic Dembowski, Ehrenberg („O cześć wam panowie magnaci"), Wolski, autor komunistycznego libretta... z... „Halką". Początkowo do orędowników, protektorów i obrońców pisma należeli Kosiński, Matecki, Guttry, Jarochowski, T. Żychliński, ba nawet Seweryn Mielżyński. Obaj Norwidy, zdaje się, tu drukowały, powieściopisarze: Czajkowski i Bronikowski i dramatyści, lokalny Dahlman i z Warszawy Magnuszewski, Chopina przyjaciel. Ze Słowackim na początku była wielka sztama i kult i drukowanie dwóch „kawałków Radziwiłłowskich" („Święcone u Radziwiłła", „Radziwiłł Sierotka w Ziemi Świętej"), po czym najniespodziewaniej boczenie się, zadra (kurz-schluss), zerżnięcie „Beatrix Cenci", zerżnięcie Anhellego (Sadowski), a wreszcie wydrukowanie obrzyliwego anonimowego emigranckiego paszkwilu o „Improwizatorach" (12 luty 1841) i podgłupiaste inwektywy o „szatańskiej dumie Słowackiego" (sic!).

W ogóle i w szczegółach taktowni, spokojni, delikatni i normalni w dyrygowaniu pismem tośmy tam nie byli. Dopóki szły ataki na „antykwariuszów" i podstarszych pryków, hemoroidziarzy, belfrów i bakałarzy rymopiśnych, wierszoskromnych, no to jeszcze pół biedy. Rozsadzanie skał... Przeczyszczanie atmosfery... Wentylacja... klimat lokalny był istotnie już nieco za umiarkowany, za zakrystialny, antyczny, „antykwaryczny", ost-elbisch i nieco kinderstube. Trochę nowego i świeżego powietrza stanowczo się przydało. Ale Wojkowscy z biegiem lat wplątani w różne polemiki zaczęli in der Hitze des Gefechtes mocno przesadzać i prowokowani także prowokować. Walili w ziemiaństwo, walili w duchowieństwo, rzucali się na zasłużonych a Bogu ducha winnych działaczy, Marcinkowskiego nazwali „zerem", wykpili pomnik Mieczysława i Bolesława, wyszydzali Gostyńskich, darli pasy z Koźmianowego patosu, kłócili się na prawo i lewo, narażali sobie wszystkich, osaczeni coraz ciaśniej w swoim redakcyjnym mateczniku. Gdyby byli wywiesili jedno godło ludomaństwo („chłop potęgą jest i basta"!) finale ich nie wypadłoby tak tragicznie. To było w modzie. I nawet hr. Seweryn ubierał się czasem w sukmanę. To samo uprawiała z powodzeniem cyganeria warszawska. Ale oni akcentowali jeszcze farmażoństwo, librpenserstwo, wolnomyślność i szli z ofensywą na ultramontanizm. I tym podrażnili na siebie nawet tych, którzy ani literaturą ani tygodnikami literackimi w ogóle nigdy się zajmowali.

Wojkowscy nie uświadomili sobie tego, że musiała istnieć i że zawsze będzie musiała istnieć jedna dzielnica, która pozostanie rezerwuarem czysto konserwatywnej, rzymsko-katolickiej ideologii, nawet demokratyzująca się kompletnie w ustrojowości stanowej. I w małym trzydziestotysięcznym mieście poczynali sobie jakby to był mały... Paryż. Jak szczupaki w stawie. Bez żadnych ceremonij i żadnych respektów. Toteż tak pod rok 1848 odsunęli się od nich już prawie wszyscy. W Poznaniu i w Wielkopolsce było wtedy moc czynników świadomie postępowych, reformistycznych, z ducha rewolucyjnych i bardzo kulturalnych w ziemiaństwie, w „wysokiej szlachcie". Rzecz charakterystyczna, że z „szaloną Julką" nie miały żadnego kontaktu takie emancypantki i „sufrażystki" jak pani Helena Turno z Witaszyc, doktorowa Matecka, Bibianna Moraczewska, ani Konstancja Łubieńska-Woodpolowa, ani nawet emisariuszka skrajnie lewicowej Emigracji panna Babska (nomen omen). Rodzeni bracią Molińscy musieli z nią zerwać. Nawet osławiony ekscentryk Breza już do nich nie zaglądał.

Ona była więcej uspołecznioną, unarodowioną i świadomszą swoich celów, doktryn, metod i programu (nacjonalizacja chłopa), ona była autorką popularnej „Historii Polskiej dla ludu", ona pisywała i artykuły poważne „dla ludu" i teksty piosenek patriotycznych wiejskich („Wielki, wielki Krzywousty — narobił z Niemców kapusty — co narobił to narobił — czterdzieści tysięcy pobił"), które przetrwały do dziś dnia. On był więcej artystą, fantastą, muzykiem, głównie muzykiem, grającym i na skrzypcach i na cello, improwizującym na fortepianie często na tle utworów Chopina na... 60 lat przed... Przybyszewskim, a zdaje się i w stylu Przybyszowym, bo pod... gazem. Jak do jej piosenek komponował muzykę także i słynny Dobrzyński, tak znowu i Wojkowski pisywał i dla niej i dla innych poetów ówczesnych par exemple dla krakowskiego „wieszcza" Wasilewskiego do krakowiaków, dotychczas jeszcze śpiewano melodie... Kiedy jedną taką kompozycję przesłał Moniuszce, twórca „Halki" odpisał mu:

„Piosenka Wasza Kochany Antoni stała się dla mnie ożywiającą rosą i dziwnie oddziałała na mój znękany umysł. Przyznaję się do grzechu, że Wam pozazdrościłem tego daru geniuszu, z którego ten twór powstał. Dziwnym zbiegiem myśli i ja napisałem melodię do tych cudownych słów, ale nie jestem z niej zadowolony"...

A więc człowiek, któremu Moniuszko choćby tylko kurtuazyjnie, ale jednak przyznaje dar geniuszu. I ten sam człowiek, pierwszy najpiękniej i najgłębiej kompozycje szopenowskie analizując, przepowiedział ich kompoziście nieśmiertelność dosłowną i globową... Wystarczy?

Pozostaje jeszcze debet na tle ich ustosunkowań małżeńskich, ich collegiate mariage, zgorszenie dawane maluczkim w trzydziestotysięcznym mieście, bezwzględnie tzw. potępienia godne.

Historia i historia literatury pouczają, że gdyby tłem i stafażem tego była nie petite paroise, ale Europa z Florencjami i Lozannami i gdyby to była para bardzo wielkiego fasonu i talentami pierwszej klasy, to pisano by o tym collage'u „na wiarę" extatyczne tomy. Wielkoludom wolno, Byronowi, Goethemu, Puszkinowi, d'Annunziowi, Dickensowi etc. etc. Drobnoustrojom nie wolno. Przezacny profesor Grabowski mógłby nas objaśnić i pouczyć, co to zawierał Pamiętnik Domejki (spalony), Raptularz Wrotnowskiego (spalony), II tom pamiętników z Szymanowskich Lenartowiczowej (spalony) i jak to o pewnych drażliwych sprawach jednego z wielkoludów wyrażali się ostro Krasiński, Słowacki, Norwid, Lenartowicz, Jelowicki, Semenenko, gen. Skrzynecki, Witwicki, Libelt...etc. Wieszczom i Wieszczkom z góry daje się absolucję i wszystko im się zapomina, wybacza, przekreśla, przemilcza.

In casu Wojkowscy Poznań z lat 1838-48-51 gorszył się nawet tym, że sobie konno na szpacjery jeździli a ona w amazonce i zakwefiona. Obrzucono ich za tę przejażdżkę pono nawet kamieniami, a paupry ścigały ich wrzeszcząc aż się i w jakiejś kamienicy ukryć musieli. Gmin podmiejski z Chwaliszewa nie znał i nie mógł mieć żadnego pojęcia o tym, co znaczy termin literacki „Sturm- und Drangperiode" lub „Spätromantismus"...

My mamy. Więc się i nie gorszmy przesadnie ani tym szczegółem ani w ogóle, przyznając zresztą i Ciotce Pruderii prawo do zabierania głosu w tej kwestii i stawiania swego veto.

Nawiasowo na finale mówiąc, cóż to byłby za interesujący, pyszny obraz (byle nie przez kiczarza czy knociarza ujęty) ta para kochanków na białych koniach (szymlach) na tle domów Biedermajerowskiego Poznania i on garbaty rudzielec odganiający się „szpissrutą" przed zgrają gwiżdżących chłopczysków...

Pokłon Cieniom zbłąkanych, grzesznych, nieszczęśliwych, ale odważnych, ofiarnych, bezinteresownych, niepodległych i o Niepodległości śniących, marzących, piszących.

Treść przedmiotowa

To, co pospolicie nazywamy treścią dzieła sztuki, jest właśnie jego treścią przedmiotową, czyli przedmiotem, który w owym dziele uległ opracowaniu artystycznemu. Przedmiot ten może być bardzo złożony i rozległy, jak np. dzieje, stosunki, obyczaje i typy ludzkie danego okresu i miejsca w powieści historycznej, albo — bardzo prosty i mały, jak np. jedna chwila krajobrazu w ośmiowierszu lirycznym. Przedmiotem, czyli treścią przedmiotową dzieła sztuki może być równie dobrze myśl filozoficzna, jak i drzewo przydrożne, równie dobrze każde zjawisko świata duchowego, jak i świata fizycznego. Jeden tylko tu istnieje warunek, wszelkim treściom przedmiotowym wspólny: muszą one być (niejako) przepuszczone przez ognistą warstwę tego, co nazwałem treścią artystyczną, a w następstwie muszą być ukazane w formie artystycznej.

Warunek ten wyznacza zasadniczą różnicę pomiędzy rozumowym (naukowym) a wzruszeniowym (artystycznym) ujęciem i opracowaniem jednego i tego samego przedmiotu (albo inaczej — tematu). Rozumowe stanowisko dąży do przedstawienia danego przedmiotu z jak największą przedmiotowością, odsuwa zatem od siebie wszelkie zabarwienie osobistych wzruszeń i wyobrażeń — i to stanowi dumę uczonego i poznawcy przedmiotu. Wzruszeniowe zaś stanowisko dąży do przedstawienia wzruszeń i wyobrażeń, jakie dany przedmiot budzi w duszy ludzkiej — i to stanowi dumę artysty i doznawcy przedmiotu. Pierwsze stanowisko pragnie zachować możliwie największą przedmiotowość (obiektywizm), drugie — możliwie największą podmiotowość (subiektywizm).

Pomimo jednak najdalej posuniętej podmiotowości artysty, przedmiot przez niego w dziele sztuki przedstawiony nie może odbiegać od głównych cech, jakie w nim metodą naukową da się niewątpliwie ustalić. Więc np. artystyczne opisy bitwy pod Grunwaldem mogą być bardzo rozmaite, ale nie można z niej usunąć albo zmienić pewnej ilości bezwzględnych pewników, jak oto, że Krzyżacy ponieśli w niej klęskę, albo że nie brały w niej udziału czołgi i samoloty. Pomimo przejścia poprzez ognistą (jak się wyraziłem) warstwę podmiotowej treści artystycznej, przedmiot opisywany w dziele sztuki w znamiennych rysach swoich nie powinien przekraczać granic prawdy albo prawdopodobieństwa. I tu właśnie zawiązuje się węzeł zagadnienia, czy krytyka ma prawo do rozważania i oceny przedmiotowych stron dzieła sztuki.

Zarówno człowiek rozsądny, ale niewyrobiony w sprawach sztuki, jak i znawca ich o najwyższej kulturze duchowej zagadnienie to rozwiążą jednakowo, mianowicie: wszystko, co sam artysta w dziele sztuki umieścił, podlega ocenie, a to według własnych swoich kategoryj, więc — rzeczy doznania podmiotowego według artyzmu swojego, a rzeczy poznania przedmiotowego — według swej prawdziwości. Artysta, który artystycznie opracowuje przedmiot istniejący poza nim, ma obowiązek poznania tego przedmiotu, a w przedstawieniu go — poszanowania w nim cech niewątpliwych i niezmiennych. Z drugiej atoli strony dzieło sztuki zatraca swój charakter tam, gdzie przedmiotu nie prześwietla warstwa podmiotowego doznania i przedstawienia artystycznego, artysta zatem ma obowiązek przedstawiania przedmiotu zawsze według doznań artystycznych. Wiadomo jednak, że wszelkie prawdziwości przedmiotu nawet w najbardziej artystycznym ujęciu utrzymać się dadzą, owszem — tym dobitniej wtedy się uwypuklają. A wobec tego oba wytknięte tu obowiązki artysty względem treści przedmiotowej doskonale wzajem pogodzone być mogą.

Istnieją, nieliczne zresztą, dzieła tych i owych sztuk nie obciążone treścią przedmiotową, a jest nawet jedna sztuka całkowicie od tej treści wolna, mianowicie — muzyka. Ale najbliżej tu przez nas uwzględniany powieściowy rodzaj literatury pięknej nigdy nie może pozbyć się treści przedmiotowej.

STANISŁAW PIEŃKOWSKI

LISTY Z BYDGOSZCZY

Chłopak z Podzamcza

Okropnego im ten smarkacz narobił kłopotu. Wszystkie belfry aż się trzęsły z oburzenia i strachu. Pan inspektor z irytacji włosy sobie z brody wydzierał. Sam Herr Landrat mocno zaniepokojony pofatygować się musiał z Kępna do Podzamcza. Bo w malutkim Podzamczu wybuchł bunt. W sześć lat po głośnej rewolucji Dzieci Wrzesińskich, zastrajkowały dzieci z Podzamcza. Któżby się był tego spodziewał! I tego zwłaszcza, że na czele strajkujących stanie taki dotąd grzeczny, pilny i najlepszy uczeń — Ludwiś Moska. Drżącą z oburzenia ręką zapisał Herr Rektor w kronice szkoły co następuje: „... Od poniedziałku (5. XI. 1906) przestały wszystkie starsze dzieci szkolne modlić się i pozdrawiać w języku niemieckim. Wszelkie tłumaczenia (czytaj: razy) i upomnienia okazały się bezowocne. Dzieci uparcie nie chciały odmawiać niemieckiego pacierza. Strajk utrzymał się przez dwa tygodnie. W dniu 21 listopada zdołano nareszcie przełamać opór wszystkich dzieci — z wyjątkiem Ludwika Moski, ucznia najwyższej klasy.*)

Twardy to musiał być bąk ten Ludwiś i męski widać miał już chłopczyna charakter, jeżeli nie zdołały go przemóc brutalne metody pruskich wychowawców. Nie pomogły nieustanne kary, kije i szykany. Ale nacierpiał się biedaczysko co niemiara. Co bo się musiało dziać w duszy ambitnego chłopaka, gdy na końcu roku szkolnego, jemu, najzdolniejszemu z uczniów, kazano powtarzać klasę razem z gromadką patentowanych osłów. Przecież wytrzymał i to. A gdy wreszcie otrzymał ,z rozmyślnym opóźnieniem, świadectwo odejścia, to taką mu w tym świadectwie wysmarowano opinię, że go już do żadnego gimnazjum w całym państwie pruskim przyjąć nie chciano.

I byłby pewnie Ludwiś ojcowską krowę pasał do końca swego życia, gdyby nie krakowscy Księża Misjonarze. Dowiedziawszy się przypadkiem o małym obrońcy polskiego pacierza, zabrali go z Podzamcza do Krakowa, do swego gimnazjum. Wielkopolska i cały zabór pruski wiele temu gimnazjum mają do zawdzięczenia. W jego murach bowiem znajdowali serdeczny przytułek ci liczni, którym władze pruskie zamykały drzwi swych szkół.

Po niewielu latach widzimy chłopca z Podzamcza wśród studentów teologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Postanowił bowiem Ludwiś zostać misjonarzem. Uzyskawszy święcenia kapłańskie zdobywa również tytuł dra teologii, za napisanie rozprawy pt. „Działalność Wielkiego Ks. Poznańskiego na polu piśmiennictwa kościelnego w XIX w.“

Ks. dr Ludwik Moska staje teraz do pracy na niwie szkolnej. Okazuje tu takie zamiłowanie i zdolności, że już po kilku latach staje w Krakowie na czele tego gimnazjum, którego był uczniem. Jednak misjonarzowi nie wolno przywiązywać się zbytnio do miejsca pracy. Z polecenia władzy duchownej jedzie ks. Ludwik do Paryża, by pracować w Misji Polskiej. I znowu, gdy praca na emigracji stała się jego żywiołem, wola wyższa przenosi go do Wilna, na stanowisko superiora Zgromadzenia i dyrektora szkoły.

Przed ośmiu laty zjeżdża ks. superior Moska do Bydgoszczy. Bo właśnie tu w Bydgoszczy postanowiono wznieść największą polską świątynię. Na kogoż zwalić ogromny trud budowy, jak nie na barki twardego i niezłomnego butownika z Podzamcza. Ten ci upora się z wszystkimi trudnościami. Nawet z tą największą trudnością: brakiem setek tysięcy, ks. Moska pojechał po nie do Ameryki. Ale nie pojechał broń Boże „na żebry“, tylko na uczciwy zarobek. Proboszczowie polscy w Ameryce powierzali mu, za pewną opłatą, odprawianie rekolekcyj i wygłaszanie kazań. I ks. superior nie schodził wprost z ambony. Wygłaszał kazania w Buffalo, Chicago, Detroit, Milwaukee, Pittsburgu i Bóg raczy wiedzieć gdzie jeszcze. Dość, że przewędrował Amerykę wdłuż i wszerz. Po dwu latach ciężkiej, bardzo ciężkiej pracy wrócił do kraju. I przywiózł na budowę swego kościoła sto tysięcy złotych. Ale suma ta nie wystarczyła na długo. Rosnący olbrzymi kościół pochłonął ją bardzo szybko. Gdy ukazały się pustki w kasie, ks. Moska wyruszył za Ocean po raz drugi. I znowu nie dospał, oszczędzał, nie dojadł tylko wędrował z parafii do parafii, tułał się po dalekiej obczyźnie, wygłaszał setki kazań i nauk, wszystko na większą chwałę Bożą i — na wzniesienie kopuły nad bydgoską świątynią.

Co to była za radość, gdy wreszcie, po latach upartych wysiłków, starań i zabiegów udało się olbrzymią przestrzeń bazyliki nakryć potężnych rozmiarów kopułą. Ks. Budowniczy odetchnął. Teraz, gdy już mocna, betonowa kopuła dobrze sklepiona nad głową, będzie można spokojnie pomyśleć o dalszych potrzebach budowy. Zwłaszcza, że ogromnie wzrosła liczba pomocników. Bo ks. superiorowi Mosce udało się dokonać dwu niezwykłych dzieł: zbudować największą w Polsce świątynie i — zdobyć serca bydgoszczan. Okazało się to w dniach ostatnich, gdy ks. Superiorowi przyszło żegnać się z Bydgoszczą. Władza jego uznała, że kto inny dokończyć może wielkiej budowy. Natomiast niewyczerpana energia ks. Moski, jego zapał, zdolności i siły twórcze potrzebne są tam, gdzie sytuacja wymaga nietylko pracy ale i bohaterstwa. Taką placówką wymagającą najwyższych wysiłków to w chwili obecnej Kolegium Polskie św. Jana Kantego w Erie, w stanie Pensylwania. Okazało się, że w latach ostatnich ogromnie spadła skala uczuć patriotycznych wśród emigrantów. Zmalała zastraszająco liczba uczniów w Kolegium, mimo, że Kolegium Polskie należy do najlepszych tego rodzaju zakładów w Stanach. Katastrofalnie rośnie dystans uczuciowy pomiędzy emigrantem a macierzą. Coraz większa jest w Ameryce liczba Polaków, którzy nawet pacierz odmawiać już tylko umieją po — angielsku.

Więc choć z ogromnym żalem, musiała się Bydgoszcz pożegnać z ks. superiorem Moską. Żegnały go takie tłumy i z takim sercem, jak tego dotąd nie widziano nigdy w chłodnym mieście nad Brdą.

Jednak trudno! Aż nadto dobrze rozumiano, że jeśli jacy ludzie uratować mogą polskość za Oceanem, to właśnie tacy, jak dziecko malutkiego Podzamcza. Jeśli bowiem Ludwisiowi z Podzamcza przemoc pruska wydrzeć nie zdołała polskiego pacierza, to i ks. Ludwikowi nie ostoją się te potęgi, które z piersi polskiego emigranta wyrwać chcą polskie serce.

MARIAN TURWID.

*) Cytuję w tłumaczeniu.

NA MARGINESACH KSIĄŻEK

Dygresja

Życie literackie kraju wraz z całym kompleksem spraw kulturalnych podlega w ramach czasowych bardzo wyraźnemu falowaniu. Socjolog, zastanawiający się nad poszczególnymi zjawiskami środowiska społecznego, miałby wdzięczny temat w rozważaniu, o ile intensywność życia literackiego, względnie ogólno-kulturalnego wiąże się z samą twórczością, jak na nią wpływa i jak ją ostatecznie kształtuje.

Intensywność wydawnicza w Polsce nie ma charakteru ciągłego. Rzecz zrozumiała i wszędzie obserwowana, że w okresie letnim następuje pewne osłabienie w porządku prac kulturalnych, a więc i wydawniczych. Ale zjawisko to występuje u nas w niezmiernym nasileniu: okres letni przecina zdecydowanie pewien czas pracy, zamyka go i nie zachowuje żadnych niemal powiązań z okresem następnym. W jesieni zaczyna się poprostu wszystko od nowa.

Wygląda to w ten sposób, że zainteresowanie skupia się około kilku książek, kilku wydawnictw, uzyskujących rozgłos i nadających danemu sezonowi pewne charakterystyczne piętno. Jeśli się przebiegnie myślą najwyższe osiągnięcia rynkowe książek z ostatnich lat kilku — uderzy z jednej strony olbrzymi rozgłos chwilowy pewnych książek, z drugiej niesłychanie szybki zmierzch tej nagłej popularności, a co więcej i osłabienie często pracy autorów rozgłośnych książek. Przykładem może być Choromański ze swą „Zazdrością i medycyną“, Kurek z „Grypą“, przykładem będą „Zmory“ Zegadłowicza, po części „Wędrówki Joanny“ Szelburg-Zarembiny i wiele innych. Nie kwestionując zresztą istotnych wartości tej czy owej książki, trzeba podkreślić d o r y w c z o ś ć polskiego życia literackiego, idącego od jednej sensacji wydawniczej do drugiej, bez planu i systematycznego rozwoju.

Ciekawą rzeczą jest obserwowanie treści „Rocznika Literackiego“ za ostatnich lat kilka. To pożyteczne i doskonale redagowane wydawnictwo coraz bardziej ogranicza swoje ramy, już choćby tylko zewnętrznie, pod względem objętości. Rocznik bieżący jest o wiele szczuplejszy od poprzednich. Mieć to może przyczyny w trudnościach finansowych, ale główny powód tkwi napewno w czym innym. Tom, który otrzymaliśmy świeżo, a obejmujący bilans literacki za rok 1936, posiada wszystkie działy dotychczasowe, ale w obrębie tych działów odpadły rozważania natury ogólniejszej. Poprostu poszczególnym referentom znudziło się powtarzać co roku te same postulaty, które choćby w najmniejszej mierze nie są przeprowadzane. Podają więc oni poprostu tylko omówienia produkcji wydawniczej, stawianie postulatów uważając za rzecz beznadziejną i nikomu nie potrzebną.

A spraw ważnych do przeprowadzenia jest znaczna ilość. Więc przede wszystkim ustalenie pewnych wytycznych linij wydawniczych dla twórczości rodzimej. W tych sprawach decyduje dotychczas przeważnie kalkulacja na powodzenie książki i wywołanie sensacji, a nie zawsze troska o rozwój i ciągłość twórczości pisarskiej. W związku z tym pozostaje niewyjaśniona dotychczas sprawa mód na różne maniery literackie, które ciągle jeszcze ciążą nad piśmiennictwem polskim, nie pozwalając mu wyjść z okresu wahań i swoistego snobizmu estetycznego.

Jedną z najważniejszych dziedzin stanowi teren krytyki literackiej, która w Polsce uwikłana jest w kłębowisko chaotycznych nieporozumień. Poważnej, rzeczowej i niezależnej krytyki literackiej w Polsce niemal nie posiadamy. Są natomiast w wielkiej obfitości tzw. recenzje, które jakże często pozbawione są najważniejszego w tym wypadku elementu: bezstronności i objektywizmu. Do dziś dnia działają w polskim życiu literackim sprzysiężenia recenzenckie, które umieją narzucić swoje stronnicze sądy znacznej masie czytelniczej.

Osobną sprawą są t ł u m a c z e n i a. Mimo bardzo częstego nawoływania (choćby w cytowanym już poprzednio „Roczniku Literackim“) o stworzenie jakiejś stałej polityki przekładowej w Polsce, ciągle jeszcze panuje w tej dziedzinie kompletny chaos. Wydaje się w wielkiej ilości przekłady książek bez najmniejszej wartości, podczas, gdy dzieła naprawdę wartościowe obcych literatur są u nas nieznane, nawet z tytułów i najskromniejszych streszczeń. Powstała niedawno w Warszawie „Rada Książki“, był by to naprawdę piękny czyn nowo powstałej instytucji, gdyby udało się jej na początek choć w najskromniejszym zakresie uporządkować stosunki tłumaczeniowe na naszym rynku wydawniczym.

Nakoniec tego pobieżnego przeglądu doniosłych spraw życia literackiego nie można zapomnieć o poruszeniu ciągle otwartej rany naszego księgarstwa — tzw. w y d a w c ó w a n o n i m o w y c h. Oni to pracując bez poczucia odpowiedzialności, nie ponosząc wszystkich ciężarów, jakie ponosić musi stały wydawca — psują rynek księgarski i zarzucają go najpodlejszego gatunku tandetą, estetyczną i moralną.

Felieton niniejszy ma charakter pewnej, pobieżnej zresztą, syntezy. Wydawało mi się rzeczą pożyteczną dać czytelnikowi tą krótką dygresję pomiędzy omówieniami ostatnich wydawnictw ubiegłego sezonu, a pierwszymi sezonu nowego. Stosownie do prawideł panujących w naszym życiu literackim pojawiają się już obecnie pierwsze jaskółki ożywienia, początek nowego okresu. Będzie ten okres stał najprawdopodobniej znowu pod znakiem dorywczych niespodzianek i improwizacji.

JÓZEF KISIELEWSKI.

Ng 48 731

O własny „styl" Trzeciej Rzeszy

(Od własnego korespondenta „Kuriera Poznańskiego")

Monachium, w październiku.

Kto ze starszego pokolenia pamięta Monachium z lat młodych, studenckich — lat akademizmu Lenbacha lub późniejszej secesji „fin-de-siècle'u" — ten na każdym kroku spotykać dziś będzie rzeczy nowe i nieswoją wyda mu się nadizarska stolica Wittelsbachów z jej dawnymi tradycjami pogodnej metropolii sztuk.

Monachium nosi dziś oficjalną nazwę „stolicy ruchu narodowo - socjalistycznego". Nazwa taka zobowiązuje. Toteż dążeniem Hitlera od pierwszych dni zdobycia władzy było wycisnąć na brunatnej stolicy piętno nowych czasów. „Historię pisze się w kamieniu" — mówił Hitler na progu swoich rządów. Było to wskazówką, że nowy włodarz Rzeszy pragnie dać folgę swoim zamiłowaniom artystycznym i obdarzyć nowe Niemcy w nową sztukę.

Dobrał sobie zrazu szereg młodych architektów, ale ostateczne słowo w rzeczach sztuki zachował dla siebie. Wiadomo np. że plan budowli norymberskiego „Parteitagu" jest w ogólnym zarysie dziełem samego Hitlera. Czuć tę samą rękę i w nowych budowlach monachijskich. To co reżim zastał jako spadek po republice weimarskiej, ma być raz na zawsze wymazane z oblicza artystycznego Niemiec. Nowy kierunek w sztuce jest podobnie bezwzględny na polu estetyki, jak bezkompromisowa była jego walka polityczna z pozostałościami wczorajszych czasów.

Z podobną nieubłaganą wolą zwycięstwa walczył może tylko młody renesans o rację bytu z gasnącym gotykiem.

Najokazalszym przykładem nowego kierunku architektury Trzeciej Rzeszy jest Königsplatz w Monachium, przekształcony gruntownie do rozmiarów wielkiej reprezentacyjnej areny nowego reżimu.

Plac ten, już w założeniu swym monumentalny, którego zachodni wylot zdobią od połowy zeszłego stulecia neo-greckie Propyleje, zaś po bokach wznoszą się dwa podobne do siebie frontony klasyczne: Glyptoteki i Nowej Galerii, otrzymał niedawno monumentalne zakończenie w duchu narodowo - socjalistycznym. Stanowią je dwie jednakowego kształtu budowle: tzw. Führerbau oraz gmach partii. Ich architektoniczna całość powiązana jest ze sobą przez dwie „świątynie narodowo - socjalistyczne", z grobowcem kilkunastu poległych dla partii.

Wszystko nosi wybitnie charakter miejsca kultu i atmosfera grobowej powagi wieje także z sąsiednich fasad rezydencji „Führera" i partii. Surowość klasycznego porządku, doprowadzona do krańcowej prostoty, ma zgoła coś mrożącego. Nutę twardej woli i posłuchu w tej architekturze podnosi regularność linij całego placu. I w tej oto właśnie symetrii, której podstawą jest linia, widzieć można charakterystyczną cechę nowej architektury Rzeszy. Dominującym akcentem jest centralna oś, dokoła której grupują się bryły.

Kto później kiedyś formułować będzie „styl" budowlany Trzeciej Rzeszy i szukać będzie analogij, ten niezawodnie znajdzie je w dużej mierze w architekturze berlińskiej z przed 100 lat, określanej jako klasycyzm Schinkla. Nie dziw tedy, że właśnie w Berlinie — na tradycyjnym gruncie takich upodobań — popisuje się nowy reżim swoją sztuką, której reminiscencje pruskiej „Nüchternheit" i „Sachlichkeit" podkreślają obficie sami jej twórcy.

Pierwszą wielką konstrukcją reżimu w stolicy Rzeszy był gmach ministerium lotnictwa, w ślad za którym projektować zaczęto szybko po sobie szereg dalszych gmachów urzędowych (nowych wzgl. przebudówek) w dzielnicy ministerialnej koło Wilhelmstrasse. Najokazalszy zaś wyraz nowej architektury stworzył Berlin w budowlach olimpijskich z olbrzymim stadionem na czele, gdzie rozwiązanie znów poszło do linii „osi głównej" i klasycyzm tryumfował tak w bryle, jak w szczegółach dekoracyjnych.

W ślad za stolicą Rzeszy idą teraz i inne miasta. Przykładem Weimar, gdzie rozpoczęto budowę olbrzymiego „placu Führera" (największego placu Niemiec) z potężnym kompleksem budowli partyjnych, co stanowić ma ramy dla masowych obchodów publicznych. Ten sam wzgląd na uliczne manifestacje spowodował już zresztą przebudowę szeregu istniejących placów w Niemczech w tym sensie, by usunąć z nich komunikację kołową, a zostawić cały obszar dla pieszych, — jak np. Königsplatz w Monachium lub Lustgarten w Berlinie.

Z przytoczonych wyżej przykładów wynika, że działalność budowlana nowego reżimu dotyczy zarówno architektury, jak i ogólniej — urbanistyki. Wszak urbanistyka należy do starych tradycyj Niemiec, których dowody widzimy w średniowiecznych fundacjach miejskich, sięgających i po za granice właściwej cesarskiej Rzeszy, gdzie tylko szła ekspansja niemieckiej kultury mieszczańskiej, zwłaszcza na wschód.

Norymberga, której średniowieczny plan miasta zachował się po dziś dzień omal nie zmieniony i dlatego służyć może za wzór staroniemieckich tradycyj urbanistycznych, stwarza obecnie swoistą w swoim rodzaju całość urbanistyczną, związaną z dorocznymi zjazdami partii hitlerowskiej.

Rozumie się, że ani stare śródmieście Norymbergi, ani nawet nowsze dzielnice za murami warownymi miasta nie posiadały odpowiednich terenów, wystarczających dla olbrzymich manifestacyj publicznych, w których uczestniczy corocznie do pół miliona ludzi. Trzeba było wobec tego sięgnąć aż do dalszych peryferyj miasta, wyciąć część lasów podmiejskich, zlikwidować nawet uroczy zwierzyniec norymberski. Potężne te prace, obliczone na kilka lat, stanowią największe do tej pory przedsięwzięcie urbanistyczne Trzeciej Rzeszy, o ile nie jedno z największych w świecie w ogóle.

Olbrymie Pole Marsowe dla ćwiczeń i parad, stadion o czterokrotnie większej pojemności widzów od potężnego i tak już stadionu olimpijskiego w Berlinie, wreszcie gigantyczna sala kongresowa, mogąca pod dachem pomieścić 60 tysięcy ludzi, — to tylko częściowy wykaz inwestycyj prowadzonych w szybkim tempie na peryferiach Norymbergi. I widać w tym, co już dziś jest gotowe, jakoteż w tym, co w gipsowych modelach czeka na realizację, że panuje wszędzie ten sam „styl" narodowo-socjalistyczny: monumentalność za wszelką cenę oraz upodobanie do geometrycznych form klasycznych planowanych symetrycznie dokoła osi głównej.

Tutaj w Norymberdze, w „duchowej stolicy" dzisiejszych Niemiec — nasuwa ta nowa architektura Rzeszy swoiste refleksje.

Boć właśnie tu, w średniowiecznym konglomeracie norymberskiego śródmieścia tkwią najbardziej rdzenne cechy niemieckiej sztuki budowlanej, gdzie symbol zawiłego zaułka służyć może za wyraz mistycznej psychiki niemieckiej w ogóle, znajdującej na innym polu wyraz szczytowy w romantyźmie. Tegoż antytezą jest jasny porządek klasyczny, za którym może dusza niemiecka tęskni, ale który mimo wszystko jest dlań cudzoziemszczyzną.

A w takim razie z obcej gleby zrodzona jest architektura dzisiejszej Rzeszy, prosta, symetryczna, o przejrzystych proporcjach klasycznych, będąca tylko jedną z odmian odwiecznej tęsknoty duszy niemieckiej za słońcem Południa.

Że zaś taką właśnie architekturę stawia sobie hitlerowska Rzesza, — Rzesza skądinąd dbała o rdzennie narodowy wyraz kultury —, fakt ten należy do rzędu owych nieporozumień duchowych, jakich w ideologii Trzeciej Rzeszy nie brak, a które dziś przygłusza jedna twarda wola.

B. L.

Fortepiany i pianina „Arnold Fibiger"

już w solidnych czasach przedwojennych miały rozgłos światowy. W Polsce przodują i są bez konkurencji

KALISZ, Szopena 9.

Generalny przedstawiciel:

CENTRALNY MAGAZYN PIANIN, Poznań, Pierackiego nr 11

Ng 50 363

NOWINY TECHNICZNE

Szybowce na morzu

W ramach rozrastającego się coraz to bardziej kompleksu zagadnień lotniczych nie najmniejsze miejsce zajmuje szybownictwo tj. sztuka utrzymywania się w powietrzu i latania bez pomocy silnika, przez zręczne wyzyskanie energii zawartej w przeróżnych, mniej

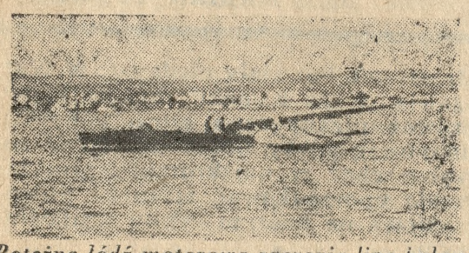

Potężna łódź motorowa zaczepia linę holowniczą na szybowcu wodnym „Portugal", dokonującym w pobliżu Lisbony lotów próbnych na morzu.

lub więcej skomplikowanych, prądach powietrza. Ze skromnych początków, z pierwszych nie wielkich i raczej przypadkowych wyczynów, szybownictwo stało się w przeciągu lat niewielu zagadnieniem ważnym, zagadnieniem o znaczeniu bodaj pierwszorzędnym. Jako sport emocjonujący a przy tym niekosztowny, przystępny niemal dla każdego, szybownictwo stało się potężnym czynnikiem popularyzującym lotnictwo w szerokich warstwach społeczeństwa a przede wszystkim wśród młodzieży. Prosty i niekosztowny sprzęt pozwala na wyszkolenie licznych zastępów pilotów szybowcowych, którzy stanowią cenny materiał na przyszłych pilotów wojskowych, przy czym sposób nauki pilotażu szybowcowego, gdzie uczeń od pierwszej chwili samodzielnie opanowuje maszynę, pozwala na wiele lepszą ocenę charakteru kandydata i jego przydatności do ewtl. służby w lotnictwie wojskowym. Nie trzeba chyba uzasadniać, że przeszkolenie pilota szybowcowego na samoloty silnikowe jest bez porównania mniej kosztowne, niż bezpośrednie szkolenie na samolotach.

Zalety szybownictwa a w szczególności wartość szybowca jako „przedszkola" pilotażu silnikowego nasunęły oczywiście myśl zastosowania tej metody szkolenia również w lotnictwie morskim, gdzie warunki szkolenia były znacznie trudniejsze i uciążliwsze. Z powodu dużego oporu wody start jest znacznie dłuższy przy lądowaniu, zaś ocena odległości w stosunku do ruchomej stale powierzchni wody jest bardzo trudna i wymaga znacznej wprawy. Przy lądowaniu na szybowcu, którego szybkość jest znacznie mniejsza, niż szybkość samolotu, pilot początkujący miałby więcej czasu do oswojenia się ze sytuacją a przy ewtl. uszkodzeniu szybowca naprawa nie wymagałaby wiele czasu i kosztów.

Realizacja tej myśli napotkała w praktyce na bardzo poważne trudności, toteż po szeregu niepomyślnych prób, dokonanych w zaraniu rozwoju szybownictwa sprawa szybowców wodnych poszła narazie w zapomnienie. Trudności, niepowodzenia polegały na tym, że wymogi lotnictwa morskiego wzgl. wodnego były wprost przeciwne do wymogów szybownictwa. Tak np. lotnictwo wodne wymaga kadłubów wodoszczelnych i odpornych na uderzenia fal a więc konstrukcyj stosunkowo ciężkich podczas gdy w szybownictwie dąży się do konstrukcyj, dających m. innymi jak najmniejsze — oczywiście w ramach koniecznego bezpieczeństwa — obciążenie na każdy metr kwadratowy płaszczyzny nośnej. Przeciwieństw tych nie umiano jeszcze wówczas rozwiązać.

Pierwsze prace realne, które doprowadziły do pomyślnych wyników, podjęto w r. 1931 w Portugalii, a więc w kraju wybitnie morskim. Doświadczenia prowadził w Lizbonie inż. Artur Varela Cid i na przestrzeni lat 1931-35 nie tylko opracował odpowiedni typ szybowca, lecz kolejno rozwiązał też inne, z szybownictwem wodnym związane zagadnienia. Trzeba bowiem wiedzieć, że np. kwestia startu była zagadnieniem wcale nie łatwym do rozwiązania. Dla nadania szybowcowi dostatecznej szybkości ciągnięto go na linie za motorówką. Długa lina, łącząca motorówkę z szybowcem, tzw. „hol", pogrążała się jednak głęboko w wodzie i nie tylko hamowała szybkość motorówki, lecz uniemożliwiała szybowcowi wzniesienie sie z wody, a skrócona znacznie wprawdzie pozwalała na prawidłowy start, lecz szybowiec mógł się wzbić tylko na nieznaczne wysokości. Po długotrwałych i mozolnych próbach znaleziono właściwy sposób zastosowując cienki, zaledwie półtoramilimetrowy drut ze stali nierdzewnej o długości 800 m.

Szybowiec morski inż. Cid'a opracowany był z myślą o szkoleniu lotników morskich, jest to więc szybowiec dwumiejscowy z podwójnymi sterami, o silnej a mimo to lekkiej (waży tylko 180 kg) konstrukcji, przystosowanej do warunków wodnych, tak kadłub bowiem jak też główny dźwigar skrzydła podzielone sa na kilka komór wodoszczelnych, wskutek czego szybowiec utrzymuje sie na wodzie nawet wtedy, gdy lądowanie zakończy się tzw. „wywrotką". Szybowiec ten nazwany „Portugalia", wykonał serję bardzo udanych lotów i na „holu" za motorówką osiągał wysokość 500 m, odbywając po odczepieniu „holu", dalszy lot samodzielnie, przy czym startowano i „wodowano" z powodzeniem także przy dość wzburzonym morzu.

Po osięgnięciu odpowiedniej szybkości szybowiec ciągniony przez motorówkę na 800-metrowym holu wzbija się w powietrze.

Doświadczenia portugalskie, na podstawie, których międzynarodowa organizacja sportowa lotnictwa (Féderacion Aeronautique Internationale) ustanowiła specjalną kategorię dla szybowców wodnych, wywołały znaczne zainteresowanie w innych krajach uprawiających intensywnie szybownictwo, a więc przede wszystkim w Niemczech, gdzie w roku ubiegłym opracowano typ wodnego szybowca jednomiejscowego wyczynowego „Seeadler" (w Deutsches Forschungsinstitut für Segelflug w Darmsztacie). I tutaj kwestia startu powodowała nie kończące się trudności, a przy próbach za motorówa na Chiemsee i jeziorze Bodeńskim nie udał się wskutek użycia nieodpowiednich lin holowniczych ani jeden start. Powodzenie przyniósł dopiero start na krótkim holu za wodnosamolotem Dorniera. Bez trudności udawały się także starty z lądu stałego, trzeba bowiem dodać, że tak szybowiec niemiecki jak portugalski zaopatrzone są w płozy umożliwiające starty i lądowanie na lądzie.

Dotychczasowe wyniki z szybowcami wodnymi są oczywiście dopiero początkiem właściwego rozwoju tej kwestii, gdyż tak Portugalczycy jak Niemcy stwierdzają zgodnie, że szybowce ich mimo dobrych wyników w powietrzu nie są jeszcze nawet w przybliżeniu zdatne do pracy na pełnym morzu.

U nas kwestia szybowców wodna mogłaby mieć pewne znaczenie dla tych, dość licznych okolic, które, położone wśród wielkich obszarów leśnych, posiadają rozległe jeziora. (ach)

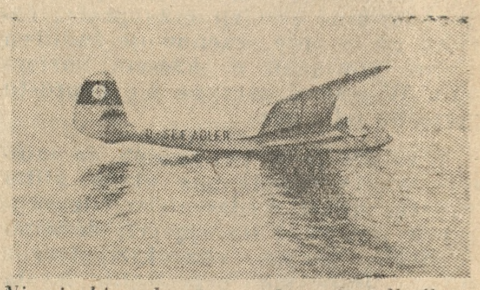

Niemiecki szybowiec wodny „Seeadler" posiada kształt bardzo oryginalny. Wygięcie skrzydeł ku górze ma je zabezpieczyć przed działaniem fal przy lądowaniu na wzburzonym morzu.

FELIETON KULTURALNY

K. H. Rostworowski jako dramaturg

Napisał profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego dr Stanisław Pigoń

Na dzisiaj zapowiada teatr miejski im. J. Słowackiego w Krakowie uroczyste przedstawienie tragedii K. H. Rostworowskiego „Caius Caesar Caligula", połączone z odsłonięciem popiersia autora, które wyrzeźbił Ludwik Puget, a które będzie umieszczone w foyer teatru.

Zamieszczamy poniżej charakterystykę twórczości teatralnej Rostworowskiego, skreśloną przez prof. dr Stanisława Pigonia, aby zaznaczyć, iż to wielkie święto dramaturgii polskiej jest zarazem świętem polskiej kultury narodowej w ogóle, którą znakomity autor wzbogacił i dalej wzbogaca swą myślą, swym natchnieniem i swym pisarskim artyzmem.

AM K. H. Rostworowski opowiedział, jak stał się literatem. Od muzyki, która go w młodości pochłaniała wyłącznie, niespodzianie pociągnięty w dziedzinę dramatu, mocował się z tą formą twórczości czas dłuższy — bez powodzenia. Padł dramat „Pod górę", padło „Echo", „Żeglarze" w ogóle nie dostali się na scenę. Aż wreszcie czwarta sztuka „Judasz" niespodzianie osiągnęła od razu najwyższy sukces, a ćwierćwiecze następne dowiodło, że sukces był nie przejściowy, że dramat działa ze sceny wciąż, z tą samą siłą, że może być policzony między najwyższe osiągnięcia współczesnej literatury dramatycznej.

Późniejsza twórczość dramatyczna Rostworowskiego niejednokrotnie jeszcze miała sprawiać takie „niespodzianki". Niespodzianki w oboim: dodatnim i ujemnym znaczeniu. Jawią się tam dzieła rangi jak najwyższej obok — powiedzmy szczerze — nieudanych i to w porządku nie dającym się określić, nieoczekiwanie, przyniesione mocą jakiegoś niepochwytnego prawa fluktuacji natchnień.

Dość tego, by się zorientować w tym dziwnym fenomenie, jaki przedstawia ta twórczość. Widać jasno, że jest to twórczość żywiołowa, wybucha czy przycicha spontanicznie, w kolejności nie dającej się przewidzieć, z potęgą coraz to inną i z różnym efektem. Jużcić są tam czynne jakieś siły przyrodzone, które sprowadzają owe okresy posuchy, owe nagłe wybuchy burz rodzajnych. Przy wykreślaniu atoli rytmu tej twórczości, przy dochodzeniu w niej jakiegoś panującego tam prawa regularności — wszelki PIM krytyczny byłby bezradny.

*

Niemniej z takiego stanu rzeczy można i należy wyciągnąć pewne wnioski. Pierwszy ten, że zjawisko to bynajmniej nas nie zaskakuje, nie jest w dziejach piśmiennictwa czymś niebywałym; znamy je skąd inąd u wielkich twórców polskich (u Kasprowicza) i pozapolskich (np. Byron); owszem można by powiedzieć, że znamionuje ono stale twórców typu inspiracyjnego. Mickiewicz w tym widzi wyższość Homera nad wszystkimi późniejszymi twórcami, że nie ma u niego bohaterów, by tak rzec, jednostajnie bohaterskich. „Wojownicy homerowscy mają dni pomyślne i niepomyślne, chwile odwagi i trwożliwości, niepojętej dla nich samych. Często któryś z nich... traci nagle serce, wyznaje to otwarcie, ucieka nawet z pola bitwy". Homer, zdaniem Mickiewicza, pochwycił był już tę wielką prawdę, że bohaterstwo zależy od tchnienia wyższego, a ludzie mogą pójść za natchnieniem tym albo je odepchnąć — „i to stanowi całą tajemnicę ich powodzeń lub niedoli".

Ta prawda odnosi się i do bohaterów twórczości, do poetów. Fluktuacja natchnień i dla nich jest faktem doznanym, oczywistym, stanowi ona również całą tajemnicę ich powodzeń lub klęsk. To miał na myśli Norwid mówiąc: „j e s t-że się poetą, czyli raczej tylko b y w a się?" Otóż trzeba powiedzieć, że Rostworowski właśnie w tym zmiennym rytmie wybuchów twórczych bywa poetą, bywa twórcą wizyj dramatycznych, panem sceny polskiej, jednym z najmożniejszych.

*

Wniosek drugi taki: Tego rodzaju twórczość spontaniczna, wybuchająca mocą jakichś irracjonalnych sił duszy, potrącanych nieuchwytnymi impulsami, właśnie swobodnymi powiewami natchnienia, — idzie kędy chce, „ubi vult", jest nie tylko w wartościach, ale także w zakresach swych i w rodzajach różnorodna i z góry nie wymierna. Tak właśnie jest z Rostworowskim. Bywał on publicystą i krytykiem, bywał lirykiem, nawet tęgim, przede wszystkim atoli jest dramaturgiem. W dziedzinie dramatu próbował się w komedii, dał groteskę sceniczną, dramaty historyczne i współczesne, już to wyrosłe z palących problemów dnia, już też sięgające czystej treści człowieka, misterium, wzorowane na prymitywnych zabytkach średniowiecza, a obok tego dramat naturalistyczny. To zróżniczkowane bogactwo gatunkowe jego twórczości.

Nie inaczej ma się sprawa w świecie wewnętrznym owego zasobu. Jeżeli, z racji Szekspira, stwierdzono, że najwyższą sztuką dramaturga jest stwarzanie dusz ludzkich w zazębieniach konfliktów, jeżeli miarą różnorakości i bogactwa tych dusz mierzy się wielkość twórcy, — to trzeba powiedzieć, że miara Rostworowskiego jest rozległa, sztuka wywoływania z przedstworzennej mgławicy fikcyjnych osobistości dramatycznych bardzo wysoka. Monarchowie i żebracy, święci i zbrodniarze, przyjaciel wierny i najnędzniejszy zdrajca, ludzie przerafinowani i prostacy, heroiczni i podławi, apostoł, żołdak, chłop, kupiec czy inteligent — skala osób dramatycznych ledwie zaznaczona, a jakże rozległa! A wszyscy ujęci żywo, plastycznie, wyraziście, prześwietleni nawskroś błyskami introspekcji może krótkimi, ale przenikającymi aż do dna, aż do najgłębszych wiązań duszy, odrębni, walczący, właśnie dramatyczni; widzianych raz — nie sposób zapomnieć lub pomylić.

Ludzie ci, splotami konfliktów powiązani są wzajemnie w sprawy dramatyczne, ujęci w osobne kłębowiska dążeń, mocowań się i przemagań, niesieni wirami namiętności, wpleceni w rozpaczliwy taniec życia i śmierci. I znowu powiedzieć trzeba, że ilość tych konfliktów, różnorakość ich formacji, ich napięć i pogłębień jest bardzo wielka. Ograniczona może o tyle, że autor ma wyraźną predylekcję do życia duszy głębinnego, unika dróg wierzchnich, tłumnych i utartych (nie znajdziesz u niego np. koronkowej gry miłosnej), wiązania akcji opiera na sumieniu, wypełnia ją głównie problematyką etyczną.

*

Bogatym zasobom żywiołowo wzbierającej wyobraźni autora zawdzięczamy, że owe konflikty dramatyczne coraz są inne, nie powtarzają się, nie poddają się naturalnemu, zdawałoby się, prawu ciążenia ku schematyzacji i manierze. W strukturach dramatycznych Rostworowskiego nie masz odbitek, wariantów, zarysy ich i wiązania zawsze są nowe, zawsze niespodziane. Jest chyba wydarzeniem zgoła odosobnionym, żeby sędziowie konkursowi — jak to właśnie było przy „Niespodziance" — z języka, ze stylu całości, nie mogli nawet się domyśleć autora, mającego już przecież za sobą duży i skrystalizowany w typie dorobek literacki. Tak był właśnie w nowym dziele do całego siebie wcześniejszego niepodobny, nowy, niespodziany.

Rzecz jasna, nie tu miejsce na szczegółowy przegląd owych konfliktów, stanowiących bogactwo dramatyczne Rostworowskiego, ni na ich szerszą analizę. Dość będzie wskazać ogólnie ich zasięg i wyznaczyć naturę ich dynamiki. Wystarczy więc powiedzieć, że grupują się one w kilku punktach ogniskowych, skupione tam jakby w soczewkach przez przyrodzone zainteresowania artysty i człowieka.

*

Najpotężniej oczywiście płonie ognisko człowieczeństwa samego w sobie, najbogatszy jest zespół konfliktów czysto ludzkich, powiedzmy od razu: człowieczeństwa cierpiącego. Uwagę artystyczną Rostworowskiego przyciągają ludzie nie jacyś niepospolici, giganci cnoty czy zbrodni, bohaterowie rzucający losowi w twarz zuchwałe wyzwanie, zrywający się na wyważanie świata z jego posad. Przeciwnie. Serce jego i miłościwa uwaga artystyczna skłaniają się raczej ku człowiekowi drobnemu, udręczonemu losem, miotającemu się rozpaczliwie w sidłach zła i grzechu; z takich to ludzi artysta przede wszystkim pragnie wydobyć czystą treść człowieka, by nią przykuć i wstrząsnąć widzów. Tutaj też, w tej dziedzinie mieszczą się najwyższe osiągnięcia artystyczne Rostworowskiego, tutaj dał on kreacje dramatyczne niezapomniane, jedyne. Raz widziane nie zejdą nam już sprzed wyobraźni: czy to ów łachman ludzki sklepikarz z Galilei, wlokący się za apostołami z postronkiem na szyi, czy ten cezar zadławiony przez nikczemność czasu, czy też zastygła w przerażeniu twarz Szybałowej, drącej na strzępy paczkę dolarów, czy wreszcie profesora Szybalskiego, łamiącego się pod ciężarem odpowiedzialności, za wielkim na jego zwiotczałe barki. W postaci te, wyczarowane z nicości magiczną władzą wyobraźni, zaklął dramaturg swą pasję artystycznego współczucia.

Ale konflikty to nie jedyne w dziele dramatycznym Rostworowskiego. Przed wyobraźnię jego nawijają się także wielkie sploty zjawisk dziejowych, zbiorowych dążeń i klęsk zbiorowych. Umie on ująć w skondensowany skrót dramatyczny fatalizm wewnętrzny rewolucji francuskiej („Czerwony marsz"). Palące problemy współczesności polskiej powojennej skłoniły go dwukrotnie do zwarcia ich w wyraz dramatyczny („Zmartwychwstanie" i „Antychryst"). Nieodparcie też fascynuje go wiekowy dramat ludzkości, sens jej pochodu dziejowego i przerażająca tajemnica jej kresu. Dwukrotnie ujmował Rostworowski w kształt sceniczny swą wizję historiozoficzną: raz w grotesce marionetkowej „Straszne dzieci", drugi raz w oratorium pasyjnym „Miłosierdzie". Tutaj zwłaszcza z wstrząsającą siłą wyrazu narzucił nam dramaturg eschatologiczną wizję sensu istnienia. Z tego powodu utwór to szczególnie symptomatyczny. W nim może najwyraźniej odsłoniło się to, co wyciska najistotniejsze znamię na całej twórczości dramaturga, mianowicie — jego koncepcja tragizmu, przynosząca zarazem najpełniejszy wyjaw jego poglądu na świat.

Stwierdziwszy, że Rostworowski za bohaterów swych dramatów obiera ludzi małych, gnących się pod ciężarem wielkich zadań, że ukazuje głębię ich cierpienia, — wyciągano w krytyce naszej wnioski o imanentnej jakoby nietragiczności jego utworów. Budzą — mówiono — współczucie, litość, a nie grozę, nie niosą wstrząsu ni wyzwolenia tragicznego.

Osąd stanowczo mylny. Nie uprzytomniono sobie należycie najpierw, że dramaturg nie uwalnia ostatecznie tych małych bohaterów od odpowiedzialności za tę małość i za zło, które ich przygniata; moment „winy tragicznej" występuje u niego wszędzie, choć może rzeczywiście nie wszędzie dostatecznie wyraźnie. Po wtóre zaś nie zauważono, że wszyscy ci pomierni ludzie: Judasz, Kaligula czy Szybałowa wolą tragika wpleceni zostali jakby w bezlitosne koło istnienia, poruszane prawem jakiegoś wyższego porządku, i że tragizm tkwi tu nie tyle w poczynaniach człowieka, ile właśnie w nieuniknionych obrotach tego kamiennego koła bytu.

Rostworowski jest par excellence tragikiem procesów etyczno - religijnych, ogarniających wielkie skupienia dziejowe, całą ludzkość. Spostrzeżono to dawno i najsłuszniej, że koncepcja tragizmu sformowała się u niego na podłożu pesymizmu. Poeta przerażonymi oczyma wpatrzony jest w sprawy świata, leżącego — według słów Pisma — w „złem" i w tym przeraźliwym wirowisku zła nie dostrzega samoistnych sił ratunku dla ludzkości, kłębiącej się w jego odmętach. Zbankrutowała naiwna wiara w. XIX w automatyczny postęp świata, w samorzutne wyrastanie ludzkości ku królestwu Bożemu na ziemi. Ale królestwo Boże nie jest z tego świata. „Nie przetworzą ziemi wszystkie usiłowania nasze, i w przede dniu jej końca nie będą ludzie tonąć w dobrobycie cywilizacji, lecz schnąć będą, jak powiedziano, z ucisku i strachu" (M. Zdziechowski). Tragedią jest sam nasz byt doczesny.

*

Pesymizm Rostworowskiego nie zamyka się jednak w widnokręgu rozpaczy. Jest pesyzizmem chrześcijańskim, dopuszcza wyjście z tego rozpaczliwego koła jedno: mianowicie w górę, po promieniu łaski. Winą tragiczną człowieka, owych drobnych, udręczonych, zaszczutych przez zło „bohaterów" dramatycznych jest to, że w chwili właściwej samochcąc nie zdołali wznieść się do stanu łaski, albo też, jak w „Miłosierdziu", wybłagawszy ją jękiem d e p r o f u n d i s, nie umieli się na jego poziomie utrzymać. Tymczasem bez tego człowiek, ludzkość, grzęznąć będzie coraz głębiej w grzech, w zło, w zatratę. W tym właśnie leży wielki tragizm świata. Tego świata, który przejrzany na wskroś przerażonymi oczyma poety, ujęty został w surowe nawy misterium pasyjnego.

Jeżeli uznamy prawdziwość słów Szekspira, że przeznaczeniem teatru „jak dawniej tak i teraz, było i jest służyć za zwierciadło naturze, pokazywać światu i duchowi wieku postać ich i piętno", to w tragediach Rostworowskiego dostrzeżemy snadnie postać i piętno ducha naszego wieku, odbite w tafli przeczystego zwierciadła: sztuki. Że postać to i piętno ponure, — czyż wina w tym poety?

Stanisław Pigoń

Kraków

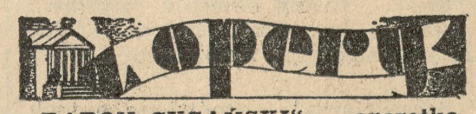

„BARON CYGAŃSKI" — operetka Jana Straussa.

Po mrocznym świecie średniowiecza, w którym się akcja „Ijoli" odbywa, przenieśli się melomani poznańscy na Węgry, aby posłuchać klasycznej już dziś operetki nieśmiertelnego Jana Straussa. Warto zaznaczyć, że powstają obecnie utwory sceniczne, które pozują na opery, a są zaledwie dość prymitywnie skleconymi operetkami; odwrotnie — istnieją takie dzieła, które pozują na operetki, a są właściwie... małymi operami. Do tej właśnie kategorii należy „Baron cygański". Do kilku ról trzeba mieć zupełnie normalny „operowo" wykształcony głos; wszelkie surogaty srogo się mszczą na całości. Przedstawienie nasze nie było we wszystkich szczegółach udane. Orkiestra brzmiała dziwnie wątło, co przede wszystkim uderzało w niepełnej obsadzie kwintetu smyczkowego. Dobry i bardzo pomysłowo ułożony był balet w zakończeniu pierwszego aktu: stworzono sztuczny zamęt na scenie, który przypominał doskonale ogólny szał taneczny na jakiejś wiejskiej zabawie, gdzie wszystko tańczy, co żyje.

Pod adresem chóru mieszanego należy stwierdzić, że ustawianie się zespołu pod rząd, jak na estradzie koncertowej, jest zupełnie nie na miejscu. Gdzież tu wrażenie naturalności? Przydałby się pomysłowy rezyser, który by ożywił masę chóralną i zakazał stereotypowych ruchów, które nawet przyzwyczajonego widza ogromnie rażą w swej bezmyślności. Z partyj solowych najpiękniej wypadła rola cyganki Seffi (p. Zofia Fedyczkowska); doskonale usposobiona głosowo, wyglądała wspaniale w kostiumie cygańskim, grała z temperamentem i naprawdę była „sobą". W słynnej roli Kalmana Żupanaświniarza wystąpił ceniony artysta operetkowy p. Bolesław Horski; zawsze wnosi on na scenę dużo werwy i przypomina operetkę z prawdziwego zdarzenia. Jego żarciki i humorystyczne kawały są zawsze w dobrym smaku i nigdy nie zalatują suterenami. Dyrygował p. Barański. „Baron cygański" zawsze może liczyć na powodzenie, o ile cały zespół dołoży wszelkich staran w wykonaniu.

Zastępca

Napisał dr Wiesław Rakowski

Od praczasów złowieszczono sowom, uchodzącym za przebrane czarownice, które powodują niezliczone nieszczęścia. Nikt inny, jak one, przepowiedziały podobno śmierć Juliusza Cezara i one też zadecydowały o wyniku bitwy pod Kannami. Bano się ich w starożytności tak panicznie, że ciało ich

Pódźka

(zresztą, jak i dziś jeszcze) przytwierdzano u bram miejskich, by uchronić osadę przed ich wizytą. Gdy pewnego razu puchacz wpadł do Celli na Kapitolu, oczyszczono nie tylko sam Kapitol, ale i całe miasto wodą i siarką.

Po co mam sięgać jednak do starożytności, gdy dziś jeszcze uważa się sowę podźkę za zwiastuna śmierci. A specjalnie wtedy, gdy pokaże się w oknie pokoju, w którym leży chory i woła chrapliwym głosem: kuwit, kuwit!, inaczej: chodź w dołek pod kościołek!

A przecież sowy należą do ptaków bardzo pożytecznych, bo uwalniają nasze pola i ogrody od szkodliwych pasożytów, jakimi są szczury, myszy, nor-

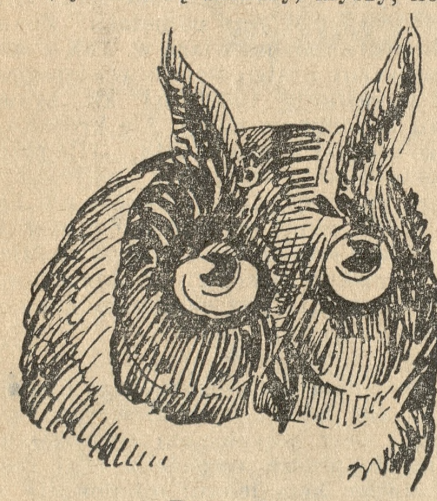

Puszczyk

niki itp. I za to należy się sowom raczej wdzięczność, niż nienawiść.

Do przemiłych sówek należą wspomniane podźki, mieszkanki nie tylko lasów i starych sadów, ale i baszt, wież i strychów. Biedne to ptaki, bo nie tylko prześladuje je człowiek, ale jastrzębie, krogulce, łasice i wszystkie mniejsze skrzydlaki. Chociaż ostatnie nie zagrażają ich zdrowiu, to jednak drażnią je ustawicznym krzykiem. Nienawiść tę wykorzystywali sprytnie łowcy ptaków. W tym celu przywiązują w pewnym miejscu wśród gałęzi oswojoną pódźkę, a resztę gałęzi w około niej pokrywają klejem. Gdy

Puchacz

mali prześladowcy siądą tu, to z łatwością stąd wędrują już do kosza zadowolonego łowcy. We Włoszech zalicza się pódźkę do ptaków domowych, bo każdy ogrodnik posiada ich kilka i otacza je wielką troskliwością.

W przeciwieństwie do małej podźki, a jeszcze mniejszej (wielkości szpaka) soweczki (Glaucidium passerinum) jest puchacz ptakiem potężnym. Silny jego dziób i ostre szpony to przestroga dla wszystkich mniejszych skrzydlaków i ssaków. Nazwa jego łacińska bubo (bubulare tj. krzyczeć) jest dla niego mniej pochlebna. Głos jego bowiem jest niemiły i straszy nas nieraz nocą, a specjalnie przy blasku księżyca. Ulubionym jego mieszkaniem są góry, rozległe lasy, gdzie przez dzień cały ukrywa się, a nocą dopiero wychodzi na łowy. Menu jego jest zastawne, bo nie brak tu zajęcy, królików, kuropatw, kaczek, gęsi i wszelkiego rodzaju innego ptactwa, jak i gryzoni. W pierwszych miesiącach roku, zwykle około marca, rozpoczyna puchacz myśleć o potomstwie, toteż zakłada w zacisznym ukryciu swoje gniazdo, by złożyć w nie 2 do 3 dużych jaj. Opieka rodziców nad pisklętami jest bardzo troskliwa i biada temu, kto odważy się gniazdo niepokoić. Ciekawą jest również troskliwość puchaczy, którą otaczają swych więzionych kolegów (puchaczy łowieckich). Do klatek tych więźniów znoszą one bowiem dużo smakołyków, tak że posiedziciel oswojonego puchacza nie ma kłopotu z jego odżywianiem.

Mniejszym jakby wydaniem puchacza jest sowa uszata (Asio otus), pospolity mieszkaniec ziem polskich, gdzie też się gnieździ i zimuje. Szczególnie miłą staje się ona w niewoli, bowiem szybko przywiązuje się do swego pana i szybko poznaje się na jego humorach. Sowę tę charakteryzują długie czubki na głowie, utworzone z piórek.

Dużą również i o pięknym białym upierzeniu jest sowa północna, zwana sową śnieżną (Nyctea scandiaca). Środowiskiem jej biologicznym są tundry, a pożywieniem lemingi. Bardzo rzadko składa ta sowa i nam wizytę. Prócz gryzoni zjada z apetytem i ryby. Jak inne sowy wytrzymują czas dłuższy niewolę, tak sowy śnieżne, które należą do najmilszych mieszkańców ogrodów zoologicznych giną już tu w krótkim czasie.

U nas żyje pospolita sowa, zwana sową płomykówką, a dlatego, że upierzenie jej mieni się barwą płomyka. Ciekawy to pasażer. Gdy bowiem chwyci się ją żywą, natenczas kładzie się bez ruchu, udając trupa. Pospolity to wybieg ochronny w świecie zwierząt. Stosuje jednak jeszcze inny fortel. Gdy bowiem zbliżamy się do niej wśród zarośli, to wyprostowuje się jak tylko może, by upodobnić się do swego gałęziastego otoczenia. Żywi się tym samym co inne sowy, a gnieździ się —

Pódźka — jako zwiastun śmierci (Rzeźba na cmentarzu w Gnathi).

o dziwo — nieraz w gołębnikach, nie narażając przy tym zdrowia gołębi ani ich potomstwa.

Sowa o krótkich czubkach na głowie, to sowa błotna (Asio brachyotus). Jest znienawidzoną przez myśliwych dla swej odwagi. Broni bowiem z narażeniem życia siebie, a więcej jeszcze gniazda swego. Do nas zalatuje z północy zazwyczaj w miesiącu wrześniu i październiku i gdy znajdzie dosyć pożywienia, aklimatyzuje się tu.

Do bardzo u nas pospolitych sów, należy sowa o wielkiej głowie, zwana puszczykiem (Syrnium aluco). Nie obawia się zupełnie człowieka i często mieszka w pobliżu jego mieszkań.

Zbliżoną do puszczyka jest sowa uralska (Ulula uralensis), pospolita na Podkarpaciu.

Z bardzo rzadkich u nas sów, wymienić jeszcze wypada sowę mszarną (Ulula barbata), sowę jarzębatą (Surnia nisoria), dalej z Karpat syczyka (Ephialtes scops) i sowę włochatkę (Nyctale tengmalmi).

Tyle to o ptakach z pięknymi oczami i o naszych wielkich dobroczyńcach.

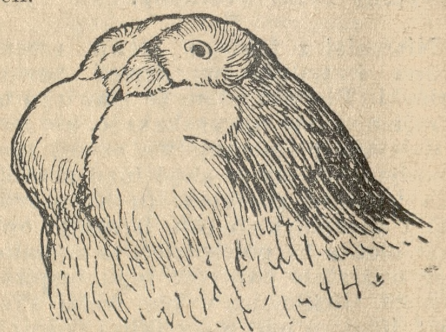

Sowa śnieżna

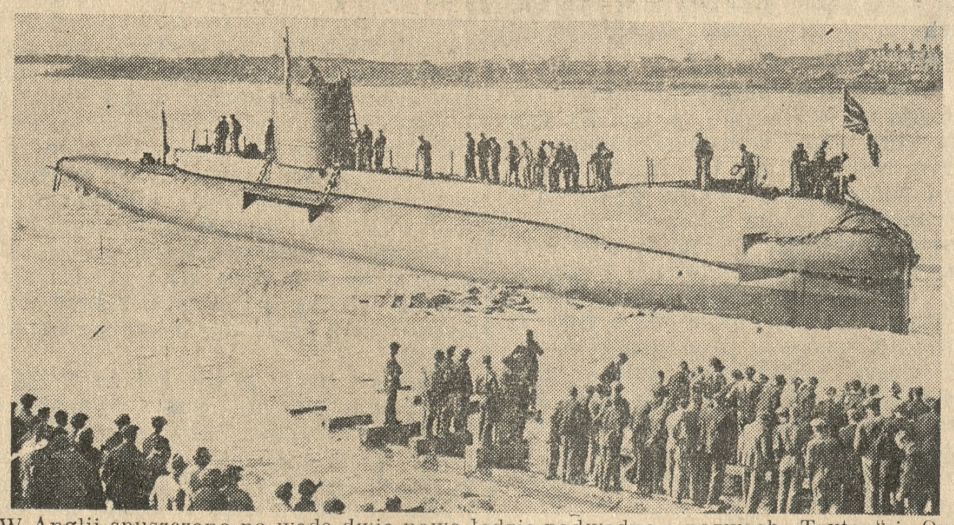

W Anglii spuszczono na wodę dwie nowe łodzie podwodne o nazwach „Tryton" i „Ondyna". Na zdjęciu „Ondyna".

Warszawa, w październiku.

Tyle się w naszej kochanej stolicy zmienia, tyle ciągle wydarza nowości, że już chyba nikogo nie dziwi stałe wysyłanie do niej z różnych zakątków kraju tak popularnych... pociągów popularnych. Ciągle jest jakaś okazja: to coś odsłaniają, to coś otwierają, albo wystawiają. Najczęściej jednak wystawiają pasażerów tych — można teraz powiedzieć — regularnie kursujących pociągów popularnych na... Eh, lepiej ugryźć się w język.

Ale ludziska jeżdżą. Może nie pociąga ich jakaś tam wystawa, czy inne hasło, szumnie wydrukowane na plakacie zapowiadającym specjalny pociąg. Po prostu korzystają z okazji taniej podróży. Bo krewnych, czy znajomych można odwiedzić, a przede wszystkim załatwić kilka spraw urzędowych. Fabrykant pragnie poznać szczegółowo warunki przetargu, bo na „prowincję" docierają tylko ogólniki; kupiec szuka kontaktu z hurtownikiem, ktoś inny znów znajdzie możność osobistego interweniowania u władz w sprawie jakiegoś podania. „Popchnąć" sprawę można wszak tylko u źródła, w stolicy. Chyba, że ma się czas i cierpliwość. W ogóle podróż pociągiem popularnym do Warszawy za interesami zawsze się opłaca!

Teraz znaleziono nowy magnes zdolny przyciągnąć do stolicy jak największe zastępy podróżnych. Magnes ma piękną nazwę: Festiwal Sztuki. Proszę, jak to ładnie i zachęcająco brzmi! Znów ruszyły pociągi popularne, dziesiątki pociągów. Zaroiło się na ulicach od „obcych" twarzy. Propaganda zrobiła swoje. Tym bardziej, że program Festiwalu Sztuki był specjalnie obfity. Wystawy, wystawy i wystawy, potem koncerty, koncerty i koncerty. W Filharmonii, lub w Konserwatorium. Do wyboru. Seanse filmowe pod gołym niebem na rynku Starego Miasta. Koncert mistrza Jana Kiepury. No, w ogóle róg obfitości rozrywek. Teatry obiecały wystawić także „coś lepszego", ba, nawet kabarety ściągnęły renomowane siły z zagranicy.

„Szczęściarze" — mówiono o tych, którzy znaleźli czas i pieniądze na wyjazd do stolicy. Zazdroszczono im widoku bogato udekorowanego flagami i kwieciem miasta, wspaniałych przedstawień dzieł naszych dramaturgów i innych pyszności, jakie zapowiadał program Festiwalu Sztuki.

„Szczęściarze" — mówią teraz uczestnicy pociągów popularnych o tych, którzy pozostali w domu. Jak to? A no, po prostu miasto wygląda normalnie. Owszem, są flagi. Ale to z okazji tygodnia „Budujemy szkoły"! Festiwal Sztuki? Jest, oczywiście. Można pójść na koncert, do teatru, na film na Stare Miasto, zwiedzać muzea i wystawy. Choć karty uczestnictwa dają pewne zniżki, lepiej jednak mieć trochę grosza przy sobie. Bo tu i ówdzie trzeba jednak dopłacać. Za darmo — umarło!

I ludziska kręcili się po mieście zdani na łaskę losu. Kto zwiedził tę, lub inną wystawę, ten zyskał, bo wystawy — to pozycja dodatnia Festiwalu. Na Starym Mieście natomiast wyświetlano filmy, które obleciały chyba już wszystkie ekrany w kraju. Teatry również nie popisały się repertuarem. Nic nowego, albo „prestiżowe" powtórki. Jedynie Teatr Letni, kierowany przez dyr. Trzcińskiego, wystawił „Przyjaciół" Fredry. W operze... operetka!

O koncertach symfonicznych i recitalach też mówi się bez entuzjazmu.

Polecono także zwiedzanie muzeów i różnych obiektów historycznych. Słusznie, jest co oglądać! I tak w piękne słoneczne przedpołudnie wybrała się do Parku Łazienkowskiego grupa poznańczyków. Przespacerowali się po parku i postanowili zwiedzić historyczny pałacyk, piękny zabytek z w. XVIII, w którym ostatnio mieszkał król rumuński, Karol II. Przed pałacykiem zebrały się jeszcze dwa oddziały młodzieży szkolnej. Gości festiwalowych spotkała dosyć oryginalna — skromnie mówiąc — niespodzianka. Oto pałacyk był zamknięty, a zebranym oświadczono, że we wtorki... „nie ma zwiedzania". W czasie Festiwalu Sztuki, no, no!

Co tu ukrywać: nie o takim Festiwalu Sztuki marzyli kulturalni mieszkańcy stolicy. Taki Bayreuth, albo Salzburg mogą posłużyć za przykład. Trudno, stało się.

A — Z.

Ludzie mniej wartościowi?

„Pijany Negr jest niebezpieczniejszy od postrzelonej pumy"

Jak każdy człowiek ma swego „mola" który go gryzie, tak też każde państwo ma swego „robaka", który mu dokucza. I tak: Polska, Rumunia i Węgry chorują „na Żyda", Anglii doskwiera Irlandia (i czy tylko Irlandia?), a Amerykanom sen z powiek spędzają „damned niggers" (przeklęci Negrzy).

O kwestji murzyńskiej, należącej do najważniejszych zagadnień Stanów Zjednoczonych A. P. mówi i pisze się tam nader rzadko tak, że Europa wie o tym problemie na ogół bardzo mało. Toteż przeciętny mieszkaniec starego kontynentu ma wrażenie, że w owej wielkiej najdemokratyczniejszej republice świata obywatele różnych ras żyją ze sobą w przykładnej zgodzie, kochają się „jak bracia" i zajęci są wyłącznie — robieniem pieniędzy. W rzeczywistości jednak jest trochę inaczej, a faktyczny stan rzeczy jest taki, że poważny odłam współobywateli Stanów, Murzyni, stanowią — dziś, być może, więcej aniżeli kiedykolwiek dawniej przedmiot zapamiętałej wręcz nienawiści rasowej.

Od czasu ukończenia wojny domowej (1861 — 1865), Murzyni konstytucyjnie i teoretycznie, posiadają całkowite równouprawnienie obywatelskie, faktycznie jednak niewolnictwo czarnej rasy istnieje dotąd w całej pełni. Dotyczy to zwłaszcza stanów południowych. Tam Negrzy tworzą bardzo poważny odsetek mieszkańców, ale fakt ten, miast dawać im wypływające z przewagi liczebnej korzyści, przeciwnie ściąga na nich niesamowitą nienawiść „białej" ludności. Nie tylko żaden lepszy hotel, lub szanująca się kawiarnia czy restauracja, nie wpuszczą w swe progi gościa-Murzyna, ale nawet chcąc udać się w podróż, Negr musi zająć miejsce w przedziale przeznaczonym dla członków rasy czarnej. Także modlić się wolno mu tylko w „murzyńskich" kościołach, a pojawienie się czarnego w krzesłach teatru, wywołuje natychmiast burzę protestów.

Powodu takiego stanu rzeczy szukać należy w głęboko zakorzenionym u Amerykanów przeświadczeniu, że rasa czarna jest mniejwartościowa, wobec czego zdaniem ich, dążyć należy do zapobiegania mieszania się krwi obu ras. Mimo to, skrzyżowania takie nie należą do rzadkości. Płody tych kojarzeń obdarzone są nie mniejszą nienawiścią i pogardą, jak członkowie czarnej rasy czystej krwi. Toteż Mulaci, Kreoli itp. znajdują się na indeksie na równi z Murzynami i u kogokolwiek zauważony zostanie charakterystyczny błękitnawy krążek u paznokci, dowodzący „czarnego" pochodzenia, ten z reguły natychmiast zostaje socjalnie zbojkotowany.

Głównym zarzutem czynionym Negrom, są ich rzekome popędy zwierzęce. Popędy te, zdaniem „białych", występują nie tylko w wypadkach, kiedy w grę wchodzi kobieta, ale już wówczas, gdy Murzyn wypił więcej alkoholu aniżeli mógł znieść. „Pijany negr jest niebezpieczniejszy od postrzelonej pumy" — głosi popularna sentencja amerykańska. Jednak bezstronni badacze tej tak wciąż żywotnej dla Amerykanów kwestii, są zdania, że potępianie w czambuł całej rasy murzyńskiej, podyktowane wrodzoną odrazą do „kolorowych", nie jest ani sprawiedliwe ani uzasadnione. Negrów, jako ogółu, nie można kwalifikować jako ludzi „mniejwartościowych". Od czasu uzyskania wolności osobistej zaznaczył się u nich bardzo szybki rozwój intelektualny, idący w parze z widocznym postępem w umoralnieniu i wyzbywaniu się cech „zwierzęcości". Dzisiaj istnieje w Ameryce cały szereg zakładów wychowawczych, uczelni i klubów dla Murzynów, dających im sposobność nauki i cywilizowania się; toteż coraz częstszym zjawiskiem są tam „kolorowi" adwokaci, lekarze i inżynierzy.

Samopoczucie Negrów po wojnie światowej wzrosło niesłychanie. Walczyli przecież ramię przy ramieniu z „białymi", wraz z nimi krew przelewając, dlaczego więc są sponiewierani przez swych współobywateli? Rozumowanie — zdaje się — słuszne! Kr.

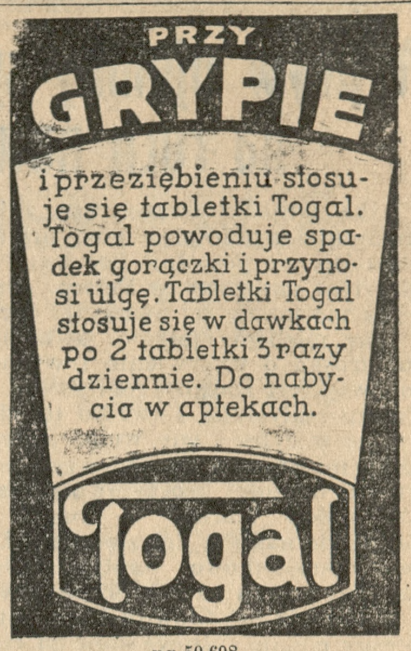

ng 50 608

KSIĘSTWO WINDSORU NA WYSTAWIE MIĘDZYNARODOWEJ
Księstwo Windsoru podróżuje obecnie po Europie, zwiedzając różne kraje. W sobotę udają się do Niemiec. Na zdjęciu księstwo Windsoru na terenie wystawy międzynarodowej w Paryżu.

Latarnik z Santanderu

Wysoko nad brzegami morza wzniesiona skała z umieszczoną na jej szczycie latarnią morską panuje nad wybrzeżem Santander. Z tej 80-metrowej wysokości roztacza się malowniczy widok na miasto i okolice. Kiedyś cel licznych wycieczek, — dziś skała ta owiana jest atmosferą grozy. Stąd w ciągu 13 miesięcy strącono w odmęty morskie ponad 2 tysiące skazanych. Codziennie po stromej ścieżce piął się mozolny pochód skazańców na miejsce ponurej kaźni. Na małym dziedzińcu, otoczającym latarnię morską i okolonym murem na tyle szeroki, że mogło się na nim zmieścić z łotwością dwóch ludzi, odbywała się ponura ceremonia obciążania szyi skazańców głazami, krępowania im rąk i nóg i strącania w przepaść. Latarnik, który był niemym świadkiem tych barbarzyńskich scen, ponurością swoją przewyższających obrazy Goyi, dostał pomieszania zmysłów. Po zajęciu Santander przez wojska gen. Franco, musiano umieścić go w szpitalu.

Największy gejzer

Okazuje się, że nie na Islandii, lecz w Nadrenii, na małej wysepce, położonej w samym środku Renu, a nazwanej Namedywerth, znajduje się najgłębsze źródło na świecie, dające najwyższy, bo 50 — 60 metrów wysokości dochodzący wytrysk wody. Jest to,, jak dotychczas, największy gejzer na świecie, gorące fontanny bowiem, wytryskające na Islandii, rzadko dochodzą od 30 — 50 metrów. Źródło to odkryto w roku 1909, w czasie podjętych na wysepce prac wiertniczych. Znajduje się ono na głębokości 343 metrów. Z czeluści tej wybucha co trzy godziny srebrzysty słup wody, dający w ciągu 3 minut, podczas których źródło bije, około 50 tysięcy litrów wody, posiadającej, dzięki różnym składnikom mineralnym, właściwości orzeźwiające, a nawet, jak twierdzą niektórzy, lecznicze.

Gdy nie możecie zmrużyć oczu...

postarajcie się uspokoić wasz system nerwowy. Zioła magistra Wolskiego ze znak. ochr. „Pasiverosa", zawierające Passiflorę (Kwiat Męki Pańskiej) — roślinę o własnościach uspakajających, łagodzą zaburzenia systemu nerwowego; nerwicę serca, bóle i zawroty głowy, uczucie niepokoju oraz sprowadzają krzepiący, naturalny sen nie powodując przyzwyczajenia. Wytwórnia: Magister Wolski, Warszawa, Złota 14.

ng 50 604/5

Wagony ze szkła

Jedna z największych angielskich fabryk szkła podjęła świeżo oryginalną próbę propagandy swych wyrobów. Poleciła ona mianowicie zbudowanie dwóch wagonów kolejowych, do których, poza podwoziem, użyto jako materiału budowlanego wyłącznie szkła. Do konstrukcyj ścian, dachu i urządzenia wewnętrznego zużyto ogółem 120 tysięcy różnobarwnych kawałków szkła.

Umieszczone we wnętrzu wagonu przedmioty mają unaocznić publiczności, że przemysł szklany potrafi dzisiaj wytworzyć najprzeróżniejsze przedmioty użytkowe z tego, jak dotąd, za łamliwy uchodzącego materiału. Okoliczność, że nieuniknione wstrząśnienia długotrwałej jazdy kolejowej nie zdołają uszkodzić eksponatów, ma przekonać o trwałości materiału.

Wędrowna wystawa szkła odwiedzać będzie wszystkie większe miasta od Szkocji aż do Walii, w ten sposób prowadząc akcję propagandową na rzecz większego niż dotąd zastosowywania szkła jako materiału do przedmiotów użytkowych. (Kk)

Psy w Paryżu

Paryżanie lubią psy. Ale nie tylko oni; we Francji wogóle pies jest dobrze widziany w każdej rodzinie. W okręgu paryskim zarejestrowano 300 000 psów, z czego 80 000 w samym Paryżu.

Oczywiście stosunek ten jest znacznie mniejszy, niż w małych miastach, a zwłaszcza na wsi. Paryżanie płacą rocznie 1 300 000 franków podatku za swoje czworonożne pociechy.

Humor

W SZKOLE

— Do jakiej rodziny należy kot?
— Do Müllerów, panie psorze.

(„Jugend")

KINO APOLLO

Wielki prestiżowy film polski

„HALKA"

w/g opery MONIUSZKI

z udziałem LILI ZIELIŃSKIEJ — WŁADYSŁAWA LADISA, brata KIEPURY, WITOLDA ZACHAREWICZA i innych **nieodwołalnie po raz ostatni JUTRO W NIEDZIELĘ, 10. bm. o godz. 3 po poł.**

ng 50 424

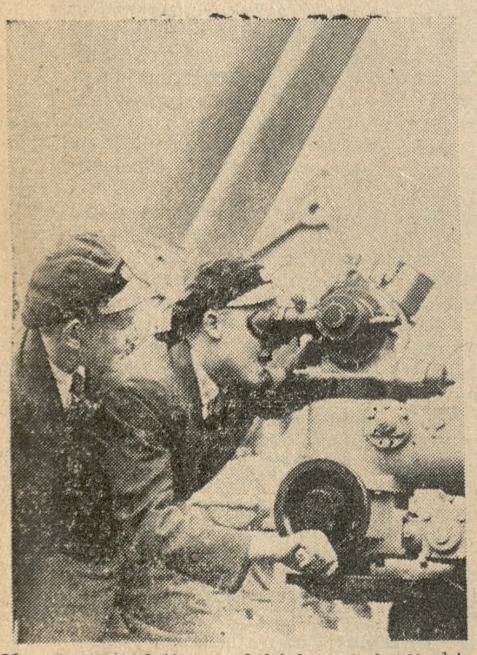

Uczniowie szkół szwedzkich zwiedzali zbiorowo okręty wojenne, które wróciły z manewrów. Na zdjęciu chłopcy, przy dziale przeciwlotniczym.

№ 47 871

METROPOLIS

JUTRO W NIEDZIELĘ, 10. bm. o godzinie 3 po poł. najbardziej godny uwagi film, jaki w ostatnich latach przyszedł do nas z Ameryki

„POTĘPIENIEC"

Mc Lagen — Margot Graham — Heather Angel.

Dramatyczne dzieje człowieka, który sprzedał duszę za uśmiech kobiety.

Bilety od **40** groszy.

ng 50 425

Angielskie elegantki znalazły obecnie nową skrytkę dla pomadki do ust. Mieści się ona mianowicie w buciku jak to widzimy na zdjęciu.

Wpływ ujemny sytuacji gospodarczej na ruch naturalny w Polsce

Ciężka sytuacja gospodarcza, z jaką ludność borykać się musi już od szeregu lat, nie pozostaje bez wpływu na przyrost naturalny w Polsce. Dzisiaj już nie mamy tej nadwyżki rocznej, jaką mieliśmy jeszcze kilka lat temu; troska o wyżywienie i wychowanie większej rodziny robi swoje

Zanim statystyka zjawisko to zdołała ująć w cyfry i gdy wciąż jeszcze byliśmy mniemania, że pod względem przyrostu ludności kroczymy na czele wśród ludów Europy — nagle w szkolnictwie naszym dał się zauważyć mniejszy stosunkowo napływ dzieci, aniżeli był z roku na rok przewidywany. A obecnie już Główny Urząd Statystyczny podaje cyfrowe dane za czas ostatni o tym niewątpliwie niepokojącym fakcie.

I tak według tejże statystyki za okres pierwszego półrocza rb. małżeństw zawarto na terenie całego kraju 138.255, podczas gdy w analogicznym okresie r. ub. 143.669. Urodzeń żywych zarejestrowano w I półroczu rb. 433.306 wobec 454.437. Równocześnie zwiększyła się ilość zgonów z 236.578 do 254.549 (w tym zgony niemowląt wyrażały się liczbą 56.094 wobec 53.999 w pierwszych 6 miesiącach roku ub.).

Ogólna liczba urodzeń w I półroczu rb. jest zatem o 4,7 pct niższa, aniżeli w roku ubiegłym, z drugiej strony liczba zgonów wzrosła. Wynikiem spadku urodzeń i wzrostu zgonów jest zmniejszenie sie przyrostu naturalnego z 217.859 do 178.757.

Jeśli chodzi o liczbę małżeństw w stosunku do liczby ludności, wykazała ona także spadek i wynosiła w I półroczu rb. 8.1 na 1.000 mieszkańców wobec 8.5 w odpowiednim okresie r. ub. Zmniejszyła się także liczba urodzeń żywych i wynosiła 25.5 na 1.000 mieszkańców (w I półroczu rb. 26.9), zarejestrowano natomiast wzrost zgonów z 14 do 15 na 1.000 mieszkańców. Przyrost ludności wynosił 10.5 na każdych 1.000 mieszkańców wobec 12.9 w analogicznym okresie 1936 r.

Niemniej i wzrastający ruch wychodźczy z kraju, jakkolwiek podlegający wielu utrudnieniom i stąd tylko do pewnego stopnia odzwierciadlający rzeczywiste nastroje w szerokich warstwach, jest tak samo skutkiem naszej ciężkiej sytuacji gospodarczej. Ruch ten byłby niezawodnie znacznie większy, gdyby nie podlegał licznym ograniczeniom ze strony krajów, do których emigracja w ogóle jeszcze jest możliwa.

Według ostatnich danych Głównego Urzędu Statystycznego w ciągu pierwszych 7 miesięcy rb. wyemigrowało z Polski ogółem 75.016 osób. W porównaniu z tym samym okresem roku ubiegłego ruch wychodźczy wykazuje znaczny, gdyż prawie dwukrotny wzrost. W okresie od stycznia do sierpnia ub. r. wyemigrowało z Polski 39. 463 osoby.

Zauważyć należy, że zwiększyło się jedynie wychodztwo do krajów europejskich, natomiast emigracja do krajów pozaeuropejskich wykazuje nawet pewien spadek. Sądząc z danych za lata poprzednie, w roku bieżącym ruch wychodźczy będzie rekordowym od 1930 roku. Już bowiem liczba emigrantów w ciągu pierwszych 7 miesięcy rb. jest wyższa od liczby wychodźców, którzy wyjechali z Polski w ciągu całego roku ubiegłego (54.647 osób) oraz w okresach rocznych ostatnich sześciu lat.

Do krajów europejskich wyjechało w ciągu pierwszych 7 miesięcy rb. ogółem 61.049 osób (w analogicznym okresie r. ub. 24.347 emigrantów), w tym do Francji 21.536 osób, do Niemiec 11.181, do Łotwy 22.651 oraz do innych krajów europejskich 5.676 emigrantów.

Do krajów pozaeuropejskich wyemigrowało 13.967 osób (w okresie od stycznia do sierpnia r. ub. — 15.166 osób), w tym do Stanów Zjednoczonych A. P. 708 osób, do Kanady 1.342, do Argentyny 4.873, do Brazylii 1.502, do Urugwaju 133, do innych krajów Ameryki 3.348, do Palestyny 1.713, oraz do innych krajów pozaeuropejskich 348 osób.

Równocześnie w okresie sprawozdawczym zauważyć się dało znaczne zmniejszenie się ruchu powrotnego wychodźców do kraju . W czasie od stycznia do sierpnia rb. powróciło do Polski 8.627 osób (w tym samym okresie 1936 roku — 21.039 remigrantów).

5000 zł

rozlosowane będą dnia 30 października 1937 r. jako

PREMIE

między książeczki premiowe K. K. O. m. Poznania

Właściciele książeczek premiowych zechcą sprawdzić najpóźniej do 16 bm., czy uczynili zadość warunkom premiowania.

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Poznania

Oddział ul. 27 Grudnia 19

ng 51142

Projekt ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych

Według doniesienia agencji „Iskra", w Ministerstwie Opieki Społecznej opracowuje się projekt ustawy o zwalczaniu chorób wenerycznych, który przedstawiony ma być izbom ustawodawczym już na następnej sesji zwyczajnej.

System reglamentacji nierządu, polegający na rejestracji policyjnej i dorywczych oględzinach lekarskich prostytutek, został zniesiony w większości państw. Stosowany w Polsce zreformowany system reglamentacji nierządu, polegający na zniesieniu domów publicznych i zamianie policyjnej rejestracji prosytutek na rejestrację lekarską, został unormowany czasowo w oczekiwaniu na unormowanie całokształtu walki z chorobami wenerycznymi.

Projekt ustawy przewiduje w stosunku do chorego zasadę przymusowego leczenia się u lekarza oraz przestrzegania przepisów zapobiegawczych. W stosunku do lekarza projekt przewiduje ważność pouczenia chorego o zaraźliwości choroby, konieczność regularnego leczenia się, o środkach zapobiegawczych zarażeniu i o karalności zarażenia.

Projekt przewiduje obowiązek lekarza zgłaszania opornych chorych do powiatowej władzy administracji ogólnej.

Biorąc pod uwagę piętnujące i niehumanitarne tło reglamentacji, projekt przewiduje jej zniesienie.

Ażeby roztoczyć nad społeczeństwem o ile możności skuteczną ochronę przed zarażeniem wenerycznym, projekt uprawnia lekarza powiatowego do zażądania od osoby podejrzanej o szerzenie chorób wenerycznych przedłożenia mu świadectwa lekarskiego o jej stanie zdrowia. O ile podejrzenie w stosunku do danej osoby trwa, może lekarz powiatowy żądać od niej przedkładania takiego świadectwa w odpowiednich odstępach czasu w miarę potrzeby.

Projekt ustawy upoważnia ministra opieki społecznej do zarządzenia badania skupień ludzkich w okolicach o znacznym nasileniu kiły oraz przewiduje środki przymusowe, mające na celu skłonienie chorego do poddania się leczeniu lub obserwacji.

Projekt daje ponadto podstawę prawną do wkroczenia władzy, o ile choroby weneryczne szerzą się w jakiejkolwiek instytucji, czy zakładzie i do zastosowania środków celem zwalczania tych chorób.

Projekt ustawy nakłada na gminy pewne obowiązki w zakresie prowadzenia walki z chorobami wenerycznymi. W tym celu projekt przewiduje obowiązek gmin miejskich, liczących ponad 15.000 mieszkańców, uruchomienia i zakładania przychodni przeciwwenerycznych, w których leczenie niezamożnych chorych ma być bezpłatne. Nie chodzi tu o urządzenie przychodni odrębnej, gdyż przychodnia przeciwweneryczna może wejść w skład ośrodka zdrowia, tj. instytucji, ześrodkowującej całokształt pracy zapobiegawczo-leczniczej na danym terenie. Projekt przewiduje ponadto obowiązek miast z ludnością powyżej 25.000 mieszkańców i powiatowych związków samorządowych utrzymywania w szpitalach potrzebne liczby łóżek szpitalnych dla chorych wenerycznych, jak również możność łączenia się tych miast i powiatowych związków samorządowych w celu zakładania wspólnych zakładów specjalnych dla chorych wenerycznych.

Wreszcie projekt zwalcza w lecznictwie chorób wenerycznych stosowanie środków i sposobów leczenia, zyskujących najłatwiej klienta za pomocą reklamy publicznej, jak również samoleczenie się chorych, rozpowszechnione dzięki nieobłożnemu charakterowi cierpienia, niemniej grożącego chorym poważnym powikłaniami chorobowymi.

Tow. Czytelni Ludowych

Oprócz dobrze zorganizowanego życia gospodarczego przez Spółdzielnie był sprawnie działający ruch społeczno-oświatowy T. C. L. zawsze chlubą Wielkopolski.

Dnia 11 października upłynie 57 lat od chwili założenia T. C. L. Te 57 lat działalności T. C. L., to nieprzerwane pasmo trudów i ofiar wielkopolskiego społeczeństwa ok. podniesienia kultury polskiej na najwyższy poziom. Szczególnie ostatnie lata zaznaczyły się bardzo silnym spotęgowaniem pracy T. C. L., tak, że dziś liczy T. C. L. 1651 bibliotek. 101.142 czytelników, organizuje około 2000 wykładów rocznie. Zorganizowało pracę oświatwą za pomocą filmu tak w kinie stałym, jak i w trzech kinach objazdowych i posiada wypożyczalnię wąskotaśmowego filmu oświatowego. Przez ksiażkę i wykład, świetlicę i pieśń, teatr ludowy i film szuka sobie T. C. L. drogi do duszy polskiej, ażeby wyrobić w niej jak największą siłę kulturalną w imię ideałów kulturalnych i narodowych. Społeczeństwo cieszy się z tych wyników pracy T. C. L. i w rocznicę założenia z dumą patrzy na wspaniały rozwój swego gromadnego oświatowego wysiłku.

Bolączki gmin zbiorowych

Od jednego z naszych czytelników otrzymujemy następujące uwagi z prośbą o umieszczenie:

Nawiązując do artykułu „Kuriera Poznańskiego" o gminach zbiorowych chciałbym dorzucić kilka uwag obchodzących szereg gmin w powiecie kępińskim, a więc na naszym pograniczu. Od dwóch lat starają się obywatele sześciu gromad tutejszych o przeniesienie siedziby zarządu gminnego z Lasków do Trzcinicy, uzasadniając swe starania bardzo poważnymi powodami.

Trzcinica stanowi centrum wszystkich osiem gromad, jakie tworzą gminę, w niej znajdują się kościół parafialny i biuro parafialne, przy którym był dawniej i urząd stanu cywilnego. Obecnie dołączony do zarządu gminnego w Laskach utrudnia ludności z powodu zbyt wielkiej odległości (ok. 6 km) zgłaszanie chrztów, ślubów i pogrzebów. Również posiada Trzcinica centralę telefoniczną, pocztę i stację kolejową.

Za siedzibą zarządu gminnego w Trzcinicy wypowiedzieli się radni sześcu gromad przeciwko tylko dwom. Mimo to większość ta przez czynniki decydujące nie jest uwzględniana, daremne były memoriały do starostwa, województwa i ministerstwa. Wszystkie starania spełzły, jak dotąd, na niczym. Jedyna odpowiedź, jaką otrzymaliśmy to ta, że nie można nic zmieniać, bo gdyby ruszono jeden zarząd gminny, to gdzie indziej również by domagano się zmian.

Bo też, czy to naprawdę jest praktyczne, że zarządy gminne Kępno - południe i Kępno - północ znajdują się w Kępnie samym? Tu zaś interesy sześciu gromad ważą jakoby mniej aniżeli pozostałych dwóch. Rozgorycza to miejscową ludność, która tu na pograniczu czuje się i tak już dosyć opuszczona.

Postulaty pracowników samorządu terytorialnego

Pracownicy samorządowi znajdują się w specjalnie trudnych warunkach, ponieważ do dnia dzisiejszego nie istnieją ustawy, regulujące pracownicze stosunki służbowe w samorządzie. Fragmentaryczne i przestarzałe przepisy o stosunkach służbowych pracowników samorządowych oraz stałe oczekiwanie na ustawowe i zasadnicze uregulowanie tych spraw, jak również utrzymywanie przez szereg lat stanu tymczasowości, wytwarzają sytuację, która utrudnia normalny bieg i tak ciężkiej pracy w samorządzie.

Jeżeli się do tego doda, że stosunek władz nadzorczych do spraw pracowniczych opiera się na dowolności i często odbiega od obiektywizmu, to należy stwierdzić, że pracownicy samorządowi znajdują się w sytuacji najbardziej upośledzonych ludzi pracy, chociaż stawiane im wymagania często wykraczają poza ustawowe obowiązki i są tak uciążliwe, że wykonanie ich staje się nieraz po prostu niemożliwe.

Dlatego też pracownicy samorządu terytorialnego w uchwałach ostatniego zgromadzenia delegatów Związku Pracowników Samorządu Terytorialnego domagają się należytego ustawowego uregulowania stosunków służbowych, odpowiedzialności służbowej i zaopatrzenia emerytalnego lub nie stawiania związkom samorządowym przeszkód w uregulowaniu tych zagadnień we własnym zakresie w granicach obowiązujących obecnie ustaw.

Zgromadzenie delegatów Z. P. S. T. zwraca przy tym uwagę na konieczność zaliczania do wysługi emerytalnej lat służby w b. gminach jednostkowych.

Jednocześnie zgromadzenie delegatów Z. P. S. T. podtrzymuje w wyżej wymienionych sprawach postulaty przedłożone Ministrowi Spraw Wewnętrznych w memoriale centralnego zarządu z listopada ub. roku i domaga się wydania ustaw w duchu tych postulatów.

Praca Tow. Czytelni Ludowych

Rozwój T. C. L. w Wielkopolsce postępuje stale naprzód. W ostatnich tygodniach zorganizowano kursy biblioteczno-oświatowe w okręgach: grodziskim, trzemeszeńskim i gostyńskim, które przeszkoliły 93 bibliotekarki. Oprócz tego powstały dwie nowe biblioteki T. C. L. w Inowrocławiu i w Bydgoszczy. Równocześnie wysłała Centrala T C. L. kino objazdowe do powiatu kępińskiego na pogranicze śląski aby za pomocą filmu oświatowego wykładu wzmóc pracę oświatową w miejscowościach zagrożonych przez agitację niemiecką.

Nowy zeszyt „Prasy"

Ukazał się zeszyt nr 8 — 9 miesięcznika „Prasa", organiu Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism.

Artykuł wstępny, zatytułowany „O naprawę stosunków ogłoszeniowych", poświęcony jest omówieniu szeregu ważnych wydarzeń na polskim rynku ogłoszeniowym, jakie nastąpiły w lecie rb. oraz akcji Związku Wydawców związanych z tymi wydarzeniami.

Następny artykuł, noszący tytuł „O poziom polemik prasowych", zawiera sprawozdanie z odbytej w końcu września konferencji przedstawicieli władz Związku Wydawców, Związku Dziennikarzy R. P. oraz wydawców i naczelnych redaktorów pism warszawskich, która miała na celu omówienie zasad, którymi winni się kierować dziennikarze przy prowadzeniu polemik prasowych.

W artykule pt. „Światowy kryzys papieru" znajdujemy obszerne omówienie sytuacji na europejskich rynkach papieru oraz kłopotów prasy związanych z tą sytuacją; oddzielna część artykułu poświęcona jest kwestii cen papierówki w Polsce.

P. Stanisław Kauzik, dyrektor Związku Wydawców, w dłuższym artykule pt. „Prasa na Wystawie Międzynarodowej w Paryżu" daje ciekawy opis wystawy prasy francuskiej oraz wystawy prasy polskiej, mieszczących się w Pawilonie Prasowym wystawy.

W artykule pt. „Przybyło 6 milionów czytelników" p. Jan Mokrzycki podaje szereg popartych liczbami uwag, dotyczących kwestii analfabetyzmu w Polsce oraz zagadnienia propagandy czytelnictwa.

W felietonie, zatytułowanym „Prędko! — prędzej!! — jeszcze prędzej!!!" red. Witold Noskowski publikuje wspomnienia z okresu swej pracy dziennikarskiej w czołowych dziennikach krakowskich w latach przedwojennych.

Szereg interesujących informacyj o prasie angielskiej znajdujemy w artykule red. Bolesława Leitgebra „Na Fleet Street — królestwiej angielskiej prasy".

Ponadto zeszyt zawiera artykuł: Eugeniusza Rafalskiego „Trzeci Światowy Kongres Reklamy w Paryżu" i omówienie zeszytu „Zeitungswissenschaft" poświęconego prasie polskiej" i inne.

Zeszyt uzupełniają stałe działy informacyjne: Sprawy kolportażowe, Prace Związku Wydawców, Organzacje i sprawy dziennikarskie, Kronika krajowa, Prawo a

SPORT

Kalendarzyk na niedzielę

Jutrzejsza niedziela stać będzie pod znakiem dwóch spotkań międzypaństwowych w piłce nożnej. W Warszawie jak wiadomo nasza reprezentacja narodowa walczy z drużyną Jugosławii w spotkaniu eliminacyjnym do mistrzostw świata, w Katowicach drugi nasz zespół walczy z Łotwą. Wynik spotkania warszawskiego wywiesimy w oknie naszej administracji po godz. 14, wynik spotkania z Łotwą po godz. 17. Transmisja radiowa spotkań międzynarodowych odbędzie się od 19,35 do 19,50.

Piłka ręczna

W Poznaniu na czoło imprez sportowych wybija się międzynarodowe spotkanie w szczypiorniaka Poznań i Berlin, które odbędzie się o godz. 15 na boisku Warty.

Lekka atletyka

Na tym samym boisku przy ul. Rolnej odbędą się o godz. 11 zawody lekkoatletyczne o drużynowe mistrzostwo okręgu pomiędzy Wartą, HCP i DSC. Organizuje je sekcja lekkoatletyczna Warty, która ostatnio wykazuje dużo ruchliwości.

O godz. 10.30 na stadionie KPW w Dębcu odbędzie się drugie spotkanie o drużynowe mistrzostwo okręgu pomiędzy AZS, KSM i KPW.

O godz. 10.45 na Arenie P. W. K. ogólnopolskie zawody głuchoniemych.

O godz. 10 na boisku Sokoła zawody gniazda Poznań 1.

Piłka nożna

Czołowy klub Górczyna „Admira" obchodzi w niedzielę swe 15-lecie. Z tej okazji odbędzie się o godz. 15 spotkanie piłkarskie pomiędzy Legią I i Admirą I.

Uroczystości jubileuszowe rozpoczęte zostaną Mszą św. o godz. 9 w kościele św. Krzyża w Górczynie, o godz. 10.30 odbędzie się akademia jubileuszowa w sali p. Grzegorzewicza, ul. M. Focha 175, o 13.30 zawody w piłkę nożną Legia jun. — Admira jun. Spotkania piłkarskie odbędą się na boisku w Górczynie.

O godz. 11 na boisku na Śródce Britania I i Korona I.

Polonia w Głównej rozegra na swym boisku o godz. 14.30 zawody oldboyów Warta — Polonia. Po tych zawodach odbędzie się spotkanie młodzików Polonia i Blask.

O godz. 15 odbędą się na boisku przy Cybulce na Śródce zawody głuchoniemych.

Na boisku przy ul. Bukowskiej (dawniej rafostacja) rozpoczyna się o godz. 14 turniej piłkarski zrzeszeń pracowników umysłowych o nagrodę przechodnią Miejskiego Kom. W. F.

Kolarstwo

Kolarze zamykają sezon. O godz. 9.15 zbiórka na boisku Sokoła. O 10 Msza św. u Fary, 12 defilada przez miasto, o 14 wyścigi na 25 i 50 km na trasie Poznań-Stęszew i z powrotem.

Motocyklizm

Doroczną jazdę zręczności organizuje Unia o godz. 14.30 na stadionie KPW w Dębcu.

Pięściarstwo

O godz. 19,30 odbędzie się w sali HCP przy Górnej Wildzie 180 spotkanie HCP i Stella Gniezno o mistrzostwo klasy A.

Wyczerpujące sprawozdania własne z międzypaństwowych spotkań w piłce nożnej Polska i Jugosławia oraz Polska i Łotwa oraz wszystkie inne wyniki sportowe przyniosą poniedziałkowe „Nowiny Poświąteczne".

XII igrzyska olimpijskie

Komitet organizacyjny XII igrzysk olimpijskich w Tokio przesyła nam oficjalne poświadczenie gen. sekretarza komitetu dr Matsuzo Nagai, że igrzyska olimpijskie z całą pewnością odbędą się w roku 1940 w Japonii.

W dniu 6 sierpnia rb. ministerstwo wojny specjalnie zakomunikowało, że zwalnia od zajęć służbowych siedmiu oficerów, z kpt. Takeichi Nishi na czele, którzy w ciągu trzech lat mieli przygotować konie do występu olimpijskiego. Na skutek wojny w Chinach ministerstwo spraw wojskowych pod datą 25 sierpnia wycofało zgłoszenie tych oficerów do igrzysk wychodząc z założenia, że w chwili obecnej muszą oni pełnić służbę w pułkach. Wskutek tego zarządzenia powstały pogłoski o rezygnacji Japonii z igrzysk olimpijskich.

Do Tokio przybył Niemiec M. Zentzytzki, twórca torów bobslejowych w Lake Placid, Cortina d'Ampezzo i Garmisch-Partenkirchen. Ma on opracować budowę toru w Sapporo. W drodze do Japonii znajduje się drugi Niemiec, Klingeberg, który czuwał nad sprawnym przeprowadzeniem zawodów na berlińskich igrzyskach. Będzie on współpracował z japońskim komitetem organizacyjnym jako doradca techniczny.

Różne

Obrady komisyjne Rady Naukowej W. F. We czwartek i piątek odbyły się dwa posiedzenia komisyjne Rady Naukowej Wychowania Fizycznego, oba pod przewodnictwem wiceprezesa Rady — gen. dra St. Roupperta.

We czwartek obradowano nad nowym projektem ustawy o instruktorach WF. Udział w posiedzeniu brali:

prof. Ciechanowski, prof. Piasecki, docent Reicherówna, wiceminister Bobkowski, wiz. Wyrobek, wiz. Olszewski, płk. dr Dybowski, płk. dr Gilewicz, K. Muszałówna oraz z ramienia PUWF — płk Ziętkiewicz, kpt. Baran i mjr Sieńczak. Komisja zaprojektowała szereg poprawek oraz powzięła następującą uchwałę:

„Komisja Rady Naukowej wypowiada opinię, że osobom nieukwalifikowanym do prowadzenia w. f., wykonującym swój zawód tylko na podstawie ustawy przemysłowej (nauczycielom rytmiki i tańców), powinno być zakazane nauczanie gimnastyki i innych ćwiczeń fizyczno - wychowawczych, jak również winno być zakazane im używanie tytułu profesora".

W drugim dniu odbyło się komisyjne posiedzenie Rady w sprawie nowego projektu P. O. S. Po ożywionej parogodzinnej dyskusji uchwalono wyłonić specjalną podkomisję celem opracowania szczegółów odznaki. W skład podkomisji weszli: Doc. Reicherówna, płk dr Dybowski oraz wizytatorzy — Olszewska, Wyrobek i Sikorski.

W posiedzeniu, poza wymienionymi wyżej udział brali: prof. Ciechanowski, doc. Mydlarski, ppłk. doc. Missiuro, K. Muszałówna oraz z ramienia PUWF — płk Ziętkiewicz i mjr Sieńczak.

ODZNAKI emaliowane - metalowe
Fabryka Wyrobów Metalowych
Poznań, Ratajczaka 17, tel. 30-03
Ng 48 723

Tenis

Tłoczyński otrzymał honorowe wyróżnienie. Na ostatnim zebraniu zarządu P. Z. L. T. uchwalono, w uznaniu zasług dla propagandy tenisa polskiego i dla podkreślenia niezwykłej ambicji i wzorowego zachowania sportowego, jakie na przestrzeni wielu lat wykazywał Tłoczyński, — przyznać temu zawodnikowi odznakę zarządu P. Z. L. T.

Przypominamy, że odznakę taką posiada dotychczas (poza członkami zarządu) jedynie Jędrzejowska.

Nadmienić musimy, że na to zaszczytne wyróżnienie Ignacy Tłoczyński zasłużył w pełni. Ubiegły rok tenisowy był jeszcze jednym dowodem jego niezwykłej wytrwałości, ambicji i dorobku sportowego.

Wśród zawodowców

Spotkanie Rana z Hrubeszem trwało zaledwie 45 sekund. W pierwszych sekundach walki Hrubesz zdołał dosięgnąć Polaka prawym hakiem, a następnie ulokował na szczęce szereg prostych lewych.

Prawy hak oszołomił Polaka tak dalece, że nie zdołał on już uchronić się przed serią z lewej. W 35 sekundzie Polak poszedł na deski i dał się wyliczyć.

Kolarstwo

W sprawie mistrzostw świata 1939 roku, Włoski związek kolarski zaproponował Polsce, jak to już donosiliśmy, zorganizowanie kolarskich mistrzostw świata w r. 1939, a wzamian zażądał odstąpienia Włochom mistrzostw kolarskich, przyznanych Polsce na r. 1941. W roku tym odbędzie się w Rzymie wielka wystawa międzynarodowa.

W związku z powyższym korespondent PAT w Brukseli zwrócił się do wiceprezesa międzynarodowej federacji kolarskiej, p. Collignon z zapytaniem, czy Polska nie znajdzie w zarządzie tej federacji sprzeciwu odnośnie organizacji kolarskich mistrzostw świata w r. 1939 w Warszawie.

P. Collignon w odpowiedzi na to oświadczył, że on sam poprze kandydaturę Polski, lecz decyzja co do oddania Polsce tych zawodów w 1939 r. zależeć będzie niemal wyłącznie od Francji. Oddawna już bowiem postanowiono, że mistrzostwa świata w r. 1939 odbędą się w Paryżu. Francja jednak, chcąc zrobić uprzejmość Włochom, które o nie zabiegały, zrzekła się mandatu organizatora na rzecz Włoch.

Obecnie, kiedy Włosi nie chcą organizować mistrzostw 1939 r., mandat organizatora automatycznie przypada Francji, która oczywiście może się go zrzec na rzecz Polski.

W wypadku jednak, gdyby Polska nie otrzymała mistrzostw 1939 r. wówczas, jak oświadczył p. Collignon, zawody te byłyby nam przyznane na r. 1940.

Podajemy do wiadomości czytelników, że **w poniedziałek, dn. 11 października** rozpoczynają się w Poznaniu **KURSY PRAKTYCZNE JĘZYKA FRANCUSKIEGO.** Wymienione kursy, zorganizowane od 17 lat w Poznaniu przez Rząd Francuski posiadają wybitne fachowe siły profesorskie i dają rękojmię szybkiego i dokładnego zapoznania się z językiem francuskim.
Zapisy przyjmowane są codziennie od godziny 17—19-tej w Sekretariacie Kursów, ul. Seweryna Mielżyńskiego 26/27.
dg 24 689

ELEKTRYCZNIE ODPUSZCZANE
NIEBIESKIE GILLETTE
Z WYKROJEM
MAJĄ:
• NIEZWYKŁY HART
• SĄ NIEBYWALE OSTRE
• TRWAJĄ DŁUŻEJ
• GOLĄ NAJLEPIEJ
DUŻA PACZKA 3.50
MAŁA PACZKA 1.75
GILLETTE z WYKROJEM PASUJĄ DO WSZYSTKICH APARATÓW GILLETTE
Ng 50 470

ZDROWE PIĘKNE OWOCOWE PARKOWE ALEJOWE IGLASTE BYLINY oraz RÓŻE
Drzewka i Krzewy
POLECAJĄ MAJĄTKU
SZKÓŁKI GODZISZ
A. M. KWAŚNIEWSKICH
Poczta SOBOLEW, woj. lub.
ng 51090 Telefon 18.
Informacje: WARSZAWA, telefon 725-30
Cenniki na sezon jesienny na żądanie gratis i franco.

Korzystne...
Płaszcze — Ulstry — Palta
N 50 299a
I. Konkiewicz
Nowa 8

POLSKA-JUGOSŁAWIA
w Warszawie
POLSKA-ŁOTWA
w Katowicach
? ? ?
„NOWINY POŚWIĄTECZNE"
wysyłają na te dwa sensacyjne spotkania swoich specjalnych sprawozdawców
Kup „NOWINY POSWIĄTECZNE" w poniedziałek, 11 października rano za 10 groszy.

Nie należy odkładać na ostatnią chwilę kupna
FUTRA z firmy
A. SCHOLL i S-ka
Warszawa, Marszałkowska 124
Poznań, Pl. Wolności 8 1 ptr.
Ng 50407

Gdzie nabyć tanio i dogodnie
CAPELLO
HORNYPHON
KAPSCH
MINERVA
PHILIPS
RADIO-UNION
TELEFUNKEN
Radio-aparat
Ten oto bezkonkurencyjny wybór wybitne markowych fabrykatów przedstawi przodujący od szeregu lat w dziedzinie radiotechniki reprezentacyjny magazyn radiotechniczny
POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO RADIOWE z o. o.
POZNAŃ, UL. FR. RATAJCZAKA 39. tel. 34-30
Pg 33 486-39.177

DOM z PIEKARNIĄ
sprzedam nowocześnie urządzoną czynną, przyległe tereny budowlane powierzchnia 17000 łok □, centrum przemysłowe Warszawy. Oferty Biuro Ogłoszeń Ungra, Warszawa, Senatorska 25. sub „250 000"
ng 51241

Nie suknia zdobi kobietę, lecz futro od Scholla

Ng 49 847

ŻYCIE SOKOLE

40-lecie „Sokoła" w Zerkowie

W niedzielę, dnia 3 bm. obchodził Żerków niecodzienne święto, bo 40-lecie istnienia „Sokoła". Stawiły się gniazda Jarocin, Sławoszew, Kretków, Dobiesczyzna, Stęgorz, Biezdziadów i Chrzan. O godz. 10 przed południem odbyła się zbiórka delegacyj miejscowych towarzystw i przybyłych gniazd przed lokalem p. Byrzykowskiej. Raport od poszczególnych drużyn odebrał naczelnik okręgowy drh. Wrona, po czym wyruszył pochód w liczbie 200 osób i 15 sztandarów z orkiestrą wojskową z Gniezna do kościoła, składając po drodze przed pomnikiem poległych wieniec. Mszę św. odprawił ks. wikary Dekowski. Po nabożeństwie na rynku odbyła si defilada przed przedstawicielem władz sokolich i miejskich, po czym udano się na salę p. Byrzykowskiej, gdzie odbyło się uroczyste zebranie jubileuszowe.

Zebranie zagaił prezes gniazda-jubilata, drh. Latusek, witając zebranych i kreśląc obraz dziejów Sokolstwa, jego idee i jego wiernej dla Polski służby. Nastąpił potem śpiew Koła Śpiewu „Lutnia" „Orły Sokoły". W sprawozdaniu dha Fieliga z 40-letniej działalności „Sokoła" żerkowskiego znalazły oddźwięk prześladowania, na jakie był on narażony ze strony władz pruskich. Wojna przerwała pracę. Dopiero 24 listopada 1918 r. budzi się „Sokół" i zwołuje wielki wiec, gdzie werbuje się ochotników do powstania. Bardzo wielu idzie w szeregi powstańcze i ginie za sprawę. Nazwiska ich wyryte są na pomniku poległych. W czasie już odrodzonej Polski koleje „Sokoła" są różne Obecnie „Sokół" okazuje większą żywotność.

Dyplomy członków honorowych wręczył drh. prezes ks. dziekanowi Chrzanowi i drhowi Fiebigowi. Po wysłuchaniu życzeń ustnych i nadesłanych pisemnie drh. Cyplik wygłosił deklamację pt. „Hymn Wielkopolski", po czym nastąpił śpiew „Lutni". W końcu drh. prezes zaapelował do zebranych, aby wstępowali w szeregi „Sokoła".

Po południu odbył się koncert w ogrodzie i popisy gimnastyczne. Młodzież sokola gniazda Jarocin pod kierownictwem drha Świderskiego wykonała śliczne piramidy na drabinkach. Młodzież i druhowie gniazda-Jubilata pod kierownictwem naczelnika St. Jaśkowiaka wykonała kilkanaście figur-piramid, a druhowie gniazda Jarocin piramidy na drabinkach. Wieczorem odbyła się zabawa taneczna, na której druhowie i goście ochoczo się bawili. Trzeba zaznaczyć, że część obywatelstwa z okazji jubileuszu udekorowała swoje domy w flagi narodowe.

Pianiści światowej sławy
wyrażają swój zachwyt
o fortepianach i pianinach
B. SOMMERFELDA
SKŁAD FABRYCZNY
Poznań, ul. 27 Grudnia nr 15. Używane instrumenty w różnych cenach stale na składzie. ng 51047

KOMUNIKATY TEATRALNE

Z Teatru Wielkiego

Dziś arcydzieło włoskiej muzyki operowej „Tosca" w obsadzie świetnych artystów z pp. Stani Zawadzką (partia tytułowa), Mieczysławem Saleckim (Cavaradossi) i A. Karpackim (Scarpia) na czele. Przy pulpicie kapelmistrzowskim dyr. dr Zygmunt Latoszewski.

W niedzielę po raz trzeci Rytla „Ijola" w premierowej obsadzie. Nową tę operę polską przyjęła publiczność i krytyka fachowa z prawdziwym entuzjazmem. W niedzielę o godz. 15 „Baron cygański", jedna z najpiękniejszych klasycznych operetek, na których publiczność wybornie się bawi i każdorazowo wypełnia widownię do ostatniego miejsca.

Z Teatru Polskiego

Dziś premiera najgłośniejszej komedii, która wywołała olbrzymie dyskusje i polemiki w prasie zagranicznej, najnowszej komedii Vaszary'ego „Małżeństwo". Będzie to bezsprzecznie najciekawsze widowisko, jakie ukazało się w latach ostatnich. Obsadę stanowią czołowe siły Teatru Polskiego pod wytrawną ręką reżyserską Wł. Czengerego. Nowa wystawa Jana Kosińskiego.

KURSY RYTMIKI I PLASTYKI
prof. Walentyny Wiechowiczowej
Ratajczaka 14 m. 23.

Rytmika, Plastyka, Taniec Artystyczny. Kursy Pań w godz. po południowych i wieczornych. 15-go października rozpoczynają się lekcje z nowym kompletem. Kursy dzieci w wieku od lat 4. Rytmika, Zabawy rytmiczne, umuzykalnienie. Warunki przystępne. Szeroko stosowane ulgi.

Informacje i zapisy codz. godz. 4—5.

Uwaga. Wpisy na kurs Inscenizacyj Rytmicznych dla nauczycielek szkolnych tylko do 15 października. Ratajczaka 14 — 23 (dom ogrodowy).

dg 24 694

Ovomaltine wzmocni i Ciebie!
ng 50 609

5 lat więzienia za zabójstwo polowego

Kościan. (ko) Sąd Okręgowy z Leszna na sesji wyjazdowej w Kościanie rozpatrywał sprawę Walentego Kąkolewskiego z Lubosza Starego, oskarżonego o zabójstwo polowego majętności Racot, śp. Jana Wrzoska. Sądowi przewodniczył s. o. Simiński, wotowali sędziowie Kołodziejczak i Cieślawski, oskarżał prok. Czak, a bronił oskarżonego adw. Lompa.

Tło sprawy przedstawia się następująco: W dniu 30 lipca rb. w godzinach popołudniowych osk. Kąkolewski rwał trawę z przydrożnego rowu. W pewnej chwili nadszedł polowy Wrzosek i zabronił mu tej kradzieży trawy. Jak wynika z zeznań świadków, polowy poszedł za Kąkolewskim aż do jego domu w Luboszu i tam począł się odgrażać Kąkolewskiemu do tego stopnia, że teściowa Kąkolewskiego zamknęła drzwi domu. Według jej zeznań polowy miał wymierzyć fuzję w kierunku Kąkolewskiego. Po odejściu polowego osk. Kąkolewski udał się do swego brata w Racocie po buty. Wychodząc wieczorem około godz. 8 (było jeszcze dość jasno) usłyszał za sobą głos polowego Wrzoska, jadącego na rowerze. Gdy się odwrócił, zauważył, iż polowy zeskoczył z roweru i zaczął zdejmować przewieszoną przez ramię fuzję. Oskarżony oświadczył na rozprawie, iż, będąc przekonanym, że polowy chce użyć przeciw niemu broni, w obronie własnej uderzył go trzymanym w ręce kijem. Z dalszego swego postępowania nie zdaje sobie sprawy, mimo, że akt oskarżenia zarzuca mu, iż po uderzeniu laską, połamał jeszcze polowemu fuzję.

Świadkowie nie widzieli faktu uderzenia, a dopiero zauważyli oddalającego się Kąkolewskiego w chwili, kiedy polowy Wrzosek leżał już na ziemi. Zeznania rzeczoznawcy dra Oberca wykazały, że silny cios zdruzgotał czaszkę śp. Wrzoska i wskutek silnego wylewu krwi z mózgu nastąpił w kilka godzin zgon. Świadkowie poza tym zeznali, że polowy Wrzosek zasadniczo nie był lubiany, odgrażał się ludziom i dzieciom fuzją oraz strzelał z niej, nawet między budynkami, do kur.

Po przemówieniach prokuratora i obrońcy sąd ogłosił wyrok, skazujący osk. Kąkolewskiego z art. 225 k. k. par. 2 na 5 lat więzienia i 5 lat utraty praw obywatelskich, zaliczając mu przy tym dotychczasowy areszt śledczy. W uzasadnieniu sąd uznał, że osk. Kąkolewski działał pod wpływem silnego wzruszenia, niemniej jednak był przygotowany na zajście i nie wahając się długo, momentalnie uderzył śp. Wrzoska przygotowanym w tym celu palikiem. Ponieważ działał z chęci zysku, sąd orzekł utratę praw obywatelskich.

ZABURZENIA W LABIRYNCIE KISZEK

W kiszkach, wypełniających jamę brzuszną, gromadzi się nieraz wiele zastoin, złogów, pozostałości gnilnych, flora jelitowa itp. Powodują one wtedy wiele dolegliwości i cierpień, objawiając się bólami, brakiem apetytu, niesmakiem, odbijaniem, zgagą, cerą szaro-żółtą itp. Przy diecie stosuje się oczyszczające jelita zioła żołądkowo-kiszkowe DRA BREYERA Nr. 3, które stosuje się także przy zaburzeniach wątroby i kamieniach żółciowych. Do nabycia wszędzie. Wytwórnia Polherba, Kraków-Podgórze. ng 50 616

ORZECZNICTWO SĄDÓW POLSKICH

Stosunek nabywcy wekslu kaucyjnego do dłużnika

W codziennym obrocie kupieckim dużą rolę odgrywa weksel kaucyjny, który zazwyczaj na żądanie wierzyciela wystawia dłużnik na zabezpieczenie kredytu towarowego lub gotówkowego. Mamy do zanotowania ciekawe orzeczenie Izby Cywilnej Sądu Najwyższego (z 18 maja 1936 r. C. II 380/36) odnośnie stosunku nabywcy wekslu kaucyjnego do dłużnika wekslowego. Orzeczenie to brzmi jak następuje:

„Dłużnik wekslowy (w myśl art. 16 prawa wekslowego) może podnieść zarzuty, oparte na jego stosunku do posiadacza poprzedniego, jeśli przeniesienie wekslu nastąpiło wskutek porozumienia na szkodę dłużnika".

„Ustalono, że sporny weksel, opiewający na 1000 zł powód nabył za 700 zł, a zaznaczyć należy, że weksel ten, płatny 30 grudnia 1931 r., powód nabył w jesieni 1940 r., kiedy weksel ten z odsetkami od dnia płatności przedstawiał według żądania pozwu, wartość nad 1250 zł".

„Niską cenę nabycia powód tłumaczy wprawdzie kalkulacją odsetek i ryzyka, lecz szczegół ten jest obojętny, gdyż chodzi tu nie o nabycie, lecz o przyczyny pozbycia (wekslu) po tej cenie, oraz o wnioski, jakie mógł stąd wysnuć nabywca co do zamiaru zbywcy".

„Ustalono, że powód, nabywając weksel, wiedział iż chodzi o weksel kaucyjny, zatem o weksel wyłączony z obrotu wekslowego tak długo, póki nie zajdą wymogi odpowiedzialności, objętej umową poza wekslową, a wiedział też, że od dnia płatności tj. od końca grudnia 1931 r., po czas nabycia w jesieni 1934 r., odpowiedzialności tej nie zrealizowano, gdyż weksel pozbyto mu jako kaucyjny".

„Ustalono wreszcie, że powód przy nabyciu wekslu nie wiedział, czy zaszły wymogi odpowiedzialności kaucyjnej, zatem, czy weksel nadaje się do obrotu".

„Ustalenia te wykazują wymogi art. 16 prawa wekslowego, uprawniające dłużnika do zarzutów, opartych na jego osobistym stosunku z posiadaczem poprzednim. Wynika z nich bowiem, że poprzednik zawiadomił powoda przy pozbyciu, iż weksel, jako kaucyjny, jest wyłączony z obiegu. Pozbycie uniemożliwiało dłużnikowi zarzut, oparty na stosunku kaucyjnym, wyrządzało zatem dłużnikowi szkodę, objętą porozumieniem kontrahentów przy przeniesieniu wekslu. Przepis art. 16 prawa wekslowego, ma na oku ochronę godziwego obrotu wekslowego, nie zaś ochronę tych posiadaczy, którzy nabywając weksel wiedzą, że nie jest on przedmiotem obrotu wekslowego".

„Gdyby w tekście wekslu wypisano, że weksel jest kaucyjny, indos miałby skutki cesji, zatem pozwanemu służyłyby przeciw powodowi zarzuty z prawozlewcą powoda. Skoro w treści wekslu nie wpisano wprawdzie przymiotu kaucji, lecz powoda zawiadomiono o tym przy nabyciu, to odjęcie dłużnikowi zarzutów, byłoby jego szkodą, objętą bezpośrednio porozumieniem co do nabycia".

Z orzeczenia tego Sąd Najwyższy wysnuwa tezę (opublikowaną w ostatnim zeszycie „Orzecznictwa Sądów Polskich), że:

„Przeciwko nabywcy wekslu kaucyjnego, który w chwili nabycia wiedział o charakterze kaucyjnym wekslu, dłużnik może się zasłaniać wszelkimi zarzutami, opartymi na swych stosunkach osobistych z poprzednim posiadaczem wekslu". (K)

RADIO

Uwaga Panie Domu!

W nadchodzącą niedzielę 10. 10. „Polskie Radio" przyniesie Wam aż dwie audycje praktyczne: o godz. 8.50—9.00 pogadanka inż. Onitzschowej dla gospodyń wiejskich, a o godz. 15—15.30 obszerny reportaż w zasięgu ogólnopolskim na temat: „Nasze konserwy z owoców i warzyw".

Jak się podróżuje w Anglii

Znany dziennikarz i literat poznański, red. A. Kawczyński, bawiąc ostatnio w Anglii, porobił szereg ciekawych spostrzeżeń, podróżując samochodem po prowincji angielskiej. Wspaniale rozbudowana sieć dróg, wszelkie najdalej idące udogodnienia dla podróżnych, dyscyplina kierowców i publiczności, taniość kosztów podróży — oto rzeczy, które robią z Anglii wymarzony kraj dla odbywania wycieczek samochodowych. Za ciekawą ilustrację tego, jak daleko jesteśmy pod tym względem za Anglią, niech posłuży fakt, że budżet Angielskiego Automobil Klubu przekracza trzykrotnie budżet miasta Poznania. Red. Kawczyński opowie o tym wszystkim w nadchodzącą niedzielę 10. 10. w audycji pt. „Na angielskich drogach", nadanej przez rozgłośnię poznańską od godz. 13—13.10.

Poranek muzyczny w Poznaniu

W niedzielę od godz. 12.03—13 wszystkie rozgłośnie „Polskiego Radia" nadadzą z Poznania poranek muzyczny w wykonaniu orkiestry symfonicznej m. Poznania pod dyr. dra Z. Latoszewskiego z udziałem Franc. Łukasiewicza, który wykona piękny koncert fortepianowy Beethovena c-mol op. 37. W wykonaniu zaś orkiestry usłyszymy Mendelssohna symfonię szkocką nr. 3.

W niedzielę pijemy podwieczorek przy mikrofonie

Wesołe muzyczne audycje, nadawane z uczęszczanych lokali, wyrobiły sobie już dobrą markę u polskich słuchaczy. Nic w tym dziwnego. Śmiech jest zaraźliwy i audycja dociera do nas silniej, jeżeli towarzyszą jej objawy wesołości zebranych w sali. Taką właśnie audycję nada w najbliższą niedzielę 10. 10. Poznań na wszystkie rozgłośnie. Będzie to transmisja z nowootwartego poznańskiego „Sfmu", a na program złoży się przeplataniec najlepszych poznańskich solistów (Żakowska, Rychter, Debska, Porębska, Jaworski, Wellin, Kręglewski, Sauer), chóru „Piątka poznańska" i orkiestry jazzowej Żaka i Wopaleńskiego. Humor mówiony reprezentować będzie Stanisław Sojecki, który przygotował na tę audycję niespodziankę w postaci bardzo zabawnego skeczu. A więc w niedzielę od godz. 17—19.00 bawimy się wesoło i beztrosko: i ci na sali i ci przy głośnikach.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

S. p.

Kazimierz Nowak

inspektor powiatowy

naszego Zakładu na powiat Grudziądz, zmarł dnia 7-go października 1937 r. w Grudziądzu.

Ś. p. Zmarły pracą Swą zyskał Sobie nasze zaufanie i uznanie.

W ś. p. Kazimierzu Nowaku straciliśmy pożytecznego i miłego współpracownika, którego zachowamy w dobrej pamięci.

Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu

ng 51441 (—) **inż. F. Baranowski,** naczelny dyrektor

Dnia 7 października 1937 r., zasnął w Bogu, namaszczony Olejami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy brat, szwagier i wujek, ś. p.

Franciszek Jaworowski

przeżywszy lat 57. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 10. bm. o godz. 15 z domu żałoby przy ul. Jeżyckiej 21, o czym zawiadamia

w ciężkim smutku pogrążona

zg 27 981 **żona i rodzina**

Za nadesłane nam życzenia oraz liczne dowody sympatii z okazji naszych złotych godów małżeńskich, składamy na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać!

Stanisław i Władysława z Majcherczaków Kurzawowie.

zg 27982

Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę mężowi mojemu, ś. p.

Kazimierzowi Gaszakowi

a mianowicie pp.: Kierownikom i Kolegom Zakładu Ubezpieczeń na Życie, Tow. „Sokół", Tow. Pływackim, za piękną mowę nad grobem oraz wieńce i okazane współczucia w tak bolesnej chwili, składa najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

zg 27 994 **żona.**

W środę, dnia 13. października br. w I. bolesną rocznicę śmierci śp.

Stanisławy Wachowiakówny

odprawi się

Msza św.

w kaplicy św. Józefa o godz. 8-mej rano.

zg 27 990

W piątą rocznicę śmierci, ś. p.

Anieli Tułodzieckiej

odprawi się

msza św.

za spokój Jej duszy w poniedziałek, dnia 11-go października o godzinie 9 rano w kościele św. Wojciecha.

Tow. Warta
(opieka nad dziećmi szkolnymi)

zg 1276

Od 1. X. 1937
przyjmuję tylko prywatnie
Dr Bolesław Piechowski
specjalista w chorobach dziecięcych
przed połud. od 11,30 — 1
po połud. od 3 — 5 (wtorki i piątki 3 — 4)
Poznań, pl. Wolności 11 - tel. 52-28

Pg 33 480

Osiedliłem się w Kostrzynie.
Dr Tadeusz Jagielski
i przyjmuję od 9—12 i 4—5.
Rynek 4 P 33583-40.85 **Tel. 37**

---

ng 49 478

Wróciłam
Dr Maria Świderska
Kosmetyka lekarska — Choroby skórne
Plac Wolności 17 Telefon 15-79
godz. przyjęć od 12 — 13 i 16 — 18. W środy od 12 — 14
W godz. przedpoł. za zamówieniem

zg 272 22

Ng 50 375

FARBY **LAKIERY** **POKOSTY**
fabryki J. Perek, Leszno, po cenach fabrycznych
Poznan, Wodna 13. Tel. 53-26

ng 49 445

Dnia 8 października 1937 r. o godz. 23-ciej, zasnęła w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, kilkakrotnie opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa i nigdy niezapomniana żona, nasza najukochańsza córka, siostra, synowa, szwagierka i kuzynka, ś. p.

Maria z Zamysłowskich Repeta

przeżywszy lat 27, o czym zawiadamiają

w ciężkim smutku pogrążeni

zg 27 997 **mąż, matka, rodzeństwo i rodzina.**

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 11. bm. o godz. 15,30 z kostnicy Opatrzności Poznań-Śródka na stary cmentarz Archikatedralny.

W piątek, dnia 8 października 1937 r. o godzinie 3 rano, zasnęła w Bogu, nagle na udar serca, moja najdroższa, najukochańsza córka i siostra nasza, ś. p.

Zofia Szłapkówna

sodaliska.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 10 października o godz. 5 po południu z domu żałoby, o czym donoszą

pogrążone w ciężkim smutku

Leszno, ul. Wolności 27. **matka i siostry.**

Osobnych uwiadomień nie wysyła się. ng 50 843

Zima nadchodzi.
Czas pomyśleć o dobrym piecu!

Dobre ogrzanie pomieszczenia przy najniższym zużyciu opału. Stałą i równomierną temperaturę zapewnia tylko

Piec ciągłego palenia

systemu amerykańskiego z znakiem fabrycznym

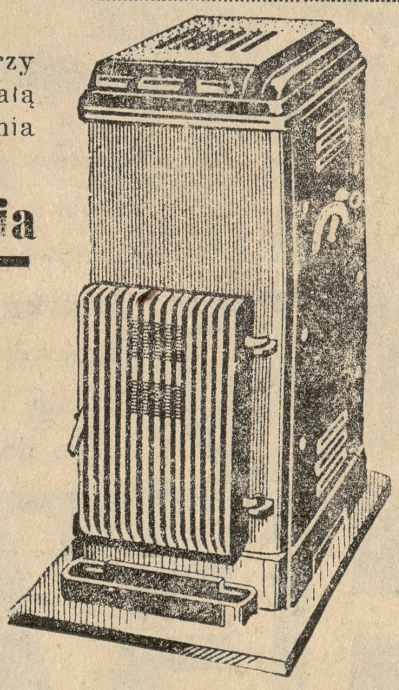

Prospekty, informacje i fachową poradę w każdej chwili i bezpłatnie

HERZFELD & VICTORIUS SP. AKC.
GRUDZIĄDZ
Biura Sprzedaży: Warszawa, Nowy Świat 31 We Lwowie, Sobieskiego 3

50.000.— zł

tj. **największe wygrane w ostatniej loterii** przyniósł graczom „Grosz Szczęścia" chrześcijańskiej kolektury

K. RZANNY **Bydgoszcz, Gdańska 25 - Tel. 33-32**

Pospiesz nabyć względnie zamówić los. ng 50 404

Wróciłem
Dr DONAT
Lekarz chorób wewnętrznych
Telefon 18-04 **Al. M. Piłsudskiego 9** mieszk. tel. 65-21

Pg 36 612-40.107

ŚLEDZIE
szkockie, holenderskie-islandzkie oraz angielskie matjasy
w wielkim wyborze poleca ng 51 253
ST. BAREŁKOWSKI
Hurtownia Kolonialna — Poznań, Woźna 18
Specjalny magazyn śledziowy z chłodnią

Za okazane nam współczucie przy stracie ukochanego naszego syna i brata, składamy tą drogą nasze **najserdeczniejsze**

podziękowanie

Anna Goebel z córką

Poznań,
dnia 8 października 1937.
zg 27 988

PODZIĘKOWANIE
Do głębi wzruszone nadesłanymi nam z okazji 15 lecia pracy życzeniami, wyrazami uznania i kwiatami, składamy naszym Szanownym Czytelnikom i Klientom serdeczne
Bóg Zapłać!
Z. Hulanicka M. Sielukowa

Pg 33 598-4098

ZAŁ. 1910 r.

WYTWÓRNIA GODEŁ i LITER

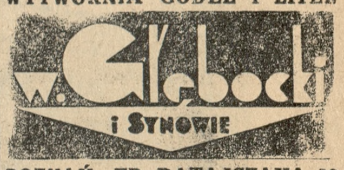

POZNAŃ, FR. RATAJCZAKA 32
TEL. 1518

zg 29983

Szkółka
drzew owocowych w najlepszych odmianach. Polecam po przystępnych cenach.
J. GRYSKA
Górczyńska 7 tel. 49-38.
zg 27 959

Lampy Elektryczne
w wielkim wyborze wprost z wytwórni dg 24497
Skrzypczak - Poznań
św. Marcin 27 podwórze II p.

Młocarnia Flöther'a
najnowszej konstrukcji i części do starszych systemów poleca generalny przedstawiciel na Polskę
INŻ. MARKOWSKI,
Poznań, Jasna 16.

Pg 33 460-39.152

Płaszcze-Suknie
najtaniej
W. Gruszczyńska
Poznań,
Kramarska 17.

dg 24 693

FUTRA
LISY, SKÓRY
wszelkiego rodzaju, wielki wybór, najnowsze modele, ceny korzystne
dogodne warunki spłaty
dg 24 593 **tylko u**
Jana Willmana
Poznań, Plac Wolności 7
podwórze I. piętro

FUNDACJA ZAKŁADÓW KORNICKICH
podaje zainteresowanym w okolicy do wiadomości, że
TARTAK W GĄDKACH
został po pożarze **odbudowany i uruchomiony. Zapasy drzewa zarówno w stanie okrągłym jak i tartym są wielkie i sprzedaż ich odbywa się normalnie.**
Dojazd szosą od strony Poznania do tartaku jest dla nabywców drzewa dozwolony i otwarty. dg 24 671/2

Parterowe, komfortowe, willowe
mieszkanie
4 pokoje i holl, centralne ogrzewanie ewentl. garaż przy Starościńskiej i Parku Chopina od **1. 11. do wynajęcia.**
Zgłoszenia: **Starościńska 9, telefon 34-18.** zg 27 998

WYSTAWA „SZTUKA - KWIATY - WNĘTRZE“

3—17 października

Ogólnopolska Wystawa Sztuki

Wystawa Wnętrz

Koncerty w kawiarni wystawowej wśród kwiatów i rzeźb — Wstęp 1.— zł

JEDYNY W TEJ CENIE

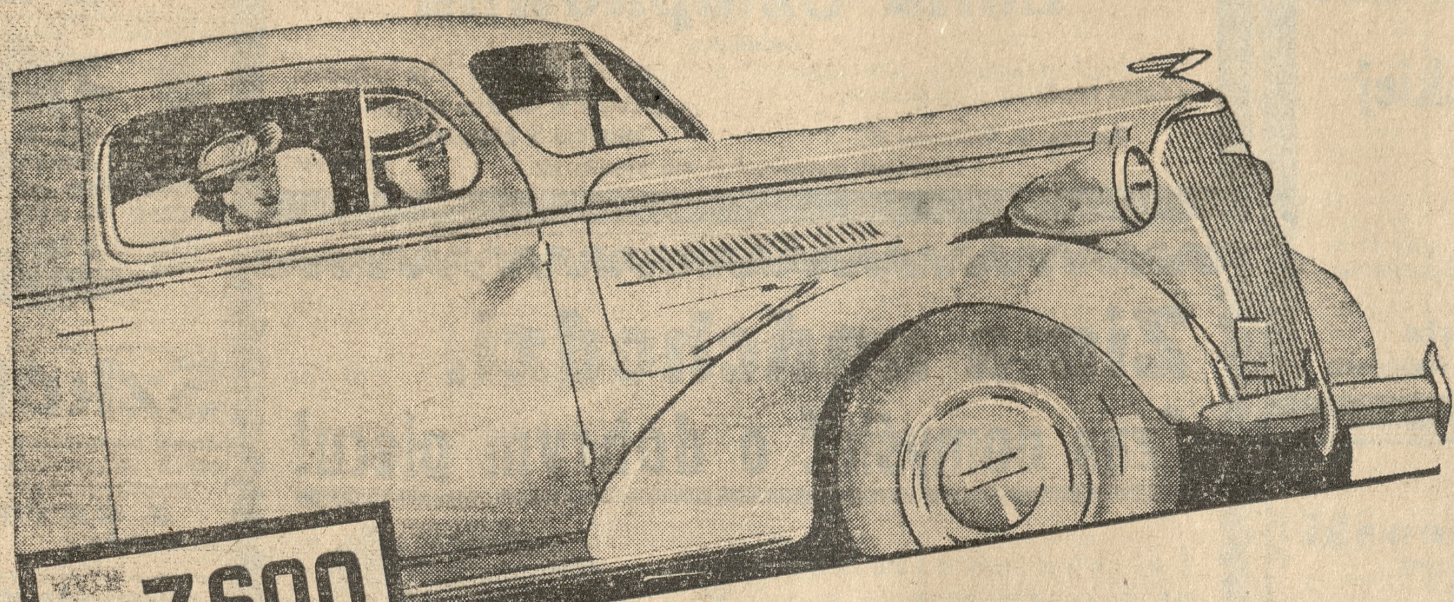

zł. 7.600 MASTER SEDAN

Jedynym dużym wozem, wysokiej klasy, który swą ceną konkuruje z małymi samochodami, jest standartowy CHEVROLET montowany w Zakładach Lilpop, Rau i Loewenstein.

Nie ociągaj się z nabyciem tego pięknego i ekonomicznego wozu, tylko bowiem ci, którzy kupią CHEVROLETA do 1-go stycznia 1938 r., będą mieli prawo potrącić jego cenę ze swego dochodu za r. 1937.

CHEVROLET

Dostarcza na dogodnych warunkach spłaty

JÓZEF ZAGÓRSKI, POZNAŃ, ul. Ogrodowa 17
Tel. 33-84 i 33-85

oraz

„TRAKTOR“ Pleszew, Rynek 8
telefon 143

Pg 33 575-40,57

STACJE OBSŁUGI NA MIEJSCU!

DRZEWKA i KRZEWY

owocowe
ozdobne
iglaste
i róże

w wielkim wyborze polecają

SZKÓŁKI DRZEW

A. i J. JESKE

JELONEK,

poczta Suchylas
pow. Poznań, telefon 3.

CENNIKI NA ŻĄDANIE.

P 33 594-5-40,93-5

JURKOWSKIEGO

KURSY KIEROWCÓW SAMOCHODOWYCH

POZNAŃ

DĄBROWSKIEGO NR. 79

TEL. 76-80

DRZEWO budowlane, stolarskie

poleca Składnica drzewa G. Kowalkiewicz, Poznań, Brama Dębińska 2, naprzeciw wylotu ul. Strzeleckiej. Tel 14-95. dgr 24 615

Restaurację

dobrze idącą z powodu przejęcia innego przedsiębiorstwa ***sprzedam***

Zgł. **Restauracja**
Sew. Mielżyńskiego 28

zg 27 984

Przedstawiciel

dobrze zaprowadzony, branży czekoladowo-cukierniczej, oraz kolonialno - spożywczej, ślązak, **szuka zastępstwa na Śląsk.** Posiada gwarancję celem zabezpieczenia inkasa! Łaskawe oferty złożyć pod „Rutyna“ do „PAR“ Katowice, św. Jana 12.

Pg 33 569-71,194

Muzyczny

zespół pierwszorzędny **siedem osób koncertowo jazzowy** od listopada

potrzebny

do daw. Wielkopolanki **Ogród Zoologiczny**

zg 27 985

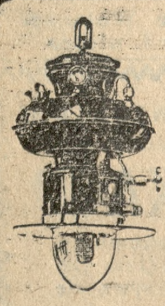

Gdzie nie ma elektryczności

w mieszkaniach, szkołach, kościołach, budynkach przem. i gosp. do oświetlenia placów i robót ziemnych, nieocenione

lampy naftowo-żarowe

NAJLEPSZE SYSTEMY

poleca

BR. ŚNIEGOCKI

POZNAŃ, ul. Fr. Ratajczaka nr. 2

Pg 33610-40,104 CENNIKI ODWROTNIE.

Sprzedamy willę

7-mio pokojową, położoną w Kościanie, na dogodnych warunkach spłaty

Komunalna Kasa Oszczędności
Powiatu Kościańskiego
w Kościanie.

dg 24683

WIKLINĘ ZIELONĄ

(amerykankę)

kupujemy każdą ilość i prosimy o zaofiarowanie.

POZNAŃSKI PRZEMYSŁ WIKLINOWY Sp. z o. o.

zg 27 961 **NOWY TOMYŚL, tel. 83 i 77.**

Młody dziennikarz

obeznany ze stosunkami wsi dla pisma ludowego **potrzebny zaraz lub od 1 listopada.** Zgłoszenia z podaniem wymaganej pensji, życiorysu, dotychczasowej działalności i referencyj do „Kuriera Poznańskiego“ pod zg **1256.**

Izba Skarbowa w Poznaniu poszukuje odpowiedniego

LOKALU

na pomieszczenie Urzędu Skarbowego (od 1. 11. 1938 r.) w okolicy Górnej Wildy lub Pl. Świętokrzyskiego ewentl. śródmieścia. Wymagana powierzchnia lokalu około 450 m² o 18—20 pokojach w tym jedna większa sala. Oferty z podaniem dokładnych warunków najmu należy składać w Oddziale Gospodarczym Izby Skarbowej, Wały Batorego 5.

dg 24 688

Proszę się spieszyć!

aby zapewnić sobie LOS do I. KLASY 40 Loterii w mojej Kolekturze

która słusznie cieszy się mianem niezmiennie szczęśliwej. W ubiegłej 39 loterii podobnie jak w poprzednich wypłaciłem następujące duże i mniejsze wygrane: 30.000 — 20.000 — 10.000 — 10.000 — 10.000 — 5.000 — 2.500 oraz kilkadziesiąt razy po 2.000 — 1.000 — 500 złotych itd. Zamówienia załatwiam pocztą odwrotną.

Główna wygrana 1.000.000 złotych

STEFAN CENTOWSKI, Poznań, Plac Wolności 10

Wygrać może ten tylko, kto gra
I od CENTOWSKIEGO los szczęśliwy ma
CENTOWSKI tysiące klientów wzbogacił,
I miliony złotych graczom wypłacił.

ng 51428-9

DOTYCHCZAS NIEBYWAŁE!!

Wielka wygrana MILION ZŁOTYCH padła na Nr. 6442 wypowiedziany przez Jasnowidza Prof. DŻAMI. Tylko kilka dni!!

Poradnia Życia Jasnowidza Prof. Dżami zaangażowała z dalekiego wschodu fenomenalne, nieomylne MEDIUM GRIGO, przy pomocy którego Prof. Dżami opracuje każdego we wszystkich sprawach najdokładniej. Prof. Dżami opierając się na pełnowartościowym twierdzeniu nigdy nieomylnego Medium, **wybierze każdemu szczęśliwe numery i gwarantuje wygraną.** O ile wedle obliczeń kabalistycznych wygrana dla zgłaszającego się ma nastąpić, Prof. Dżami **prześle każdemu zupełnie bezpłatnie nr. losu.** Tajemnica Twej przyszłości tkwi w Twoim imieniu. Podaj więc imię, nazwisko, datę urodzenia i nadeślij 1 złoty znaczkami na porto, a znajdziesz klucz, którym otworzysz sobie wrota do szczęścia i dobrobytu. Horoskopy życiowe, choroby, miłosne, kradzieże, zakopane skarby, odnalezienie zaginionych osób będą dokładnie przez fenomen świata Medium Grigo ustalone. Osobiste przyjęcia z Medium Grigo codziennie. Adresować: **„Poradnia Życia Prof. Dżami", Kraków, Wielopole 3.** ng 51038/9

Pg 33 399/400-62.551/4

Najtańsze Źródło Zakupu

Farby
Lakiery
Pokosty
Pędzle
Smary
Oliwy
Tran
Karbolineum
Mydła i
Proszki do prania
Kosmetyki

F. G. Fraas Nast.
właśc. **Wład. Kaiser**
ul. Wielka 14 tel. 43-11
Hurtownia Drogeryjna

Pg 31 088-9-38,125-6

czwórka

wyróżnia się i wywołuje zachwyt przez swój wspaniały, naturalny ton — żywy i barwny, identyczny z dźwiękiem instrumentów muzycznych i brzmieniem głosu ludzkiego w rejestrach najwyższych i najniższych. Wyposażona w najnowsze udoskonalenia, czwórka solistów Telefunken oddaje najwierniej transmisje radiowe z całego świata, czyniąc z miejsca odbioru wspaniałą salę koncertową.

Radio **TELEFUNKEN**

harmonia tonów - symbol jakości

Pg 33 609/50

Ciepłe trykoty

(bieliznę trykotową) męskie, damskie i dziecięce poleca w pierwszej jakości w wielkim wyborze i tanich cenach

KAŁAMAJSKI

Pg 33 607-40.106

OBUWIA

na sezon **jesienno - zimowy** najkorzystniej

„ELKA"

w L. Kosicka, św. Marcin 62
Asygnaty Kredyt. Firma chrześc.

Wrocławska 36
WITOLD LEWORSKI
OBRAZY - OPRAWY

dg 24 660-61

Słoty jesienne nadejdą w krótce!

Dachy należy zbadać przed zimą! **Pokrywa - naprawia - smoli - Blacharstwo budowl.**
Wykonuje solidnie i tanio zg 27995

MANDOWSKI, Poznań, Grobla 3 Telef. 34-69

Papa — smoła — **kit** uszczeln. po cenach fabrycznych

Aug. Hoffmann, Gniezno

Tel. 212 **Szkółki drzew i róż**

Pierwszorzędne największe kultury, gwarantowane odmiany **drzew** owocowych, alejowych i ozdobnych. **Niskie i pienne róże,** konifery, szparagi i t. d. — **Rok zał. 1837**

Katalog i cennik bezpłatnie.
Szkółki obejmują ponad 50 hektarów.

zg 27987

Parcele

na

Osiedlu Grunwaldzkim

dla ukończenia zabudowy **korzystnie sprzeda**

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Oddział w Poznaniu

Aleje Marcinkowskiego 6, II piętro.

ng 50 923

PRZYSZŁOŚĆ TWĄ WIDZI. Najsłynniejszy jasnowidz psycho-grafolog, uznany przez Związek Międzynarodowy Metapsychików, Mistrz Wiedzy Tajemnej WOMOUTH, obdarzony fenomenalnym darem jasnowidzenia w transie medialnym. Powie Ci, czy masz i kiedy — szczęście w grze loteryjnej, oraz wybierze według obliczeń daty urodzenia Twej planety, zupełnie bezpłatnie, szczęśliwy numer losu, który pod gwarancją musi być wygrany. Niezamożnym, jednak, mającym szczęście w grze loteryjnej wyłożę ze swoich pieniędzy 10 zł na los, aby przekonać o prawdziwości wygranej. Dowodem tego są w moim posiadaniu setki listów podziękowań od osób, które wskazane przezemnie losy wygrały po 100.000, 50.000, 20.000 i 10.000 zł. Na żądanie przepowiadam przeszłość i przyszłość, opracowuję horoskopy i analizy grafologiczne. Rady i wskazówki, dając możność zdobycie trwałej miłości pożądanej osoby. Nie zwlekaj, pisz jeszcze dziś nic nie ryzykując a skorzystasz wiele. Podać czytelnie imię i nazwisko, datę urodzenia, załączyć 1 zł na koszty pocztowo-kancel. W 39-ej Loterii Klasowej padła wielka wygrana 100.000 zł na nr. 53 915 wybrany przez Medium TAMAHRE i Jasnowidza WOMOUTH. Adres: **Kraków, Straszewskiego 25.** ng 51 041/2

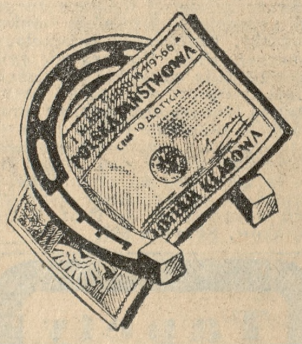

LOSY

I kl. Loterii Klasowej **są do nabycia** w szczęśliwej kolekturze

Władysław BILLERT

Poznań, św. Marcin 19.

¼ losu 10,— zł. Listowne zamówienia załatwiam natychmiast. Konto P. K. O. nr 207 970. **Ciągnienie 21 października rb.** W ostatniej Loterii padło zł 15.000 na 50 309, 10.000 zł na nr 64 125, kilka razy po 2.500,—, 2 000,— zł i dużo innych. ng 50 927/8

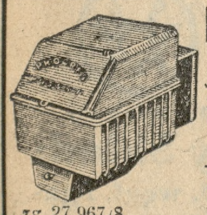

PIECYKI przystawkowe

„PROGRES" do piecy kaflowych

nagrodzone złotym medalem **oszczędzają do 70% opału.**
Wytwórnia
M. JANKOWIAK
Fabryka magli i odlewnia metali
POZNAŃ-STAROŁĘKA

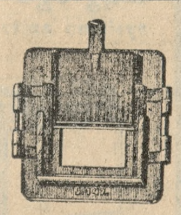

zg 27 967/8

DRZEWKA I KRZEWY OWOCOWE

sprzedaje

Zakład Sadowniczy „GLINKA"

Własność Krakowskiego Tow. Ogrodniczego
Prądnik Czerwony, p. w miejscu, telefon 170-33

ng 51215

Szkło

okienne, ogrodowe, ornamentowe, dachowe itp.

szyby wystawowe i lustra
Obrazy i listwy na ramy

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła S. A.
Poznań, Woźna 15. Tel. 28-63

Oddział **w Łodzi, ul. Wigury 15, tel. 134-53** Pg 31214/17116

ng 50 916/20

Wytwarzamy **Mąkę Mięsną**

przedniej jakości

dla trzody chlewnej, bydła i drobiu

PRZETWORY ZWIERZĘCE

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Poznań 14 — tel. 27-75 zg 27 978

Poszukujemy

UBIKACYJ FABRYCZNYCH

parterowe ca 200—300 kw., od zaraz, **na wyroby metalowe.** Zgłoszenia **„PAR", Poznań,** pod **„58,115"**

Pg 33.611-58 115

TAPETY, CERATY z metra
Obrusy, Linoleum, Chodniki, Dywany
Nowoczesne ramy do okien itd. poleca

NOWY DOM TAPET

Poznań, Stary Rynek 62 **Telefon 23-17**

Zasada: Wielki wybór! Niskie ceny! dg 24333 4

1922 **Weź do ręki** **1937**

książkę z wypożyczalni **Z. Hulanickiej, Dąbrowskiego 1, tel. 66-82.** Z okazji 15-lecia firmy dla wpisujących się w jubileuszowym miesiącu październiku przy abonamencie dwóch książek, trzecia w ciągu pół roku **bezpłatnie.** Dogodne warunki na prowincję. Nowości polskie, francuskie. Lektura szkolna. zg 27 917

Wspólnika

z kapitałem do **150 000** zł poszukuje poważna fabryka towarów metalowych w pełnym biegu, istniejaca od 50 lat. Tylko poważne zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego zg 27 989

Wyciąć! Przechować!

Telefon załatwi w mig każde Twe życzenie

ng 49 351

Akumulatory J C G	Fabryka Akumulatorów inż. Czesław Gottschalk	pl. Wolności 11	5158
Artykuły Drogeryjne Perfum.-Kosmet.-Domowe	Centralna Drogeria J. Czepczyński i Drogeria Universum	Stary Rynek 8 / Ratajczaka 38	4545 / 2749
Bielizna Damska i Dziecięca	Kałamajski	pl. Wolności 6	2135
Bielizna Męska	szwalnia K. Ceglewski Rekord F-a chrześcij.	Szewska 20a	0000
Broń-Amunicja	Przybory wys. rabat J. Specht Nast. wł. J. K. Chmielewski	Fr. Ratajczaka 3	1338
Centralne Ogrzewanie	A. Szafranek sen.	Fredry 3	5929
Cukiernia-Kawiarnia	Wyśmienita kawa Wyborowe ciasta z dostawą w dom GWARNA wł. St. Szalaty	Br. Pierackiego 9	2993
Dodatki do ubrań	Najkorzystniej poleca St. Rataj	Stary Rynek nr 44 wejście z Woźnej	0000
Drogeria	Farby — Lakiery Pokosty — Smary F. G. Fraas Nast. właśc. Wł. Kaiser	Wielka 14	4311
Druki kupieckie	Papierodruk	Al. Marcinkowskiego 26 Ul. Wybickiego 6	3293 7293
Dywany	Firany — meblowe — Materiały dekoracyjne Bracia Góreccy	Nowa 6	1840
Farbiarnie	Farbiarnia parowa Pralnia chemiczna Barwa-Kałamajski	Czyści chemicznie Farbuje najlepiej	2135
Farby Pokosty Lakiery	i wszelkie artykuły malarskie Centralna Drogeria i Drogeria J. Czepczyński Universum	Stary Rynek 8 / Ratajczaka 38	4545 / 2749
Filatelistyka	Nowość! Popul. kompl. albumy po 2,40, 6, 9 zł pol. Dom Filatelist. J. Witkowski	Aleje Marcinkowskiego 7	2781
Firany	Dywany — Obicia meblowe — Dodatki do mebli wyściełanych M. Pieczyński	Stary Rynek 44 narożnik Woźnej	2414
„FOTO-KNIAT"	wł. ST. KNIAT absolw. Wyższej Szkoły Graficznej w Wiedniu	Centrala 27 Grudnia 5 Filia Fr. Ratajczaka 16	3157
Futra	Własna Pracownia W. Wiśniewski	ul. Nowa 7	1725
Godła-Litery	Bracia Głęboccy	Poznań, ul. Kozia 18	5639
Instrumenty Muzyczne	RADIO, Gramofony, Płyty Dom muzyczny Lira	Podgórna 14	5063
Kawa-Herbata	W. KUJAWA i SYN	Franciszka Ratajczaka 34	3221 2512
Klisze Drukarskie	wykonuje CYNKOGRAFIA Zakład Chemigraficzny	Długa 11	3749
Książki	Nowe — Używane Kupisz - Sprzedasz najkorzystniej Księgarnia-Antykwariat F. Czekalski	Pl. Św. Krzyski 4	3546
Kwiaty Sztuczne	Fabryka Skład J. Walczak	Wrocławska 29	5865 5226
Łóżka Metalowe	Meble lakierowane Tapczany — Materace spręż. Asygn. Kredyt Sprzęt Domowy	św. Marcin 9/10	2552
Makulatury	Skup starego papieru F-a M. Kubicki	ul. Estkowskiego 1 narożnik Szyperskiej	5696
Maszyny Remington	do pisania do liczenia WAGI Warsztat reperac. Block-Brun	Plac Wolności 11 pod filarami	1052
Meble-Kryształy	Dom Okazyjnego Kupna Ł. Janiak	Świętosławska 10 dawniej Jezuicka	1729
Modne Artykuły Damskie	Ostatnie Nowości Kałamajski	Pl. Wolności 6	2135
Mody Męskie i Damskie	L. Graczyk	Fr. Ratajczaka 39	1128
Obrączki Ślubne	oraz wszelką biżuterię najtaniej poleca A. Prante	św. Marcin 56 własna pracownia Fr. Ratajczaka 9	1964
Ogłoszenia	dla wszystkich gazet w całej Polsce i zagranicą po ściśle orygin. cenach bez nadwyżki przyjmuje Biuro Ogłoszeń J. Jagielski	św. Marcin 58	4104
Okucia	do drzwi, okien, pieców, mebli, sprzęty kuchenne, wszelkie wyroby żelazne St. Wewiór	Św. Marcin 27	3431
Paramenty Kościelne	Chorągwie Sztandary J. Gramlewicz	właśc. J. Pielatowska Al. Marcinkowsk. 17a lp.	0000
Parasole	Laski — Walizki Torebki Damskie Poznański Dom Parasoli	M. Drozdowska św. Marcin 22	2225
Pończochy-Rękawiczki	Wielki Wybór Kałamajski	Pl. Wolności 6	2135
Pralnie	Pralnia Chemiczna Farbiarnia Parowa Barwa-Kałamajski	Czyści chemicznie i farbuje najlepiej	2135
Przeprowadzki-Transporty	C. Hartwig S. A.	Towarowa 15/20	4271
Radio	Zakł. Radiotechniczne, Fotograficzne Elektryczne, Gramofony i Płyty „Emka"	wł. M. Włodarczak Wrocławska 30	3683
Samochody	Nowe - Używane Warsztaty Mechaniczne Garaże - Fabr. karoserii Brzeskiauto S. A.	Dąbrowskiego 29	6323 6365
		Oddz. Jak. Wujka 8	7060
Skóry	Przybory Obuwnicze St. Kycler i Ska	Wielka 9 św. Marcin 33	3755 5398
Sportowe Artykuły	„Ka-De-Ha" Harcerska Spółdzielnia	Podgórna 10	2127
Tapety	Ceraty-Chodniki Linoleum-Dywany Nowy Dom Tapet	L. Bronikowski, M. Strugała Stary Rynek 62	2317
Zegarmistrzostwo	Złotnictwo Jubilerstwo W. Mayer wł. L. Nalaskowski	Nowa 11	1844

Radioaparaty i wszystkie inne na długie raty *Radiomechanika* Św. Marcin 25 **1238**

3 kremy

Każda skóra, stosownie do swoich właściwości, wymaga innego kremu do pielęgnacji. Sucha i więdnąca wymaga nasycania łagodnym **CRÈME NEUTRE.** Cerę tłustą, błyszczącą należy nacierać kremem beztłuszczowym **SETA.** Cerze normalnej odpowiada krem pośredni, półtłusty **VIRGINIA,** odżywczy i udelikatniający. Ustalenie właściwości cery i wybór odpowiedniego kremu jest podstawowym warunkiem pielęgnacji skóry twarzy.

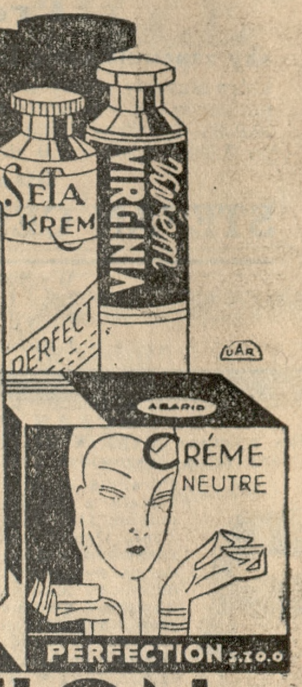

PERFECTION

Dnia 1 października 1937 r.
w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 7
telefon nr. 75-58
otworzyliśmy
przedsiębiorstwo samochodowe
i prowadzimy
Przedstawicielstwa samochodów
Warsztaty mechaniczne
Stację obsługi
Garaże

AUTO-SERVICE

Lech Paul, Józef Wegner i S-ka

ng 50 924

KTO ZWYCIĘŻY...??? TY? CZY PRZESLADUJĄCY CIĘ PECH?

TYLKO TY ZWYCIĘŻYSZ...!!!!!!!!

zwracając się do fenomenalnego Jasnowidza Psychologa Prof. Vichara uznanego przez najwyższe sfery naukowe, związki zawodowych metapsychików świata, lekarzy, profesorów psychologii itp., za jedynego fenomena jasnowidza doby obecnej. Prof. Vichara nie tylko, że odgaduje i odkrywa najzawilsze sprawy, lecz posiada ogromnie rozwiniętą siłą sugestywną; zatem daje każdemu możność materializować swe myśli oraz zdobycia trwałej miłości pożądanej osoby, odgaduje przeszłość, zestawia horoskopy, analizy grafologiczne, astrologczne, wykrywa kradzieże, zakopane skarby, odnajduje zaginione osoby, oraz określa choroby. Poprawę materialną również możesz uzyskać przez loterie, jeżeli posiadasz szczęście do gry. Prof. VICHARA wybierze każdemu pod gwarancją szczęśliwy numer losu, aby tym samym przekonać o prawdziwości swych nieomylnych przepowiedni — co może jest najważniejsze dla osób grających. Koniecznie potrzebne jest podać dzień, miesiąc, rok urodzenia oraz załączyć jeden złoty znaczkami na porto. Na często spotykane zapytania P. T. Klienteli wyjaśnia się, że Prof. VICHARA jest wyznania katolickiego. Adresować: **PROF. VICHARA, Kraków, Skrytka 567.**

n 51 049

Tapety
Ceraty
gładkie, adamaszkowe meblowe, wózkowe, obrusy
Dywany
Chodniki, Dywaniki z linoleum, bouclé, ceratowe i pluszowe
Linoleum
podłogowe i stołowe
Kokosowe
chodniki i wycieraczki
Zb. Waligórski
Poznań Pocztowa 31 — Bydgoszcz Gdańska 12
Przyjmuje się asygnaty „Kredyt"

Pg 33 452-39,160

NOWOCZESNE PIECE

ciągłego palenia
systemu amerykańskiego

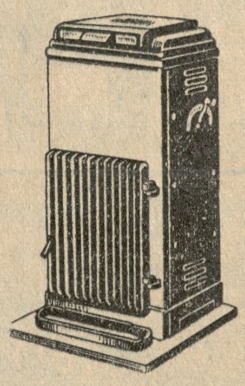

dostarcza: Wyrób krajowy

Specjalny Skład:
pieców kąpiel. węgl. i gazowych, wanien, umywalek, klozetów. **Rur gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych.**

Lisiewicz i Ska
Sp. z o. o.
Poznań, ul. Żydowska 2/3

Pg 33 597-40,90

Młocarnie

Lanz'a 60"×22" i 67"×24", prasa do słomy po gruntownym remoncie. Młocarnie motorowe, traktory i motory Deutz, Diesel oraz na benzynę. Sita do młocarń z blachy dziurkowanej każdy rozmiar na zamówienie poleca

Markowski, Poznań
Jasna 16.

Pg 33 454-39,151

Wieloletnie przedsiębiorstwo handlowe poszukuje

poważnego finansisty

chrześcijanina, dla rozszerzenia jednego z działów towarowych. Zapewniony udział w interesie oraz może być i współpraca. Oferty tylko od bezpośrednio zainteresowanych składać sub „Poważny Handel" Biuro Ogłoszeń Pietraszek, Warszawa, Marszałkowska 115.

ng 50 672

FUTRA

Gotowe i na Miarę
poszycia i modernizacje
pod fachowem kierownictwem

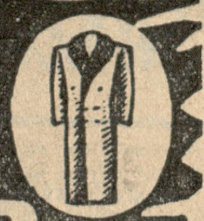

EDMUND RYCHTER
POZNAŃ - FR. RATAJCZAKA 2
WROCŁAWSKA 15 — WROCŁAWSKA 14
OSTRÓW (Wlkp.)

Poznań
Sew. Mielżyńskiego 21
telefon 31-41 — Konto P. K. O. 212475
ng 51350/1

Wydzierżawię
skład 2 pokoje i kuchnię
nadający się na każdą branżę.
Zgłoszenia **W. Wawrzyniak**
Staszica 1. zg 27 9 3

FABRYKA W WARSZAWIE
ng 51 080

Ja jestem najtańszą praczką -

gdyż skracam czas prania i zaledwie za kilka groszy pracuję przez całą noc, usuwając w prosty i nieszkodliwy sposób brud z namoczonej bielizny. Kto mnie stosuje jest bardzo zadowolony

Henko do moczenia bielizny i zmiękczania wody

1.78/339 Sprzedaż tylko w paczkach. — Wystrzegać się naśladownictw!

Pg 33 529-P. 745

PRYWATNE DOKSZTAŁCAJĄCE KURSY

„WIEDZA"

Kraków, ul. Pierackiego 14

przygotowują na lekcjach zbiorowych w Krakowie, oraz **w drodze korespondencji, za pomocą zupełnie nowo opracowanych skryptów,** programów i miesięcznych tematów, do:

1) egzaminu dojrzałości gimn. starego typu,
2) egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego nowego ustroju,
3) z zakresu I i II klasy gimn. nowego ustroju,
4) egzaminu z 7-miu klas szkoły powszechnej.

Uwaga! Uczniowie kursów korespond. otrzymują co miesiąc tematy z 6-ciu głównych przedmiotów do opracowania. Nadto obowiązkowe egzaminy badają 3 razy w ciągu roku szkolnego postępy uczniów. Pg 31 101-70,165

Wykładają wybitne siły fachowe.

Sprzedawców

na nowoczesny i praktyczny szybkospinacz pasów uprzęży, różnych obić i materiałów, do zastosowania w przemyśle, rzemiośle i rolnictwie, **poszukują Zakłady Przemysłowe.** Oferty do Biura Ogłoszeń „PAR", Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod „40-62". Pg 33 574-40,62

Czyń to w każdą dziecko

w KOLEKTURZE

DZIERŻANOWSKIEGO

Centrala: Warszawa, Nowy Świat 64
Oddział: Gniezno, Chrobrego 2

TAM ZAWSZE PADA WIELE WYGRANYCH!

Pg 33 404-62,580

Licytacja nieruchomości

Dnia 27 października rb. odbędzie się w Sądzie Grodzkim w Chodzieży licytacja nieruchomości w Chodzieży, składającej się z parceli 2540 m² i domu mieszkalnego. Całość oszacowano na zł 23.388,—. Cena wywołania wynosi zł 17.541,15, kaucja zł 2.339,—. Możliwość przejęcia pożyczki hipotecznej na dogodnych warunkach.

Do licytacji należy przedłożyć zezwolenie Starostwa i Województwa na kupno nieruchomości.

Informacyj udziela

Bank Gospodarstwa Krajowego
Oddział w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 6.
ng 50 525/6

KUPUJ tylko w firmie

B. OKOPIŃSKA - Poznań, ulica Pocztowa 1

Pończochy - Rękawiczki - Swetry - Trykotaże - Płótna - Bieliznę - Wełnę - Nici.

Bo tam — ceny najniższe — a wybór największy!

zg 27992

AGENTA

przedstawiciela na Poznań, dobrze zaprowadzonego **poszukuje poważny młyn handlowy.** Wyczerpujące oferty tylko fachowców prosimy kierować pod „797" do Biura Ogłoszeń „PAR", Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.

Pg 33 555-64,116

Poważne i dobrze zaprowadzone przedsiębiorstwo w Poznaniu poszukuje w celu rozszerzenia produkcji

wspólnika z 30-50000 zł

z osobistym udziałem lub bez. Zgłoszenia uprasza się nadsyłać do Kuriera Poznańskiego **zg 27980**

Zarząd Miejski w Toruniu ogłasza

KONKURS

na kontraktowe stanowisko

inżyniera elektryka sieciowego

w Elektrowni Miejskiej w Toruniu. Wymagany dyplom inżyniera elektryka polskiej uczelni. Wynagrodzenie w/g. grupy VII a ustawy uposażeniowej, obowiązującej pracowników samorządowych.

Podania wraz z dokumentami oraz własnoręcznym szczegółowym życiorysem należy składać w Wydziale Ogólnym Zarządu Miejskiego w Toruniu do dnia 25. 10. 1937 r. dg 24 684

Prezydent Miasta: (—) Raszeja.

Towarzystwo Wyścigów Konnych Ziem Zachodnich T. z. urządza w czwartek, 14 października rb. o godz. 11-tej na torze wyścigowym **w Poznaniu-Ławicy**

LICYTACJĘ

koni, znajdujących się w treningu, oraz ogierów i klaczy stadnych.

Pokaz koni sprzedawanych, odbędzie się w paddock'u o godz. 11-tej rano. Licytacja odbywać się będzie od godz. 11.45. Dojazd autobusem od Mostu Teatralnego o godz. **10,45.**

zg 27 997

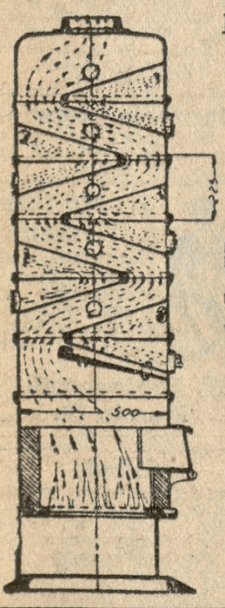

Nadzwyczaj ekonomiczne żeliwne

PIECE CYRKULACYJNE

do ogrzewania hal warsztatowych i innych większych pomieszczeń

„WIEPOFANA"

Wielkopolska Odlewnia Fabryka Narzędzi i Maszyn Spółka Akcyjna w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81 Tel. 61-56

68 LICYTACJA

buhajów rozpłodowych

odbędzie się **w środę, dnia 27 października 1937 r.** na terenie Targów Poznańskich w Poznaniu. Otwarcie wystawy o godz. 8, początek licytacji o godz. 11-tej. Drogą licytacji sprzedanych będzie około 30 buhajów z pierwszorzędnych obór zarodowych. Katalog otrzymać można w Sekretariacie Związku lub w dniu licytacji na miejscu. ng 51 054

Wielkopolski Związek Hodowców Bydła Nizinnego czarno-białego, Poznań, Mickiewicza 33.

Dnia 16. 10. 1937 w Sądzie Grodzkim w Grudziądzu odbędzie się

licytacja nieruchomości

położonej w Grudziądzu przy ul. Wybickiego 25, oznaczonej hipotecznie Grudziądz, tom XI, wykaz 465, składającej się z czterech budynków mieszkalnych 2-piętrowych. Roczny dochód brutto zł 10.000,—. Wartość szacunkowa zł 80.000,—. Cena wywołania zł 60.000,— Dogodne warunki spłaty hipotek. Bliższe informacje **ad Ludwik Echaust, Poznań, ul. 27 Grudnia 4.** ng 50 913

WYŚCIGI KONNE Z TOTALIZATOREM *NA TORZE W ŁAWICY*

ostatnie 3 dni 10, 13, 17

Początek gonitw o godz. 13,30. Dojazd Autobusami P. K. E. od Mostu Teatralnego

dg 24687

PŁASZCZE damskie własna wytwórnia **FUTRA** zawsze najtaniej **Władysław Reichelt** Poznań Stary Rynek 63

Pg 21 286/7-38,144/15/24

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tym 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 025, d 1611 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11,10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10.45.

1. DOMY - PARCELE

Parcele
Sołacz Winiary tanio. Telefon 77-21. zdg 22 322

Okazja
willa z komfortem, 7 pokoi, ogród 6 letni 2507 m² blisko Poznania, piękne położenie, tuż pod lasem, tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 30 315

Willkę
czteropokojowa ogrodem. Gensler, Kopczyńskiego 63a. zdg 31 082

Parcelę
sprzedam gotówką blisko Grunwaldzkiej, przystanek tramwajowy, kanalizacja, światło. Adres wskaże Kurier Pozn. zdg 31 224

Kamienice
domy, nowowybudowany, komfortem, folwarki, gospodarstwa wszelkiego rodzaju sprzedaje korzystnie Lubiewski, Toruń — Wielkie Garbary 8.
Pg 33 507-64,115

Kamienica
przy Hetmańskiej, dochód 9.500 cena 84.000, wpłaty 35.000
Karalus,
Poznań, Marszałka Focha 25. zdg 32 186

Okazja!
Nieruchomość 5 mórg stawu rybnego, ogród sprzedam. Cena — 6 000,—. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 31 673

Willę
7 pokoi — solidnie budowana — centralne ogrzewanie przy tramwaju sprzedam. Wiadomość Poznań, telefon 24-49. zdg 32 358

Sprzedam
willę bezpodatkową, blisko Poznania. Oferty Kurier Poznański zdg 31 357

Kamienica
4 piętrowa, 1 skład, 15 000 amortyzacji, wolna od podatku, cena według ugody. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 31 576

Dom
przy ulicy Ogrodowej sprzedam cena 150 000,— Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurier Poznański zdg 32 684

Kamienicę
centrum składy przynosi 22 000, cena 170 000,— wpłaty 80 000,— sprzedam zamienię na mniejszą lub willę z dopłatą. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 671

Parcela
ogród, Puszczykowo, Lipowa 5, blisko dworca. zdg 32 517

Domek
Puszczykowo — ogrodem sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 32 740

Kupię
domek, willkę w Poznaniu wpłacę 6 tys., mogę dać również parcelę (ogród) przy Alei Wielkopolskiej. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 566

Kamienic, will, domków
wielki wybór polecam również
poszukuję
informacji udzielam bezpłatnie
Nowak
święty Marcin 22. zdg 32 561

Kamienica
nowobudowana 8 000,— dochodu, 72 000, wpłaty 50 000,—
Kamienica
pierwszorzędna 4 400,— dochodu, wpłaty 30 000,—
Kamienica
nowobudowana 1 200,— dochodu, 11 000,— wpłaty 7 000,— wiele innych
Kamienic
polecam
Nowak
Poznań, święty Marcin 22.
zdg 32 559

Kamienicę
trzypiętrową osiem trzypokojowych sprzeda spiesznie gotówką Wilczyńska, Bydgoszcz, Chłopickiego 3. zdg 32 550

Kamienica
nowa dochód 8 600.— cena 68 000 Oferty Kurier Poznański
zdg 32 600

Kupię
parcele 300—1000 mtr. Oferty proszę cena Kurier Poznański
zdg 32 599

Kamienica
komfortowa cena 110 000, wpłaty 50 000.— Oferty Kurier Poznański zdg 32 596

Plac budowlany
przy Ostroroga nar. Marcelińskiej sprzedam. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 591

Okazja
nieruchomość przemysłowo-handlowa, mieszkaniowa 1000 m² — śródmieście Poznania, wartości 75 tysięcy, sprzedam idealną połowę za 35 tysięcy. Potrzeba 28 tysięcy gotówki. Zamiast gotówki, przejmę willę z ogrodem. — Oferty „Par", Poznań pod „809"
Pg 33 596-64,118

Parcelę
budowlaną kupię dzielnicy willowej. Pilne dokładne oferty podaniem metrów kwadratowych, ceny Kurier Poznański zdg 32 590

Dom ze składem
w Swarzędzu, 5 pokoi i kuchnia, pralnia, chlewy, ogródek, woda i gaz na sprzedaż. Cena 8 000.— zł gotówką. Oferty Kurier Poznański zdg 31 114

Dom
8 lokatorów, ogrodem, nadający na fabrykę. Oferty Kurier Poznański zdg 32 739

Kamienica
nowa, komfortowa 70.000, wpłaty 45.000 Nowakowski, Wielkie Garbary 48. zdg 32 691

Sołaczu
willa dwumieszkaniowa wpłata 18 000,— i nowa czteromieszkaniowa tanio spiesznie. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 434

2 parcele - ogrody
opłotowane, dziesięcioletnie drzewa owoc., urządzenie wodociąg., 8 minut Puszczykówka tuż nad Wartą. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 487

Sprzedam
parcele budowl. blisko Al. Wielkopolskiej. Wały Wazów 15, — m. 5. zdg 32 495

Parcel
budowlanych największy wybór, najtaniej „Osadopol", Poznań — Rzeczypospolitej 9.
zdg 32 990-91

Domek
5 pokoi, kuchnia, śpiżarnia przedsionek, szopy, około ¼ morgi ogrodu w Śmiglu przy ruchliwej ulicy Kilińskiego 7 sprzedam za gotówkę 6 500.— zł. Dr Zenkteler Mickiewicza 6. ng 51 171/2

Parcela
750 m² Poznań-Główna ul. Spokojna, tanio na sprzedaż. Zgłoszenia ul. Składowa 4, m 3, tel. 34-51. zdg 32 117-18

Dom
nowy, skład, dochód 1.800,— sprzedam, wpłaty 12.000, bez długu, właściciel peryferie. Oferty Kurier Poznański zdg 32 154-5

Dom
II piętrowy, czynszowy sprzedam z powodu wyjazdu. Zgłoszenia Maria Króczyńska, Środa, Wrzesińska 18. n 51 043

Kamienicę
nową komfortową (centrum Łazarza), dochód 10 900 śpiesznie sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 33 236

Dom
z placem budowlanym 450 m² w Orlowie Morskim korzystnie — sprzedam. Zgłoszenia Ekspozytura Kuriera Pozn., Gdynia
ng 50 774a

Willa
dwumieszkaniowa, bezpodatkowa, komfort, wpłaty 13.000, kamienica trzypiętrowa, niewykończona 26.000,— Łazarzu, właściciela. — Oferty Kurier Poznański
zdg 33 035

Kamienicę
nową sprzedam, wpłaty 45 000, amortyzacji 15 000, donosi 6 500. Piotrowski, Wysoka 12 (przy kościele marcińskim). zdg 32 920

Kamienicę
bez stempla komfortową sprzedam natychmiast, czynsz 10 500, amortyzacja, wpłaty 60 tys. Zgłoszenia proszę tylko kupujących do Kuriera Poznańskiego zdg 33 439

Ul. Grodziska
parcela 1017 m² sprzedam. Kraszewskiego 4, m. 9. zdg 33 201

Sprzedam
korzystnie mój nie wykończony dom Poznań, cztery kontygnacje Oferty Kurier Poznański
zdg 33 298

Kupię
dom Poznaniu, wpłata 12 000.—. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 195

Dom
nowy donosi 1 680, cena 15 000,— Poznań, Debiec, Olchowa 7.
zdg 33 106

Kamienica dwupiętrowa nowobudowana
6 000,— dochodu 55 000,— wpłaty 35 000.— wiele innych
polecam — Nowak,
święty Marcin 22. zdg 33 355

Kamienica
II piętrowa, Wildzie, z ogrodem sprzedam tanio z powodu wyjazdu. Tuchlinowicz, Fabryczna nr 12. zdg 33 336

Blisko śródmieścia
na cel wychowawczy poszukuje w dzierżawę
willę
najmniej 10 pokojowa wzgl. mieszkanie z ogrodem. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 260

Poszukuję
zdolnego pomocnika zegarmistrzowskiego na stałą posadę od zaraz. Józef Kliks, zegarmistrz-jubiler, Gdynia, Pl. Kaszubski 3 telefon 23-33, ng 50 789

Parcelę
dobrze położoną na Jeżycach sprzedam korzystnie. Adres Kurier Poznański zdg 33 363

2. PIENIĄDZ

Przedsiębiorstwo
przemysłowe dobrze rozwijające się poszukuje wspólnika, gotówką 6—8 tysięcy. Celem powiększenia. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 31 302

10 000,— do 20 000,—
poszukuję na I hipotekę dobrze procentującej się kamienicy. — Oferty Kurier Poznański
zdg 31 813

Akcje
Bank Związku Spółek Zarobkowych, Cegielski, Maj i inne kupię. Dobrucki, Warszawa, Alberta 12 — 9. ng 51 071

Tylko chrześcijaninowi sprzedam
wytwórnię serów
Poznaniu kompletnie urządzoną firma wyrobiona, pierwszorzędnie prosperująca za 6 000 zł. Leonardi, św. Marcin 72. ng 50-931

Restauracja
dobrze rozwijającą się poszukuje czynnego wspólnika, gotówką 8—10 tysięcy. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 106

Zbożowiec
z kapitałem do 15 000,— obejmie kierownicze stanowisko ewentl. proszę o inne propozycje. Oferty Kurier Poznański zdg 32 634

Sprzedam udział
nominalnej wartości 30 000,— zł na bardzo korzystnych warunkach w aptecznem przedsiębiorstwie przemysłowym, handlowym Zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego pod zdg 32 613

Procesy
sprawy większe, poważne przeprowadzam finansuję. Oferty Kurier Poznański zdg 32 604

10 000,—
do otwarcia bardzo dobrego interesu zwrot kapitału w roku. Pani (a) z pracą lub bez chętnie z Małopolski. Oferty Kurier Poznański zdg 32 201

Akcje
lombardu w Warszawie i stanowisko w Zarządzie z dużą pensją odstąpię. Warszawa, Mokotowska 39, Winkler.
Pg 33 408-62,567

Sprzedam
list hipoteczny na nowy dom 10 tys. zł w zł płatne 5 lat. Adres wskaże Kurier Poznański
zdg 32 441

15 000,—
I hipoteka, nowy dom Poznaniu, spiesznie procent według ugody. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 823

Gotówkę
ulokuje interesie domu, parceli. Oferty Kurier Poznański
zdg 33 294

Kupię
pożyczki inwestycyjne o seriach całych i pół-seriach wzgl. najmniej 10 nr. kolej. I i II emisji. Oferty Kurier Poznański
zdg 33 326

Wspólnika
do fabrykacji monopolowego artykułu na całą Polskę, zaprowadzonego, duże zyski, gotówką 20 000. Śpieszne oferty Kurier Poznański zdg 36 412

3. LETNISKA I UZDROWISKA

Miłowody
leczą nerwy, serce. Informacje: Administracja Miłowody, — p. Oborniki, Wlkp. Ng 48 830

Las — łąka Wulff
miejsce odpoczynkowe, idylicznie położone, dobre odżywianie, otwarte latem i zimą, 5 minut koleją z Bydgoszczy. G. Dietz — Bydgoszcz, Gdańska 90.
ng 51 241

4. OSOBISTE

Gorsety Biustonosze
poleca
Pracownia Gorsetów „Wanda"
Leontyna Sychowska, Ratajczaka 27
zdg 33 314

W sprawach reklamy
korzystaj z pomocy Wydziału Propagandy Kuriera Poznańskiego zdg 29 003

Za
utrzymanie pomoże w gospodarstwie uczenica szkoły zdobniczej w Poznaniu. Referencje inż. Zofia Martynowska, telefon 57-27.
zdg 32 539

Masaże
wykonuje w domu i poza dom. H. Giernatowska, dyplm. specj. Szkolna 13, m. 5. zdg 32 392

Trwałą ondulację
już od 4 zł. wykonuje najlepiej Wroniecka 6/8. zdg 31 734

Obiady
domowe 0,80. Wielka 16, I piętro
zdg 32 645

W. B.
Proszę odebrać list Poznań 1. — Poste restante W. D.
zdg 32 426

Na
poczekaniu zjesz smaczny posiłek w Śniadalni Sobczyńskiego, Ratajczaka 2. zdg 31 885-6

Gorsety
biustonosze Jaśkowiakowej tylko Aleje Marcinkowskiego 16 — Telefon 29-84. zdg 32 771-2

Swetrów
wszelkich haftów, monogramów, wyuczam. Sosińska, Kwiatowa 13 m. 7. zdg 32 995

Cztery
złote trwała ondulacja. Masztalarska 7 a. zdg 32 972

Damskie
wykwintne krawiectwo miarowe. Wrocławska 19.
Gałązka
zdg 33 428

Najtrudniejsze
sprawy wyświetla znane powszechnie Biuro Detektywów „Oko". Stary Rynek 71/72. istnieje od 1920. zdg 33 064

Nieomylnie
przepowiadam sprawy życiowe. Sellima, Półwiejska 21 — 12. — front. zdg 33 135

Płaszcze
kostiumy, futra wykonuje szybko solidnie. Ceny umiarkowane. Nicowanie przyjmuje także. Franciszek Kycia, Romana Szymańskiego 8, m. 11. Uwaga na firmę.
zdg 33 111

Za
długi mojej żony Władysławy z domu Szubert nie odpowiadam. Szymczak Stanisław, Kochanowskiego 23. zdg 33 237

Najtrwalsze
pończochy, rękawiczki.
Wykwintna
bielizna jedwabna.
Najmodniejsze
apaszki-kołnierzyki.
Wełny
na swetry najtaniej
„Ewa"
Focha 60. zdg 33 171

6. OŻENKI

Dyrektor dóbr
kawaler, lat 44 z dochodem miesięcznie ca 600 zł, pozna celem ożenku panią, miłą, inteligentną, lubiącą wieś, brunetkę z majątkiem do lat 35. Oferty zdecydowanych pań do Kuriera Pozn.
zdg 30 125

Bogate
Amerykanki z dolarami. Kilka tysięcy kamienicznych pań z posagiem od 1 000—500 000.— Niezliczone zastępy panów na różnych stanowiskach poleca Najstarsze Biuro Matrymonialne „Głos Serca", Stanisławów, Słowackiego 20. Podać dane z wymaganiami załączywszy złoty znaczkami. Wysyłamy adresy i fotografie. ng 49 473

Dyrektor Banku
zamożny właściciel nieruchomości na zapewnionym stanowisku kawaler szuka również niezależnej, przystojnej, sympatycznej osoby w wieku około 35 lat w celu ożenku. Bezdzietna wdowa nie wykluczona. Łask. zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego
zdg 32 110

Kawaler
lat 31, przystojny szatyn, posiadający cośkolwiek gotówki — i urządzenie mieszk. na pokój i kuchnię poślubi pannę - wdówkę przystojną do lat 35 z gotówką. Bliższe dane do Kuriera Poznańskiego zdg 32 360

Największy
wybór zamożnych pań, panów — stanowiskach. Dyskrecja zapewniona. Biuro matrymonialne, — Pocztowa 23 — 6. zdg 32 180

Kawaler
lat 32, wysoki szatyn dobrej prezencji bez nałogów, dzielny kupiec, właściciel nieruchomości — oraz posiada 8 000,— zł gotówki wżeni się w interes zaprowadzony, przedsiębiorstwo lub majątek ziemski. Panie traktując rzecz poważnie zechcą łaskawie zgłosić się Kurier Poznański zdg 31 870. Pośrednicy zawodowi wykluczeni

Zapoznania
matrymonialne dyskretnie ułatwia:
„Sfinks"
Poznań, Kantaka 9. zdg 33 353

Kawaler
lat 46, na stanowisku etatowym, dysponujący większą gotówką — przystojny, solidny, pragnie poślubić pannę lub wdówkę inteligentną, przystojną, dobrze sytuowaną. Łaskawe zgłoszenia Kurier Poznański ng 51 324

Kawaler
33 bez nałogów kupiec gotówką poślubi solidną, 4—5 tysięcy potrzebne. Oferty Kurier Poznański zdg 33 284

Panna
dobrego domu mająca 3 tys. zł pozna urzędnika stałej posadzie od 30—40 lat celu matrymonialnym. Oferty Kurier Poznański
zdg 32 099

Szukam
żony wiejskiej nie bogatej. Oferty Kurier Poznański zdg 32 122

Poślubię
inteligentną, miłego usposobienia dobrze zbudowaną, średniego wzrostu, ładną brunetkę, blondynkę, posiadającą 5—6 tys. gotówki w wieku 28—35, urzędnik państwowy na stanowisku, dobrego charakteru. Panie kochające przyrodę proszę o oferty do Kuriera Poznańskiego pod
zdg 31 190

Dla
córki panny lat 30, przystojnej, wykształconej zawodowo 15 000,— poszukuję męża, lekarza dentysty uprawnionego, innym zawodem. Oferty Kurier Poznański
zdg 32 409

Kawaler
przystojny wysoki brunet lat 36 posiadający nieruchomość wartości 60 000,— zł zawód kupiec poszukuje panny z odpowiednim majątkim. Cel matrymonialny. Biura pośrednicze wykluczone. Oferty Kurier Poznański
zdg 32 592

Panna
przystojna, inteligentna w średnim wieku, samodzielna, niezależna, pozna pana kulturalnego na stanowisku. Cel matrymonialny. Oferty Kurier Poznański
zdg 33 026

Przystojna
szuka miłego towarzysza życia. Oferty Kurier Poznański
zdg 32 751

Wdowa
po urzędniku, szuka męża towarzysza dalszych dni życia, stęskniona w samotności, religijna, wesołego usposobienia. Oferty poważnych panów. Kurier Pozn.
zdg 32 769

Właściciel młyna
walcowego wartości 180 tys., kawaler lat 30, szuka żony, panny z gotówką 50 tys. Pośrednicy wykluczeni. Poważne zgłoszenia Kurier Poznański ng 51 537

Subtelna
skromna wykształceniem mieszkaniem, domatorka, pozna inteligenta, wdowca 50 — 60. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 738

Córka
panienka lat 25, przystojna, wykształcona, dobrze wychowana, otrzyma kompletną wyprawę, cośkolwiek gotówki, poszukuje urzędnika na dobrym stanowisku. Cel matrymonialny. Oferty Kurier Poznański zdg 33 386

Z braku
znajomości poszukuje towarzysza życia, ciemnoblondynka lat 40, pos. 7 500,— i nieruchomość na prowincji. Panowie dobrego charakteru na stałym stanowisku raczą nieanonimowe zgłoszenia nadesłać do Kuriera Poznańskiego
zdg 33 385

Kawaler
lat 32, rządca gosp. na stałej posadzie pozna pannę miłego usposobienia, nie małego wzrostu, od lat 22—30. Cel matrymonialny. Łaskawe zgłoszenia wraz z fotografią, którą się pod słowem honoru zwraca do Kuriera Poznańskiego zdg 33 384. Pośrednictwo krewnych mile widziane. Anonimy do kosza.

Która
z szlachetnych pań, nawiąże znajomość w celu matrymonialnym z 29 letnim, kawalerem inteligentnym, przystojnym, średnim wykształceniem na wskroś uczciwym i prawym bez nałogów lecz bezrobotnym, dla wspólnego dobra umożliwi poszukanie pracy wzgl. z gotówką celem założenia interesu. Rzecz traktuje bardzo poważnie. Oferty Kurier Poznański zdg 32 442

Kawaler
lat 33, dobrej powierzchowności, inteligentny, prowadzący 9 lat przedsiębiorstwo autobusowe, dalej koncesja, pozna celem szybkiego ożenku odpowiednią pannę do lat 30. Posag pożądany dla spłaty. Poważne wyczerpujące zgłoszenia: Łęczyca, skrzynka pocztowa 16. zdg 32 401

Znane
z olbrzymiego doboru pań — panów, najpoważniejsze biuro
Echo
ułatwia zapoznanie najszybciej. Poznań, św. Marcin 57, telefon 50-30. Prospekty darmo.
zdg 32 904

Kawaler
lat 33, kier. szk. 8 kl., przystojny, dobrze sytuowany pragnie poznać zgrabną, dobrej prezencji panią lat 20—26, niezależną materialnie. Cel matrymonialny. — Oferty z fotografią — stuprocentowe zaufanie Kurier Poznański
zdg 33 325

Milutka
właścicielka domu, pozna dżentelmena powyżej lat 33. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 809

Przystojna
bezdzietna wdówka, lat średnich, gotówką 60 000 wyjdzie za odpowiedniego. „Wanda", Rom. Szymańskiego 4 — 5.
zdg 32 875

Kawaler
obuwnik szuka żony do lat 30. — Oferty Kurier Poznański
zdg 32 975

Fryzjer
religijny, samodzielny, lat 27, posiada majątku 5 000 (prowincja), szuka uczciwej żony. Oferty Kurier Poznański ng 51 363/4

Kawaler
31, przystojny mechanik, dobrej posadzie z mieszkaniem, Poznań, szuka żony do 28, z posagiem do uruchomienia warsztatu. Oferty Kurier Poznański zdg 33 234

Przystojna
elegancka brunetka, posiadająca dom wartości 75 tys. bez długu, piękne pięciopokojowe mieszkanie w Poznaniu, zapozna szlachetnego, religijnego na odpowiednim stanowisku, cel matrymonialny, od 35—60 lat. Wdowcy niewykluczeni. Oferty Kurier Poznański zdg 33 213

Kawaler
samodzielny, przystojny, kupiec, lat 31, gotówką, otrzymujący spadek, pragnie poznać miłą, religijną, niezależną panienkę lub wżeni się w przedsiębiorstwo — w celu matrymonialnym. Fotografia pożądana. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurier Pozn.
ng 50 405

Kawaler
lat 30, na stanowisku pragnie poznać pannę do lat 25, gotówką 2—3 tysięcy, cel matrymonialny. Oferty fotografią Kurier Poznański zdg 32 897

Wdowa
lat 48, krawcowa, wyjdzie za mąż za emeryta lub inwalidę do lat 65. Oferty Kurier Pozn.
zdg 33 248

Kawaler
kulturalny, niebiedny kupiec, poślubiłby stosowną panią do lat 36, posiadającą gotówkę lub interes. Poważne oferty Kurier Poznański zdg 33 320

Za
mąż wyjdzie blondynka za urzędnika na stanowisku. Oferty Kurier Poznański zdg 33 400

Kupiec
przystojny kawaler, lat 28, niezależny, poślubi pannę inteligentną posażną. Oferty Kurier Pozn.
zdg 33 282

Kawaler
kupiec, lat 28, przystojny, posiadający dwa przedsiębiorstwa w Poznaniu, poszukuje żony inteligentnej. Oferty Kurier Pozn.
zdg 33 283

7. SPRZEDAŻE

Meble
wszelkiego rodzaju. Sosiński, ul. Woźna 10. zdg 22 501

Przedstawicielstwo
poważnej fabryki chemicznej, z samochodem i towarem, dobrze zaprowadzone odstąpię. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 24 591

Wózki
dziecięce, lalczyne, wybór tanio. Trąbczyńska, Pierackiego 11, — podwórze, „Kredyt". zdg 28 568

Mleczarnia
parowa, w dużej wsi, położenie dobre, okolica mleczna, okazały budynek, obszerne chlewy — ogród, zaraz do sprzedania. — Oferty Kurier Poznański
zdg 30 651

Restauracja - kawiarnia
40 lat istniejąca, centrum, pewna egzystencja. Oferty Kurier Poznański zdg 31 641

Nowości sezonu!
Krawaty, Bielizna, Swetry, Trykotaże, Pończochy, Rękawiczki, Szale. Największy wybór. Najniższe ceny. Asygnaty Kredyt.
W. Trojanowski
Marcin 18.
Pg 33 568-40,52

Skład
radiowy: przyborów elektrycznych oraz sprzętów kuchennych porcelany i szkła od zaraz na sprzedaż. Skład jest obszerny, dobrze zaprowadzony w powiat. mieście w Pozn. od 15 lat, do objęcia potrzeba 15 tysięcy złotych. Zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego zdg 31 110

Skład
kolonialny rynek miasto powiatowe z powodu objęcia innego interesu korzystnie sprzedam. Poznań, ul. Sielska 20, m. 3.
zdg 33 315

NAJWIĘKSZA FABRYKA WYKWINTNEJ ODZIEŻY
W. KONKIEWICZ
POZNAŃ - STARY RYNEK 8.
poleca: PŁASZCZE - UBRANIA - MUNDURKI SZKOLNE
znane z doskonałego kroju, trwałego materiału i przystępnej ceny.
Modne wełny na ubrania i płaszcze. Olbrzymi wybór.

Magiel
sklep kolonialny, zaraz sprzedaż Łazarz. Oferty Kurier Pozn. zdg 31 259

Kolonialkę
z mieszkaniem dobrze zaprowadzoną sprzedam, powód choroba. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 31 323

Pianina
Fortepiany niezrównanej jakości poleca T. Betting i S-ka, fabryka fortepianów Leszno Wlkp. Cenniki, katalogi na żądanie. Ng 49 839

Rzeźnictwo
domem lub bez tanio sprzedam. Müller, Leszno. ng 50 837

Młyn
wodno-motorowy, 5 tonn z gospodarstwem wolnym na sprzedaż. Agentura Kuriera Pozn. — Gniezno 1299. ng 50 726

Chcesz korzystnie kupić
Meble
być zadowolony z obsługi to z całym zaufaniem na Jezuicką 10 (Świętosławska). Asygnaty Kredyt
„Dom Okazyjnego Kupna"
Pg 29 733-3 567

Wielki wybór
Kryształów
różnych innych drobiazgów najniższe ceny tylko Jezuicka 10 (Świętosławska). — Asygnaty „Kredyt"
„Dom Okazyjnego Kupna"
Pg 29 734-3 568

Maszyny
do pisania nowe i używane z gwarancją. — Skóra i S-ka, Poznań — Aleje Marcinkowskiego 23. ng 49 446

Parcela
w pobliżu hippodromu około 900 metrów kwadratowych korzystnie. Telefon 46-10. dg 24 657

Płaszcz
mundur podoficer. Focha 95, — m. 1. zdg 32 038

Mundur
podchorążego. Dąbrowskiego 5, m. 3. zdg 32 052

Motor
25 KM. na gaz ssany, org. Hile w ruchu sprzedam zaraz. Agentura Kuriera Poznańskiego. — Września, pod 186. ng 50 881

Kolonialkę
towarem, magiel tanio sprzedam Adres Kurier Pozn. zdg 32 028

Pianino
używane marki
„Arnold Fibiger"
sprzeda korzystnie Centralny Magazyn Pianin, Poznań, Pierackiego 11. Ng 50 392

Sprzedaż — Naprawa
montownia piór — wszelkich systemów piór wiecznych ołówków automatycznych. Naprawa natychmiast w firmie Józef Czosnowski, spec. skład papieru, Poznań — Fr. Ratajczaka 2.
dg 24 339

Bechsteina
fortepian, piękny i bardzo dobrze utrzymany, instrument naprawdę okazyjny poleca
Centralny Magazyn Pianin,
Poznań, Pierackiego 11.
Ng 50 391

Wyprawkę
oraz wanienkę niemowlęcą — płaszcz damski tanio. Kwiatowa 10 — 13. zdg 32 644

Sprzedam
komplet lamp Philipsa i głośnikową do czterolampowego odbiornika bateryjnego. Oferty Kurier Poznański zdg 32 640

Materiały Bielskie
GEYER
ubraniowe, płaszczowe najkorzystniej
św. Marcin 18
narożnik Ratajczaka — Asygnaty „Kredyt". Pg 29 747-29,747

Lunetę
astronomiczną tanio sprzedam. Promienista 42, m. 3 przy Chociszewskiego między 5—6.
zdg 32 638

Klubowy
garnitur stół dobrym stanie tanio sprzedam. Szamarzewskiego 24, m. 13. zdg 23 518

Restauracja
dobrze zaprowadzona całkowite urządzenie na sprzedaż, powód choroba. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 519

Tapczany
materace, leżanki wprost tapicerni Jarowski, Wielkie Garbary 23 narożnik Dominikańskiej (dawniej Kramarska). zdg 32 379

Nowości!
Guziki, klamry, broszki, paski, bransolety, korale oraz
wszelkie dodatki krawieckie
najtaniej
Andrzejewski,
Szkolna 13. dg 24 383

Kapelusze
damskie welourowe, filcowe, aksamitne, żałobne najtaniej
Malczewski,
Szkolna 13. Matejki 1.
Ng 49 408

Biedermayer
salonik różowy 9 sztuk korzystnie Prusa 6, m. 7, od poniedziałku 10—12. zdg 32 551

Dogę
sprzedam. Szyperska 3 — 13.
zdg 32 547

Maszyny
do pisania — „Continental" triumf techniki Przedstawicielstwo
Przygodzki, Hampel i Ska
Poznań, Br. Pierackiego 18, telefon 21-24. ng 49 970

Skład
papieru, tytoniu zaprowadzony, dobry punkt. Adres Kurier Poznański zdg 32 542

Chevrolet
ciężarowy 1½ tonny dobrym stanie sprzedam. Zgłoszenia Piekary 12, m. 3, telefon 12-60 tylko 10—11. zdg 32 541

Futro
damskie prawdziwy seal bisam powodu wyjazdu sprzedam. Adres Kurier Poznański zdg 32 621

Futro
czarne długie tanio. Wyspiańskiego 15 — 12. zdg 32 616

20,— zł frak
dobrym stanie mały rozmiar. — Katarzyński, Ratajczaka 10.
zdg 32 589

Winogradach
40 000 cegły i 150 ctr. gaszonego wapna korzystnie Lejowa, skład dodatków Stary Rynek 44, I. wejście ulicy Woźnej. zdg 32 577

Futra
wszelkiego rodzaju wykonuje w własnej pracowni pierwszorzędnie, solidnie Stale wielki wybór gotowych futer oraz skórek od najtańszych do najwykwintniejszych. Przyjmuje skóry do garbowania i farbowania.
Lehmann
Poznań, Wrocławska 18, telefon 22-95. Rok zał. 1875. „Asygnaty Kredyt". Pg 29 744-36,23

Wilka
ślicznego ¾ rasy bardzo ostrego. Kręta 7, m. 4. zdg 33 379

Regały
szafy oszklone, różne długości, urządzenia składowe każdej branży używane. Mickiewicza 15.
zdg 33 190

Dywan
3×4 w dobrym stanie. Kręta 7 m. 4. zdg 33 378

Frak
i płaszcz damski korzystnie. Górna Wilda 45 — 5. zdg 33 450

Kożuch
do samochodu nowy sprzedam. — Piekary 26 — 2. zdg 33 410

Kolonialka
magiel z powodu wyjazdu korzystnie zaraz na sprzedaż. Oferty Kurier Pozn.z dg 33 409

Pierze - Puch
pierzyny 29,—
poduszki 5,—
spody 18,50 kołdry 9,50
Bielizna pościelowa Emkap
M. Mielcarek,
Wrocławska 30. — Oczyszczalnia pierza. ng 49 733

Świeczniki
stylowe
Kryształy
okazyjnie. „Lamus", Strzelecka 1.
Pg 29 737-37.33

„Meble W. Paetz"
Najnowocześniejsze wzory niskie ceny Poznań, Wrocławska 15. Coroczna wystawa na Targach Międzynarodowych.
Ng 48 796

Drzewka owocowe
jabłonie, grusze, orzechy i około 7 tysięcy sztuk czereśni alejowych tanio poleca St. Dulat. — Wolsztyn. dg 24 646

Sypialnie
polerowane
jadalnie
najnowsze fasony
gabinety
stylowe — kuchnie najtaniej
Hala Mebli
Wrocławska 38. Dogodne warunki. „Asygnaty" Kredyt.
Pg 33 546-58 70

Sypialnia
mahoniowa, stołowy, męski buduar, pianino Cocke tanio. Małeckiego 25, m. 3. zdg 31 989

Najtaniej kupisz
Meble
tylko w firmie
Meble Okazja Marcin
74. Asygnaty Kredyt.
zdg 31 965

Tapczany
wielki wybór.
Leżanki
najtaniej asygnaty kredyt.
Marcin 74
zdg 31 964

Resztówka
120 mórg buraczanej ziemi, staw rybny, łąka duży sad owocowy, budynki murowane, dwór 9 pokoi przy szosie, 2 km od miasta powiatowego na Pomorzu. Inwentarze nadkompletne, cena 55 000,— Oferty Kurier Poznański
zdg 32 121

Gabinet lek.-dentystyczny
zaprowadzony sprzedam na korzystnych warunkach. Oferty Kurier Poznański zdg 31 971

Karakuły
prawie nowe, obszerne, okazyjnie Ratajczaka 11a, trzecie wejście, m. 68. zdg 32 712

Fortepian
Bechstein, okazyjnie na sprzedaż. Aleje Pułaskiego 4, od 12 do 4. zdg 32 760

Futro
tchórze kołnierz wydra. Wielkie Garbary 14 — 4. zdg 32 437

Kloc
rzeźnicki, umywalka. Woźna 1, restauracja. zdg 32 454

Cukiernicy!
Piecyk gazowy do pieczenia marcepanów sprzedam korzystnie. — Młyńska 12 a — 6. zdg 32 488

Repozytoria
bufety, stoły sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 32 491

ukaże się w grudniu 1937
w nakładzie 130 tysięcy egz.
i będzie skutecznym środkiem reklamy
zg 1268 dla chrześcijańskiego handlu, przemysłu i rzemiosła

Harmonium
12 registrowe najlepszej marki korzystnie. Poplińskich 1 — 5.
zdg 32 166

Praga „Piccolo"
otwarta w bardzo dobrym stanie (po remoncie) na sprzedaż za 1 600,—. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 172

Kolonialka
dobrze prosperująca, ruchliwa ulica. Adres Kurier Poznański
zdg 32 351

Winorośla
szlachetne owocujące, dwuletnie 1,25, morele, brzoskwinie, inne drzewka 2,— złote. Sprzedawcy poszukiwani. Zakrzewski, Warszawa, Marszałkowska 79 — 38.
Pg 33 401-62,560

Do sprzedania
dwie działki 26 ha i 27 ha na Wołyniu. Bliższe informacje: W. Paczoski, Warszawa, Filtrowa 83 m. 15, telefon 913-17, lub L. Paczoski, Łuck, Łakowa 19.
ng 50 671

Piece
kuchenki, kaflowe przenośne najtaniej Milich, Dolna Wilda 49.
zd 31 979

Dla emeryta
skład towarów krótkich, bielizny mieszkaniem, obok Parku Wilsona sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 32 714

Mundurki Płaszczyki Fartuszki
poleca
M. Malinowski
Fabryka konfekcji damskiej — Poznań Stary Rynek 57.
Przyjmuje Asygnaty „Kredyt".
dg 24 603

Okazja
kredens, tapczan, biurko, szafy, 2 lustra, marmurowa deska, 2 metrowe. Marcinkowskiego 18—6.
zdg 32 698

Maszynę
do pisania tanio. Poznańska 21, m. 20. zdg 32 767

Skład
kolonialny, delikatesów, z mieszkaniem, zaprowadzony z powodu wyjazdu sprzedam tanio. — Oferty do Kuriera Pozn.
zdg 32 704

Seter
irlandzki piękny pierwsze pole sprzedam w dobre ręce. Ul. Zielona 7, m. 13. zdg 32 482

Skład
kapeluszy damskich korzystnie sprzedam, niska dzierżawa. Zgłoszenia Kurier Poznański
zdg 32 481

Księgarnia - drukarnia introligatornia
skład papieru, interes pierwszorzędny, 35 lat jednych rękach, rynku mieście powiatowym, na wykup towaru w interesie 10 000 zł, wykup maszyn i towaru drukarni 5 000,— zł wydzierżawi właściciel bez odstępnego, kaucji (powód starość) dzierżawa interesu 80,— drukarni 50,— Zgłoszenia Otręba, Jarocin, Kilińskiego 2. zdg 32 407

Pinczerki
(karlatowe) na sprzedaż. Oferty Kurier Poznański zdg 32 410

Futro
(oposy) męskie Focha 29 — 22.
zdg 33 407

Skład
papieru tytoniu sprzedam. Adres wskaże Kurier Pozn. zdg 33 374

Tylko znawca i artysta z
„Arnolda Fibigera"
dziś korzysta. Kalisz, Szopena 9. — Przedstawicielstwo:
Centralny Magazyn Pianin,
Poznań, Pierackiego 11. Niskie ceny, dogodne spłaty. Ng 50 366

Kuchnie
nowoczesne najkorzystniej poleca wytwórnia białych mebli. Grobla 18, podwórze. zdg 32 316

Ubrania
smokingowe, wizytowe, kurtka sealowa. Stary Rynek 6 — 9.
zdg 32 321

Zegarek
złoty, Morado, okazyjnie. Młyńska 12a, m. 5. zdg 32 728

Brylant
½ karat sprzedam. Młyńska 12a, m. 5. zdg 32 721

Modne
Kapelusze Koszule Krawaty
tanio. M. Paszek, Poznań, Wrocławska 30. zdg 33 001

Meble
poleca tanio. J. Stepkowski, ul. Szewska 2. zdg 32 855

Pierwszorzędne
urządzenie kolonialne. Adres Kurier Poznański zdg 32 777

Gramofon
na sprzedaż. Polna 19 — 13.
zdg 32 778

Pianino
czarne sprzedam korzystnie. — Garncarska 3, m. 8. zdg 32 906

Okazje
Pianina — August Förster — Zimmermann — inne korzystnie
Drygas,
3 Maja 4 — naprawy, strojenia
zdg 32 835

Patefon
tanio sprzedam. Krauthofera 2a, m. 2. zdg 32 817

Imadło
do rur (Rohrbock) 4 cale. Zgłoszenia Podgórna 2a, m. 6.
zdg 32 819

Radio
3 lampkowe. Półwiejska 8, drogeria. zdg 32 840

Skład
delikatesów bezkonkurencyjny — okazyjnie sprzedam. Adres Kurier Poznański zdg 32 791

Drogeria
dobrze prosperująca w mieście powiatowym, przy ruchliwej ulicy, od zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego
zdg 32 860

Platforma
w dobrym stanie. Tylne Chwaliszewo 22. zdg 32 976

Tatra
Regina i inne doskonałe maszyny — na spłatę — najtaniej u Fligierskiego, Poznań, św. Marcina 23.
zdg 28 619-20

Sypialnia
mahoniowa, cała polerowana, — solidne wykonanie 635,— Woźna 16. zdg 33 345

Płaszcze, Futra, Kostiumy
damskie, wytworne fasony do największych rozmiarów — swetry — garsonki poranniki, płaszcze szkolne kostiumy narciarskie korzystnie
Dzikowski,
Stary Rynek 49, Leszno, Rynek 6 „Asygnaty Kredyt".
Pg 29 738 9-36,12

Jadalnię
używaną z kanapą bardzo tanio sprzedam. Kwiatowa 10 stolarnia. zdg 32 794

Kurtkę
średnią figurę, piżmowce 65 zł. sprzedam. Piekary 8 — 11.
zdg 33 292

Klubowy
garnitur, skóra, tanio. Sewerynа Mielżyńskiego 28 — 5.
zdg 33 300

Dziczki
jabłoni i grusz silne, zdrowe — sprzedaje — maj. Bławaty, p. Strzelno, telefon 77. zdg 33 324

Piękny makasowy
gabinet
gabinet, solidne wykonanie okazyjnie. Woźna 16. zdg 33 351

Kompletna
sypialnia 275
kuchnia, tapczany, leżanki, oddzielne biurka, stoły, krzesła, szafy, łóżka, najkorzystniej poleca
Woźna 16.
zdg 33 349

Magle
nowoczesne, elektryczne, ręczne oraz domowe magle — prasownie nagrodzone złotymi medalami dostarcza Fabryka Magli, M. Jankowiak, Poznań Starołęka — telefon 19-47. dg 24 253-4

1 200 samochodów
rozebranych używane części podwozia mleczarskie, opony najtaniej w firmie Autoskład, Poznań Dąbrowskiego 89, telefon 46-74. d24 255-6

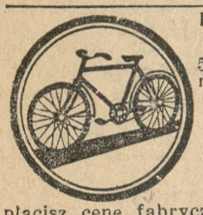

Kupując
Rower
5-letnia gwarancja
Poznańskiej wytwórni rowerów
płacisz cenę fabryczną. Bracia
Nowaczyk,
Poznań Górna Wilda 30. Przyjmujemy asygnaty Kredyt. ng 49 448/9

Restaurację
centrum korzystnie sprzedam. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 377

Futro
nowe Łaza z Stablewskiego 15—3 zdg 33 176

Kawiarnię
bezkonkurencyjną, bilardy, dancing, mieszkaniem, tanio. Oferty Krier Pozn. zdg 33 249

Pierzynę
sprzedam. Adres Kurier Pozn. zdg 33 246

Wózek
dziecięcy sprzedam. Szamarzewskiego 13/15, m. 34. zdg 33 243

Radio-
Superheterodyna, nowoczesne — zmienny — tanio sprzedam ewtl. zamiana Uniwersalny. Pocztowa 16, Drózdzewski. zdg 33 043

Półwiejska 3
A. Benenowski

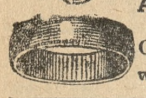

Obrączki olbrzymi wybór. dg 24 075/6

Powozy
4 osobowa karetka i 2 półkryte eleganckie na gumach. Poznań, Różana 18 — 3. zdg 32 826/7

Piekarnia
mechaniczna blisko rynku za zgodą gospodarza na sprzedaż 15 tys. Oferty Kurier Poznański zdg 32 567/8

Płaszcze
damskie — futra — mundurki gimnazjalne przoduja elegancją, cenami najniższemi
wprost
tylko z
fabryki Wildowa - Syn
Wodna 1,
Specjalny dział miarowy. Asygnaty kredytowe. ng 49 346/7

Traktor
Fordson z pługiem Olivera do użytku tanio sprzedam. Środa, Szosa Kórnicka 2. zdg 31 601/2

Okazja
Jadalnia
orzechowa, nowoczesna, kompletna 410,— Woźna 16. zdg 33 342

Przedsiębiorstwo węglowe
centrum Bydgoszczy, istniejące od 10 lat, bezkonkurencyjne, z powodu choroby korzystnie sprzedam, J. Matuszyński, Bydgoszcz, Gdańska 121. ng 51 100

Kryształy
rzeźby, rogi rogaczy, obrazy, samowar sprzedam. Różana 22, — m. 4. zdg 33 360

Okazyjnie
gabinet
męski nowoczesny 425,— Woźna 16. zdg 33 354

Welourowe
Kapelusze
Bielizna
Pończochy
Rękawiczki

Pulowery — Krawaty najkorzystniej
„Svenda"
Stary Rynek 65. N 50 304-5

Meble
kupuje się najtaniej u
Bakosia, Stary Rynek 51
zdg 31 172/3

Posiadłość
nadającą się na każdy interes w dużej wsi sprzedam. Zgłoszenia Stanisław Zborowski, Kaźmierz Pozn. ng 51 369/70

Restaurację
w ruchliwym miejscu z powodu objęcia innego interesu sprzedam. 1000 zł. Adres Kurier Poznański zdg 33 008-9

Materace
tapczany, garnitury klubowe najtańsze wprost pracownia Wielkie Garbary 18, narożnik. Woźnej — suterena. zdg 33 044-5

Szczęśliwe
obrączki ślubne, szwajcarskie zegarki od 15.— zł poleca Chwiłkowski, Bazar, Poznań, Nowa 8. zdg 33 114/15

Pakownia
manekiny, piec stalopalny, szkła dekoracyjne, kraty, św. Marcin 56 — 20. zdg 33 169/1

Futro
damskie nowoczesne. Dominikańska 1 — 7. zdg 33 232

Antyki
salony, sekretery, szafy, komody, lustra. Dominikańska 1. zdg 33 233

Futro
męskie. Półwiejska 35 — 4. zdg 32 901

Rower
damski. Woźna 13 — 9. zdg 32 956

Skład
towarów krótkich urządzeniem, towarem powodu choroby sprzedam 1 200 zł. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 992

Wełniane
Skarpety — Pończochy
poleca „Pracownia Pończoch". — Poznań, Raczyńskich 11, m. 2. zdg 32 961

Mieszarka
do mięsa, ciasta. Przewoźniak, Grochowe Łąki 7. zdg 32 966

Zakopane
Krzeptówki 304 kawiarnia — restauracja z ogrodem, cena 13 000 do sprzedania. n 51 356

Rower
męski półbalon nowy tanio. — Dr. Urbanowska 1, bl. V, m. 4. zdg 32 918

Okno
kastowe, nowe szybami 108×197 cm. Plac Sapieżyński 11, m. 7. zdg 32 917

Tapczany
fotele, leżanki gwarantowanej jakości najkorzystniej u fachowca. Wrocławska 14. zdg 32 900

Restaurację
centrum, salka, mieszkanie, koncesja, tanio sprzedam. Adres Kurier Poznański zdg 32 988

Płaszcz
zimowy męski, mała figura, damski 44.—

Elektrolux
sprzedam. Kantaka 2, m. 6. zdg 32 960

Ziemniaki
jadalne najprzedniejsze gatunki poleca na zimę „Lech" Bukowska 35. zdg 32 958

Tania
sprzedaż Szkła — Porcelany — Fajansu. Wroniecka 24. zdg 33 084

Sybirskie
popielice podpinka dobrym stanie sprzedam, oglądać 1—5. Dąbrowskiego 57 — 4. zdg 33 086

Pianino
czarne sprzedam. Skarbowa 8 — 11. zdg 33 096

Skład wódek
wódek tytoni, papierosów, papieru, galanterii, istniejący 19 lat, świetnie prosperujący, niska dzierżawa z mieszkaniem sprzedam. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 127

Ciężarówkę
marki Chevrolet czterocylindrową po generalnym remoncie bardzo dobrym stanie natychmiast sprzedam gotówką. Zgłoszenia Placzek, Leszno, Karasia. ng 50 842

Kodeks
postępowania cywilnego i egzekucyjnego z komentarzami oraz wzory razem 5 tomów okazyjnie sprzedam. Zgłoszenia Agentura Kuriera Poznańskiego, Kępno. ng 51 431

Kasę
National korzystnie sprzedam. — Zgłoszenia agentura Kuriera Poznańskiego, Leszno. ng 50 840

Oddam
4 pokojowe mieszkanie komfortowe z meblami lub częściowo, obejrzeć można w niedzielę, 10 bm. od godziny 16—20. Patr. Jackowskiego 43, m. 6. zdg 33 216

Wanna
kąpielowa cynkowa. Wskaże Kurier Pozn. zdg 33 256

Okazyjnie
sprzeda lisa kuśnierz, Kozia 21, m. 7. zdg 33 311

Świeczki choinkowe
komplet Philipsa 16 sztuk 16 zł Szamotulska 74, koniec ul. Szamarzewskiego. zdg 33 303

Byliny
Sortyment: 10 sztuk 4 zł; 15 sztuk 5.50.
Szparagi
karpy dwuletnie: śnieżna głowa, 100 sztuk 4, zł; 1000 sztuk 35 zł.
Dalie kłącze
sztuka: 50 gr, najnowsze 1 zł. Ogrodnictwo Buszewo, p. Lubosina, powiat Szamotuły. zdg 33 291

Expresso
parzenia kawy 15 l., bilard aut. Małeckiego 11 — 3. zdg 33 153

Biurko
antyk orzechowe rzeźbione, kilim 2×3, krajobraz tanio. Prądzyńskiego 13 — 11. zdg 33 226

Salon
reprezentacyjny, kominek fortepian, Dominikańska 1. zdg 33 231

Szafy
amerykańskie żaluzyjne.
Szafy
żelazne, biurka.
Jadalnie
dębowe, nowoczesne.
Gabinety
pianina, dywany, Dominikańska zdg 33 230

Kawiarnię
centrum z wyszynkiem, dobrze zaprowadzoną sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 33 224

Wilk
rasowy bardzo ostry na sprzedaż. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 33 227

Fortepian
w dobrym stanie sprzedam. Kolejowa 17, m. 1. zdg 33 107

Maszynę
szycia. Długa 10, m. 5a. zdg 33 365

Skład
spożywczy, dobrze zaprowadzony mieszkaniem, maglem. Adres Kurier Poznański zdg 33 371

Skład
kolonialny, mieszkanie, dobra egzystencja, niema rzeźnika ani piekarza. Zborowski, Półwiejska 28, powód wyjazd. zdg 33 372

Lampy
elektryczne stylowe najtaniej — wytwórni. Masztalarska 7. zdg 33 398

Kanapka
salonowa 20 zł. Woźna 10, skład mebli. zdg 33 266

Obróbki drzewnej
fabrykę nowoczesne maszyny sprzedam nieruchomości lub bez. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 329

Platforma
reczna. Drukarnia, Dąbrowskiego 58. zdg 33 178

Skład
warzywa mieszkaniem 8 lat w jednych rękach sprzedam. Poznań, Fabryczna 41. zdg 33 180

Radio
nowoczesne (zmienny) firany, kapa luksus. Pocztowa 21 — 1. zdg 33 192

Parasole
torebki damskie, teki, walizki, wielki wybór. Sobaszkiewicz, Poznań, Stary Rynek 54, własna pracownia. zdg 33 272

Torebki
damskie, parasole, teki, walizki, przybory siodlarskie. Ceny najniższe. Sobaszkiewicz, Poznań, Stary Rynek 54. zdg 33 273

Futro
męskie nercnurmel kołnierz wydra węgierska. Zakład krawiecki, Różana 12, suteryna. zdg 33 182

Urządzenia
składowe każdej branży lustra, magiel, krzesła, stoły, kasa National, gablotki. Dąbrowskiego 94 zdg 33 186

Fryzjernię
nowoczesną mieszkaniem tanio. Focha 54. zdg 33 174

Kolonialkę
zaprowadzoną mieszkaniem tanio sprzedam Focha 128. zdg 33 170

Jadalnia
dębowa, bufet, kredens, stół, 6 krzeseł, zegar „Beckera" korzystnie na sprzedaż. Dominikańska 3, m. 1. zdg 33 415

Futra
gotowe i na miarę oraz modernizacja futer wykonuje we własnej pracowni, wykonanie solidne, wielki wybór wszelkich skórek.
Ceny bezkonkurencyjne.
Specjalny Magazyn Futer
St. Piotrowski
Szkolna 9. dg 24 691/2

Rzeźnickie
maszyny kuter, wilk, jak nowe korzystnie. Oferty Kurier Poznański zdg 33 413

8. LICYTACJE

Sala licytacyjna
Wroniecka 6/8
sprzedaje
okazyjnie
sypialnie, kuchnie
jadalnie
salony, umywalnie,
tapczany
szafy, kanapy, biurka. zdg 33 212

10. MAJĄTKI

Resztówkę lub młyn
przy wpłacie 15—20 000,— zaraz kupię. Warunek przyzwoite mieszkanie. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurier Poznański zdg 32 636

Majątek
450 mórg pszennej, pałac 15 pokojowy komfort, kompletne inwentarze, wpłaty 30.000 zł, reszta amortyzacja, oraz wiele innych korzystnych obiektów poleca — „Agraria", Bydgoszcz, Pomorska 22, mieszk. 3. zdg 33 327

11. KUPNA

„Occasion"
Kupuje starą biżuterię, złoto, srebro, brylanty, korale. Franszczyński, Aleje Marcinkowskiego 23. zdg 22 371

Kupię
rower reklamówkę, trzykołowy. Oferty cena Kurier Poznański zdg 31 485

Dywan
większy lub mały. Oferty Kurier Poznański ng 50 906

Kupuje — sprzedaje
maszyny do szycia piece westfalskie, meble, inne rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2. Pg 29 711

Kupię
okazyjnie samochód osoby marki „D. R. W. — Front". Oferty z podaniem ceny, ogólnego stanu, typu, przejechanych kilometrów itd., kierować pod „Samochód" do Biura Ogłoszeń „Promień", Łódź, Andrzeja 2. ng 51 322

Garderobę
używaną, inne przedmioty kupuje Dom Komisowy, Ratajczaka 32. zdg 32 258

Sztychy
obrazy, porcelanę, meble, broń, srebro, złoto, wszelkie starożytności kupuje „Lamus", Strzelecka 1 Pg 29 726-33.76.

Dywan
duży kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 32 182

Kupię
używany buldog Lanz, młocarnię parową lub motorową wymagające naprawy oraz tokarnię do metalu toczenia 2 mtr. Sprzedam lub zamienię „Pulsometer", pompę parową do wody, rura ssąca 3", nadająca się do cegielni itp. do wypompowania wody z dołów Oferty Urbański, Świecichowa, pow. Leszno. zdg 31 743

Młyn
5—20 ton. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 492

Balans - Presse
i piec żelazny kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 32 685

Jadalnię
jasną najchętniej czeczotową kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 32 675

Lalę
duża dobrym stanie kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 32 398

Dubeltówkę i sztucer
tylko pierwszorzędną broń kupię podać dokładny opis cenę. Oferty Kurier Poznański zdg 32 429

Kupię
skład kolonialny, dobrym punkcie. Pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurier Pozn. zdg 32 851

Meble
używane, garderobę, inne rzeczy kupuje Komis, Woźna 9. zdg 32 719/20

Kupię
wynalazek opatentowany. Ofertę i odpis opisu wynalazku do Kuriera Poznańskiego zdg 32 964

Singerkę
damską okrągłe czołenko kupię. Oferty do Kuriera Poznańskiego zdg 33 014

Samochody używane
kupuję — magazynuję — przyjmuję do komisowej sprzedaży. — Wł. Maciejewski, Grunwaldzka nr 16. zdg 32 894

Ciężarówkę
krytą używaną 2 tony kupię. — Bekon, Wielka 20, tel. 25—55. Tg 21 666

Pianino
znanej marki kupię. Zgłoszenia Kurier Poznański ng 50 841

Maszynę
do cięcia papieru kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 33 275

Kolonialkę
lub kawiarenkę, wpłaty 3.000 kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 33 309

Dubeltówkę
bezkurkową 16 w dobrym stanie z futerałem kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 33 194

Foksterriera
młodego kupię. Szelągowska 55. zdg 33 146

Taśmówkę
ręczną do drzewa używaną, lecz dobrym stanie kupię. C. Bauer, Małe Garbary 9, Poznań. zdg 33 113

2 opony
samochodowe 750×130 używane, lecz w dobrym stanie kupię. — Zgłoszenia z ceną do Kuriera Poznańskiego zdg 33 339

Futro
dobrym stanie kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 33 330

Motor Diesla
używany w dobrym stanie ropa 25 KM. kupię gotówką. Śpieszne oferty Lisiecki, Gąsawa. zdg 33 321

Samochód
na 1½ tony z platformą około 3 m kupię, w dobrym stanie. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 185

Gabinet
męski używany. Oferty Kurier Poznański zdg 33 403

12. DO WYNAJĘCIA

2—4
pokojowe. Puszczykowo, Lipowa 5, blisko dworca. zdg 30 439

2—3
pokojowe mieszkanie wygodami. Żabikowo, Pierackiego 8. zdg 30 547

4
słoneczne, olbrzymi taras I ptr. bezpodatkowe. Focha 128. zdg 30 723

Dwupokojowe
komfortowe, bezpodatkowe. Chełmońskiego 5, portier. zdg 30 792

Pięciopokojowe
odnowione, komfort III p. Chełmońskiego 9. zdg 31 433

Skład
z dwoma pokojami 2 × 2 pokoje Hetmańska 22, stróż. zdg 32 056

Czteropokojowe
wraz z ogrodem w willi, ulica Słowackiego 47. Informacje — mieszkanie 1, parter. zdg 31 555

Przecznica 3
6 pokoi, centr. etażowe, wysoki parter, ogród, odnowione. zdg 31 828

4 pokojowe mieszkanie
komfortowe, centralne ogrzewanie, dom ogrodowy, I piętro, Słowackiego 18. Zgłoszenia Niegolewskich 4, m. 7. Pg 33 536-40,7

Tanio
5 pokojowe komfortowe mieszkanie z 2 morgowym ogrodem (ca 120 drzew owocowych) w Żabikowie przy ulicy Marsz. Piłsudskiego, 2 minuty od stacji Luboń do wynajęcia od 1 listopada 1937 r. Oferty Kurier Poznański dg 24 653

Pokój
z kuchnią od gospodarza (willa). Aleja Hetmańska 20, m. 1. zdg 32 082

5
wzgl. 8 pokojowe I p. idealne dla lekarza. Dąbrowskiego 69, stróż. zdg 32 367

Dwupokojowe
Marynarska 9. zdg 32 359

Opera
dwupokojowe bez komfortu, parter, bezdzietnemu urzędnikowi. — Oferty Kurier Pozn. zdg 32 357

Jasna
10 czteropokojowe wielkopańskie odnowione, parkiety, holl, przedogródek, Stróż, Jasna 9, podwórze. zdg 32 114

Pięciopokojowe
ul. Słowackiego 37, II ptr. zdrg 32 696

2 pokoje
kuchnią Główna 60 — 6. Wiadomość tam. zdg 32 664

Dwa
pokoje biurowe i
siedmiopokojowe
komfortowe mieszkanie ewentl. biura z centralnym ogrzewaniem pierwszorzędne położenie śródmieścia. Zgłoszenia Ratajczaka 31 — 5, telefon 53-61. zdg 32 663

5
pokojowe komfortowe, willa, piękny ogród ewentl. garaż pobliżu Teatru. Oferty Kurier Poznański zdg 32 660

Trzypokojowe
Hetmańska 1, zł 65,— zdg 32 651

Czteropokojowe
Wielka 9. zdg 32 650

Trzypokojowe
Focha 126, grudnia. zdg 32 648

Trzypokojowe
centrum II piętro zaraz. Informacje Administracja, Dąbrowskiego 33. zdg 32 501

Czteropokojowe
komfortowe Wielkie Garbary 34, II, piętro zaraz. Informacje Administracja, Dąbrowskiego 33, — garaże. zdg 32 503

Trzeciego Maja
Czteropokojowe
pierwsze piętro
Pięciopokojowe
wysoki parter na biura
„Rex"
Trzeciego Maja 5. zdg 32 513

4 pokojowe
mieszkanie z przynależnościami III piętro przy Rynku Jeżyckim od 1. 11. wolne. Oferty Kurier Poznański zdg 32 515

Mieszkanie
pokój kuchnia wprost od gospodyni. Zgłoszenia Wielkie Garbary 23, m. 3. zdg 32 378

Pięciopokojowe
garaż. Kossaka 2. Informacje portier. zdg 32 574

Pięciopokojowe
remontowane, słoneczne, piece, Chełmońskiego 8. zdg 32 572

Czteropokojowe
komfortowe, balkon, ogród 80,— złotych. Adres Kurier Poznański zdg 32 544

Mickiewicza
pięciopokojowe, parter, centralne ogrzewanie, gospodarz. Oferty Kurier Poznański zdg 32 532

Pięciopokojowe tanio
odnowione piece, pierwsze piętro Park Wilsona, Wyspiańskiego 15 m. 12, gospodarz. zdg 32 617

Czteropokojowe
słoneczne, pierwsze piętro. Wszystkich Świętych 3, stróżka. zdg 32 265

Dwupokojowe
łazienka, bezpodatkowe od gospodarza. Grodziska 26. zdg 32 330

2
pokoje z kuchnią. Wzlotowa 10, przy lotnisku. zdg 32 354

Dwa
pokoje komfortowe. Chełmońskiego 5, portier. zdg 32 716

Dwa
pokoje. Dolna Wilda 4, administrator Bibrowicz. zd 32 715

4 pokojowe
6 pokojowe
mieszkanie z komfortem, zaraz tanio do wynajęcia. Ul. Niegolewskich 12. zdg 32 697

Czteropokojowe
Sołacz, słoneczne, bezpodatkowe. Informacje Działyńskich 2 — 8.

2
kuchnia, próżny duży pokój. — Grodziska 39 — 4. zdg 32 433

Pięciopokojowe
100,— Grunwaldzka 5. zdg 32 476

2 duże pokoje
kuchnia, oficyna I piętro. Działyńskich 2. Wiadomość m. 5. zdg 32 486

4 pokojowe
willi Podkomorskiej 6 od 1 listopada. Informacje Kasztelańska 28, I piętro. zdg 32 497

Czteropokojowe
komfort słoneczne I piętro pobliżu Parku Wilsona od 1. grudnia miesięczny 100,— zł. Oferty Kurier Poznański zdg 32 386

Siedmiopokojowa
komfortowa willa, centralne piece. Osiedle Grunwaldzkie, telefon 52-05. zdg 32 849

3
pokoje komfort. Dębiec, ulica Jaśminowa 6, przy Świerczewskiej. zd 32 803

Próżny
duży biuro, mieszkanie lub przedsiębiorstwo. St. Rynek 89 — 1. zdg 32 841

Skład
z mieszkaniem (pokój z kuchnią) komfortowe, odstąpię. Prusa 15, m. 1. zdg 32 846

Czteropokojowe
pełnokomfortowe, obszerne, słoneczne, bezpodatkowe zaraz. — Słowackiego 30. zdg 32 831

2
pokoje kuchnia wygodami, wydzierżawię. Poznań, obok Obornickiej, Michałowska 2. zdg 32 874

2 pokoje
kuchnia. Puszczykowo, Źródlana nr 8. zdg 32 876

2—3
pokoje kuchnią. Aleja Za Cytadelą 28. zdg 24 988

Dwupokojowe
przynależnościami, balkon, I ptr Grochowska 9. zdg 33 033

3
pokojowe z meblami śródmieście do objęcia od 1. 11. 37. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 32 508/9

Pokój
z kuchnią wynajmę. Dębiec, ul. Brzozowa 17. Zgłoszenia ul. Krakowska 10. zdg 32 385

Dwupokojowe
Sielska 45, m. 7. zdg 32 722/3

Dwupokojowe
kuchnia, bezpodatkowe wynajmę Górczyn, X. Logi 17, m. 5. zdg 32 773-4

Dwupokojowe
kuchnia, łazienka, bezpodatkowe do wydzierżawienia. Czynsz 51,— Kaucja 360,— Dozorca Szamarzewskiego 56 zdg 32 884-5

Jednopokojowe
kuchnia, bezpodatkowe do wydzierżawienia. Czynsz 35,— kaucja 252,— Dozorca, Szamarzewskiego 56. zdg 32 886-7

Mieszkanie
pokój kuchnia dzierżawa rok z góry. Poznań, Koronkarska 12. zdg 33 092/3

Trzypokojowe
centrum, wolne. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 33 021

3 pokojowe
komfortowe z centr. od zaraz. — Łazarz, Aleja Hetmańska 44. zdg 33 012

Wilda
przystanek tramwaj. Traugutta, 3-pokojowe z łazienką itd. III p. 60,— zł mies., kaucja 300.—. Pośrednicy wykluczeni. Informacje Górna Wilda 122, biuro, między 8 a 4-tą. zdg 33 002

Trzypokojowe
Stary Rynek 44, wolne. Zgłoszenia św. Marcin 5 m. 8. zdg 33 003

3 pokojowe
komfortowe wysoki parter od 1. 11. pewnemu płatnikowi odstąpię. Kobusiński, Niegolewskich 6, — m. 3. zdg 33 004

Trzypokojowe
II piętro. Marcina 15, stróż. zdg 32 878

Pięciopokojowe
słoneczne zaraz. Pocztowa 28. zdg 32 926

Dwupokojowe
50,— Jeżyce, trzypokojowe 75,— Niegolewskich, Matejki — centrum. Piekary 26 — 2. zdg 33 063

5-
pokojowa willa z ogrodem do wynajęcia. Informacje Szelągowska 23. zdg 33 079

Pojedyńcze
pokoje od gospodarza. Wyspiańskiego 12 — portier. zdg 33 276

4
łazienka, balkon słoneczne. I. Grodziska 13, zaraz — później. zdg 33 136

Cztero
i pięciopokojowe ogrzewaniem, wysoki parter, Józefa 5. zdg 33 220

Oddam
2 pokoje z używaniem kuchni i łazienki Oferty Kurier Pozn. zdg 33 250

Pokój
kuchnią umeblow ny tanio. Nad Bogdanką 6a — 8. przy Jeżyckiej zdg 33 245

3
pokojowe, komfortowe, słoneczne, balkon, przy Hippodromie. — Zbąszyńska 19, m. 3. zdg 33 041

Dwupokojowe
garsoniera, frontowe, Wilda — balkon, Strzelecka 34 — 10. zdg 33 306

Trzypokojowe
słoneczne, jasne, przynależnościami tylko uczciwemu. Zgłoszenia stróża, Górna Wilda 50. zdg 33 197

Sześciopokojowe
słoneczne, centrum pierwsze piętro dla adwokata - lekarza, dentysty, zaraz. Aleje Marcinkowskiego 3a, m. 6. zdg 33 198

Pięć i sześć pokojowe
komfortowe, centralne ogrzewanie, ciepła woda, winda, słoneczne. Zgłoszenia ulica Fredry 12, stróża. zdg 33 199

3 pokoje
kuchnia łazienka od zaraz. Sołacz, Małopolska 12. zdg 33 109

2
pokoje kuchnie. Kramarska 9. zdg 33 363

Czteropokojowe
willi, parterowe, centralne ogrzewanie zaraz wolne. — Okolica Ostroroga, Grodziska 7. zdg 33 370

Pięciopokojowe
komfortowe w śródmieściu. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 394

Pokój
z kuchnią wolny w Dębcu. Al. Czechosłowacka 69. zdg 33 414

Pełnokomfortowe
trzypokojowe, czteropokojowe — bezpodatkowe przy Parku Wilsona od zaraz, telefon 60-66. zdg 33 358

Dwupokojowe
śródmieście, wygodami 60,—. — Marcina 74, I. — 18, front. zdg 33 390

Od
1 listopada 3 pokojowe, frontowe. Skarbowa 9. zdg 33 267

3 pokojowe
komfort wynajmie gospodarz od 1 listopada. ul. Poplińskich 4, parter. zdg 33 361

Dentyście
oddam korzystne miejsce na mieszkanie — zakład. Oferty Kurier Poznański zdg 33 362

5
pokoi komfort. I ptr. wynajmie gospodarz. Półwiejska 2. zdg 33 317

5
pokoi komfortowych odnowione. II piętro, św. Wojciech 14/15, naprzeciw kościoła wojsk. bliższe stróż. zdg 33 404

4-pokojowe
II piętro, oraz
5-pokojowe
IV piętro, słoneczne, komfortowe, śródmieściu, Mostowej 15,
tanio
wydzierżawi gospodarz. Informacje stróż domu lub p. Drygas — Cicha 5/6, telefon 48-26. Pg 33 606-58,111

Czteropokojowe
IV. — 81,—; pięciopokojowe III. — 115,— słoneczne, komfort, piece, odnowione Grottgera 4. Obejrzeć 2 — 5. zdg 33 049

Pięciopokojowe
komfort, parter, willa, Marynarska 7, wolne. zdg 33 050

3
pokojowe, słoneczne. Stary Rynek 44, m. 9, zwrot kosztów od godz. 10—2. zd 33 051

Dwu-
pokojowe łazienka Sołacz do wynajęcia. Telefon 37-41. zdg 33 420

4 pokojowe
komfortowe, centralne ogrzewanie I piętro. Wroniecka 6/8 od 1. 11. Administrator. zdg 33 392

Czteropokojowe
willa ogród I piętro. Zgłoszenia Mazowiecka 11, II ptro. zdg 33 423

Ubikacja
mieszkaniowa, duża, frontowa na warsztat lub lokal handlowy rok z góry. Górna Wilda 54, administracja. zdg 33 424

Dwupokojowe
Marszałka Focha 137. zdg 33 448

Pokój
kuchnia 15 zł. Luboniu od 1. 11. Adres Kurier Pozn. zdg 33 445

Trzypokojowe
frontowe I ptr. Strusia, dzierżawa, rok z góry. Miesięcznie 58.—. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 432

Pięciopokojowe
od 1 listopada ul. Podgórna. — Zgłoszenia administrator, Zielona 2, m. 10. zdg 33 010

13. SZUKA MIESZK.

Dwupokojowego
kuchnią, słonecznego etat. kolejarz, ewtl. kaucja. Oferty Kurier Poznański zdg 31 618

Bezdzietni
pewny płatnik, poszukuje pokoju piecykiem lub pokoju kuchni, od gospodarza . Oferty Kurier Poznański zdg 31 689

Portierstwa
małżeństwo szuka bezdzietne. — Oferty Kurier Pozn. zdg 31 940

1—2
pokoi kuchnia, łazienką poszukuje, centrum lub okolicy Mickiewicza urzędniczka stała posada rok z góry. Pertraktacje z gospodarzem. Zgłoszenia Kurier Poznański pod zdg 32 662

Urzędniczka
poszukuje 3 pokoi i kuchni. — Oferty Kurier Pozn. zdg 30 120

Poszukuję
2 pokoi z kuchnią w śródmieściu dam czynsz z góry, wzgl. zamienię na pokój z kuchnią w Sołaczu. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 565

Trzypokojowego
urzędnik. Oferty Kurier Poznański zdg 32 548

Pokoju
z kuchnią poszukuję, czynsz z góry. Oferty Kurier Poznański zdg 32 584

Urzędnik
państwowy od listopada, mieszkania 2 pokojowego, nie wyżej 2 ptr. Oferty Kurier Poznański zdg 32 582

Jedno-
dwuosobowy, utrzymaniem, bez. Szymańskiego 1 — 7. zdg 32 766

Szukam
dwupokojowego komfortowego — czystego, słonecznego. Oferty Kurier Poznański zdg 32 355

Urzędniczka
państwowa pokoju lub pokoju kuchnią od gospodarza, śródmieściu. Oferty Kurier Poznański zdg 32 387

2—3
pokoi kuchnią śródmieściu. Dam rok z góry. Wprost gospodarza. Oferty Kurier Poznański zdg 32 852

1—2
pokoi poszukuje młode małżeństwo. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 908

Pokoju
kuchnia za półroczną zapłatą poszukuję. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 810

Mieszkania
1 pokojowego, dużego poszukuje emerytka wprost od gospodarza. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 816

Pokój
z kuchnią lub dwa, samotna, — wprost od gospodarza, — stały płatnik. Oferty Kurier Pozn. zdg 30 714-15

Małżeństwo
bezdzietne (funkcjonariusz) poszukuje mieszkania 1 pokoju z kuchnią. Oferty Kurier Poznański zdg 33 074-5

½ roku
zapłacę za pokój kuchnią, słoneczne, do Rynku Wildeckiego lub Jeżyckiego, bezdzietni na stanowisku. Oferty Kurier Poznański zdg 33 137

Pokoju
kuchnia poszukuje urzędnik zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 33 028

Emerytka
szuka 2 pokoi kuchnią, słoneczne tanie. Pośrednictwo wykluczone. Oferty ceną Kurier Poznański zdg 33 023

Poszukuję
pokoju z kuchnią, stały płatnik, dam z góry. Zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego zdg 33 057

3—6 pokojowe
centrum. Częściowo na biura. — Zgłoszenia telefon 78-74, do godziny 3. zdg 32 891

Portierstwa
lub pokoju kuchnią zaraz rok z góry. Oferty Kurier Poznański zdg 32 927

Bankowiec
poszukuje dwupokojowego — czteropokojowego, ewentualnie meblami. Oferty Kurier Poznański zdg 33 062

6 pokojowego
słonecznego, komfortowego nie wyżej II piętra. Oferty Kurier Poznański zdg 33 277

Emeryt
poszukuje pokoju z kuchnią wprost od gospodarza, agenci wykluczeni. Oferty Orędownik, Poznań zd 33 247

Pokoju
kuchni na stałej posadzie bankowej. Oferty Kurier Poznański zdg 33 151

Dwa
lub trzy pokoje kuchnią Jeżyce-centrum poszukuje stały urzędnik państwowy. Oferty Kurier Poznański zdg 33 177

14. ZAMIANA MIESZKANIA

Dwupokojowe
parterowe 35 złotych Wierzbięcice zamienię na pokój kuchnię lub jeden pokój. Oferty Kurier Poznański zdg 32 758

3
pokoje kuchnia 60 zł, 27 Grudnia na 1—2 pokoje centrum. Wodna 26, tapicer. zdg 32 793

Zamienię
3 pokojowe z przynależnościami przy Ogrodowej na 4—5 pokojowe w okolicy Słowackiego, Mickiewicza, Sienkiewicza, Przecznicy, ewentualnie Matejki. Oferty Kurier Poznański zdg 32 893

2
pokoje centrum zamienię na takie samo śródmieście względnie Łazarz. Oferty Kurier Poznański zdg 32 965

15. POKOJE UMEBL.

Pokój
komfortowy utrzymaniem, restauracja Focha 54, tel. 69-68. zdg 32 139

Działyńskich
2—8, słoneczny, wygodny. zdg 32 191

Pracującej
umysłowo pani utrzymaniem, bez Śniadeckich 32 a, m. 5. zdg 32 057

Długa
5 — 11. zdg 32 094

Klatki
schodowej panu. Marsz. Focha 47a, m. 2. zdg 32 013

Małżeństwu
bezdzietnemu. Dąbrowskiego 15, m. 3. zdg 32 024

Dwuosobowy
ładnie, wygodnie umeblowany — czysty, utrzymaniem, tanio. — Wodna 17/18, m. 14. zdg 32 643

Pokój
Mickiewicza 34 — 3, w podwórzu. zdg 32 633

Pokój
słoneczny. Drużbackiej 8 — 11. zdg 32 628

Centrum
jedno — dwuosobowy, centralne, telefon — bez. Młyńska 4 — 7. zdg 32 622

Frontowy
niekrępujący. Działyńskich 11, Matuszek, parter. zdg 32 529

Ładny
tanio centralne zaraz. Masztalarska 7 — 4. zdg 32 679

Strzelecka
6 — 12. zdg 32 667

Pokój
wolny. Kręta 24 — 7. zdg 32 658

Miły
elektryczność. Wielkie Garbary 1 m. 8. zdg 32 647

Ładny
frontowy, słoneczny. Poplińskich 1 a — 3. zdg 32 520

Pokój
pani. Piekary 13 b, m. 5. zdg 32 618

Pensjonat
przyjezdnych. Rowecka, Pocztowa 31. zdg 32 614

Używaniem
kuchni. Długa 4, — 26. zdg 32 611

Pokój
dwuosobowy. Stroma 2, m. 14. zdg 32 603

Klatka
czysty. Strzelecka 26 — 5. zdg 32 601

Niekrępujący
Wielkie Garbary 36 — 19. zdg 32 597

Elegancki
słoneczny. Kręta 6 — 7. zdg 32 588

Strzelecka
31 — 7. zdg 32 755

Pokój
Woźna 11, m. 14. zdg 32 757

Przecznica
6 — 9, utrzymaniem — bez. zdg 32 205

Próżny
na biuro lub samotnym. Długa 11, m. 7. zdg 32 222

Próżny
Wodna 24 — 6. zdg 32 732

Działyńskich
2, m. 7. Elegencki, słoneczny — utrzymaniem wolny. zdg 32 701

Dwuosobowy
ładny. Półwiejska 34 — 9. zdg 32 689

Przyjezdnej
inteligencji. Pocztowa 21 — 4. zdg 32 391

Słoneczny
Aleja Szelągowska 13. zdg 32 425

Kanałowa
6 — 16. zdg 32 783

Niekrępujący
Strzelecka 29 — 16. zdg 32 813

Pokój
panom. Półwiejska 1, m. 12. zdg 32 814

Dwu
trzyosobowy. Młyńska 3 — 7. zdg 32 820

Dąbrowskiego
66 — 9. zdg 32 821

Panu
Skarbowa 18 — 4. zdg 32 824

Śródmieście
jedno- dwuosobowy. Kręta 12 — m. 5. zdg 32 850

Dwuosobowy
Kręta 22, m. 8. zdg 32 837

Klatki
Długa 6 — 3. zdg 32 792

Komfortowy
z obiadami. Młyńska 3, m. 6. zdg 32 850

Trzyosobowy
Kręta 6 m. 10 zdg 32 857

Jednoosobowy
Karwowskiego 12 — 1. zdg 33 132

Wielkopolska
Grudzieniec 26, I. zdg 33 166

Urzędnikowi
Przecznica 10 — 1. zdg 33 126

Student
na wspólny pokój. Fredry 3 — m. 14. zdg 33 036

Dwuosobowy
czysty. Skarbowa 7, m. 10. Zgł. 5—9. zdg 33 031

Kwiatowa
9—14. zdg 32 997

Męski
pokój ciepły. Fredry 4, II. zdg 33 007

Półwiejska
6 — 9. zdg 32 880

Rynek
Jeżycki 3, m. 1. zdg 32 922

Wspólny
Półwiejska 35 — 4. zdg 32 895

Niekrępujący
Zielona 3 — 21. zdg 32 985

Elektryczność
łazienka jeden i dwuosobowy. — Bukowska 33, m. 1. zdg 32 959

1
—2-osobowy do wynajęcia. Rom. Szymańskiego 8, m. 5. zdg 33 097

Wielkie
Garbary 40 — 3. zdg 33 098

Łąkowa
13 — 6. zdg 33 128

Korzystnie
bardzo jasny, panom. Grunwaldzka 20b, mieszkanie 4a. zdg 33 130

Dwuosobowy
wygodami. Grottgera 2, m. 6. zdg 33 271

Jedno-
dwuosobowy utrzymaniem bez. — Szwajcarska 15, m. 4. zdg 33 270

Pokój
umebl. okolica zamek. centr. ogrzewanie, światło elektr., łazienka, utrzymaniem. bez. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 253

Lekarzowi
pokoje centrum. Adres Kurier Poznański zdg 33 308

Telefonem
Jackowskiego 11 — 3. zdg 33 305

Kościelna
4 — 8. zdg 33 189

Mniejszy
Jeżycka 45 — 6. zdg 33 187

Pokoik
Poznańska 26 — 9. zdg 33 188

Mickiewicza
28 — 6. zdg 33 183

Mickiewicza
17 — 4. zdg 33 181

Śniadeckich
6 — 1. zdg 33 148

Focha
55 — 6. zdg 33 147

Pokój
ciepły z utrzymaniem. Słowackiego 38 — 6. zdg 33 280

Pokój
słoneczny, dwuosobowy od zaraz do wynajęcia. Rynek Łazarski 9, m. 1. zd 33 290

Wrocławska
20,— 10, I. komfortowy (Świętokrzyskim). zdg 33 352

Wierzbięcice
13 — 23 klatka schodowa. zdg 33 350

Marii Magdaleny
1 — 5, jedno, dwuosobowy ładny, tanio. zdg 33 435

Dwu-
jednoosobowy utrzymaniem, bez Młyńska 13, m. 12, III, lewo, — front. zdg 33 430

Niekrępujący
pl. Sapieżyński 2a — 16. zdg 33 431

Dwuosobowy
ciepły, słoneczny używaniem fortepianu. Kanałowa 8, m. 15, I. zdg 33 429

Działyńskich
10 — 1. zdg 33 316

Tanio
Skarbowa 14, m. 18. zdg 33 297

Dwuosobowy
Grunwaldzka 13 — 8. zdg 33 293

Ratajczaka
10 — 4. zdg 33 221

Niekrępujący
inteligentnemu panu. Strzelecka 31 — 10. zdg 33 222

Frontowy
słoneczny, utrzymaniem. Marcina 66/67 — 10. zdg 33 225

Niekrępujący
fortepianem, utrzymaniem — bez. Małeckiego 11 — 3. zdg 33 154

Niekrępujący
zaraz. Groblą 29a — 3 zdg 33 341

Pocztowa
5 — 11. dwuosobowy, ogrzewaniem, wygodami, solidnym. zdg 33 367

Przyjezdnym
Plac Kolegiacki 5 — 3. (Dzwonek) zdg 33 368

Dwuosobowy
Ogrodowa 16 — 1. zdg 33 395

Pokoik
plac Nowomiejski 6 a — 24. zdg 33 269

Pokój
Marcin 78 — 4. zdg 33 263

Pokój
Rynek Łazarski 10 a — 4. zdg 33 331

Pokoje
utrzymanie bez wygody. Rynek Łazarski 10 a — 6. zdg 33 173

Mielżyńskiego
22, m. 9. zdg 33 258

Sołacz
wygodami tanio. Nad Wierzbakiem 26 — 4. zdg 33 241

Umeblowany
św. Marcin 31 m. 9. zdg 33 286

Centralne
Poznańska 5a — 6 narożnik Mickiewicza. zdg 33 416

Dwuosobowy
ładny, duży. Rynek Łazarski 12, m. 7. zdg 33 433

Jedno-
dwuosobowy (utrzymaniem). — Półwiejska 2 — 6. zdg 33 422

Kochanowskiego
24 — 7, panom (wspólny). zdg 33 418

Balkonowy
wynajmę pani. Kraszewskiego 16, m. 14. zdg 33 401

16. SZUKA POKOJU

Pokoiku
10,— zł własna pościel, śródmieściu .Oferty Kurier Poznański zdg 32 103

Próżne
dwa łączne lub jeden większy. Oferty ceną Kurier Poznański zdg 32 668

Dwuosobowego
około 35 zł centrum najwyżej II p, używanie kuchni. Oferty Kurier Poznański zdg 32 504

Dwuosobowego
niekrępującego śródmieściu poszukuję. Oferty ceną Kurier Poznański zdg 32 376

Pokoiku
małego umeblowanego zupełnie niekrępującego okolica plac Nowomiejski, pożądane obiady. — Oferty Kurier Poznański zdg 32 536

Dwa
oddzielne elegancko urządzone kulturalnym domu. Oferty Kurier Poznański zdg 32 320

Próżnego
nauczycielka. Oferty Kurier Poznański zdg 32 706

Dużego
z wygodami, niekrępującego, — chętnie śródmieście używaniem kuchni. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 705

Studentka
z dobrego domu poszukuje pokoju cichego w centrum w solidnym domu. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 430

Skromnego
pokoju od listopada poszukuje student. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 90 7

Parterowego
frontowego, śródmieście. Oferty Kurier Poznański zdg 32 865

Pokoju
utrzymaniem taniego na wsi szuka inteligentna emerytka. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 630/31

Poszukuję
eleganckiego pokoju — pianino, telefon, okolica uniwersytetu. — Oferty „Par", Al. Marcinkowskiego 11, pod „40102". Pg 33 604-40,102

Małżeństwo
umeblowanego używaniem kuchni. Oferty Kurier Poznański zdg 33 164

Pokoju
poszukuje małżeństwo młode, — okolicy Jeżyc do 25 zł. Oferty Kurier Poznański zdg 33 053

Szukam
pokoju z klatki schodowej, — z elektrycznością, woda bieżąca. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 060

Pan
szuka pokoju 25 zł. okolica St. Rynek.. Oferty Kurier Poznański zdg 32 896

Panienka
poszukuje pokoiku niekrępującego do 15 zł od 15 lub 1. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 214

Pani
synkiem pokoju okolicy Marcina 25 zł, używaniem kuchni . Oferty Kurier Pozn. zdg 33 202

2 panienki
szukają pokoju w pobliżu ul. Mickiewicza. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 244

Pani
poszukuje pokoju wspólnego od 15. 10. — 1. 11. Oferty ceną Kurier Poznański zdg 33 318

Pokoju
umebl. front. w śródmieściu szuka bezdzietne małżeńswo, emeryt. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 397

Dwuosobowego
niekrepującego, ciepłego od 15, inteligenci, 35 zł centrum. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 438

17. LOKALE

Skład
przyległe dwupokojowe, łazienka bezpodatkowe, Focha 128. zdg 30 722

Ubikacje
jasne, suche 48 m² zaraz do wynajęcia. Ul. Przemysłowa 27 — przy dworcu autobusowym. zdg 31 449

Szukam suchej
piwnicy
na cele przemysłowe do 100 m². Pożądana przynależność placu do postawienia szopy. Oferty Kurier Poznański zdg 32 087

Lokal
na warsztat mechaniczny poszukuję. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 343

Składy
piwnicami suche. Masztalarska 7 a — 5. zdg 33 357

Suterena
warsztatowa, garaże, składnice. Wielkie Garbary 54. zdg 32 674

Piekarski
piec, warsztat, ubikacje od gospodarza. Półwiejska 16. zdg 32 670

Lokale
handlowe, biurowe. Mielżyńskiego 4. zdg 32 652

Warsztaty
przemysłowe. Żydowska 27. zdg 32 649

Warsztat
podwórzowy Wielkie Garbary 34 tanio zaraz. Zgłoszenia Administracja, Dąbrowskiego 33, garaże zdg 32 502

Rzeźnictwo
2 pokoje kuchnia dobrym położeniu wynajmę od zaraz gospodarz. Przemysłowa 29 — 1. zdg 32 493

Skład
z urządzeniem sprzedam Jeżyce dobre położenie na przybory radiowe niska dzierżawa. Oferty Kurier Poznański zdg 32 498

2
ubikacje na cele handlowe lub mieszkanie do wynajęcia. Wroniecka 17, gospodarz. zdg 32 034-5

Stajnie
wolne. Poznań. Różana 18 — 3. zdg 32 828/9

Na
biuro duży. Ratajczaka 9, I piętro, m 6. zdg 32 947

Składnic parterowych
w pobliżu Starego Rynku 250 m² lub więcej na spokojne przedsiębiorstwo poszukuje. Oferty Kurier Pozn. Tg 21 667

Biura
jasne, nowoczesne, najlepsze położenie, do wynajęcia. B. Schultz, Magazyn Futer, Poznań, Pierackiego 16. ng 51 051

Umeblowany męski, sypialnia na
biuro
Aleje Marcinkowskiego 14, m. 8. zdg 33 210

Skład
pokojem, ogrzewaniem. Józefa 5. zdg 33 219

Lokal
przemysłowy poszukuje zaraz. — Oferty Kurier Poznański zdg 33 046

Poszukuje
się w śródmieściu dużego pokoju próżnego, niekrępującego na dogodnych warunkach od zaraz. — Zgłoszenia do Kuriera Pozn. zdg 33 296

Skład
nowoczesny, śródmieście urządzeniem sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 33 149

Duży
pokój Stary Rynek 10, pierwsze piętro na warsztat lub biuro wynajmę. zdg 33 362

Skład
na filie piekarską. Oferty Kurier Poznański zdg 33 179

Lokal
przemysłowy, rzemieślniczy, obszerny, elektrycznością, wodociągiem wolny. Wielkie Garbary 20, stróżka. zdg 33 426

Lokal
3 ubikacje, frontowy, centralne ogrzewanie na hurtownie, biura, handel, przemysł do wynajęcia. Masztalarska 6. Zawiadowca. zdg 33 391

Piwnica
bardzo duża, wejście ulicy. Wrocławska 31. zdg 33 408

Duża
piwnica na składnicę lub warsztat przy ulicy Wodnej zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 33 411

18. DZIERŻAWY

Ubikację
przemysłową bocznicą kolejową poszukuję. Oferty Kurier Pozn. zdg 31 983

Piekarnię
sprzedam w mieście pow. 900 zł. Oferty Kurier Pozn. zdg 30 755

Zbożowe
przedsiębiorstwo, skład, śpichlerz mieszkanie niedaleko Poznania. Oferty Kurier Poz. zdg 31 214

Trzystapięćdziesiąt. mórg
buraczanej, objęcie 23 000.—
Siedemsetmórg
30 000,— wiele innych
dzierżaw
polecam Nowak
Poznań, święty Marcin 22. zdg 32 560

Poszukuję
dzierżawy ogrodu na majątku. — Oferty Kurier Poznański zdg 32 970

Dzierżawy
poszukuje 10—30 mórg zabudowania bez inwentarzy. Oferty do Kuriera Poznańskiego zdg 32 968

Obszerny skład
mieszkaniem, dobrym położeniu miasta powiatowego, natychmiast wydzierżawię Andrzejewski, Chodzież, Pierackiego 3. ng 51 335

Willa
jednomieszkaniowa, ogród, Promienista 26, 6 pokoi, parkiet — centr. ogrzewanie od 1. 11. do wydzierżawienia. Zgłoszenia ulica Składowa 4, m. 3, telefon 34-51. zdg 32 119-20

Cztery
stajnie do wynajęcia po 16 zł miesięcznie na Tylnem Chwaliszewie 22. Wiadomość Sienna 3, m. 1. zdg 33 038

20
mórg pod pług, Szeląg, Marcina 26 — 10a. zdg 33 319

Gdynia — Orłowo
do wydzierżawienia ubikacje po 4×7 m lub całość 7×20 m, nadające się na warsztaty, składnice lub magazyny przy szosie Gdańskiej (ul. Wielkopolskiej) ulica Akacjowa 15 a. zdg 33 381

22. ZGUBY

Pugilares
bronzowy zł 150,— zagubiono pl. Sapieżyński. — Znalazca zechce zgłosić Kurier Poznański zdg 32 383

Obrączkę
ślubną proszę oddać za wynagrodzeniem. Szwajcarska 21, m. 18. zdg 32 95 7

23. ROZMAITE

Elegancki Pan
ubiera się
tylko
pierwszorzędnym zakładzie krawieckim
Teofil Otok
św. Marcin 57. Pg 31 118-38,185

W 39
loterii klasowej padła wielka wygrana 100.000 złotych na Nr. 55 915. Wybrany przez medium Tamahre i jasnowidza Womoutha Kraków, Straszewskiego 25. ng 51 076

Wytworny
wygląd i elegancję każdej Pani potęguje
Suknia — płaszcz
lub
kostium
wykonany w Salonie mód
„Mira",
św. Marcin 32, telefon 47-84. ng 49 332

Wytworne garnitury
palta, futra, umundurowania wojskowe systemem warszawskim wykonuje
Teofil Otok
św. Marcin 57. Pg 29 863-35,25

W sprawach reklamy
korzystaj z pomocy Wydziału Propagandy Kuriera Poznańskiego zdg 29 004

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość! Piłsudskiego 5 — 8, wróżka. zdg 30 566

Bezpłatnie
oddam skromny pokoik miejscowości letniskowej. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 672

Przepisuję
na maszynie szybko, akuratnie, tanio. Słowackiego 16, m. 16, parter. zdg 32 661

Wykonuję
suknie, płaszcze, kostiumy, garderobę dziecięcą i bieliznę tanio solidnie. Patrona Jackowskiego 36, m. 7. zdg 32 655

Akuszerka
Postelowa, Szewska 15 — 8, porady, pomoc położnicza. zdg 32 456

Dr praw
z dłuższą praktyką szuka dobrze zaprowadzonej kancelarii adwokackiej lub przystąpi do spółki większej kancelarii, najchętniej w Poznaniu. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 581

Akuszerka
Kowalewska, Łakowa 14, śródmieściu, paniom zainteresowanym wszelką pomoc, porady. zdg 32 579

Teatrom
Amatorskim wynajmuję na prowincję sztuki teatralne rękopisy. Warszawa, Nowy Świat 26, Morozowicz. Znaczek odpowiedź. ng 51 333

Bufet
stół rozsuwany, krzesła skórą kryte, maszyna do szycia. Poznańska 27a — 3. zdg 32 736

Wróży
Najpopularniejsza chiromantka Poznania, Piekary 6 — 2. zdg 32 729

Płaszcze
kostiumy, poszycia futrzane wykonuje pierwszorzędnie tanio Salon Mód Zamoyski, Piekary 7 — m. 7, naprzeciw Apollo, telefon 26-72. zdg 32 444

Płaszcze
wykonuje pierwszorzędnie krawcowa. Łąkowa 19, m. 1. zdg 32 453

Szczecin (Stettin)
Wyjeżdżam na 3 tygodnie do Szczecina i przyjmuję zlecenia w załatwieniu spraw familijnych i majątkowych. Oferty Kurier Poznański zdg 32 380

Wykonuje
modernizuje garderobę damską, dziecięcą tanio. Frankowska, ul. Podgórna 6 — 10. zdg 32 423

Masażysta
fachowiec szuka klienteli. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 889

Kuśnierka
tanio. Stary Rynek 89 — 1. zdg 32 815

Akuszerka
Strzelecka 2, przeprowadziłam się

Fredry 2 — 6
przyjmuje udziela porady, pomocy położniczej. d 24 318

Naprawiam
i ładuje akumulatory. Marszałka Focha 84. zdg 33 159/60

Przeprowadzki
samochodami meblowemi uskutecznia Autoprzewóz, Poznańska 51, tel 16-30, 3 Maja 6, tel. 28-59 zdg 33 208-9

Akuszerka
Grobla 29a, udziela porady, pomocy. zdg 32 903

Słynna
chiromantka trafnie przepowiada przyszłość, teraźniejszość. Szewska 21 — 5. zdg 33 015

Światowej sławy
Chiromantka Grafolog-
Fizjognomistka
Jakubowska
Zdumiewająco przepowiada przeszłość, teraźniejszość, przyszłość, loterie, Ratajczaka 15 — 10, Pasaż Apollo. zdg 33 019

Inwalida
wojenny umieści koncesję alkoholową. Oferty Kurier Poznański zdg 32 881

Kroje
ceny zniżone wykonuję. Tomaszewska, Wysoka 1. zdg 32 940

Obiady
domowe, kuchnia warszawsko-kresowa. Studentom zniżka. Focha 32 — 13. zdg 33 417

Płaszcze
kostiumy, futra wykonuje według najnowszych modeli. Pocztowa 10 — 4. zdg 33 419

Koncesję
wódczaną umieszczę. Oferty Kurier Poznański zdg 33 299

Stroiciel
potrzebny. Zgłoszenia Niegolewskich 4, m. 7. Pg 33 605-40,103

24. NAUKA

Francuski
2 lekcje tygodniowo poszukuję. Oferty Kurier Pozn. zdg 31 666

Koncesjonowane
kursy nowoczesnego kroju. Nowak, Wrocławska 33. dg 24 335

Angielskiego
Francuskiego tanio udziela rutynowana wykształcona osoba. Strzelecka 31, podwórze wprost II. 34. zdg 31 052

Rodowita Francuzka
konwersacje, pomoc w nauce. — Remlein Łazarz, Cybulskiego 9, m. 2. zdg 31 661

Lekcje
angielskiego, początkującym, zaawansowanym, konwersacja, — tłumaczenia. Zgłoszenia 3—5. — Mickiewicza 1, m. 5. zdg 32 352

Student
starszy, energiczny udzieli lekcyj w zakresie wszystkich klas gimn. i liceum. Specjalność: łacina, polski, grecki, francuski, niemiecki. Konwersacja w francuskim i niemieckim. Bardzo dobre referencje. Także za pokój lub na wieś. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 33 452

Kroju
modelowania. Neumannowa, — Szkolna 3 — 26, dom boczny. zdg 32 343

Kto
udziela polskiej konwersacyj wieczorem, okolica Grunwaldzkiej. Tylko inteligentny poważny pan. Oferty z podaniem warunków Kurier Poznański zdg 32 108

Rosjanki
młodej do lekcyj. Oferty Kurier Poznański zdg 32 113

Rytmoplastyka
Milewska. Matejki 50. zdg 32 093

Angielskiego francuskiego
Młyńska 13 — 5. zdg 31 076

Kursy stenografii
pisania maszyną. Kantaka 1. zdg 31 290

Szkoła tańców
Szczurkówny. Działyńskich 7, parter. zdg 32 526

Szkoła
tańców — plastyki
Baletmistrza
Szczurka — Szczurkowej. Podgórna 6. zdg 32 575

Matematyki
udzielam korzystnie. Szamarzewskiego 8, m. 11. zdg 32 598

Niemieckiego
udziela starsza dypl. nauczycielka, tłumaczenia. Oferty Kurier Poznański zdg 32 308

Chcesz zdać maturę?
kup „Trygnometrię" Florczyka! Łatwa nauka bez pomocy nauczyciela. Zadania maturalne rozwiązane, objaśnione. Do nabycia we wszystkich większych księgarniach. Pg 33 409-62,592

Angielka
rodowita udziela lekcji. Szamarzewskiego 8 — 7. zdg 32 484

Niemieckiego
udzieli starszy pedagog. Oferty Kurier Poznański zdg 32 400

Książkowość
maszyny, stenografia różnych systemów. Ogrodowa 16, II. zdg 33 356

Stenografii
pisania maszyną, księgowości. — Strzelecka 33. zdg 32 838

Wszystkich przedmiotów
i języków uczą najlepiej studenci Uniwersytetu poleceni przez „Bratnią Pomoc". Stowarzyszenie Studentek i Studentów Uniwersytetu Poznańskiego — Poznań, Al. M. Piłsudskiego 7, tel. 39-46. zdg 15 275/6

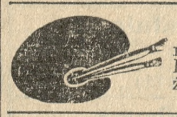

Lekcje
rysunków, malarstwa Mielżyńskiego 26—10 zdg 33 055

Szkoła tańców
Mikołajczak — Kledecka, św. Józefa 6. Specjalność kursy dla początkujących. Pg 33 602-58,109

Szkoła
Tańców
Szorskiego, Pierackiego 12, telefon 38-08 zdg 32 952

Studentka
udzieli tanio pomocy w lekcjach. Oferty Kurier Poznański zdg 33 238

Angielski - kursy, lekcje
wznawia, po trzymiesięcznym pobycie w Anglii prof. Maria Rudnicka (emer.). Czterokrotny dłuższy pobyt w Anglii, długoletnie doświadczenie pedagogiczne. — Zgłoszenia godz. 2—4. Jarochowskiego 26. zdg 33 239

Niemieckiego
lekcyj i konwersacji udziela akademik niemiecki. Oferty Kurier Poznański zdg 33 287

Niemieckiego
lekcje tłumaczenia pan sumiennie. Adres Kurier Poznański zdg 33 380

25. MUZYKA

Prof. Fr. Postępska
przyjmuje uczniów początkujących, zaawansowanych. Popisy Fredry 3 — 8. Pg 33 541-58,66

Wielkopolska Szkoła Muzyczna
Ratajczaka 36, Filia Focha 47. Prospekty bezpłatnie. zdg 21 783

Akordeon
używany kupię. Oferty Kurier Poznański zdg 32 537

Udzielam
lekcyj fortepianu. Al. Marsz. Piłsudskiego 15/17, m. 7. zd 32 694

Wyższa szkoła śpiewu Heleny Dutkiewicz
dypl. prof. śpiewu konserwatorium Drezdeńskiego. Metoda „Belkanto", sławnych mistrzów. Pierackiego 8 — 12. zdg 33 140

Spójrz
Kwiaciarka z Barcelony — Najmilsza — oraz wszelkie nowości znajdziesz w Księgarni Cybulskiego Marcina 9. ng 51 366

Wielkopolska Szkoła Muzyczna
Ratajczaka 36, Filia Focha 47. — Prospekty bezpłatnie. zdg 33 018

Przychodzę
udzielać lekcji gry fortepianowej Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 898

Włoska szkoła śpiewu
Eugenii Targońskiej. Wielka 15. zdg 33 340

Gry
fortepianowej udzielam przystępnie Renzowa, Dąbrowskiego 5. zdg 33 434

26. SZUKA POSADY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

a) Służba domowa

Inteligentna
młoda, dobrej prezencji zajmie się całym domem, dobre gotowanie, tylko u samotnych od 1. 11. Oferty Kurier Pozn. zdg 31 226

Uczciwa
dziewczyna szuka jakiejkolwiek pracy lub posługi. Oferty Kurier Poznański zdg 32 642

Gospodyni
lat 30, szuka posady do samodzielnego prowadzenia domu u samotnej osoby, dobrze gotuje, zaprawiam, prasuje, chów drobiu. Oferty Kurier Poznański zdg 32 396

Starsza
panna inteligentna, samodzielna znająca gotowanie, szycie, pielęgnownaie chorych i dzieci zajmie się osobą chorą, starszą, dziećmi całkowicie gospodarstwem osoby samotnej lub księdza. Oferty pani Saldat dla N. N. Grudziądz, ul. Mickiewicza 21 a. zdg 32 422

Starsza dziewczyna
umiejąca gotować z długoletn. świadectwami poszukuje posady do wszystkiego od 15. 10. lub 1. 11. Łaskawe zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego p 1244

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady do wszelkich prac domowych, miejscowość obojętna. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 888

Gosposia
dobrym, oszczędnym gotowaniem poszukuje posady od 15. Oferty Kurier Poznański zdg 32 801

Sierota
poszukuje posady, spokojna, uczciwa, pracowita z dobrymi świadectwami. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 844

Uczciwa
przyjmie posługę, pranie, gotowanie. Oferty Kurier Poznański zdg 32 836

Szukam
posługi przed południem. Oferty Kurier Poznański zdg 32 516

Gospodyni
wykwintnie gotuje, inteligentna, dobrej prezencji, samodzielna poszukuje odpowiedniej posady. — Oferty Kurier Poznański zdg 32 545

Kucharka
poszukuje posady do lepszej rodziny do 2—3 osób, zna zaprawy, pieczenie z długoletnimi świadectwami, z dobrym gotowaniem, dobrze polecona, zaufana domu, obojętnie gdzie od 15. 10. 37. Oferty Kurier Poznański zdg 32 531

Przyjmę
posługę po południu. Oferty Kurier Poznański zdg 32 756

Służąca
Niemka, z pierwszorzędnym gotowaniem, z dobrymi świadectwami szuka posady, najlepiej do hotelu. Oferty do Kuriera Poznańskiego zdg 32 768

Kucharz
pierwszorzędny poszukuje posady od 15. 10. 37 r. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 718

Gosposia
kucharka restauracyjna, która smacznie oszczędnie gotuje, świadectwa dobre, poszukuje posady zaraz do restauracji. Oferty Kurier Poznański zdg 32 702

Posługi
rano bez prania Wilda — Debiec poszukuję. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 475

Służąca
uczciwa, czysta szuka posady od 15. 10. Zgłoszenia Kurier Pozn. zdg 32 477

Sierota
poszukuje posady przychodniej gotowaniem, długoletnim świadectwem. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 641

Dziewczyna
z gotowaniem szuka posady. — Oferty Kurier Poznański zdg 32 632

Dobra
dziewczyna poszukuje posady za pokojową lub z gotowaniem lepszy dom. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 627

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem, polecona szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 626

Sierota
uczciwa, która prowadziła samodzielnie skromne gospodarstwo u księdza szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 683.

Poszukuję
posługi 3 razy w tygodniu lub codzienną. Oferty Kurier Poznański zdg 33 168

Posługi
całodziennej szukam. Oferty Kurier Poznański zdg 33 162

Kucharka
10-letnią praktyką, szkołą gospodarczą, pierwszorzędnym gotowaniem, wypiekanie, zaprawy, dobrymi referencjami przyjmie posadę samodzielną tylko lepszym domu. Łaskawe oferty Kurier Poznański zdg 33 030

Poszukuję
posługi lub prania okolica Łazarz. Oferty Kurier Poznański zdg 33 022

Dziewczyna
szukam posługi od drugiej do wieczora, sprzątam tanio, uczciwa i prędka. Oferty Kurier Poznański zdg 32 996

Inteligentna
dobrymi referencjami szuka posady do wszystkiego najchętniej do jednej osoby lub młodego małżeństwa. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 994

Praczka
pierwszorzędna, szuka pracy poza domem. Długa 14, m. 10. zdg 32 953

Dziewczyna
czysta uczciwa poszukuje posady do wszystkiego, dom religijny. — Oferty Kurier Pozn. zdg 32 989

Dziewczyna
16-letnia poszukuje posady do dziecka, lekkich prac domowych od 15-go. Oferty Kurier Poznański zdg 32 939

Gosposia
uczciwa z długoletnimi świadectwami, z dobrym poleceniem szuka posady. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 129

Praczka
sumienna, czysta szuka prań. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 037

Praczka
czysta szuka prania. Oferty Kurier Poznański zdg 33 274

Sierota
chętnie pracująca do wszelkiej pracy domowej od 15-go poszukuje posady. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 257

Mężatka
lat średnich szuka pracy sprzątania biur lub posługi. Oferty Kurier Poznański zdg 33 310

Dziewczyna
szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 33 279

Gosposia
kucharka szuka posady od 15. 10. albo do prac domowych w lepszym domu, dobre polecenia, długoletnie świadectwa, zamiejscowa. Oferty Kurier Poznański zdg 33 289

Posługi
poszukuję. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 155

Dziewczyna
gotowaniem do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 145

Starsza
osoba do prowadzenia gospodarstwa domowego szuka posady. — Poznań, Łanowa 10, m. 2. zdg 33 141

Dziewczyna
uczciwa z praniem i gotowaniem szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 33 117

Posługaczka
do wszystkiego praniem, świadectwami Łazarz, szuka posługi. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 399

Gosposia
inteligentna przyjmie posadę u samotnej osoby. Zgłoszenia Piekary 7, m. 12. zdg 33 268

Dziewczyna
szuka posady z gotowaniem do wszystkiego od 15. Oferty Kurier Poznański zdg 33 265

Szukam
prania i uprzątania. Oferty Kurier Poznański zdg 33 264

Starsza
posługaczka polecona poszukuje posługi. Oferty Kurier Poznański zdg 33 335

Poszukuję
posady jako kucharka dobrym gotowaniem od 15-go. Oferty Kurier Poznański zdg 33 334

Osoba
starsza z małą emeryturą szuka posady w mniejszym domu jako gospodyni. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 436

Dziewczyna
poszukuje posady wszystkiego, — samotnego państwa zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 39 449

Dziewczyna
młodsza poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 312

Dziewczyna
gotowaniem do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 313

Posługi
całodziennej poszukuję najchętniej Jeżyce. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 281

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego gotowaniem 15-go. Oferty Kurier Poznański zdg 33 328

Czysta
uczciwa samodzielnym gotowaniem od 15. 10. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 259

Osoba
inteligentna, znająca wykwintną kuchnię, samodzielna z dłuższą praktyką, umiejąca pielęgnować chorych szuka posady wyręczycielki od 1. 11. 37. Miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia — Liczbańska Czesława, Tuchorza Stara, p. Tuchorza, pow. Wolsztyn. zdg 33 322

Samodzielna
inteligentna gospodyni, wykwalifikowana, bezwzględnie uczciwa oszczędna kilkuletnią wszechstronną praktyką gospodarczą, domową, podwórzową, zna księgowość, krawiecczyznę, przyjmie samodzielną posadę domu lepszym, majątku lub probostwie. Zgł. Kurier Pozn. zd 33 323

b) Inni

Kuśnierka
przerabia futra tanio, szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 31 073

Dziewczyna
z gotowaniem szuka posady. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 303

Pielęgniarz
dobrymi referencjami szuka posady. Oferty Kurier Pozn. zdg 31 296

Kuśnierz
zdolny, najnowsze fasony wszelkie prace kuśnierskie poszukuje pracy dom, poza dom, również wyjazd. Oferty Kurier Poznański zdg 31 331

Kucharz
kawaler, lat 46, szuka posady, chętnie do kasyna. Restauracji Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 31 694

Prasowaczka
poszukuje posady po domach. — Oferty Kurier Poznański zd g30 749

Technik dentystyczny
pierwszorzędna siła, pracujący w złocie, kauczuku, zna również operatywę poszukuje posady. — Oferty Kurier Pozn. zdg 32 039

Urzędnik gosp.
kawaler, 20 lat praktyki, bardzo postępowych majątkach, obora zarodowa. Stajnia hodowlana. — Zna się na kulturach leśnych stawach rybnych, hodowla karpi, szuka posady kawalera lub żonatego zaraz, później. Zgłoszenia Kuriera Pozn. zdg 32 014

Panienka
5 kl. gimn. z roczną praktyką biurową z stenografią i pisaniem na maszynie poszukuje posady w większym przedsiębiorstwie. Oferty Kurier Pozn. zdg 31 635

Kelner
trzeźwy inteligentny, lat 34, kaucją poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 345

Inteligentna
dobrej rodziny siła pierwszorzędna, chlubne świadectwa, referencje przyjmie posadę samodzielnej gospodyni - kucharki, probostwo lub majątek. Oferty Agentura Kuriera Poznańskiego, Krzywiń. zdg 31 703

500 zł kaucji
handlowiec, lat 26, branży kolonialno - delikatesowej i restauracji najchętniej przedstawiciela poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 31 936

Syn
wdowy po zmarłym inwalidzie wojennym, lat 15 szuka nauki w zawodzie elektrotechnicznym — wzgl. radiotechnicznym. Łaskawe zgłoszenia uprasza Związek Inwalidów Wojennych R. P. Koło Poznań, ul. Kozia 8, telefon 29-94. zdg 32 761/2

Córka
wdowy po inwalidzie lat 17 pragnie wyuczyć się za ekspedientkę w branży towarów krótkich. Łaskawe zgłoszenia uprasza Związek Inwalidów Wojennych R. P. Koło Poznań, ul. Kozia 8, telefon 29-94. zdg 32 763/4

Młynarz
samodzielny z długoletnią praktyką, z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański ng 51 357/8

Uczennica
Liceum Handlowego szuka zajęcia, pomoc w lekcjach. Oferty Kurier Poznański zdg 32 438

Księgowa
bilansistka z znajomością rolniczej stenografii polskiej, korespondencji i maszyny, przyjmie posadę od 15. 10. rb. także chętnie na majątku jako kasjerka. Łaskawe zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego zdg 32 439

Kelner
z kaucją młodszy poszukuje posady, miejscowość obojętna. — Oferty Kurier Poznański zdg 32 489

Inteligentna Niemka
katoliczka, muzykalna, znająca język polski, robótki, szycie, kochająca dzieci poszukuje posady w charakterze bony jako początkująca. Łaskawe oferty Kurier Poznański zdg 32 413

Doświadczony
księgowy - kupiec
prowadzi i reguluje księgi handlowe załatwia wszelkie prace biurowe, podatkowe. Przyjmie prace stałą, w abonamencie, dorywczo, także wyjazd. Najlepsze polecenia. Zgłoszenia uprasza Kurier Poznański zdg 32 424

Panienka
młodsza do składu lub pracowni poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 428

Krawcowa
mistrzyni poszukuje pracy w pracowni lub domach. Oferty Kurier Poznański zdg 32 822

Ogrodnik
żonaty poszukuje posady, dam duże dochody. Oferty Kurier Poznański zdg 32 969

Krawcowa
domowa szuka posady także garderobę dziecięca. Oferty Kurier Poznański zdg 32 759

Ogrodnik
wszechstronnie obeznany, specjalność wczesne warzywa, kwiaty doniczkowe, gustowne dekoracje, znający oranżerie, inspekta, parkownictwo i pielęgnowanie drzew owocowych, zmieni posadę zaraz lub później żonatego lub samotnego. Oferty Kurier Pozn. ng 51 336

Ogrody
przy willach luksusowe i skromne zakłada Maks. Gen. Prądzyńskiego 47. zdg 32 233

Parisienne
ayant passé ses vacances en France cherche place près enfants, bonnes références pressé Melle Bardin, Gołuchów, pow. Jarocin. zdg 32 317

Poszukuję
pracy robotnik, złoże kaucji 100 do 600.— zł. Oferty do Kuriera Poznańskiego zdg 32 332

Krawcowa
długoletnią praktyką poszukuje posady w magazynie. Oferty Kurier Poznański zdg 32 733

Krawcowa
domowa, szyje damską, męską, dziecięcą garderobę, również bieliznę, szuka posady. Oferty Kurier Poznański zd 32 717

Krawcowa
dobra, tanio, szuka posady w dom. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 711

Ekspedientka
przyjmie posadę do piekarni, spożywczego. Miejscowość obojętna. Oferty Kurier Poznański zdg 32 700

Pielęgniarka
niemowląt lat 29. Niemka, poszukuje miejsca zaraz lub później. Świadectwa dobre. Gertrud Kopp Bydgoszcz, Wełniany Rynek 2. ng 51 365

Pielęgniarka
wykwalifikowana masaże, szuka dyżuru lub dorywczej pracy. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 056

Mistrz ślusarsko - mechaniczny
branży samochodowej, dobra praktyka szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 33 006

Chłopak
lat 16, szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 919

Skórnik
pierwszorzędna siła, długoletnia praktyka, znajomość nowoczesnej dekoracji poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurier Poznański zdg 33 085

Krawcowa
szyje wykwintnie dobrze polecona, szuka posady po domach. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 131

Mistrz
piekarski, dzielny fachowiec, obeznany w cukiernictwie poszukuje posady. Warunki dogodne. — Matena, Mrowino, poczta Rokietnica. zdg 33 083

Bieliźniarka
mereżkarka akuratna, wyprawy osobiste, pościelowe, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 33 071

Fryzjerka
manikurzystka trwała, wodna, żelazkowa, siła pierwszorzędna tylko do lepszego zakładu poszukuje posady. Zgłoszenia Kurier Pozn. zdg 33 218

Mistrz malarski
dobry fachowiec, przyjmie posadę lub prace. Oferty Kurier Poznański zdg 32 747

Stenotypistka
młoda poszukuje posady godzinach wieczornych. Oferty Kurier Poznański zdg 32 669

Asystent
aptekarski z dłuższą praktyką i egzam. wojewódzkim poszukuje posady na Pomorzu lub Poznańskim. Łaskawe zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego zdg 32 659

Technik
maszynowy emeryt, język niemiecki w słowie i piśmie poszukuje posady na skromnych warunkach od zaraz lub później. Oferty uprasza się Kurier Poznański zdg 32 656

Bufetowa
przystojna, uczciwa, pracowita, obsługa gości, zna Ekspresso, język niemiecki, posady 15-go października, pensja lub procent. — Oferty uprasza Kurier Poznański zdg 32 654

Kapelmistrz
dobry dyrygent chórów (b. wojskowy) poszukuje posady ewtl. jako nauczyciel muzyki. Oferty Kurier Poznański zdg 32 524

Piekarz - cukiernik
dzielny fachowiec z dłuższą praktyką poszukuje pracy. Zgłoszenia H. Rogalski, Środa. ng 51 348

Wiejska
16 letnia dobrze wychowana prosi o domowe zajęcie lub pomocy w składzie tylko za utrzymanie. Łaskawe oferty Kurier Pozn. zdg 32 543

Chłopiec
lat 17, uczciwych rodziców poszukuje nauki mechanika. Życzliwe oferty Kurier Poznański zdg 32 535

Zbożowiec
młody po wojskowości znający księgowość, pisze na maszynie szuka posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurier Poznański zdg 32 055

Administrator dóbr
lat 36, żonaty, dobre referencje, z praktyką zagraniczną tylko na większy majątek szuka posady od 1. 1. lub 1. 4. 38. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 136

Biurowa - maszynistka
dobrej rodziny, szuka posady do biura, ekspedientki, towarzystwa starszej pani. Oferty Kurier Poznański zdg 31 466

Piekarz
cukiernik, wszechstronnie wykwalifikowany, szuka posady. — Zgłoszenia agencja Kuriera Poznańskiego, Krotoszyn. ng 51 252

Nauczycielka
prawo nauczania poszukuje posady lub udzieli tanio korepetycyj. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 625

Panienka
księgowość, korespondencja, pisanie na maszynie, język niemiecki poszukuje posady, małe wynagrodzenie. Oferty Kurier Poznański zdg 31 620

Maszynistka
biegła poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 33 139

Szukam
pracy — za robotnika, woźnego — stróża lub podobnej z kaucją do 300 zł. Oferty Kurier Poznański zdg 33 235

Wychowawczyni
młoda, praktyką poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 902

Cukiernik-laborant
pierwszorzędny organizator, poszukuje posady. Oferty pod — „Cukiernik", Biuro Ogłoszeń — Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 51 037

Zbożowiec
ukończony szkołą handl., 4 lat praktyki szuka posady. Zgłoszenia do agentury Kuriera Pozn. Nakło n. N. ng 51 361

Poszukuję
posługi za pokój. Oferty Kurier Poznański zdg 33 017

Ekspedientka
wszechstronnie uzdolniona samodzielna, uczciwa, niemieckim szuka posady obojętna branża. Oferty Kurier Poznański zdg 32 921

Posady
książkowego, inkasenta, magazyniera itp. Kaucja 2 500.— poszukuje. Oferty Kurier Poznański zdg 33 223

Rutynowany
pomocnik - żelaźniak z polskim i niemieckim szuka posady. Oferty z warunkami do Kuriera Poznańskiego zdg 33 229

Młynarz
szuka pracy, obojętnie jakiej. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 157

Mężczyzna
prosi o jakąkolwiek pracę, mam rower. Oferty Kurier Poznański zdg 33 158

Posady
lektorki lub towarzyszki poszukuje panna. Oferty z warunkami Kurier Poznański zdg 33 262

Gajowy-polowy
dobrymi kwalifikacjami poszukuje posady. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 33 255

Kuśnierka
modernizuje futra, stare wyjda jak nowe, szuka posady w dom Oferty Kurier Pozn. zdg 33 175

Złotnik
poszukuje posady Poznaniu lub prowincji. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 288

Przystojna
inteligentna, która pracowała w biurze, kolekturze, znajomości szycia, szuka posady, ewtl. do składu konfekcji, bielizny damskiej lub innej. Oferty Kurier Poznański zdg 33 191

Bezpłatnej
praktyki pisarza-księgowego poszukuje młody, inteligentny, uczciwy kawaler, dypl. ukończenia księgowości. Łaskawe oferty Kurier Poznański zdg 33 382

Kasjer-książkowy
lub za urzędnika gospodarczego, żonaty, szuka posady na majątku. Zna pracę młynie, tartaku. Pilny, sumienny, dobre referencje. Oferty Kurier Poznański zdg 33 383

Gorzelnik-urzędnik
żonaty, doświadczony fachowiec, dobre polecenia i świadectwa przyjmie posadę od każdego czasu. Łaskawe zgłoszenia Kurier Poznański zdg 33 375

Rządca gospodarczy
z dobrej rodziny, doświadczony, energiczny, lat 42, szuka posady samotnego lub żonatego, może złożyć kaucję. Oferty do Kuriera Poznańskiego zdg 33 427

Krawcowa
1.50 dziennie, szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 33 440

Dwie
panienki poszukują posady do bufetu lub początkującej do piekarni, cukierni. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 33 453

Przystojna
panienka inteligentna bardzo dobrej rodziny 6 klas gimn. z praktyką biurową w jednej z większych firm zbożowych Poznaniu szuka posady od zaraz lub później. Bardzo dobre referencje. — Oferty Kurier Pozn. zdg 33 143

Prośba.
Powstaniec wielkopolski — ojciec rodziny 6-cioro osób, były sekretarz miejski — rdzenny poznańczyk, od 6 lat bez pracy, żyjący w biedzie i nędzy prosi pp. pracodawców o jakąkolwiek pracę względnie pomoc materialną i o odzież zimową. St. Kopczyński, Poznań, Gen. Umińskiego 7, m. 16 zdg 31 506

Krawcowa
szuka posady w dom, suknie kostiumy, płaszcze, kroje, szycie — pierwszorzędne 2.— Mostowa 32 m. 6. zdg 31 702

Krawcowa
domowa, szyje damską, męską, dziecięcą garderobę, również bieliznę, szuka posady. Oferty Orędownik, Poznań zd 31 255

Panienka
poszukuje posady jako uczennica do składu. Oferty Kurier Poznański zdg 32 096

Panienka
poszukuje posady do dzieci, do konwersacji niemieckiej. Oferty Kurier Poznański zdg 31 668

Biuralistka
początkująca, pisząca na maszynie poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurier Poznański zdg 31 592

Krawcowa
szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 31 528

Inteligentna
panienka, umiejąca samodzielnie zająć się dziećmi z dobrymi świadectwami prosi o posadę od zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 31 550

Inteligentna
panna z dwuletnią praktyką zakres lekarz-dent. poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 31 593

Książkowy - bilansista
na wszelkie systemy księgowości korespondent polsko-niemiecki, piszący na maszynie obeznany ze świadczeniami socjalnymi podatkami poszukuje posady stałej od 1 listopada. Łaskawe zgłoszenia Kurier Poznański zdg 31 559

Szukam
jakiejkolwiek posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 101

Kilkoro
drobnych dzieci, wyjątkowa nędza. Proszę pracę woźnego, — robotnika itd. lub jakąkolwiek pomoc. Łaskawe oferty Kurier Poznański zdg 32 109

Panienka
inteligentna, lat 27, prosi o jakąkolwiek posadę. Oferty Kurier Poznański zdg 32 067

Uczennica
do składu rzeźnickiego poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 132

Absolwentka
zakładu średniowyższego przemysłowo - handlowego, praktyką biurową szuka pracy. Oferty Kurier Poznański zdg 32 124

Chłopiec
uczciwy szuka pracy do posyłek. Oferty Kurier Pozn. zdg 32 147

Chłopiec
(lat 16) na wskroś uczciwy poszukuje nauki lub posyłek. Oferty Kurier Poznański zdg 32 221

Posady
biurowej, inkasenta, woźnego — poszukuje. Mogę złożyć kaucji do 2 000.— zł. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 31 521

Prasowaczka
z praniem poszukuje posady. — Oferty Kurier Poznański zdg 29 419

Uczeń
piekarski, mający rok do douczenia szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 31 614

Książkowy
młody, dobry korespondent, z praktyką szuka posady najchętniej na prowincji za utrzymanie i cośkolwiek gotówki. Adres wskaże Kurier Pozn. zdg 31 745

Krawcowa
dłuższą praktyką, szyje damską, chłopięcą garderobę, również modernizuje, reperuje futra i także wyjazd szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 31 735

Nauczycielka-wychowawczyni
rutynowana, prawo nauczania. — Świadectwa pierwszorzędne — poszukuje posady do dzieci od 5—10 lat. Francuski, niemiecki — bez konwersacji. Muzyka początki. Łaskawe zgłoszenia: Żywiec, poste- restante pod „555" zdg 31 742

Emeryt
sekretarz adwokacki, notarialny, sądowy, szuka posady w przedsiębiorstwie kupieckim. Biegły korespondent polsko-niem., rewindykacja pretensji, tłumaczenia, podatki. Pierwszorzędne świadectwa, referencje. Łaskawe oferty Wały Jagiełły 18, m. 7, Poznań. zdg 31 698

Pomocnik
organistowski, kawaler, lat 26, trzeźwy, pracowity religijny z przyjemnym głosem, prowadził orkiestrę dętą i dancingową — przyjmie jakąkolwiek prace za skromnym wynagrodzeniem. — Oferty Kurier Pozn. zdg 32 040

Książkowa
bilansistka, rutynowana szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 32 085

27. WOLNE MIEJSCA

Magistra
farm. potrzebna zaraz prowincje warunki, referencje. Oferty Kurier Poznański zdg 29 674

Bufetowy
potrzebny z kaucją do 200 zł — zaraz. Zgłoszenia Kurier Pozn., Gniezno 1298. ng 50 727

Magistra
farm. względnie asystentka z egzaminem wojew. potrzebna na Pomorze. Warunki i referencje do Kuriera Poznańskiego dg 24 643

Lekarza
lub lekarki - dentystki poszukuje do prowadzenia gabinetu. — 250—300 miesięcznie. Oferty Kurier Poznański zdg 31 970

Potrzebna
nauczycielka
do dwóch dziewczynek 10 i 7 lat z konwersacją niemiecką i muzyką na wieś, blisko Poznania Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 063

Inteligentnym
dobrze się prezentującym panom i paniom dajemy możliwość — znacznych zarobków w pracy zewnętrznej. Wyczerpujące oferty z referencjami i fotografią prosimy łaskawie przysłać pod U. K. P. do biura Spółdzielczego Banku Urzędniczego, Poznań, ul. Fredry 6. dg 24 655

Fachowiec
na meble stalowe. Oferty Kurier Poznański zdg 32 054

Polerowników
pierwszorzędnych fachowców (na wyczyszczenie) poszukuje od zaraz „Arnold Fibiger", fabryka fortepianów, Kalisz, Szopena 9 Ng 50 395

Uczciwa
dobrym gotowaniem do 2 osób listopada. Aleje Marcinkowskiego 5 — 7, od 12—1. zdg 32 366

Maszynista rotacyjny
do maszyny Augsburg-taśmowej na roboty kolorowe i gazety.

Linotypista
na masz. „Ideal" szybki, potrzebni do Warszawy. Zgłoszenia z warunkami do p. J. Krzemińskiego, Warszawa, Miedzeszyńska 106. ng 50 673

Posługaczka
Palacza 131a, m. 2. zdg 32 064

Wyręczycielka-wychowawczyni
młoda miłej powierzchowności, inteligentna potrzebna zaraz — starsze dzieci. Oferty Kurier Poznański zdg 32 097

Uczennica
do składu pieczywa. Oferty Kurier Poznański zdg 32 335

Za
pożyczenie 300—500 zł dam stałą posadę panu — panience. Foto Nyga, Witkowo. zdg 32 009

Urzędnik gospodarczy
doświadczony, energiczny, uczciwy na 1 000 mórg chwilowo z awansem inspektora kilku majątków. Zgłoszenia Kurier Pozn. zdg 32 500

Panna
samodzielnym gotowaniem i szyciem do samotn. potrzebna. — Adres wskaże Kurier Poznański zdg 32 505

Panna
do dzieci ze szyciem potrzebna. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 32 506

Służąca
do trzech osób na Śląsk. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 32 507

Wspólniczki
młodej, wykształconej, sklepu zabawkowego, kaucją P. K. O. poszukuje. Oferty życiorysem Warszawa, Chmielna 24 — 42. ng 51 078

Poszukuję od 1 stycznia 1938 r. dobrzepoleconego, rutynowanego
magistra
lub
magistry farmacji
z prawem zarządu, na korzystnych warunkach. Pożądana znajomość języka niemieckiego. Apteka Unisław (Pomorze). dg 24 674

Dziewczyna
z samodzielnym dobrym gotowaniem potrzebna od 15. 10. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 32 375

Uczenicę
fryzjerską z prowincji przyjmę. Oferty Kurier Poznański zdg 32 533

Potrzebna
panna do dzieci (bona) przychodnia. Adres wskaże Kurier Pozn. zdg 32 608

Wychowawczyni
maturą francuskie, łacina zaraz lub 1. 11. powiatowe miasto. — Pierwszeństwo kandydatki razie potrzeby przydatne pani domu. Zgłoszenia pretensji Kurier Poznański zdg 32 602

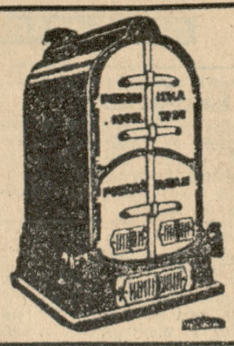

Do wszelkich ogrzewań centralnych

Oszczędnościowe kotły uniwersalne pat. „Höntscha"

Opalać można każdym opałem, stąd znaczne korzyści. ng 47932

Höntsch i Ska, Sp. z o. o.
Odlewnia kotłów ogrzewalnych
Poznań — Rataje VI.

Uczeń
z zamiłowaniem malarskim. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 32 593

Ekspedientka
rutynowana, referencje pożądane potrzebna do firmy S. Zygadlewicz, 27 Grudnia 6. Zgłoszenia poniedziałek 10 — 12. zdg 32 687

Dziewczyna
uczciwa, czysta, umiejąca dobrze gotować do wszystkiego, potrzebna od 15 października do 3 osób. Kranzowa, ulica Matejki 46, — m. 3. zdg 32 677

Ekspedientka
młodsza, artykuły męskie, damskie. Kozłowicz, Wroniecka 92. zdg 32 752

Ekspedientka
z branży obuwia samodzielna od zaraz potrzebna. Zgłoszenia — Szewska 6, m. 5. zdg 32 288

Służąca
do wszystkiego wieś — nauczyciel. Długa 10 — 14. zdg 32 741

Potrzebna
panienka wzrost wysoki do firmy S. Zygadlewicz, 27 Grudnia 6. Zgłoszenia poniedziałek 10—12 zdg 32 688

Rzutkich
sprzedawców materiałów poszukuje fabryka sukna. Oferty Kurier Poznański zdg 32 435

Posługacz
(posługaczki) do obsługi małego centralnego pieca poszukuje. — Aleja Szelagowska 21. zdg 32 480

Czysta
uczciwa dziewczyna do posług potrzebna zaraz. Dolna Wilda 2 m. 8. Zgłoszenia 3—5. zdg 32 485

Ogrodnik
kawaler, energiczny, inteligentny wszechstronnie wykształcony potrzebny do ogrodów handl. także pomocnik pomolog. Zgłoszenia Kurier Poznański, Gdynia. ng 50 787

Panienka
język niemiecki, szycie, robótki, do dwóch chłopców tylko dobre referencje. Zgłoszenia Dębińska, Poznań, Działyńskich 9. ng 50 786

Potrzebna
młodszą inteligentną, uczciwą do wszelkich prac domowych (wdowiec i 9 letnia córeczka). Oferty Kurier Poznański zdg 32 879

Fryzjerski
uczeń i uczennica. Szewska 19. zdg 33 252

Kuśnierka
biegła w swoim zawodzie potrzebna od zaraz. Adres wskaże ekspedycja niniejszego pisma. ng 51 367/68

Uczennicę
fryzjer. Szkolna 7. zdg 32 861

Z
językiem niemieckim, nieżonatych obrotnych i energicznych potrzebuje do załatwienia spraw handlowych. Zgłoszenia życiorys i fotografię Kurier Poznański zdg 32 381

Służąca
potrzebna do jadłodajni. Zamkowa 4 a b. zdg 32 384

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego z gotowaniem. Gen. Chłapowskiego 1, m. 2. zdg 32 399

Poszukujemy
od zaraz ewentualnie później — zdolnej i biegłej kasjerki, która była zatrudnioną w większym przedsiębiorstwie o dużym ruchu klienteli, jak również sprzedawczyń dla działu bielizny męskiej i damskiej, oraz pończoch. Oferty z fotografią i wymaganiami co do pensji należy kierować do firmy: Bracia Drost — dawniej Bobrek, Katowice, ul. Br. Pierackiego 10. Tg 21 629

Przedstawicieli
na własny rachunek tylko odpowiednich poszukuje wytwórnia cukierków śmietankowych. Bracia Łodyga, Grodzisk Wlkp. ng 51 176/7

Studenci(ki)
mogą w czasie wolnym od nauki zarobić na utrzymanie akwizycją w poważnej firmie chrześcijańskiej. Zgłoszenia: Warszawa, skr. pocztowa 476. ng 51 440

Pieniądze
zarobić może każdy, w mieście czy na wsi! Setki podziękowań zadowolonych. „Nowości Praktyczne", Warszawa, Złota 37 — Oddział Przedstawicieli Zamiejscowych. ng 50 617

Przedstawiciel
odwiedzający składy spożywcze Wielkopolsce potrzebny do przejęcia dodatkowych pierwszorzędnych artykułów spożywczych. — Oferty „Par", Poznań, pod „40.101". Pg 33 603-40.101

Pokojowa
przychodnia, dobrze polecona może się zaraz zgłosić. Oferty do Kuriera Pozn. zdg 33 156

Stenotypistka
młodsza, stenografia niemiecka, polska, potrzebna. Oferty Kurier Poznański zdg 33 029

Uczennica
potrzebna. Fr. Ratajczaka 40. — Zakład fryzjerski. zdg 33 027

Dyrekcja Państwowego Gimnazjum Kupieckiego, Chełm Lubelski, poszukuje dyplomowanego
komercjalisty
z praktyką handlową, do organizacji handlu. — Podania nieuwzględnione bez odpowiedzi. dg 24 681

Przedstawicielka
potrzebna — Piekary 16/17. „Chemico". zdg 33 066

Wspólniczkę
z gotówką 500 zł przyjmę. Zgłosz. Kurier Pozn. zdg 33 203

Ekspedientka
do piekarni praktyka szuka posady. Oferty Kurier Pozn. zdg 33 212

Dziewczyna
gotowaniem do wszystkiego, pościelą ze wsi. Wierzbięcice 30. — 37. zdg 33 217

Dziewczynka
do dzieci przychodnia, może się zgłosić. Dąbrowskiego 44, m. 6. zdg 33 184

Służąca
posługaczka bez spania. Świadectwa, Pocztowa 22 — 9. zdg 33 228

programy radiowe

OGÓLNOPOLSKIE

Poniedziałek, 11 października.

6.15 audycja poranna; **11.15** audycja dla szkół; **12.03** audycja południowa; **15.45** „Z pieśnią po kraju"; **16.15** koncert rozrywkowy; **17.00** „Dorsztyn" — pogadanka; **17.15** Żeleński i jego uczniowie — recital śpiewaczy W. Hendrich; **18.10** lekka muzyka fortepianowa; **18.35** audycja dla wsi; **19.00** audycja strzelecka; — **19.30** „Czy dziecku należy pod każdym względem ułatwić życie?"; **20.00** koncert ze Lwowa; **21.35** nowości literackie; **21.55** utwory Beethovena; **22.30** audycja ku czci Pułaskiego.

WARSZAWA

Warszawa — 13,00 koncert rozrywkowy — płyty; **14.00** parę informacyj; **14,05** program; **14,10** fragmenty z oper Donizeti'ego i Bellini'ego — płyty; **15,00** „W pałacyku króla Stasia" — felieton z Łazienek Królewskich w W-wie **15,15** zespół Wacława Roszkowskiego; **18,00** koncert solistów. Wyk. Zofia Zeyland-Kapuścińska (śpiew). St. Jarzębski (skrz.) **18,15** muzyka lekka — płyty; **22,00** reportaż; **22,15** muzyka taneczna — płyty.

POZNAŃ

Poznań — 13,00 życie kult. i społ. Poznania; **13,05** koncert życzeń z płyt gramofonowych; **14,05** przegląd giełdowy; **14,15** koncert słynnych artystów — płyty; **18,15** program; **18,20** skrzynka ogólna; **18,30** pog. społeczna; **18,35** muzyka dla dzieci śpiewa J. Bieńkowski; **18,55** co dzieci usłyszą w radio? **23,00** nastroje taneczne — płyty.

PROPONUJEMY LAMPOWICZOM

16,00 Königsw. M. popołudniowa. **Hamburg.** M. rozrywkowa i taneczna. **16,35 Praga.** Pieśni Schuberta.

17,00 Berlin. Dawne i nowe pieśni na chór. **17,15 Sztutgart.** „Oratorium pracy" (sopran, baryton i chóry). **17,40 Bratislawa.** Recital wiolonczelowy.

18,00 Königswush. Koncert solistów. **Sztutgart.** Melodie filmowe. **18,10 Kolonia.** Sonata na skrzypce i fort. g-moll Kisselmanna. **18,20 Lipsk.** M. dwufort.

19,00 Londyn Reg. Pieśni Schuberta i Brahmsa oraz koncert sol. (organy Wurlitzera i fort.) **Wrocław.** „Wędrówki mikrofonu po Krakowie — reportaż. **19,10 Berlin.** Utwory Schuberta. **Lipsk.** Wesoła aud. muzyczna. **19,15 Ryga.** „Baron Bundulis" opt. Kreissmanissa. **Sztutgart.** Wesoła audycja z muzyką. **19,25 Wiedeń.** Wesoła aud. regionalna. **19,30 Sztokholm.** M. organowa.

20,00 Berlin. Klasyczna m. rozrywkowa. **Königswush.** Koncert muzyki dętej (Beethoven). **Królewiec.** Wesoły wieczór z udz. chóru i sol. **Wrocław.** Festival Haendla. **20,10 Monachium.** Muzyczne zagadki. **20,15 Tuluza.** Melodie operetkowe. **20,30 Sztokholm.** Ork. wojskowa.

21,00 Bruksela fr. Tańce różnych narodów (koncert radioork.) **Hamburg.** Muzyka z czasów księcia pruskiego. **Mediolan.** „Katia tancerka" opt. Gilberta. **Rzym.** Koncert solistów. **Sztutgart.** Wesoła audycja. **Wiedeń.** Kwartety smyczkowe Mozarta. **21,05 Praga.** Kwintet C-dur Schuberta. **21,15 Frankfurt.** Koncert symf. (Mozart, Haydn i Liszt). **21,20 Monachium.** Wesoły koncert solistów. **21,30 Droitwich.** Sonata h-moll Liszta w wyk. Egona Petri (fort.) **Kopenhaga.** Pieśni Schumanna. (Życie i miłość kobiety. **Lille.** Koncert symf. **R. Paris.** „Miss Helyett" opt. Audrana.

22,00 Bruksela flam. Ork. symfoniczna z udziałem sol. (fort.) **Bruksela fr.** Muzyka J. S. Bacha, następnie znane melodie operowe. **Londyn.** Koncert z udziałem sol. (Temianka — skrzypce). **22,30 Kolonia.** M. nocna. **22,35 Droitwich.** Transmisja z Ameryki. **Kopenhaga.** Transmisja z Londynu.

23,15 Mediolan. Do tańca. **Tuluza.** M. salonowa, chóry i ork. operowa. **23.25 Londyn Reg.** M. taneczna.

24,00 Frankfurt i Sztutgart. — Koncert nocny (Beethoven, Schumann i Mozart). **Tuluza.** M. lekka i melodie operowe Straussa.

RADIO APARATY TELEFUNKEN i INNE NA DŁUGIE RATY · RADIOMECHANIKA · POZNAŃ · ŚW. MARCIN 25 · TEL. 1238 dg 24 682

Już czas pomyśleć o **Bieliźnie zimowe**
Pulowery Pończochy
Trykotaże Pledy
Wyprawy Ślubne
Wyprawki niemowlęce
Bielizna zawodowa
Kołdry — Firany
Płótna Inlety
Poranniki
od 7,50 do 45,—
w wielkim wyborze poleca
Fabryka Bielizny Dom Płócien
J. SCHUBERT
Poznań, Stary Rynek 76
Dom Czerwony naprz. Głównego Odwachu, Telefon 10-08
Filia: ul. Nowa 10, Tel. 17-58
P 29 741

Na probostwo potrzebna od 1. 11.
kucharka
pod dyspozycję, doskonała w kuchni i pieczywie, obeznana z chowem świń, drobiu itp. Zgłoszenia z kopiami świadectw, podaniem wieku do Kuriera Poznańskiego pod dg 24 685

Samodzielny
dysponent
zdolny dekorator i ekspedient w jednej osobie, branży bławatów i konfekcji, potrzebny na Górny Śląsk. Oferty warunkami, fotografią, do Kuriera Poznańskiego dg 24 686

Dziewczyna
do wszystkiego lubiąca małe dzieci potrzebna. Półwiejska 21, mieszkanie 13. zdg 33 278

Służąca
wszystkiego, młoda, samodzielnym gotowaniem, praniem zaraz Fredry 3 — 7. zdg 33 134

Posługaczka
potrzebna. Józefa 9, m. 8. zdg 32 933

Akwizytor żelaźniak
posiadający zastępstwa dla objęcia dodatkowego artykułu poszukiwany. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 33 447

Panna
uczciwa, inteligentna potrzebna do składu kolon.-restaur. i kucheń na prowincję. Pożądane niemieckie. Oferty Kurier Poznański zdg 33 451

Krawiecki
pomocnik. Adres Kurier Pozn. zdg 33 345

Akwizytor
do sprzedaży markowego artykułu spożywczego na Poznań potrzebny. Zgłoszenia z podaniem życiorysu, referencji, gwarancji Kurier Poznański zdg 33 295

Służąca
z dobrym samodzielnym gotowaniem do wszystkiego potrzebna na wikariat. Oferty Kurier Poznański zdg 33 406

Rośliny pokojowe palmy, arankarie
fikusy, rośliny kwitnące kupisz najkorzystniej w Ogrodnictwie — St.
Tomiaka
Poznań, Al. Pułaskiego 6. zdg 32 877

Kino
Tęcza — Wilda „Mayerling". zdg 33 100

Nie kłopoczcie się o nabycie
radioodbiornika Radiofonika
Poznań 27 Grudnia 10, telefon — 46-39 zainstaluje Wam fachowo odpowiedni radioodbiornik znanych marek i płatność do Waszych życzeń
dostosuje
ng 49 379

Erbedont
ELIKSIR · PROSZEK i PASTA DO ZĘBÓW
R. Barcikowski S. A. Poznań
ng 49 450/3

Krótki słodki czas w
Roxy
do spędzenia masz. Focha 23. zdg 31 960-61

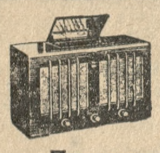
Supery Telefunken
i inne demonstruje i sprzedaje na dogodnych warunkach
Zygmunt Kolasa,
Poznań, św. Marcin
45 a
telefon 26-28. Pierwszorzędna obsługa techniczna. dg 24 679-80

Czy to możliwe?
Superhetorodyna 5 lamp 7 obwodów tylko za
295,—
a jednak tak jest
Kosmos
Pionier, wyjątkowa sprzedaż.
RADIO ŚWIAT Ratajczaka 10.
Ng 48 816-17

Radioaparaty najkorzystniejsze raty, lampy
części radiowe najtaniej tylko
Radiomechanika
Marcina 25. dr 24 597

Odbiorniki przodujących fabryk
Telefunken, Philips
demonstruje, sprzedaje i wymienia
najkorzystniej Karol Tuszyński
Poznań, Szymańskiego 1 tel. 57-33 narożnik placu Świętokrzyskiego
ng 50 929

Najlepszą reklamą
zadowolony klient
12 lat specjalizacji, tysiące poleceń to
gwarancja
rzetelność i
zaufanie
którym cieszy się Karol
Tuszyński
specjalista radiotechnik
ng 50 930

Wykwintne KRAWIECTWO Damskie i Męskie
MODERNIZACJA Futer
Wielki Wybór w MATERJAŁACH Krajowych i oryg. Angielskich
L. Graczyk
Tel. 11-28 Poznań
Franciszka Ratajczaka 39
Pod kierownictwem Fr. Zielińskiego dawniej ulica Kantaka 1.
ng 49 350

W. Lewandowski i Ska
POZNAŃ ST. RYNEK 55 TELEF. 12-99
Materiały Najwyższe jakości Największy wybór Najniższe ceny
Asygnaty Kredyt
WYTWORNE KRAWIECTWO WOJSKOWE i CYWILNE
Pg 31 316-39,5

Apteka
Poznaniu poszukuje na stałe, listopada (później) magistra (pomocnika) dłuższą praktyką. — Referencje, pretensje Kurier Poznański zdg 33 405

Chłopaka
przyjmie składnica węgli. Calor, Kręta 9. zdg 33 402

Uczennicę
przyjmę na rok Salon Mód. — Wrocławska 19. Gałązka. zdg 32 799

Radioaparaty
bateryjne sieciowe
Telefunken
i inne modele 1937/38, detektory z głośnikiem Pożyczki Państwowe. Długoterminowe spłaty. — Asygnaty „Kredyt".
Kolasa
Radiotechnik. Poznań
Marcina
numer
45 a
telefon 26-28. dg 24 345/6

Dancing-brydż.....
to miłe połączenie gimnastyki ciała i umysłu. Pani zabawi się doskonale i olśni wszystkich, ale... tylko w nowej sukni wieczorowej z magazynów W. i S. Schubertów.
Elegancka Pani kupuje jedwabie, aksamity, koronki, hafty, brokaty, tiule i wszystko, co najmodniejsze u
W. i S. SCHUBERT
Stary Rynek 86 *Bazar*
Ng 50 408

TABARIN
Restauracja - Winiarnia
Poznań - Plac Wolności 17
Codziennie od godz. 21
Dancing Towarzyski
W niedziele i święta
Five o'clock Tea
Orkiestra - nastrojowa!
Stała zmiana tancerek zamiejscowych — Ulubione miejsce spotkania
CENY OBNIŻONE!
Pg 27 621-1

Zdolnych
podróżujących, zaprowadzonych kolonialkach, piekarniach na torebki, papiery pakowe, wysoką prowizję poszukuje Koska, Dominikańska 5. Ng 50 406

Dziewczyna
skromna, uczciwa wszystkiego zaraz. Wybickiego 15 — 8. zdg 33 116

Posługaczka
potrzebna. Poznańska 28/30 — 3. zdg 33 396

Krawiec
duże sztuki pierwszorzędny. Stary Rynek 10, m. 4, niedziele 10 do 11. zdg 33 261

Karmelkarka
doświadczona potrzebna. Szewska 19, m. 2. zdg 33 254

Wolontariuszkę
ukończoną szkołą handlową przystojna poszukuje skład bielizny Dokładne oferty Kurier Poznański zdg 33 172

Stolarze
potrzebni św. Marcin 31 m. 6. zdg 33 285

Fotograf
(ka) siła pierwszorzędna potrzebna, posada stała. „Luna", St. Rynek 71. zdg 33 359

Dziewczyna
z dobrym gotowaniem do dwóch osób. Słowackiego 35 — 10. zdg 33 373

Piekarz-
cukiernik zaraz. Poznań, Piekary 12 a. zdg 33 376

W. KRUK jubiler
ul. 27 Grudnia 6
zał. 1840
poleca korzystne kupna okazyjne **w Brylantach i Perłach**
Ng 50 378

29. RYNEK ZWIERZĘCY

Przyjmuję
psy w tresurę wszelkiej rasy na dogodnych warunkach, czas tresury 2—3 miesiące. — Prywatna Wielkopolska Szkoła Tresury Psów, Poznań, Al. Za Cytadelą. zdg 31 927

Buldog
(Belgia) biała suczka, 1 rok czysta. Ul. Kościelna 45, m. 4. zdg 32 012

Jamniki
rasowe 8 tygod. maści brąz. — Adres Kurier Pozn. zdg 32 962

Casanova
Masztalarska najtańszy lokal rozrywkowy. Dancing do rana. zdg 32 843

Zanim kupisz radioodbiornik, — proszę pamiętać, że
Jedyny Poznaniu
sprzedawca - specjalista dypl. radiotechnik, doradzi w wyborze
Radioodbiorników
krajowych, zagranicznych.
Spłaty
do 18 miesięcy bez wystawienia weksli obiegowych.
Radioekspert
Śniadeckich 1, tel. 64-44 (piętro). Warto wejść, nie będzie zawodów w przyszłości.
Pg 33 567-58,90

On śpieszy celem obejrzenia najnowszych aparatów
radiowych Telefunken
które nadeszły w Domu Muzycznym
„Lira"
Podgórna 14, przy placu Świętokrzyskim. Telefon 50-63. Długoterminowe raty. Fachowa obsługa. Stare przyjmuje jako wpłatę.
ng 49 490

Dla wygody
Szanownej Klienteli już wkrótce
otworzymy
w centrum miasta salon demonstracyjny
biuro sprzedaży
nowoczesnych radioodbiorników
Kosmos

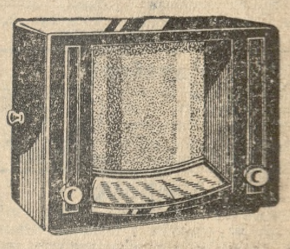

TELEWIZJA
Na raty. Ng 48 818-19

Radio-Klinika
specjalny warsztat napraw wszelkich typów aparatów, głośników słuchawek, instalacje anten, — przeróbki aparatów starego typu na nowoczesne. Ratajczaka 3, telefon 58-00. Pg 33 599-58,108

Baterie anodowe
kieszonkowe, lampki elektryczne
„Centra"
przybory elektrotechniczne, żarówki poleca najtaniej
Kazimierz Matuszak
Pierackiego 16, telefon 30-67.
Ng 50 398

„Kapelusz"
Fabrycznie przefasonowany kapelusz zastąpi często nowy. Tanie kapelusze na składzie. Polska wytwórnia kapeluszy. 27-go Grudnia 2 podwórze.
zdg 21 209/10

FIRANKI — STORY MATERIAŁY DEKORACYJNE
POLECA
F. KAŹMIERSKI
POZNAŃ, STARY RYNEK 38/39
Pg 33557-40,31

TEATRY

Poznań, sobota, 9. 10.

TEATR POLSKI: Sobota, 9. 10. godz. 20: „Małżeństwo", premiera.
Niedziela, 10. 10. godz. 16: „Krakowiacy i górale".
Niedziela, 10. 10 godz. 20: „Małżeństwo".

TEATR WIELKI: Sobota, 9. 10. „Tosca".
Niedziela, 10. 10. godz. 15: „Baron Cygański".
Niedziela, 10. 10. godz. 20: „Ijola".

KINA

Poznań, sobota, 9. 10.

APOLLO: „Kapitan Taylor".
CORSO: „Dodek na froncie".
GLORIA: „Nie całuj w kinie".
GWIAZDA: „Dyplomatyczna żona".
METROPOLIS: „Stawka o życie".
OŚWIATOWE T. C. L.: „Noc w operze".
RENAISSANCE: „Rotmistrz von Werffen".
SŁOŃCE: „Hrabina Władinow"
SFINKS: „Bogate Biedactwo".
ŚWIT: „90 minut postoju".
TĘCZA-Łazarz: „Dorożkarz nr. 13".
TĘCZA-Wilda: „Mayerling".
WILSONA: „Romeo i Julia".

CZYTELNIA w Klubie „ROMA"
ulica Podgórna 10a, parter (obok Księg. Katolickiej) otwarta dla publiczności w dni powszednie od godziny 9 — 13 i od 15 — 19
Wstęp 10 gr. (Mies. 1 zł)
120 czasopism i dzienników w 6 językach!

Kaflane piece przenośne „STANDARD"
szczyt doskonałego wykonania pod względem:
WYTRZYMAŁOŚCI, NADZWYCZAJNEJ WYDAJNOŚCI OGRZEWNICZEJ, NAJMNIEJSZEGO ZUŻYCIA PALIWA, NAJPIĘKNIEJSZEGO WYKONANIA przy najtańszych cenach dostarczają franco dom lub loco Składnica w Poznaniu, ul. Składowa nr. 5/7. Telefon Nr. 25-03.
ZAKŁADY PERKIEWICZA
w Ludwikowie p. Mosina, telefon nr. 1.
P 35 577-40,77

Gosposia
samodzielna, dobrym gotowaniem rzetelna, pracowita, dobrymi świadectwami potrzebna. Wroniecka 17, skład cukrów. zdg 33 441

Modystka
potrzebna. Oferty Kurier Poznański zdg 33 446

30. POPIERAJMY RZEMIOSŁO

Pierwszorzędna
krawcowa poleca się w dom. — Oferty Kurier Poznański zdg 32 455

31. ROZRYWKA

„Bogate biedactwo"
Rozkoszne wędrówki Shirley
Temple
wyświetlamy w dalszym
ciągu
Kinoteatr
„Sfinks"
zdgr 32 789

Radioodbiorniki

Telefunken
przy niewielkiej wpłacie na długoterminowe raty poleca biuro sprzedaży
RADIO ŚWIAT Ratajczaka 10.
Ng 50 316

MEBLE solidne - piękne - tanie
W. NOWAKOWSK i SYNOWIE
Wystawa: Kantaka 1. Fabr. i Magaz. Górna Wilda 134
Parkiet po cenach konkurencyjnych
ng 49 442

Humor zagraniczny

— Tatusiu, czemu oni wycinają te drzewa?
— Bo mają tu założyć park! (M)
(„Prager Presse")

Przedpłata na miesiąc październik 1937 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.10, kwartalnie zł 12.30, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 5,00, w innych krajach zł 7,00—9.50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr. na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr. przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do g. 11.10, w dni przedświąteczne do godz. 10.45, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówk.), słowo nagłówk. (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałą wskutek matryc, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 44 61, 14-76, 33-07, 35-24, 35 25, 40 72 w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72. P. K. O. Poznań nr 200 149